

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

**XVIII ВСЕУКРАЇНСЬКА
СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

*Присвячена
пам'яті д.е н., професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України
ОЛЕКСІЯ СЕРГІЙОВИЧА БОРОДКІНА
14.03.1930 – 15.03.2002*

**Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в
Україні: теорія, методологія, організація**

Тези доповідей учасників
конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ,
посвідчення № 743 від 06.12.2019 р.

**КИЇВ – НАСОА
2020**

УДК: 657.1+657.36+657.6

*Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії статистики, обліку та аудиту
(протокол № 7 від 28 лютого 2020 року)*

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії:

Редько О. Ю. – перший проректор з науково-педагогічної роботи, д.е.н., професор, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Члени редакційної колегії:

Пилипенко О.І. – доктор економічних наук, доцент, декан обліково-статистичного факультету, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Теловата М. Т. – доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, професор Європейського інституту безперервної освіти (Словаччини), сертифікований експерт Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти, завідувач кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Зоріна О. А. – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Пантелеєв В. П. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Пархоменко В. М. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Свирида О. А. – старший викладач кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. – К.: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2020. – 322 с.

Тези Всеукраїнської студентської наукової конференції містять результати, пошукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування та аудиту.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, наданої в рукописах, та залишає за собою право не поділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті на конференції.

Телефон для довідок: (044) 489-66-39

E-mail: kaf_bu@naso.edu.ua

**У 2020 році виповнюється 90 років
з дня народження доктора економічних наук, професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України
Олексія Сергійовича Бородкіна**

Історична довідка. Бородкін Олексій Сергійович (14.03.1930 р., станиця Скобилевська Краснодарського краю, РФ – 15.03.2002 р., Київ) – економіст. Доктор економічних наук (1981 р.), професор (1986 р.). Заслужений діяч науки і техніки України (1990 р.). Після служби у Збройних силах закінчив Ростовський інститут народного господарства (1957 р.). Працював головним бухгалтером Новочеркаського машинобудівного заводу. Від 1964 р. – доцент кафедри бухгалтерського обліку Київського інституту народного господарства; 1987–2002 рр. – завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Інституту підготовки спеціалістів статистики та ринку Держкомстату України. Досліджував проблеми обліку витрат та економічний ефект від впровадження нової техніки в галузі промисловості.

Теоретик бухгалтерського обліку України. О.С. Бородкін приймав безпосередню участь у формуванні та відстоюванні наукового підходу до бухгалтерського обліку при переході економіки України до ринкових умов. Його численні публікації в журналах: «Світ бухгалтерського обліку», «Бухгалтерський облік і аудит», «Все про бухгалтерський облік» тощо, завжди викликали полеміку та стимулювали вчених до наукової думки. Його прогресивні думки схвально сприймалися українською, бухгалтерською, освітянською спільнотою України. А стаття «Шокова терапія в бухгалтерському обліку» О.С. Бородкіна цитувалася у широкому загальному практиків та науковців.

Проведені дослідження О.С. Бородкіним щодо облікових аспектів управління науково-технічним прогресом, формування витрат на освоєння нової техніки стали підґрунтям сучасних дослідників інноваційного розвитку України. Творчим спадком Олексія Сергійовича стали 12 монографій, 6 навчальних посібників з бухгалтерського обліку і понад 100 наукових фахових статей. Він був керівником кількох десятків дисертацій на здобуття наукового

ступеню доктора та кандидата наук, опонентом по захисту докторських та кандидатських дисертацій, рецензентом та експертом багатьох наукових робіт.

Так, О.С. Бородкін був одним із засновників бухгалтерських наукових досліджень в Житомирській політехніці, відомий як досвідчений практик, він був також власником приватної аудиторської фірми «Русь». Бухгалтерському обліку О.С. Бородкін присвятив своє життя – 45 років.

О.С. Бородкін все життя був відданий школі бухгалтерського обліку та одній парадигмі обліку. Він постійно обґрунтовував та відстоював необхідність дотримання єдиних принципів бухгалтерського обліку та аудиту, обов'язкового ведення належних облікових обґрунтувань при прийнятті рішень та підрахунку наслідків після реалізації рішень.

Професор Олексій Сергійович Бородкін протягом 15 років з 1987 р. був першим завідувачем кафедри бухгалтерського обліку НАСООА, під його керівництвом був створений творчий колектив викладачів-одномумців, які на високому рівні здійснюють підготовку та перепідготовку кваліфікованих кадрів з обліку та аудиту в Україні; кафедра стала системоутворюючою в Академії, після його смерті кафедру очолили: Л.В. Нападовська і В.П. Пантелеєв, а з 2013 р. кафедру обліку та оподаткування НАСООА очолює М.Т. Теловата.

Олексій Сергійович Бородкін користувався незаперечним авторитетом серед фахівців: на першу конференцію в Академії у 2003 р. пам'яті професора О.С. Бородкіна зібралася вся еліта практиків та теоретиків бухгалтерського обліку України, кожний із присутніх хотів донести свої бачення світлої постаті фахівця з бухгалтерського обліку. В пам'ять видатного вченого з 2003 р. вже 18 років у НАСООА для студентів та науковців щорічно проводяться Всеукраїнські наукові конференції, присвячені пам'яті д.е.н., професора, Заслуженого діяча науки і техніки України, бухгалтера-практика та теоретика бухгалтерського обліку – Олексія Сергійовича Бородкіна.

ЗМІСТ

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

<i>В. І. Бенчак</i>	МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	11
<i>О.С. Березовська</i>	ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА	13
<i>Д.М. Бігун</i>	МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	15
<i>М.В. Бондаренко</i>	ЕКОНОМІЧНЕ ПОНЯТТЯ «ВИТРАТИ НА ЗБУТ»	17
<i>В.Ю. Борщова</i>	МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	18
<i>І.В. Воробей</i>	МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	21
<i>Л.А. Воробей</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ	24
<i>В. В. Грицун</i>	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ	26
<i>М.С. Депутат</i>	МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	28
<i>О.В. Димар</i>	ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	29
<i>Ю. Дмитрик</i>	УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ	32
<i>А.Я. Добрянська</i>	ПИТАННЯ ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	35
<i>І.В. Жук</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВОМ – СУБ'ЄКТОМ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	37
<i>А-М.М. Заяць</i>	ВИТРАТИ НА РЕМОУНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	39
<i>О.Г. Іваненко</i>	ГРОШОВІ КОШТИ У СИСТЕМІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	41
<i>С.С. Калініченко</i>	ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА НПСБО 1 ТА МСФЗ	43
<i>Н.Г. Калюженко</i>	ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	47
<i>О. С. Коломієць</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ	50

<i>В.В. Ковтун</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	51
<i>А.О. Локайчук</i>	ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ У ПРОЦЕСІ ПРИДБАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	54
<i>І.В. Морозова</i>	АКТУАЛЬНО ПРО ЗМІНУ ВИМОГ ДО ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	58
<i>Р.Р. Мохаммад</i>	АНАЛІТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗАПИТІВ ІНВЕСТОРІВ	59
<i>І.С. Носаченко</i>	ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	67
<i>Ю.В. Павленко</i>	ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ, ЇЇ СКЛАД ТА ПРИЗНАЧЕННЯ	70
<i>Т.О. Панієва</i>	ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ	74
<i>А.Л. Приходько</i>	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ	76
<i>В.В. Псурсьова</i>	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	79
<i>В.М. Олексієнко</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПОЛПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	82
<i>Я.С. Слободяник</i>	ОПЕРАЦІЇ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ ТА ТОЛНГОВІ ОПЕРАЦІЇ: В ЧОМУ Ж РІЗНИЦЯ?	85
<i>В.В. Ткаченко</i>	СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО БІЗНЕСУ	87
<i>Л.В. Чугунова</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ	90
<i>А.В. Шевченко</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	92
<i>В.С. Щаслива</i>	МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ЇЇ СТАТЕЙ	95
<i>А.І. Юрченко</i>	ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ВИТРАТ НА ЗБУТ	97
<i>Я.С. Юхневич</i>	ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ МАЛОЦІННИМИ ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	100

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 2.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ПРОЦЕСІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

<i>І.А. Авраменко (Шрамко)</i>	МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	105
<i>О.С. Афанасенкова</i>	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	107
<i>А.М. Бріль</i>	ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	110
<i>Л.Б. Готфрід</i>	УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА МАРКЕТИНГОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СКЛАДІ ЗБУТОВИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	113
<i>О.С. Грабар</i>	ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	117
<i>О.В. Данилюк</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	118
<i>Н.А.Жовта А.І. Сокурєнко</i>	ІНВЕНТЕРИЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	122
<i>О.В. Журба (Совєнко)</i>	ОБЛІК ТА АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	124
<i>Н.О. Загреба</i>	ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МСФЗ 15 «ДОХІД ВІД ДОГОВОРІВ З КЛІЄНТАМИ» ТА П(С)БО 15 «ДОХІД» ЩОДО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ОБЛІКУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ	127
<i>Л.М. Зінчук</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ	129
<i>Н.М. Іванченко</i>	ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	132
<i>М. Ішук</i>	СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ, ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	135
<i>І.С. Каши́ровська</i>	ОБЛІК ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	138
<i>І.О. Ковальчук</i>	ОБЛІК І АУДИТ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	141
<i>О.О. Левчук</i>	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РЕМОНТІВ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ ВИМОГ	143
<i>Л.В. Лойко</i>	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	145
<i>М.С. Мазур</i>	ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	147
<i>О.П. Мандзюк</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	149
<i>О. А. Манішевська</i>	ОБЛІК І АУДИТ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	154
<i>К. В. Мартиненко</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	156

<i>М. Мехов</i>	ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	159
<i>Я.І. Мельник</i>	ІДЕНТИФІКАЦІЯ КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	162
<i>А. Я. Молодець</i>	ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	165
<i>С. Озеранська</i>	ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ПАЛЬНОГО В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	169
<i>О.І. Панухник</i>	СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	172
<i>О.В. Петренко</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА	174
<i>К.О. Письменна</i>	ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ	177
<i>І.О. Радкевич</i>	ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	180
<i>С.О. Ремешевська</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, СТРОК КОРИСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ЗАКІНЧИВСЯ, ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ	182
<i>В.М. Романюк С.А. Рогозний</i>	ЕВОЛЮЦІЯ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	186
<i>С.М. Семенець</i>	РОЛЬ ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	191
<i>А.А. Сологуб</i>	МЕТОДИКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	194
<i>Т.А. Тарнавська</i>	ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	196
<i>О. Тодоренко</i>	ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	200
<i>А. Фомін Н. Мірошин</i>	ПЕРВИННИЙ ОБЛІК: ЗНАЧЕННЯ Й ВАГА У ДОКУМЕНТООБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА	202
<i>І.Г. Цапок</i>	ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ	204
<i>О.О. Швець</i>	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	207
<i>А.І. Шевченко Т.Ю. Янковська</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГАРАНТІЙНОГО РЕМОНТУ ІЗ ВИВЕЗЕННЯМ ОБЛАДНАННЯ ЗА КОРДОН	209
<i>А.Ю. Щека</i>	АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПОКУПЦІ», ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	211
<i>В.В. Щербина</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДОПОСТАЧАННЯ	214
<i>І.В. Яковчук</i>	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ	217

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 3.
ОПОДАТКУВАННЯ: ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА**

<i>В. Борис</i>	ПОДАТКОВА РЕФОРМА — ЗМІНИ, ЩО НАС ОЧІКУЮТЬ	222
<i>І.В. Кекош</i>	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	224
<i>С.М. Кузьмич В.Ю. Ільїн</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ДОГОВОРОМ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ	227
<i>Ю.Р. Лактіонова</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ РОЗРАХУНКІВ І ПЛАТЕЖІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	230
<i>Ю.І. Монь</i>	ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	232
<i>І.О. Орел</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	237

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 4.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА
КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ**

<i>Л. Брашавецька Т. Ганошенко</i>	СОЦІАЛЬНИЙ ЗВІТ: СТРУКТУРА Й ПОТРЕБИ КОРИСТУВАЧА	241
<i>А.М. Вознюк</i>	ПЛАНУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ	242
<i>П. Маїшмадов</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	245
<i>І.Ю. Мороз</i>	ОБЛІК ОПЛАТИ ПРАЦІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СУЧАСНІ ПИТАННЯ	248
<i>О. В. Пилипенко</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	249

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 5.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ**

<i>Г.В. Гук Н.О. Подлужна</i>	ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ	252
<i>А.А. Єлісеєва</i>	КРЕАТИВНИЙ ОБЛІК В ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	255
<i>Т.О. Костюк</i>	ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ	260
<i>А.С. Сташевська</i>	БАНКІВСЬКІ РАХУНКИ УКРАЇНЦІВ ЗА СТАНДАРТОМ ІВАН	263
<i>М. В. Тумарець</i>	ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	265

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 6.
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

<i>Г. В. Апонасько</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	269
<i>Д. П. Кулакевич</i>	СИНТЕТИЧНИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	274
<i>В.С. Коваленко А.В. Гриліцька</i>	ТЕХНІКА ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ	277
<i>І.А. Розпутна</i>	КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ТА АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	279
<i>С. Сингаївська</i>	ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	285
<i>А.Ю. Старікова</i>	УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	287
<i>К. В. Чиж</i>	АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	290
<i>М.М. Шамайданова</i>	ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ	293

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 7.
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ,
АНАЛІЗІ ТА КОНТРОЛІ**

<i>П.Г. Марченко</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	295
<i>Т.А. Ткаченко</i>	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ	298
<i>М.О. Щербак</i>	КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА	301

**НАУКОВА ПЛАТФОРМА 8.
РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ**

<i>Л.М. Загорівська</i>	СУЧАСНІ УМОВИ ТА ВИМОГИ ДО АКТИВНОГО РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	304
<i>Н. В. Земляк</i>	ПОРІВНЯННЯ СТАНДАРТІВ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЙ	306
<i>І.В. Ісак</i>	ВНУТРІШНІЙ АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ДЕБІТОРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	308
<i>Н.В. Климочко</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	312
<i>Д. М. Сторчова</i>	АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	316
<i>Д. Філіпенко А. Стець</i>	ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ	319

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СИСТЕМИ
ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Бенчак В. І.,
магістр,
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
(м. Харків)

МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Нормативно-правова база організації бухгалтерського обліку постійно вдосконалюється відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Починаючи з 2006 – 2008 рр. багато українських компаній самостійно почали переходити до використання Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі МСФЗ). Можна сказати, що змінилося усвідомлення необхідності МСФЗ і активного впровадження в практику, що сприяло не тільки виходу українських підприємств, компаній і банків на міжнародний рівень, а й залученню інвестицій та нових джерел фінансування, які є більш масштабними за розмірами і менш дорогими, ніж вітчизняні.

Остаточний процес впровадження МСФЗ в Україні завершився, коли було внесено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р. № 3332 – VI. Згідно змінам звітувати за міжнародними стандартами фінансової звітності зобов'язані банки, страховики, публічні акціонерні товариства, кредитні спілки, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

П(С)БО як система стандартів спочатку передбачалася як не суперечна МСФЗ. В більшості випадків поставлена мета досягнута. Однак, певні відмінності зберігаються. У таблиці 1 розкрито основні відмінності двох систем стандартів.

Таблиця 1

Відмінності МСФЗ і П(С)БО

Показник	П(С)БО	МСФЗ
1	2	3
Звітний період	Відповідає календарному року, починається з 1 січня і закінчується 31 грудня звітного року	Звітним періодом є рік, але він може не співпадати з календарним роком
Порівняльна інформація	Приводиться в тих випадках, якщо формами фінансової звітності передбачено порівняльний показник попередніх періодів	Порівняльна інформація приводиться не тільки в формах фінансової звітності, але і в Примітках до неї. Розкриття будь-якої інформації

Продовження табл. 1

1	2	3
		в Примітках за звітний рік передбачає наявність порівняльної інформації за минулий період. Якщо укладач фінансової звітності вважає суттєвою для користувачів інформацію не тільки за попередній період, але і за більш ранні періоди, то така інформація може розкриватися в фінансовій звітності і Примітках до неї.
Звіт про фінансовий стан (Баланс)	Має стандартизовану форму з можливістю виключення або додавання рядків, якщо інформація представлена в них є суттєвою.	Форма Звіту про фінансовий стан не стандартизована, але МСБО 1 «Подання фінансової звітності» містить мінімальний перелік статей.
Елементи Звіту про фінансовий стан	Елементами Звіту про фінансовий стан є активи і пасиви.	Поняття «пасиви» в системі МСФЗ відсутнє, а елементами Звіту є активи, зобов'язання і власний капітал.
Структура активів	В структурі активів виділяються необоротні активи, оборотні активи і необоротні активи для продажу і групи вибуття.	В структурі активів виділяються необоротні активи і оборотні активи. Активи можуть бути представлені не тільки як необоротні і оборотні, але і з урахуванням збільшення/зменшення ліквідності.
Структура капіталу і зобов'язань	В структурі пасивів виділяють власний капітал, довгострокові і поточні зобов'язання і забезпечення, а також зобов'язання пов'язані з необоротними активами для продажу і групами вибуття.	В структурі капіталу і зобов'язань виділяються власний капітал, довгострокові і поточні зобов'язання.
Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	Має стандартизовану єдину форму з можливістю виключення і додання рядків, якщо інформація представлена в них є суттєвою.	Форма Звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід не регламентована, але МСБО 1 «Подання фінансової звітності» містить мінімальний склад статей. Є можливість окремого подання звіту про прибутки і збитки та окремо про сукупний дохід.
Елементи Звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	Не розподіляє фінансовий результат від триваючої діяльності і діяльності яка припиняється (містить лише рядок з результатом від припиненої діяльності).	Вимагається окреме подання фінансових результатів від триваючої діяльності і від припинення діяльності.
Подання іншого сукупного доходу	Відсутні додаткові вимоги.	Вимагається окреме подання статей іншого сукупного доходу за критерієм можливості їх перекласифікувати на прибуток.

Продовження табл. 1

1	2	3
Склад операційних витрат в Звіті про прибутки та збитки та	Класифікація за функціями (адміністративні, витрати на збут, інші операційні).	Можливість вибору способу подання інформації про операційні витрати за функціями або за елементами.
Звіт про рух грошових коштів	Має стандартизовану єдину форму з можливістю виключення і додання рядків, якщо інформація представлена в них є суттєвою.	Форма не регламентована, але обов'язковий поділ на операційний, фінансовий і інвестиційний грошові потоки. Існує можливість вибору типу грошового потоку, виходячи з його економічної сутності, а не тільки юридичної форми.
Звіт про зміни у власному капіталі	Має стандартизовану єдину форму з можливістю виключення і додання рядків, якщо інформація представлена в них є суттєвою. Не має порівнюваного періоду.	Форма не регламентована, однак обов'язкове розкриття звірок по кожній статті капіталу, загального сукупного доходу. Вертикальна форма представлення порівняльної інформації за минулий звітний період.

Вивчаючи відмінності між П(С)БО і МСФЗ можна стверджувати, що затверджені форми фінансової звітності за певним виключенням в цілому відповідають вимогам, які пред'являються до формату звітності міжнародними стандартами фінансової звітності. Однак дані форми не можуть бути в повній мірі використані для подання інформації потенційним користувачам за межами України.

Необхідно зазначити, що на відміну від П(С)БО, які є недосить розкритими для прийняття управлінських рішень, МСФЗ спрямовані на відображення реальної і об'єктивної інформації в повній мірі про поточний фінансовий стан підприємства.

Березовська О.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
професор, д.е.н., доцент, Пилипенко О.І.
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Принципи ведення бухгалтерського обліку в ринкових умовах, які використовуються в Україні, об'єктивно нашоухують нас на необхідність пошуку і формування варіантів ведення обліку в бюджетній сфері, які б відповідали новим вимогам соціально-економічних відносин і процесам реформування бухгалтерського обліку в цілому до міжнародного рівня. Вищезазначене

визначає актуальність проведеного дослідження та його науково-практичне значення.

Питаннями розвитку ринку праці та обліку заробітної плати в бюджетних установах займалися багато як іноземних, так і вітчизняних вчених-економістів, а саме: Брезицька К.Ф., Бутинець Ф.Ф., Васильчак С.В., Дубовська О.В., Мочерний С.В., Дороніна О.А., Яременко Л.М., також вони досліджували проблеми оптимізації використання робочої сили, підвищення продуктивності праці, покращення системи нормування та умов праці.

Згідно Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2]. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно – ділових якостей працівника, результатів його праці та діяльності підприємства чи організації.

Кожен місяць держава виділяє асигнування, відповідно до бюджетного призначення на взяття зобов'язань з виплати заробітної плати працівникам установи. Річний розмір цих асигнувань бюджетних установ визначений в Кошторисі.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам», встановлено так званий «фундамент» для створення в обліку інформації щодо мотивуючих виплат робітникам, та розкриття її у фінансовій звітності [4]. В цілому виплати в державному секторі діляться на три групи:

- поточні виплати;
- виплати при звільненні;
- інші виплати працівникам.

До поточних виплат працівникам державного сектору належать:

1. заробітна плата з окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці;
2. виплати за невідпрацьований час (відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час);
3. премії та інші заохочувальні виплати.

До інших виплат державним службовцям належить: грошова допомога, яка передбачена Законом України «Про Державну службу» та матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань, Порядок надання якої затверджений постановою КМУ від 08.08.2016 № 500 [1].

Для працівників державних органів передбачено два види виплат – матеріальна допомога для оздоровлення та матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань, передбачені Постановою КМУ від 18.01.2017 № 15 [3].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Державну службу» редакція від 13.02.2020.
2. Закон України «Про оплату праці» редакція від 13.02.2020.
3. Постанова КМУ № 500 від 08.08.2016.
4. НП(с)БО ДС 132 «Виплати працівникам».

Бігун Д.М.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Пантелеєв В.П.
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

В умовах ринкової економіки основні засоби – матеріальна основа (база) будь-якої підприємницької діяльності, один з важливіших факторів будь-якого виробництва. Від раціонального та ефективного використання основних засобів, що можливо тільки при якісному їх обліку наявності та руху, залежить прибуток підприємства, який у свою чергу при збільшенні викликає покращення фінансово-майнового стану підприємства, підвищує його рентабельність та ліквідність.

Правила формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та розкриття інформації щодо них у фінансовій звітності сформовані на підставі МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» [1; 2].

Рахунок 10 «Основні засоби» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості. До основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

З метою покращення методики обліку основних засобів на крупному підприємстві висунуто пропозицію щодо удосконалення робочого плану рахунків бухгалтерського обліку у частині відображення процесу експлуатації основних засобів, що значно полегшить роботу бухгалтерам, оскільки дозволить контролювати наявність і технічний стан об'єктів, які перебувають у різних формах експлуатації. Для одержання необхідної інформації щодо здійснення процесу експлуатації запропоновано внести зміни до робочого плану рахунків через виокремлення відповідних рахунків аналітичного обліку до синтетичного рахунку 10 «Основні засоби» у частині операцій нетривалого зберігання, безпосередньої експлуатації, підтримання у робочому стані, відновлення, поліпшення та консервації основних засобів (табл.1).

Перелік запропонованих рахунків аналітичного обліку до синтетичного рахунку 10 «Основні засоби» для забезпечення обліку машин і обладнання, транспортних засобів у процесі їх експлуатації*

Синтетичний рахунок		Субрахунки		Аналітичні рахунки		
Першого порядку		Другого порядку		Третього порядку		Четвертого порядку
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва	Код
1	2	3	4	5	6	7
10	Основні засоби	104	Машини і обладнання	1041	Нетривале зберігання машин і обладнання	104101-104199 За об'єктами
				1042	Машини і обладнання на технічному обслуговуванні	104201-104299 За об'єктами
				1043	Машини і обладнання в експлуатації	104301-104399 За об'єктами
				1044	Машини і обладнання на відновленні	104401-104499 За об'єктами
				1045	Машини і обладнання на поліпшенні	104501-104599 За об'єктами
				1046	Машини і обладнання на консервації	104601-104699 За об'єктами
		105	Транспортні засоби	1051	Нетривале зберігання транспортних засобів	105101-105199 За об'єктами
				1052	Транспортні засоби на технічному обслуговуванні	105201-105299 За об'єктами
				1053	Транспортні засоби в експлуатації	105301-105399 За об'єктами
				1054	Транспортні засоби на відновленні 105401-105499 За об'єктами	
				1055	Транспортні засоби на поліпшенні	105501-105599 За об'єктами
				1056	Транспортні засоби на консервації	105601-105699 За об'єктами

*Джерело: запропоновано автором.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Затверджено Наказ Міністерства фінансів України 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) Основні засоби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014

Бондаренко М.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ЕКОНОМІЧНЕ ПОНЯТТЯ «ВИТРАТИ НА ЗБУТ»

В сучасних умовах, щоб успішно функціонувати і вирішувати поставлені завдання, підприємствам уже недостатньо просто виробляти продукцію у максимально можливому обсязі, виконуючи власні плани; важливо цю продукцію успішно реалізувати. У зв'язку з цим, підвищення ефективності збуту продукції на товарних ринках, як найважливішої частини процесу товарообміну, є необхідною умовою подальшого розвитку підприємств. В умовах конкурентної боротьби виживає тільки те підприємство, яке зможе ефективно управляти витратами на збут, які займають значну питому вагу у складі витрат діяльності підприємства.

Діяльність будь-якого підприємства завжди пов'язана з певними витратами матеріальних, трудових, інформаційних, грошових та інших ресурсів на виготовлення, зберігання транспортування, сортування, пакування, фасування та реалізацію товарів. Сукупність всіх цих витрат і складає поточні витрати підприємства.

Ф.Ф.Бутинець, М.Д. Корінько, В.М.Пархоменко, В.П. Пантелєєв, І.І. Пилипенко, М.Т. Теловата, В.О. Шевчук у своїх працях при розгляді витрат визначають їх як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Відрізняють поняття витрат в бухгалтерському розумінні від витрат в економічному тлумаченні. Так, під економічними витратами розуміють «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей яку можна отримати при найбільш вигідному із всіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Таким чином, економічні витрати будь – якого ресурсу обраного для виробництва продукції дорівнюють його вартості при найкращому із всіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлено обмеженістю ресурсів у порівнянні з кількістю варіантів їх використання. З бухгалтерської точки зору витрати – це тільки конкретні витрати ресурсів. Дане тлумачення базується на ресурсному розумінні природи господарства, не беручи до уваги інші аспекти.

Витрати на збут – це витрати, які виникають при реалізації продукції від виробника до споживача.

Витрати на збут обліковують на однойменному синтетичному рахунку 93. Планом рахунків до цього рахунку субрахунків не передбачено, тому кожне підприємство повинне самостійно обирати собі перелік субрахунків, а також аналітичних рахунків до кожного з них. Склад витрат на збут регламентується п. 19 П(С)БО 16 «Витрати», куди входить 12 позицій, починаючи від витрат пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на її складах і

закінчуючи іншими витратами, що пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

Класифікація витрат – це поділ витрат на класи на основі певних загальних ознак об'єктів і закономірних зв'язків між ними. При цьому чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий його ступінь пізнання об'єктів.

Економічно обґрунтована класифікація витрат є важливою передумовою успішної організації планування, обліку, контролю, аналізу виробничих витрат, калькулювання собівартості продукції та ефективного управління витратами.

Враховуючи те, що поділ витрат спрямований на вирішення найрізноманітніших завдань управління, в літературі зустрічаються різноманітні групування видів витрат за ознаками їх класифікації. І найпоширенішою є класифікація витрат залежно від цілей управління за трьома напрямками, що представлено.

Змінні витрати – це витрати, що змінюються залежно від обсягу виробництва. Залежно від процентного зміни витрати поділяють на пропорційні і непропорційні. Пропорційні витрати змінюються прямо пропорційно стосовно зміни обсягу виробництва. Непропорційні витрати поділяються на прогресивні і дегресивні. Прогресивні витрати зростають більшими темпами, ніж обсяг. Дегресивні витрати зростають меншими темпами, ніж обсяг виробництва. Постійні витрати – це витрати, що залишаються незмінними зі зміною обсягу виробництва. Змішані витрати – це витрати, що містять елементи як змінних, так і постійних витрат.

Борщова В.Ю.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.е.н., проф. Пантелеєв В.П.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Процеси економічної інтеграції України в європейський економічний простір супроводжуються змінами в існуючому законодавстві та вимагають наближення національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних. Про це свідчать останні зміни в підході до обліку довгострокової дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги.

Наказом Міністерства фінансів України № 379 від 16.09.2019 року «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» (далі – Наказ) були внесені зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Багато дискусій викликало питання дисконтування дебіторської заборгованості.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» регулює відображення такого елемента у фінансовій звітності, як дебіторська заборгованість.

Згідно П(С)БО 10, дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторська заборгованість поділяється на поточну та довгострокову.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Зміни, які відбулися відповідно до Наказу у П(С)БО 10, стосуються визначення вартості, за якою довгострокова дебіторська заборгованість повинна відображатися у фінансовій звітності підприємства на відповідну звітну дату.

Співставлення норм, що зазнали змін, наведено в таблиці нижче.

Норма П(С)БО	Стара редакція (до змін)	Нова редакція (з урахуванням змін)
абз. 2 п. 12 П(С)БО 10	Довгострокову дебіторську заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображають у балансі за її теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості й умов її погашення.	Довгострокову дебіторську заборгованість, відображають у балансі за її теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості й умов її погашення.

Таким чином, зміни призводять до того, що тепер довгострокова дебіторська заборгованість повинна бути відображена у балансі за їх теперішньою вартістю.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Під це правило потрапляють тільки грошова довгострокова дебіторська заборгованість, за якою передбачаються майбутні платежі. Що стосується негрошових довгострокових зобов'язань дебіторської заборгованості, то за ними дисконтування застосовуватися не повинно, адже така процедура ґрунтується на теорії вартості саме грошей у часі.

На кожен дату балансу необхідно оцінювати довгострокову дебіторську заборгованість за теперішньою вартістю, із застосуванням діючої на дату балансу ринкової ставки відсотка і виходячи зі строку, що залишився до погашення. А різницю між оцінками теперішньої вартості на поточну і попередню дати балансу списувати на витрати.

Від правильності організації обліку, його документування, від точного та своєчасного аналізу, від ефективного аудиту розрахунків з покупцями та замовниками залежить успішність діяльності підприємства.

Стан розрахунків з покупцями та замовниками в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності відображає дебіторська заборгованість. Сутність цього

поняття розкривається й в нормативно-законодавчій базі, та в спеціальній економічній літературі. На наш погляд, найбільш універсальним є наступне визначення дебіторської заборгованості – це фінансовий або бартерний борг одного суб'єкта господарювання перед іншим за отримані товари, роботи, послуги, який узгоджується з певними зобов'язанням його повернення в майбутньому.

Нами узагальнено першочергові завдання ефективної організації обліку реалізації та розрахунків з покупцями та замовникам:

- своєчасне прийняття замовлення від покупця;
- перевірка стану нагромадження готової продукції або товарів в місцях збереження;
- ефективне документування розрахунків з покупцями або замовниками;
- вчасне і достовірне відображення розрахунків за продану продукцію (роботи, послуги) в обліку;
- контроль розрахунків та своєчасності їх погашення.

Зазначимо, що метою аналізу операцій з покупцями та замовниками є:

- забезпечення систематичного спостереження за достовірністю облікових та звітних даних про наявність і зміну сум дебіторської заборгованості;
- своєчасність перерахування коштів дебіторами;
- правильність пред'явлення претензій і вчасність їх погашення, дотримання розрахунково-платіжної дисципліни підприємства.

Джерелами інформації для аналізу операцій з покупцями та замовниками є первинна документація підприємства, що включає: договори з покупцями, рахунки-фактури, видаткові накладні, акти приймання-здачі виконаних робіт, витяг з реєстру податкових накладних, товарно-транспортні накладні, платіжні доручення, виписки банку, довідка бухгалтерії. До облікових реєстрів можна віднести Журнал № 3 та Відомості до нього. Узагальнені дані про заборгованість покупців та замовників відображається в активі Балансу (Звіту про фінансовий стан) в рядку 1125.

Дослідження основних аспектів аудиту розрахунків з покупцями дозволило нам визначити завдання аудиторської перевірки:

- перевірка первинних документів з метою визначення стану існуючих розрахунків з покупцями та замовниками;
- оцінка повноти й своєчасності відображення інформації про розрахунки в реєстрах обліку;
- перевірка чинності та доцільності розрахунків з покупцями та замовниками;
- перевірка достовірності відображення інформації у фінансовій звітності про розрахунки підприємства.

У процесі здійснення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками аудитором можуть застосовуватись наступні методичні прийоми: опитування працівників підприємства та бухгалтерів; отримання внутрішніх та зовнішніх підтверджень; запит аудитора; документальна перевірка (в тому числі арифметична); аудит ефективності розрахунків [3].

Таким чином, зміни в законодавстві є невід'ємною частиною процесу розвитку та наближення національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних. Це є позитивною практикою, так як сприяє більш прозорому розкриттю основних показників діяльності у фінансовій звітності та наданню реальної інформації користувачам фінансової звітності для прийняття релевантних рішень.

Також запропоновані напрямки організації та методика аудиту дасть можливість покращити контроль стану розрахунків з покупцями та замовниками з метою підвищення ефективності її використання системою управління підприємством в цілому.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999 року № 237 : за станом на 09.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
2. Волковицька О. М. Формування системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками / О. М. Волковицька, С. Ю. Болтач // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3613>
3. Гнатенко Є.П. Нормативно-правові засади обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками / Є.П. Гнатенко, О.С. Горячківська // Молодий вчений. – 2016. – № 10. – С. 351-354.
4. Гончарук Я.А. Аудит: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Я.А. Гончарук, В.С. Рудницький – Львів: Оріяна-Нова, 2014. –290 с.
5. Шестерікова В.В. Обліковий аспект розрахунків з покупцями та замовниками в аграрних підприємствах / В.В. Шестерікова, С.В. Тивончук // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 420-425.
6. Наказ Міністерства фінансів України № 379 від 16.09.2019 року «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку».
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» Затверджено наказом МФУ 08.10.99 р. №237.

Воробей І.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Пантелеєв В.П.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Одним із головних призначень бухгалтерського обліку є забезпечення зовнішніх і внутрішніх користувачів повною й достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень. На відміну від інших видів обліку,

бухгалтерський облік передбачає відображення господарських засобів, джерел і господарських процесів у грошовому вираженні, тобто у вартісному вимірюванні.

Вагомий внесок у розвиток методології обліку виробничих запасів підприємства зробили вітчизняні вчені: Л.В. Бурдейна [1], Т.А. Бутинець [2], Т.О. Гоголь [3], М.Р. Домбровська [4], І. А. Карабаза [5], Я.Д. Крупка [7], О.П. Кундря-Висоцька [8] та інші.

Метою дослідження є розкриття методологічних засад обліку виробничих запасів.

Під методологією бухгалтерського обліку слід розуміти науку про методи наукового дослідження, тобто знання всієї сукупності прийомів і засобів теоретичного пізнання господарських явищ — об'єктів бухгалтерського обліку з точки зору їх законності, доцільності і достовірності [2, с. 478].

Розробка методологічних засад облікового забезпечення формування інформації про виробничі запаси підприємств передбачає необхідність проведення аналізу ролі й значення кожного з елементів методу бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

**Роль елементів методу бухгалтерського обліку
щодо виробничих запасів на підприємстві***

<i>Елементи методу</i>	<i>Роль в системі управління виробничими запасами</i>
- Інвентаризація	Визначає фактичну наявність та якісний склад виробничих запасів на певну дату
- Документування	Забезпечує документальне оформлення операцій наявності та надходження і вибуття виробничих запасів
- Оцінка	Дозволяє здійснити первісну оцінку виробничих запасів, оцінку при вибутті та оцінку на дату складання фінансової звітності у грошовому вимірнику
- Подвійний запис	Забезпечує відображення наявності та руху виробничих запасів у системі рахунків бухгалтерського обліку
- Рахунки	Є засобом накопичення та узагальнення інформації про наявність та рух виробничих запасів підприємства
- Баланс	Відображає вартість виробничих запасів підприємств на звітну дату
- Звітність	Систематизує інформацію про наявність господарських операцій із виробничими запасами та оцінку виробничих запасів на дату складання фінансової звітності у грошовому вимірнику за звітний та минулий періоди

*Джерело: узагальнено автором на основі [1]

Всі перелічені методи дають можливість отримати достовірну інформацію для прийняття управлінських рішень. Сукупність розглянутих елементів методу бухгалтерського обліку утворює систему облікового забезпечення формування оцінки виробничих запасів підприємства.

Інвентаризація виступає засобом, який дозволяє встановити реальну наявність виробничих запасів підприємства на певну дату за допомогою використання фактичних даних. Інвентаризацію доцільно використовувати перед проведенням оцінки виробничих запасів підприємства на основі

застосування затратного підходу, що дозволить встановити реальну вартість наявних на підприємстві виробничих запасів на встановлену дату та сприятиме підвищенню достовірності проведення їх оцінки.

Таким чином, інвентаризація може виступати одним із елементів облікового забезпечення формування вартості підприємства, завданням якого є вимірювання факторів генерування та руйнування вартості на основі перевірки фактичних даних.

Документування відіграє важливе значення у функціонуванні системи формування оцінки виробничих запасів підприємства шляхом відображення господарських операцій щодо зміни вартості виробничих запасів під впливом генеруючих та руйнуючих факторів, оформлення результатів проведеної оцінки (дооцінки, уцінки) виробничих запасів підприємства на бланках документів або оптичних носіях. Документування забезпечує доказову силу внаслідок використання різноманітних підходів до формування облікових даних на основі застосування кількісних та якісних методів оцінювання, повноту фінансової інформації про виробничі запаси підприємства для прийняття інвестиційних рішень [2, с. 232]. Документальне забезпечення процесу формування вартості вирішує проблему формування інформаційного базису для процесу оцінювання виробничих запасів підприємства та факторів її формування.

Оцінка у системі формування вартості виробничих запасів підприємства дозволяє формувати обліково-економічну інформацію про фактори генерування та зміни вартості на всіх етапах облікового процесу, починаючи з оформлення первинних документів і завершуючи підготовкою фінансової звітності [4, с. 137]. Вартісне вираження факторів генерування та зміни вартості виробничих запасів в обліку є передумовою їх відображення в системі бухгалтерських рахунків. Визнання кожного фактора генерування та руйнування вартості виробничих запасів в бухгалтерському обліку передбачає його вираження через проведення оцінки для подальшого відображення в системі обліку та звітності.

Система бухгалтерських рахунків факторів генерування та руйнування вартості включає балансові рахунки виробничих запасів, що дозволяє розробити належне інформаційне забезпечення системи формування виробничих запасів підприємства [3, с. 151]. Відображення факторів генерування та зміни виробничих запасів підприємства у системі бухгалтерських рахунків здійснюється на основі застосування методу подвійного запису (по дебету і кредиту), що дозволяє відслідкувати джерела їх надходження та витрачання, а також побудувати скоригований бухгалтерський баланс, що відображає ринкову вартість виробничих запасів підприємства.

Таким чином, кожен із розглянутих вище елементів облікової методології має власне призначення в системі формування виробничих запасів підприємства, яке залежить від запитів, які висуваються користувачами інформації про виробничі запаси підприємства, та можливостей їх задовольнити за допомогою способів і прийомів, які є у складі кожного з елементів методу бухгалтерського обліку. Забезпечення користувачів релевантною та надійною інформацією про виробничі запаси підприємства здійснюється з використанням облікової оцінки, якій має бути приділена особлива увага, зокрема щодо її співвідношення з іншими

елементами методу бухгалтерського обліку, аналізу можливих варіантів побудови облікової оцінки виробничих запасів підприємства, її співвідношення з принципами бухгалтерського обліку, запитами користувачів інформації про вартість тощо.

Список використаних джерел:

1. Бурдейна Л.В. Сутність виробничих запасів як об'єкта обліку / Л. В. Бурдейна // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, 2009. – С. 59-62
2. Бутинець Т.А. Документування господарських фактів: теорія, методологія, комп'ютеризація / Т.А. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 412с
3. Гоголь Т. Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці / Т. Гоголь // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 2. – С. 151–158.
4. Домбровська М.Р. Методи оцінки виробничих запасів підприємства при їх використанні згідно національних стандартів / М. Р. Домбровська // Інноваційна економіка. – 2011. – №7(26). – С. 137-142.
5. Карабаза І.А. Облік і аналіз виробничих запасів (на прикладі гірничозбагачувальних підприємств) : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / І. А. Карабаза; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2009. – 20с.
6. Корягін М.В. Побудова методології бухгалтерського обліку / М.В. Корягін // Економіка та держава № 11/2018 – С.28-31
7. Крупка Я.Д. Облік і контроль операційної діяльності на підприємствах промисловості будівельних матеріалів: монографія / Я. Д. Крупка, А. Л. Романчук. – Чернівці : Місто, 2011. – 296 с.
8. Кундря-Висоцька О. П. Організація обліку в системі корпоративного управління : монографія / О. П. Кундря-Висоцька. – К. : УБС НБУ, 2010. – 271с.

Воробей Л.А.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Юрченко О.А.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Звітність бюджетної установи складає з себе узагальнені та взаємопов'язані економічні показники на основі бухгалтерського обліку, які відображають результати діяльності за звітний період.

Бухгалтерська звітність бюджетної установи містить дані показників обліку, які характеризують фінансовий стан установи та господарські операції згідно виконаного кошторису за звітний період.

Основним джерелом грошових коштів бюджетних установ є бюджету (бюджетні асигнування), а виділення грошових коштів відповідно до затвердженого кошторису називається фінансуванням бюджетних установ.

Кошторис – це головний плановий документ бюджетної установи. У кошторисі визначається загальний обсяг, а також цільове фінансування. Затвердження кошторису передуює процес формування та встановлення лімітів, згідно яких установа повинна чітко дотримуватися та звітуватися перед вищими розпорядниками коштів.

Розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонд визначаються виключно Бюджетним кодексом та Законом про Державний бюджет України. Загальний фонд бюджету охоплює всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду.

Загальний фонд бюджету включає:

- доходи бюджету;
- видатки за рахунок надходжень до загального фонду бюджету.

Аналіз доходів і видатків бюджетної установи можна розглядати за такими основними напрямками:

- контроль фінансового стану установи.
- оцінювання фінансових потреб установи;
- розподіл потоків грошових коштів залежно від конкретних планів, визначення додаткових обсягів залучення фінансових ресурсів і каналів їх отримання;

Основними завданнями які покладені на аналіз фінансового стану бюджетної організації є:

- дослідження фінансової стійкості установи;
- дослідження щодо забезпечення організації власними оборотними коштами;
- оцінювання платоспроможності та фінансової стабільності організації;

Основними методами аналізу доходів і витрат є вивчення їх динаміки, що дозволяє визначити абсолютні та відносні зміни кожної складової надходжень та витрачань.

Список використаних джерел:

1. Атамас П.І. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник, 2009 р.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.
4. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування. Навчальний посібник / за редакцією В. І. Лемішовського. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2007 –1104 с.
4. Тополенко Н.М. Актуальні проблеми обліку видатків фінансово-господарської діяльності митних органів / 2010 рік
5. Юрченко О.А. Звітність підприємств: навчальний посібник / Національна академія статистики, обліку та аудиту 2017 рік.

Грицун В. В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Селіщев С. В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ

Витрати суб'єкта господарювання є найважливішою частиною формування собівартості виробленої продукції. Якомога економніше суб'єкт господарювання використовує матеріальні, людські та грошові ресурси у процесі виробництва продукції, що означає – чим меншою є собівартість, тим більш ефективно організовано процес виробництва, тим кращим буде фінансовий результат діяльності [2].

Методична база формування, оцінювання і визнання у фінансовому обліці інформації про доходи та витрати визначають П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», П(С)БО 16 «Витрати».

Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» під витратами розуміють зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок внесків власників).

Для забезпечення обліку витрат підприємства в рамках розподілу їх між господарськими процесами, виробництва та видами продукції Планом рахунків передбачено рахунки класів 8 і 9.

Кожен суб'єкт господарювання відповідно до характеру власного бізнесу визначає певний перелік рахунків обліку витрат і відображає цей перелік рахунків у власній обліковій політиці.

Окремі особливості характеру бізнесу суб'єкти господарювання зокрема виявляються в структурі виробництва, яка визначається технологією виробництва продукції. Через що склад, обсяг, структура і форма відображення даних, необхідних для керування виробничим процесом, кожен суб'єкт господарювання визначає самостійно. Але окреме значення має адекватна побудова системи обліку і аналізу витрат за видами виробленої продукції, визначеними статтями калькуляції та виробничими підрозділами.

Облік витрат на виробництво кожне підприємство організовує відповідно до характеру виробничого процесу, а також особливостей продукції, що випускається, або робіт, що виконуються (послуг, що надаються). Базуючи на загальних правилах ведення бухгалтерського обліку, бухгалтерія підприємства забезпечує працівників інформацією, необхідною для контролю, аналізу та планування господарської діяльності, а також для прогнозування фінансових результатів. Дані обліку використовуються при складанні внутрішньої звітності, яка будується на інформації про види і кількість продукції, про центри відповідальності і статті витрат.

Визначення основних показників аналізу витрат за статтями калькуляції має відповідати обраній стратегії суб'єкта господарювання і способу розробки конкурентних переваг та усунення недоліків його продукції або послуг на ринку. При стратегічній спрямованості на підвищення ринкової вартості бізнесу базовими оціночними показниками сукупної ефективності управління витратами повинні бути: розмір капіталу підприємства, розмір дисконтованих грошових потоків, сума цінності бізнесу, відсотки питомих витрат, які взаємопов'язані з рівнем рентабельності і є зворотно-пропорційними до них. В такому випадку можна застосовувати як абсолютні значення, так і відносні щодо суми здійснених витрат[2].

Розробка плану та програми аудиту виробничої діяльності суб'єкта господарювання і витрат на виробництво відповідно до статей калькуляції є одним з найважливіших і, як правило, найскладнішим елементом організації аудиту в цілому. Одним з базових характерних показників діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є виробництво продукції та її собівартість. Собівартість залежить від ряду факторів, на які повинен звернути увагу аудитор. При ознайомлення з бізнесом клієнта необхідно отримати розуміння щодо організації виробництва і застосовуваних технологій.

Аудит витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) за статтями калькуляції проводиться після аудиту основних засобів, виробничих запасів, розрахунків з оплати праці тощо, що накладає відбиток на організацію аудиту інформації цієї підсукупності. При проведенні аудиту витрат на виробництво використовується вся інформація про встановлені суттєві відхилення при перевірках попередніх розділів, аналізується, розглядається в сукупності щодо об'єктів калькуляції [3].

Список використаних джерел:

1. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія / Г.О. Партин – К.: УБС НБУ, 2008. – 219с.
2. Череп А.В. Проблеми обліку і аналізу адміністративних витрат // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №9(52). – с.68-73.
3. Практичний посібник для аудиторів: Загальні положення про аудит. Кодекс професійної етики аудиторів. Національні нормативи аудиту. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: Зб. законодавчих та нормативних актів України (станом на 1 червня 2009р.) / М. І. Камлик (упоряд.). – К.: Атіка, 2009. – 559 с.

Депутат М.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Майже всі суб'єкти господарської діяльності так чи інакше надають товари та послуги іншим суб'єктам. Ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками є важливою складовою для забезпечення ефективної співпраці з іншими підприємствами, та надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття управлінських рішень. [1]

Розрахунки з покупцями та замовниками виникають внаслідок реалізації продукції і товарів, надання робіт і послуг іншим підприємствам. Дебіторська заборгованість регулюється Положенням стандартом бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». [3]

В процесі господарської діяльності перед підприємством постають певні невирішені питання, які призводять до нестачі обігових коштів.

Заборгованість по розрахунках з покупцями та замовниками створює важке фінансове становище для підприємства і може похитнути його економічну стабільність. Це пов'язано з тим, що для придбання запасів, виплати заробітної плати і т. д. підприємству потрібні грошові кошти, яких буде не вистачати саме через несвоєчасне погашення дебіторської заборгованість. Відповідно це підвищує ризики неповернення боргів і зменшення прибутку. Прострочення термінів погашення дебіторської заборгованості, звичайно, відображається на стабільності підприємств і призводить до негативних наслідків. [2]

На досліджуваному підприємстві варто виділити наступні недоліки:

- в Наказі про облікову політику не згруповано за термінами погашення та виникнення дебіторську заборгованість;
- відсутня можливість отримання повної та достовірної інформації щодо розрахунків з покупцями та замовниками, що негативно впливає на проведення аналізу, адже лише за його допомоги можна більш детально контролювати фінансовий стан підприємства та приймати певні управлінські рішення;
- застарілі облікові реєстри аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками;

Отже, після дослідження стану обліку розрахунків з покупцями і замовниками ТОВ «Виробничо – торговельне об'єднання «Будівельник», можна зробити висновок, що у сучасному світі з веденням бізнесу є чимало проблем пов'язаних з обліком і контролем таких розрахунків, а саме: недосконале законодавче забезпечення порядку розрахунків, кризи відсутності платежів та

зростання дебіторсько-кредиторської заборгованості при розрахунках між підприємствами.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – [7 вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 832 с.
2. Москалюк Г. О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку [Електронний ресурс] / О. Г. Москалюк // Ефективна економіка. – 2013. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1>.
3. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 688 с.

Димар О.В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

д.е.н., доцент Пилипенко О.І.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

У процесі функціонування підприємства проводять розрахунки зі своїми контрагентами, зокрема, з покупцями та замовниками. Розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. Фінансовий стан суб'єкта господарювання та його платоспроможність вирішальною мірою залежить від плановірності та безперебійності організації розрахунків з покупцями та замовниками.

На початку розвитку економічних відносин достатньою підставою для здійснення операцій з продажу товарів чи надання послуг була усна домовленість сторін, «слово купця». На сьогоднішній день умови розрахунків з покупцями та замовниками регулюються нормативними актами. Покупці – це фізичні або юридичні особи, які купують у підприємства продукцію, товари, роботи, послуги. Замовники – це учасники договору, на підставі замовлення яких виробляється конкретна продукція, надаються послуги, виконуються роботи [1]. Як правило, покупець придбає продукцію, товари, роботи послуги на основі попередньо укладеного договору, а замовник – на основі попередньо укладеного замовлення.

Дослідники Я. В. Шеверя та Я. В. Сливка вважають, що в бухгалтерському обліку розрахунків з покупцями і замовниками суб'єкт (покупець чи замовник) суттєвої ролі не відіграє, значення має походження суб'єкта: вітчизняний чи

іноземний контрагент, афілійовані особи тощо [2, с. 125]. Натомість, на думку Л. В. Кручак, таке ствердження є неточним, оскільки факт здійснення та реєстрації господарської операції при застосуванні вказаних термінів не співпадає у часі. Справді, юридичний статус особи-замовника передбачає здійснення певних заходів, які передують виробництву продукції, або наданню послуг: оформлення відповідної заявки, оформлення відповідних проектів, ескізів на майбутню продукцію, надання певних гарантій кінцевого придбання продукції, можлива сплата авансу. Особа ж «покупець» передбачає придбання уже готового продукту без попереднього замовлення щодо його виробництва [3, с. 28].

Дослідниця констатує, що поняття «замовник» є значно ширшим від поняття «покупець». З точки зору бухгалтерського обліку відмінність також полягає у визначенні отриманого доходу від операцій з покупцями і замовниками, а також понесених витратах, які супроводжують вказані операції. Виходячи із всього вище сказаного, Л. В. Кручак наводить такі визначення термінів «покупець» та «замовник» [3, с. 29]:

– покупець – це суб'єкт договірних відносин, який зобов'язується виконати укладений у різній формі (усній чи письмовій) контракт з придбання певних активів. Термін «придбання» означатиме, що за вказані активи можуть бути як сплачені грошові кошти, так і поставлені на обмін інші активи;

– замовник – це суб'єкт договірних відносин, який попередньо здійснює замовлення активів/послуг, укладає письмовий контракт на їх виготовлення/постачання, здійснює контроль за виконанням замовлення і набуває права власності на активи/послуги на умовах, прописаних в контракті.

Встановлення господарських відносин суб'єкта підприємницької діяльності з покупцями та замовниками передбачене виникненням між ними певних прав та зобов'язань. Під зобов'язаннями сторін у цивільному законодавстві розуміють усі дії, які кожна зі сторін договору повинна здійснити на користь іншої сторони і які обумовлені договором, адміністративними актами, юридичними вчинками та іншими підставами, що не суперечать законодавству [4]. На відміну від цього, у бухгалтерському обліку підприємства зобов'язання виникають не в момент укладення договору, а після здійснення однією зі сторін передбачених у ньому дій (або бездіяльності), внаслідок яких виникає заборгованість однієї сторони перед іншою.

Аналіз історії розвитку торгівлі, форм розрахунків та цінних паперів, дозволив виділити низку особливостей розвитку розрахунків з покупцями та замовниками:

– з появою нових форм розрахунків, попередні залишаються актуальними. В практиці сучасних підприємств і досі має місце обмін (бартер);

– розвиток розрахунків залежить від загального розвитку економіки та права країни та світу;

– зобов'язання, що виникли на снові розрахунків, набувають рис активів. Підприємство може їх продати (факторинг), використати в якості застави, принести додатковий дохід, у вигляді відсотків за відстрочку погашення зобов'язань;

– виникнення похідних фінансових інструментів.

Відвантажуючи продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату відразу, тобто відбувається кредитування покупця. Тому протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості. Виникнення заборгованості пов'язано з тим, що одночасне виконання обома сторонами зустрічних зобов'язань за договором, відбувається дуже рідко. Як правило, спочатку, свої зобов'язання виконує одна із сторін, внаслідок чого у неї виникає право вимагати компенсацію за заборгованість, а з іншої сторони – обов'язок оплатити цю заборгованість. Тобто у бухгалтерському обліку у першої сторони в складі господарських засобів виникає актив у вигляді дебіторської заборгованості, а з другої сторони виникає зобов'язання перед кредитором погасити цю заборгованість, яка називається кредиторською.

Принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість покупців та замовників визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [5]. Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Юридичні та фізичні особи, які внаслідок подій, що відбулися, заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їхніх еквівалентів або інших активів, є дебіторами. Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо її сума може бути достовірно визначена та існує вірогідність одержання за нею майбутніх економічних вигод.

Для обліку розрахунків з покупцями та замовниками планом рахунків передбачено однойменний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» із синтетичними рахунками за походженням контрагентів (вітчизняними чи іноземними) та аналітичними за кожним контрагентом та видом продукції.

Таким чином можна зробити висновки, що потреба в проведенні розрахунків з покупцями та замовниками виникає у кожного підприємства – суб'єкта ринкової економіки. У процесі діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з відвантаженням продукції, виконанням робіт, наданням послуг тощо. У зв'язку із цим у нього виникає дебіторська заборгованість. В жорстких конкурентних умовах підприємства повинні чітко розрізняти роль покупців та замовників у їх діяльності. Таке розмежування дозволить отримати необхідну інформацію для прийняття ефективних рішень щодо доцільності врахування індивідуальних потреб кожного контрагента.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець та ін.; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt-kt.net/books/book-13>.

2. Шеверя Я.В., Сливка Я.В. Методичні підходи до відображення процесу замовлення у системі бухгалтерського обліку / Я. В. Шеверя, Я. В. Сливка //

Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015. – Випуск 1(45), Т. 2. – С. 125-128.

3. Кручак Л. В. Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / Л. В. Кручак // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип. 22. – С. 161-165.

4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом МФУ 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

Дмитрик Ю.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Шкуліпа Л.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ

Фермерське господарство, здійснюючи свою діяльність, має на меті отримати максимальний прибуток при мінімальних витратах. Тому, менеджмент фермерського господарства повинен вміло використовувати дані фінансової звітності, оскільки на їх основі можна ретельно розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти виважені управлінські рішення. Також, фінансова звітність також є необхідною для зовнішніх і внутрішніх користувачів, оскільки, забезпечує їх повною, правдивою та неупередженою інформацією про суб'єкт господарювання в сфері агробізнесу. Такими користувачами можуть бути: банки, інвестори, власники, постачальники, замовники, працівники підприємства та органи державного управління.

Нині кожне фермерське господарство завжди потребує додаткових джерел фінансування. Задля того щоб привабити зовнішніх кредиторів, суб'єкт господарювання надає їм інформацію про свою господарську діяльність, зазвичай, за допомогою звітності. Якщо у звітності інформація, яка стосується фінансового стану фермерського господарства як за звітний період, так і за попередні роки, має позитивний характер, то існує більша вірогідність залучення додаткових джерел фінансування.

Окрім того, фінансова звітність є досить вагомою не тільки для зовнішніх, але і для внутрішніх користувачів, керівництва та персоналу фермерського господарства. За допомогою наведених даних у звітності, можливо зробити детальний аналіз показників фінансового майнового стану суб'єкта господарювання, його платоспроможності та рентабельності.

Нині більшість фермерських господарств відносяться за чинною класифікацією до малих суб'єктів господарювання – юридичних осіб, і складання звітності регламентується НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», яки останнім часом пройшов суттєве реформування.

Норми цього Положення (стандарту) поширюються на суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб, які визнані такими відповідно до законодавства: суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154. 6 статті 154 розділу III Податкового кодексу України, та мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат, для складання Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва.

Прийняття спеціального стандарту та внесення до нього відповідних змін у контексті реформування системи бухгалтерського обліку та податкового законодавства свідчить про увагу держави до малого сектора, спробу нормативного забезпечення бухгалтерського обліку в них, щодо реального відображення їх фінансово-господарської діяльності.

Ми підтримуємо думку багатьох вчених, зокрема, Л. Є. Момотюк та Л. В. Шкуліпа, які вважають, що достовірною фінансова інформація являється тоді, коли вона представляє істинний (достовірний) ефект від операцій або описує події, що спричинили таку операцію [1].

Як свідчать результати досліджень нині постає завдання гармонізації статистичної, фінансової та податкової звітності фермерських господарств, адже однією з найбільш значущих проблем стає забезпечення зіставності даних і недопущення викривлення показників, чого можна досягти уніфікацією форм різних видів звітності та їх розробкою за єдиною методологічною основою.

У більшості розвинених країн розроблені окремі Міжнародні стандарти фінансової звітності для малих та середніх підприємств з метою спрощення вимог до обліку, зменшення витрат на підготовку фінансової звітності та поліпшення інформаційного забезпечення широкого кола користувачів для прийняття обґрунтованих економічних рішень [2]. В Україні, як і в деяких інших країнах існують національні традиції та особливості ведення обліку, підходи до формування стандартів бухгалтерського обліку в малих підприємствах загалом, зокрема у фермерських господарствах, з огляду на їх сільськогосподарську специфіку та сімейну форму господарювання.

Як свідчать результати досліджень, що основними характеристиками для формування якісних загальноприйнятих стандартів фінансової звітності для сімейних фермерських господарств повинні бути:

- спрощення вимог і методів до оцінки засобів та джерел;
- способи розкриття інформації в показниках фінансової звітності, яка максимально задовольняє інформаційні потреби її зовнішніх користувачів;
- достовірність та правдиве відображення фінансової інформації;
- узгодження стандартів бухгалтерського обліку з чіткою концептуальною основою системи бухгалтерського обліку;

– доступність та зрозумілість, що дасть змогу фермерам застосовувати стандарти для складання фінансової звітності.

Крім того, при розробці якісних стандартів бухгалтерського обліку і звітності для фермерських господарств потрібно враховувати особливості їх діяльності, спрощення технологічних аспектів облікового процесу, обмеженість грошових витрат та витрат часу на складання фінансової звітності в поєднанні з наданням якісної й корисної інформації широкому колу зовнішніх користувачів для прийняття обґрунтованих економічних рішень.

Одночасно слід звернути увагу на те, що розробники МСФЗ для МСП наполягають на використанні малими підприємствами положень, передбачених МСФЗ 41 «Сільське господарство».

Якщо в міжнародних стандартах регулювання фінансової звітності здійснюється як для малих, так і для середніх підприємств, то в національному регулюванні існує певна відокремленість даних понять.

Отже, для впровадження МСФЗ для МСП в практику фермерських господарств потрібно враховувати базові облікові концепції, наявність розроблених облікових принципів, затверджених правил обліку та політику уряду, особливості податкової системи та її вплив на систему обліку і звітності, дотримання основних характеристик для формування стандартів обліку, особливості юридичної та політичної системи в країні, нормативно-правову базу, а також особливості технологічних аспектів облікового процесу підприємств малого бізнесу.

Слід зазначити, що у вітчизняних фермерів існують проблеми із складанням звітності, оскільки у дрібних фермерських господарствах функції ведення обліку покладені на власника господарства чи члена родини. Водночас фермери не завжди мають фінансову можливість користуватись послугами спеціалізованих бухгалтерських фірм через високу вартість таких послуг.

Отже, аналіз виконання умов застосування міжнародних стандартів фінансової звітності фермерськими господарствами, свідчить що вони мають підстави для застосування МСФЗ для МСП.

Варто зауважити, що фермерські господарства, як і інші малі суб'єкти господарювання, мають багато особливостей в організації господарської діяльності. Тому очевидним є те, що вони зіткнуться з низкою перешкод у разі застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [3].

На нашу думку, основою адаптації обліково-звітного процесу фермерських господарств до умов глобалізації має стати узгодженість та поступовість зближення національних і міжнародних систем бухгалтерського обліку малих і середніх підприємств.

Формування інформації в системі фінансової звітності фермерських господарств з орієнтацією на вимоги глобальної економіки ставить вимоги перегляду існуючої облікової практики з метою встановлення оптимального набору правил ведення обліку, що забезпечать процес формування таких звітних показників, які будуть затребуваними та важливими з виходом на міжнародні ринки. Це в черговий раз підтверджує висновок Нобелівського лауреата з менеджменту Пітера Друкера, що у сучасній інформаційній епісі

розвитку економіки радикальніше за все змінюватиметься найбільш традиційна із інформаційних систем - бухгалтерський облік.

Список використаних джерел:

1. Момотюк Л.Є. Принципи підготовки та подання фінансової звітності за МСФЗ: синтез теорії та практики / Л.Є. Момотюк, Л.В. Шкуліпа // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 22. – С. 7-12.

2. Звітність підприємств Навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування») / [В.П. Пантелеєв, О.А. Юрченко, Г.М. Курило, К.В. Безверхий за заг. ред. д.е.н., проф. В.П. Пантелеєва] За ред. д.е.н., проф. В.П. Пантелеєва – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. – 432 с

3. Теловата М.Т. Економічне визнання, сутність та класифікація адміністративних витрат для цілей обліку та контролю. Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції: збірник тез доповідей всеукр. наук.-практ. конф. (10 жовтня 2019 р.) / відп. ред. Є.В. Калюга. – К.: НУБіП України, 2019. С. 170-173.

Добрянська А.Я.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., в.о. доцента Безверхий К.В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ПИТАННЯ ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми дослідження обумовлена складністю вартісної оцінки нематеріальних активів (НМА) внаслідок різноманітності об'єктів інтелектуальної власності, різних способів їх появи на підприємстві, різних форм їх практичного використання, імовірного характеру отриманих результатів вартісної оцінки НМА.

Питання методики і організації оцінки цього виду майна активно обговорюються у всьому світі, є об'єктом пильної уваги бухгалтерів та аналітиків. Водночас практичний досвід управління нематеріальними об'єктами в Україні ще недостатній, не дозволяє зробити глибоких узагальнень і рекомендацій, а тому і потребує підвищеної уваги до себе.

Потреба в оцінці нематеріальних активів підприємства виникає у таких найбільш характерних випадках: приватизації або відчуження нематеріальних активів державою; оцінці та переоцінці НМА з метою повного обліку всіх активів підприємства; купівлі або продажу прав на об'єкти інтелектуальної власності; оцінці застави під отримуваний кредит; визначенні збитків від порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Згідно міжнародних стандартів бухгалтерського обліку виділяють чотири методи оцінки активів [1, с. 24]: за фактичною собівартістю придбання або за

історичною собівартістю; за відновною вартістю або за поточною собівартістю; за можливою ціною продажу або за вартістю реалізації (погашення); за дисконтованою або теперішньою (приведеною) вартістю.

Для цілей бухгалтерського обліку та з метою достовірного відображення в звітності, оцінка нематеріальних активів чітко регламентується П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», згідно якого нематеріальні активи відображаються в балансі за первісною вартістю [2]. Крім того, залежно від способу надходження виділяють різні підходи для визначення первісної вартості. На сьогоднішній день, зарубіжна оціночна практика (а саме МСФЗ та US GAAP – загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку США) віддає перевагу оцінці за справедливою вартістю. Причому в різних МСФЗ її трактування дещо відрізняється. Але, однозначно, справедлива вартість виступає такою вартістю, за якою, в результаті угод між незалежними та обізнаними сторонами, можна погасити зобов'язання та обміняти активи [3, с. 381].

Найбільш поширеними для розрахунку справедливої вартості НМА є три основні підходи: витратний, дохідний, порівняльний (ринковий) [4]. У межах кожного з цих підходів виділяються конкретні методи оцінки вартості нематеріальних активів (рис. 1).

Витратний підхід полягає у розрахунку витрат на відтворення нематеріальних активів. Він ґрунтується на двох фундаментальних методах – методі відтворення та методі заміщення.

Використання прибуткового (доходного) підходу оцінки нематеріальних активів передбачає, що вартість об'єкта може бути визначена як його здатність давати прибуток у майбутньому. Цей підхід включає такі основні методи: метод капіталізації прибутку та метод дисконтування майбутніх грошових потоків.

Ринковий підхід до оцінки вартості нематеріальних активів реалізується за допомогою методу порівняльного аналізу продажу та методу звільнення від роялті. Перший метод передбачає порівняння даного нематеріального активу з вартістю аналогічного об'єкта, що був реалізований на ринку.

При використанні методу звільнення від роялті припускають, що вся інтелектуальна власність, яка використовується підприємством, йому не належить. Тоді частину виручки підприємство повинне було б виплачувати у вигляді винагороди (роялті) власникам цієї інтелектуальної власності. Цю частину виручки і вважають додатковим прибутком, який створюється даним НМА. Ринкова вартість оцінюваного активу в даному випадку – це вартість грошових потоків, сформованих на підставі цього прибутку.

Таким чином, для оцінки вартості нематеріальних активів застосовують різні підходи та методи. Для визначення справедливої вартості окремих облікових груп НМА можна запропонувати такі найбільш ефективні підходи: для гудвілу – ринковий підхід; для інформаційних систем – дохідний підхід; для прав на використання товарного знаку – витратний підхід.

Список використаних джерел:

1. Диба В. М. Методологічні основи оцінки нематеріальних активів корпорації / В. М. Диба // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 13. – С. 23-28.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 18.10.2019 р. № 242 (у редакції від 29.10.2019 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0750-99>.

3. Шелест В. С. Особливості оцінки нематеріальних активів в бухгалтерському обліку / В. С. Шелест // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2013. – Випуск 23. – С. 378-387.

4. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затверджений постановою КМУ від 10.09.2003 № 1440 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п>.

5. Куцик П. О. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства: [монографія] / П. О. Куцик, І. М. Дрогобицький, З. П. Плиса, Х. І. Скоп. – Львів : Растр-7, 2016. – 268 с.

Жук І.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Селіщев С.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВОМ – СУБ'ЄКТОМ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв:

- 1) балансова вартість активів — до 4 мільйонів євро;
- 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 мільйонів євро;
- 3) середня кількість працівників — до 50 осіб [2].

Нормативно-правове поле малого підприємництва – це ряд законів, нормативно-правових документів та інструкцій, які регламентують порядок створення та реєстрації підприємств, фізичних осіб – підприємців – їхні організаційно – правові форми, послідовність організації господарського процесу, забезпечення його відповідними ресурсами, реалізації продукції або послуг, податкову систему, зв'язки між державою та фізичними особами – підприємцями, окремими суб'єктами підприємницької діяльності та забезпечують підприємцям необхідні правові гарантії.

Особливості бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу переважно впливають з форми власності. Як і на всіх підприємствах бухгалтерський облік на підприємствах малого бізнесу регулюється Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”,

Національними стандартами (положеннями) бухгалтерського обліку, Положенням про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88, іншими нормативними документами [1,2].

Малі підприємства нерідко пропонують невеликий асортимент товарів і реалізують власну господарську діяльність на одному або двох об'єктах або, в окремих випадках на обмеженій кількості, для аудитора це надає можливість швидше дослідити характер бізнесу малого підприємства і провести аудиторську перевірку швидше, ніж у випадку з середнім або великим підприємством.

У такому випадку використання різнопланових процедур аудиту щодо отримання достатньої певності, що фінансові звіти не мають суттєвих викривлень, може бути нескладним та швидким. характер. Так, при проведенні аналітичних процедур необхідно використовувати моделі фінансового прогнозування. За умови застосування аналітичних процедур, як правило, можна отримати достатні та прийнятні докази, що в окремих випадках дозволяють значно скоротити обсяг інших процедур тестування та перевірки по суті. Також, на переважній більшості малих підприємствах загальний обсяг інформації бухгалтерського обліку не рідко буває невеликим і без складності піддається аналізу [3].

Таким чином, в умовах сьогодення проблеми та перспективи аудиторських перевірок фінансової звітності та погоджених аудиторських процедур для суб'єктів малого підприємництва є достатньо актуальними. Зокрема, спостерігається ряд ускладнень обліку та аналізу результатів господарської діяльності малих підприємств пов'язаних з недосконалістю та суперечками у формах фінансових звітів, передбачуваних для таких підприємств.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV.
2. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422.
3. Буряк П.Ю., Шевців Л.Ю. Облік на малих підприємствах [Текст] : навч. посіб. / П.Ю. Буряк, Л.Ю. Шевців. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 440 с.

Заяць А-М.М.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ВИТРАТИ НА РЕМОТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Однією з форм відтворення основних засобів є їх ремонт. Ремонт основних засобів поліпшує їх експлуатаційні показники та відшкодовує часткове спрацювання основних засобів шляхом заміни зношених конструкцій і деталей більш міцними й економічними. Сутність ремонту полягає в якісному збереженні робочих параметрів основних засобів, забезпеченні постійної працездатності об'єктів протягом запланованого періоду їх експлуатації та частковому відновленні техніко-експлуатаційних властивостей шляхом заміни чи оновлення зношених деталей, вузлів, регулювання механізмів. Своєчасне проведення ремонтних робіт сприятиме запобіганню аваріям та швидкому спрацюванню основних засобів. Метою ремонтних робіт є підтримання основного засобу в робочому стані, часткове відновлення експлуатаційних властивостей його об'єкта протягом усього строку корисної експлуатації, який визначено в наказі про амортизаційну політику підприємства. Ремонтні роботи не приводять до збільшення у майбутньому економічних вигод від використання основних засобів та продовження строку їх корисного використання. Належна експлуатація основних засобів та своєчасне проведення профілактичного ремонту забезпечать максимальну надійність і економічність кожної групи основних засобів на всіх виробничих ділянках підприємства [1].

Огляд вітчизняних наукових праць свідчить, що не існує єдиного підходу до визначення сутності ремонтів як економічної категорії, до того ж не вирішено проблему їх єдиної класифікації для цілей бухгалтерського обліку. Автори пропонують визначати економічну сутність ремонту основних засобів як виправлення пошкоджень, поломок, усунення дефектів, вад, лагодження об'єктів основних засобів, заміна фізично спрацьованих конструктивних елементів, деталей та вузлів.

Для цілей ведення бухгалтерського обліку ремонти класифікуються за такими ознаками, як спосіб проведення, функціональне призначення, періодичність та складність виконання. За способами проведення ремонтів основних засобів виокремлюють роботи господарським способом, які виконуються власними силами підприємства, або підрядним – силами сторонніх спеціалізованих ремонтних підприємств. Ремонти об'єктів основних засобів поділяють за функціональним призначенням на виробничі та невиробничі. Залежно від призначення основних засобів у виробничому процесі витрати на їх ремонт списують за рахунок поточних витрат звітного періоду або прибутку в системі бухгалтерського обліку. За

періодичністю та складністю виконання виокремлюють поточний, середній і капітальний ремонт основних засобів.

Підходи до класифікації різних авторів дозволяє розробити розширену класифікацію поділу ремонтів за різними ознаками та елементами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Пропозиції щодо класифікації ремонтів за ознаками та елементами

Поділ ремонтів за елементами	Класифікація ремонтів за ознаками		
	Захарчук М.А.	Кириченко	Ларіков В.Ю.
Поточний, капітальний	Економічною		—
	—	—	За періодичністю і складністю виконання
Поточні, середні, капітальні ремонти	Технологічною	—	—
	—	Технічною	—
Господарським, підрядним, змішаним способом	За способом здійснення		—
	—	—	За способом проведення
Планово-попереджувальні, позапланові ремонти	За відношенням до плану здійснення		—
Плановий, позаплановий	—		За можливістю планування
Основні засоби виробничого та невиробничого призначення	За відношенням до господарської діяльності		—
Виробничого та адміністративного призначення, сфери збуту тощо	—	—	За місцем та сферою використання основних засобів
Власних, орендованих основних засобів	За належністю основних засобів		—
	—	—	За правом власності об'єктів
Засобів, закріплених за центрами витрат та центрами відповідальності	—	—	За рівнем контролюваності

Таким чином, можна зробити висновок, що сутність ремонту і модернізації основних засобів полягає в якісному збереженні робочих параметрів основних засобів, забезпеченні постійної працездатності об'єктів протягом запланованого періоду їх експлуатації та частковому відновленні техніко-експлуатаційних властивостей шляхом заміни чи оновлення зношених деталей, вузлів, регулювання механізмів.

Список використаних джерел:

1. Ягмур Е.А., Кошель Г.В. Амортизаційна політика та напрямки відтворення фінансово-економічних ресурсів у бухгалтерському обліку // http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76667.doc.htm

2. Захарчук М.А. Ремонти основних засобів, їх сутність та класифікація // *Фінанси, облік і аудит: Зб. Наук. Праць. – Спец. Випуск Ч.І. / Відп.ред. М.М. Коцупатрий. – К.: КНЕУ.2007. – С.91-105.*

Іваненко О.Г.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Корінько М.Д.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ГРОШОВІ КОШТИ У СИСТЕМІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Функціонування суб'єкта господарювання неможливе без використання грошових коштів. Їх надходження та витрачання формується в результаті господарських операцій і зумовлює потребу цільового спрямування на досягнення поставлених завдань підприємства. Порушення вказаних умов призводить до дисбалансу інших складових господарських активів, фінансової залежності суб'єкта господарювання. Ефективність управління підприємницькою діяльністю залежить від: своєчасного та оптимального контролю використання коштів, рівня фінансової стабільності й можливості подальшого розвитку. Грошові кошти є одним із чинників, які визначають фінансове становище суб'єкта господарювання, його життєздатність. Значущість та роль грошей на рівні підприємства обумовлює доцільність їх окремого детального дослідження, визначення стратегії і тактики управління їх формуванням та використанням.

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглядаються в працях учених [1; 2; 3; 4; 5; 6;].

В економічній літературі наявна значна кількість напрацювань із зазначеної тематики, але так і не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала увесь комплекс питань управління грошовими коштами суб'єкта господарювання.

Визначення поняття «грошові кошти», які наведено в діючих нормативних документах, сформульовані таким чином, що лише перераховують складові даного поняття. Таке формулювання вважається недосконалим та зумовлює потребу уточнення. Зокрема, С.М. Остафійчук вважає, що так як грошові кошти є абсолютно ліквідними активами, тому до даного поняття не завжди можна віднести абсолютно всі залишки на рахунках в банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнитися від абсолютної [2]. Підтримуємо думку автора, оскільки дійсно не всі кошти на рахунках в банках підприємство може використати в будь-який момент часу.

Враховуючи вищезазначене, проаналізовано підходи до трактування поняття «грошові кошти» в економічній літературі. Окремі автори трактують поняття «грошові кошти» як активи підприємства [2; 3]. Доцільно погодитися з такою думкою, оскільки дійсно грошові кошти можуть у будь-який момент часу бути використані для здійснення розрахунків, але вважаємо, що таке визначення не відображає у повній мірі сутності досліджуваного поняття.

Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юркевич вважають грошові кошти – доходами та надходженнями [4]. Вважаємо, що не доцільно застосовувати такий

підхід, тому що грошові кошти можуть виступати не лише у формі доходів та надходжень, але й у формі витрат.

Окрім того, в економічній літературі можна зустріти й інші визначення грошових коштів. В.В. Бабіч, С.В. Сагова зазначають, що під грошовими коштами варто розуміти валюту України та іноземну валюту [5]; М. Дерій–основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами [6]; І.С. Несходовський – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб [1].

У процесі здійснення господарської діяльності всі без виключення господарюючі суб'єкти стикаються з необхідністю здійснювати розрахункові операції як усередині самої організації, так і з сторонніми економічними суб'єктами і фізичними особами. З допомогою грошових коштів здійснюються розрахунки з постачальниками і підрядниками, з покупцями і з замовниками, з бюджетом і позабюджетними фондами, з банками, з персоналом, з різними юридичними та фізичними особами. Оборот грошових коштів відбувається безпосередньо в організаціях і установах, і цей процес безперервний у часі і просторі. Від безперервності руху грошових коштів і їх наявності багато в чому залежить виробничо-господарська діяльність комерційних структур. Тому, функціонування організації в сучасних умовах можливо тільки за умови безперервного руху грошових коштів. Значить, грошові кошти, беручи участь у всіх стадіях відтворення (виробництво продукції, розподіл, обіг і споживання), характеризують початкову та кінцеву стадії кругообігу господарських засобів.

Грошові кошти, як важливий елемент оборотного капіталу економічного суб'єкта, є основними засобами розрахунків за поставляються матеріальні цінності. Обсягом наявних у організації грошей визначається платоспроможність – одна з найважливіших характеристик її фінансового становища. За економічною сутністю грошові кошти є єдиним видом оборотних коштів, володіє абсолютною ліквідністю – це значить, що вони практично миттєво і без втрат здатні обмінюватися на всі інші види активів. Для визначення рівня ліквідності обсяг грошових коштів зіставляється з розміром поточних зобов'язань організації перед своїми кредиторами. Платоспроможними вважаються організації, володіють достатньою кількістю коштів для розрахунків по наявними у них поточними зобов'язаннями.

Ознайомлення з теоретичними та методологічними напрацюваннями зарубіжних і вітчизняних економістів надало можливість сформулювати висновок про відсутність єдиного, загальноприйнятого визначення поняття «грошові кошти». Тому вважаємо за доцільне сформулювати наступне визначення: грошові кошти є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найбільш ліквідні активи підприємства та може бути у формі готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів до запитання. Дане визначення узагальнює виділені підходи до визначення грошових коштів та, на відміну від існуючих, воно включає в себе: сутність грошових коштів, напрями їх використання та кінцевий результат.

Список використаних джерел:

1. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» URL: І.С. Несходовський. К. 2009. 20 с.
2. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2011. С. 215-220.
3. Єфіменко В.І. Л.І. Лук'яненко Облік у зарубіжних країнах : навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. за ред. В.І. Єфіменка. К. КНЕУ, 2005. 211 с.
4. Завадський Й.С., Т.В. Осовська, О.О. Юркевич. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво Житомир: ЖІТІ, 1999. 444 с.
5. Бабіч В.В., С.В. Сагова. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. К. КНЕУ, 2006. 282 с.
6. Дерій М. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок. URL: М. Дерій. Економічний аналіз. 2010. Випуск 6. С. 60-64.

Калініченко С.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Корінько М.Д.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА НПСБО 1 ТА МСФЗ

Зміни в системі бухгалтерського обліку та звітності в Україні, обумовлюються вимогами, що ставляться до інформації, яка є затребуваною зацікавленими користувачами. Інтереси різних груп користувачів до звітної інформації, яка міститься у фінансовій звітності використовується в процесах оцінки, аналізу, прогнозування умов і результатів підприємницької діяльності окремого суб'єкта господарювання, галузі та економіки держави у цілому.

Значення бухгалтерського обліку та фінансової звітності для розробки проектів ефективних управлінських рішень визначається релевантністю, об'єктивністю та достовірністю відображених у ній даних, відповідно до запитів користувачів.

У сучасному середовищі, з входженням економіки України в світовий економічний простір, зросла необхідність адаптації національної системи бухгалтерського обліку до вимог міжнародної практики, що реалізується за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ).

За результатами дослідження зазначеного питання встановлено, що актуальності набуває формування інтегрованої фінансової звітності, визначення її змісту та показників.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» затверджений постановою ВРУ від 16.07.99 р № 996-XIV [1] створює правову основу регламентації бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» від 28 лютого 2000 р. № 419 [2], визначено застосування МСФЗ для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності з 01.01.2018 року для суб'єктів господарювання, зокрема: підприємства, що становлять суспільний інтерес; належать до великих підприємств; публічні акціонерні товариства; здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення; провадять підприємницьку діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом міністрів України.

Вимоги до фінансової звітності містяться в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] та МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [4].

Зміст положень НП(С)БО України та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо складання та подання фінансової звітності, мають спільні риси та окремі відмінності.

Порівняння положень Національних П(С)БО та МСБО та МСФЗ з питань регулювання порядку складання та подання фінансової звітності наведено у табл. 1 [5].

Таблиця 1

Порівняння положень НП(С)БО та МСБО з питань регулювання порядку складання та подання фінансової звітності

Ознаки	Національні стандарти бухгалтерського обліку	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності
1	1	1
Стандарти, які регулюють складання фінансової звітності	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»; П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»; П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»; П(С)БО 22 «Вплив інфляції»; П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»; П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»; П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»; П(С)БО 29 «Звітність за сегментами».	МСБО 1 «Подання фінансових звітів»; МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»; МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність»; МСБО 10 «Події після звітного періоду»; МСФЗ 8 «Операційні сегменти»; МСБО 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони»; МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»; МСБО 33 «Прибуток на акцію».
Сфера застосування	Поширюються на підприємства, організації та інші юридичні особи усіх форм власності	
	Наведені вище П(С)БО не поширюються на бюджетні установи, деякі – на банківські установи.	МСБО 1 може застосовуватися некомерційними, державними та іншими підприємствами державного сектору.

1	2	3
Звітний період	Звітним періодом для складання фінансової звітності є рік; проміжна звітність (місячна, квартальна), яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року; перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більшим за 15 місяців.	Допускається складання звітів за інший період, ніж календарний рік, при цьому вимагається надання пояснення причини такої ситуації. МСБО 1 не поширюється на структуру та зміст стислої проміжної фінансової звітності.
Якісні характеристик и фінансової звітності	Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам, звітність повинна містити лише доречну інформацію, бути достовірною.	МСБО 1 висуваються наступні вимоги до фінансової звітності: зрозумілість; доречність (суттєвість); достовірність (правдиве подання, превалювання сутності над формою, нейтральність, обачність); зіставність; урівноваження вигод і витрат; збалансованість якісних характеристик.
Принципи фінансової звітності	автономність; безперервність; періодичність; історична (фактична) собі вартість; нарахування; повне висвітлення; послідовність; обачність; превалювання сутності над формою; єдиний грошовий вимірник.	Нарахування та безперервність.

За результатами аналізу змісту національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в частині вимог до подання інформації та складання фінансової звітності надало можливість зробити висновок про наявність як спільних так і відмінних ознак.

У НП(С)БО 1 мета складання фінансової звітності та її якісні характеристики відрізняються від зазначених у Концептуальній основі фінансової звітності (далі – Концептуальна основа), виданій 01.09.2013 р. Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [6].

Про суттєву невідповідність якісних характеристик, наведених у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» і у Концептуальній основі, наголошує С. Ф. Голов [7. с.6].

Зокрема, невідповідність якісних характеристик полягає у тому, що у Концептуальній основі основоположними є: доречність та правдиве подання, а у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – доречність та достовірність.

До характеристик інформації у Концептуальній основі віднесено: зіставність, можливість перевірки, своєчасність та зрозумілість, у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – зіставність та дохідливість.

За результатами аналізу змісту НП(С)БО 1, доцільно відмітити зближення його положень з положеннями міжнародних стандартів, при цьому окремі

розбіжності мають місце, зокрема, у питаннях відображення інших операційних та інших доходів і витрат, класифікації видів діяльності, наведення компонентів іншого сукупного доходу, форматів представлення елементів операційних витрат.

Перед розробниками національних стандартів обліку постає завдання розроблення максимально наближеного до МСФЗ формату «Звіту про фінансові результати», який би надав можливість покращення інформаційного забезпечення, яке б сприяло розробці проектів та прийняттю рішень користувачами фінансової звітності.

Фінансова звітність має об'єктивно висвітлювати запитувану її користувачами інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства, здійснені коригування, виправлення облікових даних, їх причини, забезпечувати принцип повного висвітлення.

Отже, фінансова звітність повинна містити всю інформацію про господарські операції, факти господарського життя та події, що мали вплив результати підприємницької діяльності та може бути використана у процесі розробки варіантів та прийняття управлінських рішень, сформованих на її основі, незалежно від того, за якими стандартами вона складена.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
2. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» від 28 лютого 2000 р. № 419 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) Подання фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
5. Інтернет ресурс «Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова» – <https://eprints.kname.edu.ua/32640/>;
6. Концептуальна основа фінансової звітності, IASB. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009.
7. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. К. Центр учбової літератури. 2007. 522 с.

Калюженко Н.Г.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м.Київ)

ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Суть малого підприємства завжди була предметом суперечок у розвинутих країнах. Використовуються наступні визначення малого підприємства (фірми):

Мала фірма – це фірма, якою керує власник і яка не має складної організації управління.

Мала фірма – це та фірма, у якої доступ до ринку капіталу обмежений і яка має незначну частку свого товару на ринку.

Мале підприємство – це фірма, якою керує незалежний власник, яка не посідає у своїй галузі домінуючого становища і відповідає певним критеріям за кількістю зайнятих і щорічним критеріям продажів.

Мале підприємство – це невелике виробництво.

Мале підприємство – це підприємство з невеликою кількістю штатних працівників.

Отже, при визначенні малого підприємства можуть використовуватись кількісні та якісні критерії. До якісних критеріїв відносять: висока організаційно-функціональна гнучкість, високий рівень конкуренції, простота організації на основі без цехової структури, поєднання в одній особі кількох виробничо-управлінських функцій, переважна орієнтація на місцеві джерела сировини і ринки збуту продукції, обмеженість грошових і матеріальних ресурсів, потреба у розумній підтримці державою і великим бізнесом. До кількісних критеріїв відносять: кількість працівників, оборот (обсяг) продаж, величину активів, кількість філій або підрозділів, частку фірми на ринку, сукупний капітал фірми. Європейський Союз запропонував наступні критерії: кількість персоналу не перевищує 500 чол., вартість фондів підприємства не перевищує 75 млн. євро, велика фірма володіє не більше, ніж третиною його капіталу.

З врахуванням вищесказаного можна дати наступне визначення малому підприємству: це іманентний елемент системи економічних відносин в економіці ринкового типу, який забезпечує її інноваційну активність і підтримує конкурентне середовище.

В залежності від того, який вид діяльності і яку стратегію поведінки вибирає підприємство на ринку, в економіці західних країн виділяють такі види малих підприємств: комутанти, патіенти, експлеренти.

Комутанти спеціалізуються на виготовленні окремих вузлів і деталей. Ці підприємства тісно взаємодіють з великими підприємствами через систему кооперативних зв'язків, системи субпідряду. З їх допомогою великі підприємства звільняються від не вигідного допоміжного неефективного виробництва. Малі

підприємства даної групи знаходяться у великій залежності від крупних і ведуть жорстку конкурентну боротьбу між собою.

Патієнти спеціалізуються на випуску готової продукції, орієнтованої на локальні ринки збуту з обмеженим попитом, на місцеві джерела сировини і матеріалів. Вони досить незалежні від великих підприємств і можуть навіть конкурувати з ними за якістю продукції.

Експлеренти – це ризикові фірми або інноваційні підприємства, які займаються, в основному, науковими, конструкторськими розробками, комерційним освоєнням технічних відкриттів, виробництвом дослідних, пробних партій товарів.

Малі підприємства здійснюють свою діяльність у всіх сферах і галузях народного господарства, виконуючи один або кілька видів діяльності. Вони мають самостійність в здійсненні господарської діяльності, розпорядженні готовою продукцією, прибутком, який лишається після сплати податків та інших зобов'язань.

Наказом Держкомстату України № 399 від 01.12.1998 р. для виконання розпорядження Кабінету Міністрів України № 760-р від 21.09.1998 р. затверджено критерії визначення «статистично малого підприємства». До цієї категорії належать суб'єкти, у яких середньооблікова чисельність працівників, включаючи сумісників та працюючих по договорах цивільно-правового характеру, не перевищує:

50 осіб – у промисловості (крім харчової – до 40 та поліграфічної – до 20) та сільському господарстві;

40 осіб – у будівництві (крім проектних і проектно-вишукувальних організацій – до 20, підприємств, що здійснюють капітальний ремонт споруд виробничого призначення – до 25 чол.);

30 осіб – у житловому господарстві (у тому числі готелі – до 10 чол.);

20 осіб – у транспорті, зв'язку, заготівлях, інших сферах матеріального виробництва, науці;

15 осіб – у торгівлі, постачанні і збуті;

10 осіб – у всіх інших галузях економіки.

Суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, зареєстровані у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності; юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 1 млн. грн.

Середньооблікова чисельність працюючих визначається з урахуванням усіх працівників, у тому числі тих, що працюють за договорами та за сумісництвом, а також працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів.

Малий бізнес у ринковій економіці – провідний сектор, що визначає темпи економічного росту, структуру і якість валового національного продукту. Але справа не тільки в кількісних показниках – цей фактор по самій своїй суті є

типово ринковим і становить основу сучасної ринкової інфраструктури. Основні переваги, характерні риси, властивому малому бізнесу:

1. можливість більш гнучких й оперативних рішень. У порівнянні з великими корпораціями в малому бізнесі спрощена структура прийняття управлінських рішень, це дає можливість швидко й гнучко реагувати на кон'юнктурні зміни, у тому числі шляхом маневру капіталу при перемикання з одного виду діяльності на іншій;

2. орієнтація виробників переважно на регіональний ринок. Малий бізнес ідеально пристосований для вивчення побажань, переваг, звичаїв, звичок й інших характеристик місцевого ринку;

3. підтримка зайнятості й створення нових робочих місць. Ця проблема надзвичайно актуальна для нашої країни; процес приватизації забере баласт із підприємств і дрібний бізнес міг би зіграти роль амортизатора, увібравши в себе вільну робочу силу;

4. невеликий первісний обсяг інвестицій. У малих підприємств менші строки будівництва; невеликі розміри, їм швидше й дешевше переозброюватися, впроваджувати нову технологію й автоматизацію виробництва, досягати оптимального сполучення машинної й ручної праці;

5. економічна ефективність виробництва в малих підприємствах;

6. інноваційний характер малих підприємств. Багато економістів відстоюють ідею про виняткову роль малого бізнесу в розгортанні науково-технічної революції.

Дрібний бізнес відіграє важливу роль в економіці країни. Він:

– забезпечує необхідну мобільність в умовах ринку, створює глибоку спеціалізацію й кооперацію, без яких немислима його висока ефективність;

– здатний не тільки швидко заповнювати ніші, що утворюються в споживчій сфері, але й порівняно швидко окупатися;

– здатний створювати атмосферу конкуренції;

– створює те середовище й дух підприємництва, без яких ринкова економіка неможлива.

Малі підприємства відіграють помітну роль у зайнятості, виробництві окремих товарів, дослідницьких і науково-виробничих розробках.

Коломієць О. С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е. н., доцент Селіщев С.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м.Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

Значення та роль бухгалтерського обліку та аудиту грошових коштів у національній валюті особливо підвищилися з посиленням міжнародних економічних зв'язків України та прийняттям Верховною Радою відповідних законів та нормативних актів. Більшість компаній звертає недостатньо уваги за правильністю та зручністю організації бухгалтерського обліку грошових коштів у національній валюті. Важливість цих питань зумовила вибір теми дипломної роботи, так як застосування правильної методика та організації бухгалтерського обліку грошових коштів у національній валюті певною мірою впливає на ефективність бізнесу суб'єкта господарювання.

У зв'язку із спрямованістю національних стандартів фінансового обліку на норми та правила Міжнародних стандартів, недостатньою визначеністю та нестабільністю окремих норм законодавства та розвитком спрямованих на міжнародну співпрацю економіки, зокрема операції щодо ведення бухгалтерського обліку грошових коштів у національній валюті та розрахунків мають суттєво змінитись. Через що, наявність окремих суперечливих питань та невідповідностей при веденні бухгалтерського обліку грошових коштів у національній валюті вимагає більш поглибленого та детального їх дослідження та пошуку необхідних шляхів розв'язання цих проблем та завдань.

Грошові кошти – термін бухгалтерського обліку, що визначає найліквідніші активи суб'єкта господарювання та включає в себе готівкові кошти в касі, безготівкові кошти на банківських рахунках до запитання.

Предметом обліку грошових коштів у національній валюті є процеси первинного документального оформлення операцій щодо руху коштів у касі суб'єкта господарювання та на банківських рахунках, та консолідації інформації щодо результатів операції з грошовими коштами на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.

Грошові кошти є одним із видів активів без яких неможлива діяльність підприємства. Тому важливим завданням кожного суб'єкта господарювання є здійснення контролю за своєчасністю надходження та правильністю використання грошових коштів. Ефективність такого контролю залежить від аналітичності та оперативності облікової інформації про рух грошових коштів. Найбільш повний аналіз якості й збалансованості грошових потоків можливий при використанні звіту про рух грошових коштів, складеного прямим методом, тому що він дозволяє відстежити всі надходження й виплати коштів за період [1].

Велике значення для підтримки платоспроможності підприємства має збалансованість позитивних і негативних грошових потоків по сумі й часу виникнення. Для оцінки збалансованості грошових потоків використовуються два взаємозалежних показники: коефіцієнт ефективності грошових потоків і коефіцієнт ліквідності грошових потоків, які розраховуються як у цілому по підприємству, так й окремо по видах діяльності.

Аудит грошових коштів у національній валюті передбачає перевірку операцій підприємства, пов'язаних з обігом готівки, рухом коштів на рахунках в банку в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності, правильності їх проведення відповідно з чинним законодавством. [2].

Список використаних джерел:

1. Гранова Р. О. Грошові кошти. Розрахунки: Бухгалтерський облік / Р. О. Гранова. – К. : ЦУЛ, 2010. – 207с.

2. Костирко Л.А., Лубенченко О.Е., Костирко Р.О. Міжнародні стандарти контролю якості і аудиту: навчальний посібник. – Северодонецк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. С. 89-91.

Ковтун В.В.,

магістр, спеціальності «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Ільченко О.О.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

З огляду на необхідність розвитку економіки України слід визначити шляхи оптимізації виробничої діяльності, для здійснення якої підприємства використовують виробничі запаси.

Виробничі запаси займають важливе місце у складі майна підприємства, їм належить частка у структурі витрат, оскільки виробничі запаси є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції. Враховуючи вищезазначене підприємства особливу увагу приділяють ефективності використання обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів.

Для забезпечення підприємства виробничими запасами та раціонального їх використання необхідно вживати комплекс заходів щодо їх виявлення, кількісного вимірювання та реалізації. Для цього необхідно здійснювати систематичний облік і аудит, якісний аналіз рівня та динаміки забезпеченості, а також ефективності використання виробничих запасів. В цьому полягає актуальність теми проведеного дослідження.

Розвиток виробництва неможливий без виготовлення конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту.

Водночас необхідною передумовою здійснення виробничого процесу є наявність та використання значної кількості виробничих запасів.

Реформування чинної нині системи обліку та впровадження вітчизняних стандартів призвели до суттєвих змін у методиці та організації облікового процесу виробничих запасів, підприємства отримали значні можливості у виборі правил ведення облікової політики у відповідності до специфіки виробництва.

Однак необхідно посилити аналітичність та оперативність отримання облікової інформації про рух виробничих запасів з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства.

Метою дослідження є удосконалення нової системи організації та ведення обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів. Для поставленої мети маємо вирішити такі завдання:

- дослідити теоретичні аспекти сутності виробничих запасів;
- визначити класифікацію виробничих запасів підприємства;
- деталізувати документальне оформлення операцій з використання виробничих запасів на підприємстві;
- визначити можливі напрями удосконалення обліку аналізу та аудиту виробничих запасів;

Значний внесок у дослідження організації та методики обліку, аналізу та аудиту запасів зробили такі вчені як В. Шевчук, В. Пантелеєв, І. Пилипенко, О. Лишиленко, Д. Міддлтон, Ф. Бутинець, О. Петрик, В. Рудницький та інші.

Різноманітність форм власності в період ринкової економіки, розширення прав підприємства в управлінні економікою, галузеві можливості виробництва потребують альтернативних і водночас конкретних підходів при дослідженні певних питань організації та ведення обліку виробничих запасів.

У підприємств тепер з'явилася можливість вибору різних способів організації обліку придбання запасів, відображення вартості матеріалів, виявлення відхилень фактичної собівартості матеріальних цінностей від облікових цін і їх наступного розподілу між витраченими у виробництві матеріалами та їх залишками на складах. У різних літературних джерелах можна знайти різне трактування поняття виробничих запасів.

Так, П(С)БО 9 «Запаси» дає таке визначення запасів: це активи, які:

- тримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

На підприємстві використовується велика кількість різноманітних товарно-матеріальних цінностей. Вони використовуються у виробництві по-різному. Одні з них повністю споживаються у виробництві, інші – змінюють лише свою форму, входять до складу виробу без будь-яких змін або ж сприяють виготовленню продукції і не включаються в її масу або хімічний склад. Тому важливим моментом в організації обліку виробничих запасів є їх класифікація.

В П(С)БО 9 для цілей бухгалтерського обліку запаси включають:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів;
- готову продукцію, що виготовлена на даному підприємстві, призначена для продажу і відповідає певним технічним та якісним характеристикам, передбаченими договором або іншим нормативно-правовим актом;
- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;
- молодняк тварин і тварини на вигодівлі, продукцію сільського і лісового господарства.

Для підприємств виробничі запаси – один із найбільш важливих активів, які знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва. Отже, виробничі запаси є основною складовою доходу від реалізації готової продукції і, відповідно, прибутку підприємства, на що й спрямована вся діяльність підприємства. Тому найбільш проблематичним моментом для підприємства є оцінка вибуття запасів.

Згідно з П(С)БО 9 при відпуску запасів у виробництво, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним із таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- нормативних витрат;
- ціни продажу .

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів. Метод ідентифікованої собівартості застосовується для запасів, які:

- відпускаються для спеціальних запасів і проектів;
- не є взаємозамінними.

Іншими словами, цей метод підприємство може використовувати у випадку, якщо воно точно знає, які запаси у нього вибули у виробництво, а які знаходяться на складі, щоб можна було чітко ідентифікувати запаси, що знаходяться на підприємстві.

Ф. Ф. Бутинець вважає, що запаси – це придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшому переробленню на підприємстві. Це об'єкти, які призначені для продажу або обміну на інші товарно-матеріальні цінності. Вони формують запаси торговельних підприємств. Також він додає, що виробничі запаси – це предмети, на які спрямована праця людини з метою отримання готової продукції. На відміну від засобів праці, що зберігають у виробничому процесі свою форму і переносять вартість на продукцію

поступово, предмети праці споживаються повністю і повністю переносять свою вартість на цей продукт і замінюються після кожного виробничого циклу .

Запаси займають особливе місце у складі майна підприємства, вони призначені для виробництва товарів і послуг або для перепродажу протягом короткого періоду часу і належать до складу оборотних активів, оскільки можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу, тому правильна організація обліку запасів є важливою передумовою раціонального їх використання.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затверджене Наказом Мінфіну від 20.10.1999 року № 246.

2. Бухгалтерський словник / Міністерство освіти і науки України, за ред. Ф. Ф. Бутинець. - Ж.: 2001. -250 с.

3. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : [підр. для студ. спец. «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець. – 3-є вид., перероб. і доп. – Житомир : ПП «Рута», 2002. - 592 с.

Локайчук А.О.,

магістр,

спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.е.н., доцент Пилипенко О.І.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ У ПРОЦЕСІ ПРИДБАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На вітчизняних промислових підприємствах існують певні проблемні питання, пов'язані з відображенням в обліку витрат на придбання виробничих запасів, одним із яких є транспортно-заготівельні витрати, статус яких до кінця не зрозумілий, тому існує непевність при відображенні їх у бухгалтерському обліку.

Транспортно-заготівельні витрати включаються до собівартості (первісної вартості) виробничих запасів, а відповідно, є складовою собівартості готової продукції. На нашу думку, в сучасних умовах господарювання розширюється самостійність підприємств у тому числі і в питаннях встановлення тарифів на перевезення вантажу з урахуванням попиту і пропозицій, що складаються на ринку. Водночас змінюються завдання, що постають перед калькулюванням собівартості перевезень. У цих умовах потрібно не просто визначити фактичну собівартість перевезень вантажу, а розрахувати таку собівартість, яка би могла забезпечити підприємству прибутковість при оптимальному скороченні витрат.

Питанням дослідження проблеми оцінку виробничих запасів займалися такі вітчизняні науковці, зокрема: Бурдейна Л. [1], Гайдук І. [3], Головацька С. [4], Деревянко С. [5], Домбровська М. [6], Дутчак І. [7], Камінська Т. [8], Карабаза І. [9], Ловінська Л. [10], Малюга Н. [11], Михалевич С. [13], Сайко О. [16] та інші. Однак дискусійним залишаються питання щодо витрат на проведення вантажно-розвантажувальних робіт, виконаних власними силами підприємства; транспортування виробничих запасів до місця їх використання власним транспортом підприємства; утримання служби постачання підприємства.

На думку Л.В. Бурдейни, для уникнення непорозумінь до складу транспортно-заготівельних витрат слід включати витрати на транспортування та вантажно-розвантажувальні роботи, виконані не тільки сторонніми підприємствами, а й власними силами [2].

До виробничої собівартості транспортних послуг включається вартість пального, запасних частин, використаних на ремонт, зарплата та нарахування на неї водіїв, відрядні витрати водіїв та вантажників підприємства з доставки вантажів від постачальників із інших населених пунктів, амортизація транспортних засобів тощо. Тому саме ці витрати, на наш погляд, включаються до складу транспортно-заготівельних витрат. На нашу думку, до транспортно-заготівельних витрат, пов'язаних із придбанням виробничих запасів на підприємстві, доцільно відносити:

- витрати на транспортування і завантаження виробничих запасів у транспортні засоби;
- витрати на зберігання виробничих запасів;
- витрати на утримання заготівельно-складського апарату;
- винагороди, сплачені посередницьким організаціям, через які придбані виробничі запаси;
- витрати на тару, яка не повертається;
- митні збори та інші платежі, пов'язані з імпортом виробничих запасів;
- нестачі й втрати від псування виробничих запасів у дорозі у межах норм природного убутку;
- інші витрати, пов'язані з придбанням виробничих запасів.

При доставці виробничих запасів власним транспортом виникають витрати на перевезення власним транспортом, такі як:

- вартість паливно-мастильних матеріалів, витрачених власним автотранспортом на доставку виробничих запасів;
- заробітна плата водіїв, експедиторів, заготівників;
- єдиний соціальний внесок від заробітної плати;
- амортизація транспорту, задіяного у перевезенні виробничих запасів, та інші власні транспортні витрати, понесені при доставці виробничих запасів на промислових підприємствах, включаються до складу транспортно-заготівельних витрат [5, с. 139].

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» включення транспортно-заготівельних витрат до собівартості запасів можна здійснювати двома методами:

- методом прямого розподілу;

– збірно-розподільчим методом [15].

Метод прямого розподілу застосовують, якщо під час надходження запасів відразу можна визначити витрати на їх транспортування і заготівлю [15]. Збірно-розподільчий метод застосовують на підприємствах, де значна питома вага транспортно-заготівельних витрат у собівартості виробничих запасів, їх облік доцільно вести на окремому субрахунку рахунків обліку матеріальних цінностей [15].

На нашу думку, враховуючи галузеву специфіку підприємств деревообробної промисловості, доцільно використовувати збірно-розподільчий метод обліку транспортно-заготівельних витрат. Розподіл транспортно-заготівельних витрат між витраченими у господарській діяльності виробничими запасами та їх залишками на кінець звітної періоду на підприємстві пропонуємо здійснювати пропорційно наведеним у табл. 1. базам розподілу.

Введення в дію Податкового кодексу України [14], на жаль, призвело до виникнення більшої кількості проблемних аспектів щодо включення до первісної вартості придбаних виробничих запасів транспортно-заготівельних витрат.

У Податковому кодексі України не використовується термін «транспортно-заготівельні витрати», але про ці витрати згадується в кількох його статтях. Так, стосовно обліку виробничих запасів положеннями пункту 138.6 Податкового кодексу України передбачається, що «собівартість придбаних та реалізованих виробничих запасів формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу» [14].

Таблиця 1

Бази розподілу транспортно-заготівельних витрат на промисловому підприємстві

№ з/п	Групи виробничих запасів	Бази розподілу транспортно заготівельних витрат			
		За вартістю	За розміром	За об'ємом	За вагою
1.	I група виробничих запасів	+	+	+	+
2.	II група виробничих запасів	+	-	-	-
3.	III група виробничих запасів	+		-	+
4.	IV група виробничих запасів	+	-	-	-

У пункті 14.1.228 зазначено, що «собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг для цілей розділу III Податкового кодексу України витрати, що прямо пов'язані з виробництвом та/або придбанням реалізованих протягом звітної податкового періоду товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які визначаються відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що застосовуються в частині, яка не суперечить положенням цього розділу» [14].

Проаналізувавши положення Податкового кодексу України, можна зробити висновки, що транспортно-заготівельні витрати повинні входити й до

складу собівартості придбаних виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів та всіх інших запасів.

Проте, на практиці часто виникає ситуація, коли склад транспортно-заготівельних витрат у податковому та бухгалтерському обліку не співпадає. Якщо підприємство – платник податку на прибуток, здійснило придбання запасів у фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які є платниками єдиного податку та щодо яких існує заборона на віднесення будь-яких послуг (у тому числі з доставки запасів) до податкових витрат, то такі витрати знаходять відображення лише у бухгалтерському обліку, але не визнаються і не включаються до витрат, що формують собівартість реалізованих запасів для потреб податкового обліку. Слід наголосити, також, що до конкретної групи виробничих запасів може бути застосовано тільки один метод обліку транспортно-заготівельних витрат, інакше пропорції розподілу не буде дотримано.

При прямому включенні до первісної вартості конкретної одиниці запасів транспортно-заготівельні витрати у періоді придбання запасів відразу при оприбуткуванні включаються до їх первісної вартості та відображаються на відповідних субрахунках обліку запасів. Згідно з п. 5.5 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [12], що цей варіант доцільно застосовувати в разі, якщо можна достовірно визначити суми витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів. Не виникає труднощів при перевезенні виробничих запасів одного найменування, а при доставці запасів декількох найменувань з'являється необхідність розподілу транспортно-заготівельних витрат між одиницями запасів.

У нормативних документах не передбачено, які саме показники слід приймати за базу розподілу, тому підприємства промисловості, враховуючи специфіку їх господарської діяльності, передбачають у наказі про облікову політику порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат між окремими найменуваннями виробничих запасів, які транспортуються за кількісним (вага, об'єм, кількість місць, одиниць) або вартісним критерієм (ціна одиниці запасів) [1, с. 661].

Таким чином, проаналізувавши ряд методів оцінки виробничих запасів, як передбачено в Міжнародних стандартах фінансової звітності та національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, підприємства могли би застосовувати для відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності окремі види виробничих запасів: за очікуваною ціною продажу, за чистою вартістю реалізації, за поточною відновлювальною вартістю, за ціною придбання (виготовлення). Метод за ціною придбання (виготовлення) є, на нашу думку, найбільш точним і обґрунтованим для більшості підприємств переробної промисловості, тому що:

– оцінка виробничих запасів за даним методом базується на об'єктивних підтверджених документами доказах того, що на придбання (виготовлення) певних виробничих запасів були витрачені саме ці кошти, запаси сировини та матеріалів;

– результати господарської діяльності відображені у бухгалтерському обліку в тій оцінці, по якій вони дійсно відбулися;

– виробничі запаси обліковуються за тією ціною (виробничою собівартістю), за якою вони були дійсно придбані або виготовлені, тобто виходячи з витрат на їх придбання та виготовлення.

Список використаних джерел:

1. Бурдейна Л.В. Особенности оценки производственных запасов / Л.В. Бурдейна // Экономика и предпринимательство: междунар. науч. журнал. – Москва, 2015. – № 5 (58-2). – С. 660-663.

2. Бурдейна Л.В. Сутність виробничих запасів як об'єкта обліку / Л. В. Бурдейна // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, 2009. – С. 59-62.

3. Гайдук І.О. Оцінка джерел фінансових ресурсів підприємства // Вісник Львівської комерційної академії: зб. наук. праць / І. О. Гайдук; [ред.кол. Г. І. Башнянин, В. В. Апопій, О. Д. Вовчак та ін.]. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2009. – Вип. 31. – С. 45-49.

4. Головацька С.І. Особливості обліку та оцінки виробничих запасів підприємств / С. І. Головацька, Л. В. Бурдейна // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове видання. Вип. 5 Миколаїв, 2015. – С. 966-969.

5. Деревянко С. Проблема оцінки матеріальних цінностей в сучасних умовах / С. Деревянко // Агрокомпас. – 2003. – №11.

6. Домбровська М.Р. Методи оцінки виробничих запасів підприємства при їх використанні згідно національних стандартів / М. Р. Домбровська // Інноваційна економіка. – 2011. – №7(26). – С. 137-142.

7. Дутчак І.Б. Особливості обліку транспортно-заготівельних витрат / І. Б. Дутчак // Сталий розвиток економіки : [всеукр. наук.-виробн. журнал]. – 2011. – №4(7). – С. 229-232.

8. Камінська Т.Г. Облік і контроль кругообороту капіталу: монографія / Т. Г. Камінська. – Житомир : ПП “Рута”, 2013. – 448 с.

9. Карабаза І.А. Облік і аналіз виробничих запасів (на прикладі гірничо-збагачувальних підприємств) : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / І. А. Карабаза; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2009. – 20с.

10. Ловінська Л.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку: монографія / Л. Г. Ловінська. – К. : КНЕУ, 2006. – 256 с.

11. Малюга Н.М. Оцінка в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи (на прикладі підприємств Житомирської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Н. М. Малюга. – Київ, 1999. – 23 с.

12. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.07 року № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

13. Михалевич С.Г. Класифікація транспортно-заготівельних витрат для

організації обліку / Михалевич С. Г. // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С. 11-12.

14. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sts.gov.ua/nk/>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.http://zakon2.rada.gov.ua>.

16. Сайко О.В. Облік і контроль виробничих запасів (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / О. В. Сайко. Київ, 2009. – 19 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: contents/p-2/36118.html.

Морозова І.В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Щирська О.В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

АКТУАЛЬНО ПРО ЗМІНУ ВИМОГ ДО ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

На сьогоднішній день, зважаючи на глобалізацію економічних взаємовідносин, фінансова звітність виступає універсальним інструментом управління бізнесу. Саме фінансова звітність надає власнику, виконавчому менеджменту та контрагентам (в тому числі і державним уповноваженим органам) вичерпну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Орієнтація України на розвиток економіки у Європейському форматі вимагає уніфікації системи бухгалтерського обліку та приведення обліку до норм Міжнародних стандартів. Прийняття Податкового кодексу України [1] суттєво обмежило орієнтацію фінансової звітності на забезпечення управлінських функцій, водночас розширилась її фіскальна спрямованість.

Зважаючи щодо змін П(С)БО на НП(С)БО зміст та структура фінансової звітності зазнали змін шляхом перегруповування і укрупнення окремих статей, також, до складу звітності включено додаткові розділи. Такі зміни надають переваги для підприємства, а саме:

- можливість вибору методу складання, прямий чи непрямий – для Звіту про рух грошових коштів;
- можливість вибору методу відображення статей тільки – за залишковою вартістю або за залишковою та первісною вартістю;
- можливість включення до звітності статей, перелік яких додатково запропонований уповноваженим органом.

Питанням теорії та методики складання фінансової звітності присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, таких як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Й.Я. Даньків, В.І. Єфіменко, Г.Г. Кірейцев, М.Д. Корінько, А.М. Кузьмінський, Н.М. Малюга, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, В.О. Шевчук та інших. Дослідження суттєвих аспектів складання та подання фінансової звітності обґрунтовано та розкрито, здавалося б, всебічно, однак ряд проблем, пов'язаних із формуванням та відображенням у фінансовій звітності інформації про активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати і фінансові результати у контексті орієнтації на Міжнародні стандарти фінансової звітності залишаються дискусійними та вимагають вирішення з урахуванням національних особливостей бухгалтерського обліку.

По результатам внесення правок до ряду П(С)БО, Міністерство фінансів підкоригувало Порядок подання фінансової звітності № 419 (далі Порядок) [2], зміни були внесені Постановою КМУ від 17.07.2019 р. № 625, яка була опублікована, а отже, і набрала чинності 24.07.2019 р. [3]

П.2 Порядку № 419 зазнав змін, в якому визначено перелік суб'єктів господарювання, які звітують раз на рік, та не подають проміжну фінансову звітність. До внесення правок, такими були підприємства платники єдиного податку третьої групи, та підприємства, для яких Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4] передбачено подання скороченої фінансової звітності, а саме: мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства і представництва іноземних суб'єктів господарювання.

Зміни торкнулися малих підприємств, які наразі зобов'язані відтепер подавати не лише річну, а і квартальну звітність. (крім тих, що зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) та підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, подають відповідним органам скорочену за показниками річну фінансову звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

Проте, малі підприємства-загальносистемники, річний дохід яких перевищував 20 млн. грн. і раніше звітували щоквартально, оскільки фінансова звітність є додатком до декларації з податку на прибуток, згідно з п. 46.2 ПКУ. Є лише один нюанс: при поданні квартальної фінзвітності потрібно було дотримуватися граничних строків подання квартальної декларації з податку на прибуток, а саме 40 календарних днів, що йдуть за останнім днем звітного кварталу, але не пізніше дати подання декларації з податку на прибуток. Після внесення змін, строки подання скоротились – не пізніше 25-го числа місяця, що настає після закінчення звітного кварталу.

Щодо подання квартальної декларації з податку на прибуток, то тут, як і раніше, необхідно дотримуватися 40-денного строку.

Слід підкреслити, що Порядок № 419 узгоджує питання щодо подання звіту про платежі на користь держави підприємствами добувних галузей у відповідність до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», такі суб'єкти господарювання, звіт про платежі на користь держави подають відповідно до Закону України «Про забезпечення прозорості у

видобувних галузях», не пізніше 1 вересня року, що настає після звітного періоду.

Також зміни до Порядку № 419 стосуються оприлюднення фінансової звітності разом з аудиторським висновком. Тепер коректно зазначено, що аудиторський звіт стосується саме фінансової звітності.

Підсумовуючи вищезазначене робимо позитивний висновок про інтеграційні зміни методичних вимог та узгодженість правил/стандартів в системі обліку процесів господарювання в Україні.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI редакція від 29.12.2019, підстава – 323-IX, 391-IX, 425-IX [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Постанова «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» КМУ, від 28 лютого 2000 р. № 419, редакція від 14.11.2019: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/419-2000>

3. Постанова «Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності» КМУ, від 17 липня 2019 р. № 625: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/625-2019-п>

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996 редакція від 16.11.2018, підстава – 2545-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73 редакція від 23.07.2019, підстава – z0685-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Мохаммад Р.Р.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е. н., доцент Безверхий К. В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

АНАЛІТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗАПИТІВ ІНВЕСТИТОРІВ

Економічні інтереси інвесторів перебувають в межах оцінки ризику і доходності об'єкта інвестування, а також його здатності генерувати прибуток і сплачувати дивіденди, застосовуються різні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємств. Інвестиційна привабливість підприємства оцінюється з позиції двох концептуально різних підходів. Від правильно обраного підходу до

аналізу інвестиційної привабливості підприємства будуть залежати позитивні результати рішення інвестора щодо надання фінансових ресурсів суб'єкту господарювання. Відтак, проблема вибору підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємства набуває високої актуальності

Дослідженню теоретичних, методологічних і практичних питань аналізу балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства присвячено праці багатьох вітчизняних учених, зокрема: В.О. Ганусич [1], С.Г. Мощенський [3], О.В. Олійник [5], Т.І. Тесленко [6], Я.І. Чайковський [7], О.В. Чумак [8], Н.З. Яцишин [9]. Незважаючи на внесок науковців у розвиток аналізу фінансового стану, мало дослідженими залишаються питання коефіцієнтного аналізу інвестиційної привабливості підприємства на основі показників балансу (звіту про фінансовий стан).

Проведений огляд вітчизняних публікацій [1, 3, 5, 6, 7, 8] показав, що у наукових працях проблеми аналізу інвестиційної привабливості підприємства розглядаються у різних аспектах.

Підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства можливо поділити на такі групи:

- комбінований підхід (оцінка внутрішніх і зовнішніх характеристик підприємства); ринковий підхід (заснований на аналізі зовнішньої інформації про ціни на акції підприємства);

- стратегічний підхід (орієнтований на довгострокову перспективу і майбутні грошові потоки);

- фінансовий і бухгалтерський підходи (базуються на аналізі внутрішньої інформації, в тому числі, про фінансовий стан підприємства) [4, с. 168].

Поняття інвестиційної привабливості досить багатогранне. В межах досягнення поставленої мети дослідження, під поняттям «інвестиційна привабливість» розуміється наявність умов і факторів, які впливають на прийняття рішення інвестором [4, с. 168]. Обираючи систему показників для аналізу інвестиційної привабливості підприємства, необхідно враховувати цілі інституціонального інвестора.

Головними цілями інвестора при прийнятті рішення щодо надання ресурсів суб'єкту господарювання відносяться є:

- 1) отримання інвестиційних доходів від господарської діяльності підприємства;

- 2) отримання доходу в результаті купівлі-продажу підприємства як діючого бізнесу або як цілісного майнового;

- 3) інші цілі, які стосуються інтеграції існуючого бізнесу інвестора [4, с. 170].

Узагальнений порядок розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства, який відтворює значення ключових фінансових коефіцієнтів, скоригованих відповідно до вагомості їх впливу на фінансовий стан, наведено у Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затвердженій Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [2].

Для визначення інвестиційної привабливості підприємств через зазначену інтегральну оцінку у Методиці використано показники, які задовольняють

вимоги міжнародного меморандуму IASC (International Accounting Standards Committee). Ці показники згруповано за шістьма ключовими ознаками: показники оцінки майнового стану інвестованого об'єкта; показники оцінки його фінансової стійкості (платоспроможності); показники оцінки ліквідності активів; показники оцінки прибутковості; показники оцінки ділової активності; показники оцінки ринкової активності інвестованого об'єкта [2].

Процедура інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства базується на результатах коефіцієнтного аналізу його фінансового стану, проведеного за даними балансу та інших форм фінансової звітності. В основу прийняття рішення інвестором про надання ресурсів суб'єкту господарювання, за результатами розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості (ІФС), покладено ідею числової шкали Д. Харрінгтона, що уможливорює розуміння типу інвестиційної якості фінансового стану підприємства залежно від значення інтегрального показника (табл. 1).

Таблиця 1

**Шкала значень інтегрального показника
інвестиційної привабливості для прийняття рішення
про надання ресурсів суб'єкту господарювання***

Значення ІФС, %	Тип інвестиційної привабливості	Характеристика фінансового стану	Характеристика
1	2	3	4
100 - 119	Дуже низька	Кризовий фінансовий стан	недостатня фінансова стійкість у зв'язку з несприятливими тенденціями розвитку виробництва та збуту продукції
120 - 136	Низька	Нестабільний фінансовий стан	нестабільна структура капіталу та недостатній рівень ліквідності
137 - 163	Помірна (середня)	Задовільний фінансовий стан	низький рівень ефективності використання капіталу при нормальній поточній ліквідності
164 - 180	Достатня	Добрий фінансовий стан	високий рівень прибутковості та оборотності активів при низькій платоспроможності
Більше 180	Висока	Відмінний фінансовий стан	показники, що характеризують фінансовий стан, знаходяться на оптимальному рівні

*Джерело: узагальнено автором на основі: [4, с. 168]

Процедуру коефіцієнтного аналізу показників прибутковості та ділової активності підприємства з використанням інформації бухгалтерського балансу для розуміння інвестором тенденції інвестиційної привабливості об'єкта інвестування запропоновано у табл. 2.

Коефіцієнтний аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання за інформацією бухгалтерського балансу ПТ «Ломбард «Перлина» за 2016-2018 роки, тис. грн.*

Історичні показники	Джерело інформації	2016 р.	2017 р. 2018 р.	Відхилення (+/-)	Оптимальне значення		
					2017 р. до 2016р.	2018 р. до 2017р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Середньорічний власний капітал	ф. 1 р.1495	341	211	706	-130	+495	x
2.Середньорічні довгострокові зобов'язання	ф. 1 р.1595	9	25	0	+16	-25	x
3.Середньорічні активи	ф. 1 р.1300	1605	1491	1060	-114	-431	x
4.Середньорічні основні засоби	ф. 1 р.1010	1254	1209	457	-45	-752	x
5.Середньорічна дебіторська заборгованість	ф. 1 р.1125 - 1155	65	-10	82	-75	+92	x
6.Середньорічні запаси	ф. 1 р.1100 + ф. 1 р.1200	88	95	313 +7	+218	x	
7.«Чистий» операційний прибуток - NOPAT	ф. 2 р.2190 – ф.2 р.2300	-479	-209	259	+270	+468	x
8.Чистий прибуток	ф. 2 р.2350	-480	-130	39	+350	+169	x
9.Чистий дохід від реалізації	ф. 2 р.2000	2956	1817	5000	-1139	+3183	x
10.Собівартість реалізованої продукції	ф. 2 р.2050	2363	1114	3838	-1249	+2724	x
<p align="center">$>0,15+1,36K2 = \text{Чистий прибуток} / \text{Середньорічну вартість власного капіталу} - 1,41 - 0,990,37+0,42 > 0,4+1,26-1,39-0,890,37+0,5$ Аналітичні операції: Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що розкривають інформацію про інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання:</p>							
2. Коефіцієнт прибутковості власного капіталу <i>ROE (Return on Equity) – K2</i>							
3. Коефіцієнт прибутковості активів - <i>ROA (Return on Assets) – K3</i> $K1 = (\text{Чистий операційний прибуток}) / (\text{Середньорічну вартість власного капіталу} +$	$K3 = \text{Чистий прибуток} / \text{Середньорічна вартість активів} - 0,30$	-0,09	0,04	+0,21	+0,13	> 0,01	

Продовження табл.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Середньорічну вартість довгострокових зобов'язань) 1. Коефіцієнт прибутковості інвестованого капіталу - ROI (Return On Investment) – K1							
4. Фондовіддача – K4	K4 = Чистий дохід / Середньорічну вартість основних засобів	2,36	1,50	10,94		-0,86	+9,44
5. Оборотність дебіторської заборгованості (в оборотах) – K5	Чистий дохід / Середньорічну вартість дебіторської заборгованості	45,48	-181,7	60,98		- 227,18	242,68
6. Оборотність запасів (в оборотах) – K6	Собівартість реалізації / середньорічну вартість залишку запасів	26,85	11,73	12,26		-15,12	+0,53
7. Капіталовіддача – K7	Чистий дохід / Середньорічні залишки власного капіталу	8,67	8,61	7,08		-0,06	-1,53

*Джерело: узагальнено та проаналізовано автором на основі показників фінансової звітності ПТ «Ломбард «Перлина» за 2016-2018 роки

За результатами проведеного аналізу встановлено, що високе значення коефіцієнта ROI протягом 2016-2018 років та його позитивна тенденція свідчать про ефективне використання управлінським персоналом ПТ «Ломбард «Перлина» фінансових ресурсів власників та інвесторів. Низьке значення коефіцієнта ROE та його негативна тенденція свідчать про неефективне управління власним фінансовим капіталом.

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, нами було розглянуто підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства; розкрито шкалу значень інтегрального показника інвестиційної привабливості для прийняття рішення про надання ресурсів суб'єкту господарювання; проведено коефіцієнтний аналіз інвестиційної привабливості підприємства на прикладі ПТ «Ломбард

«Перлина», який дозволив з'ясувати ефективне використання фінансових ресурсів власників та інвесторів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Ганусич В. О. Баланс та аналіз фінансової стійкості підприємства на його основі: автореферат дисертації канд. екон. наук: 08.06.04. К.: КНЕУ, 2005. 20 с.

2. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ № 22 від 23.02.1998 / Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98> (дата звернення: 14.12.2019)

3. Мощенський С.Г. Аналітична інтерпретація інформації бухгалтерського балансу для прийняття рішень інвесторами. Бізнес-навігатор. 2019. Вип.2 (51). С. 167-171 (Index Copernicus)

4. Мощенський С. Г. Аналіз балансу підприємства з метою забезпечення інформацією кредиторів. Фінанси, облік та аудит. К.: КНЕУ, 2018. Вип.32 (№2). С. 296-316 (Ulrich's Periodicals Directory (Ulrichsweb))

5. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін: теорія, методологія, організація: автореферат дисертації д-ра екон. наук : 08.00.09. К.: Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2009. 34 с.

6. Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов'язань: автор. дис. на здобут. наук. ст. канд. екон. наук: 08.00.09. К.: Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2009. 20 с

7. Чайковський Я.І. Напрямки вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника – юридичної особи. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. 2014. Вип. 19. ч. 1. С. 176-188.

8. Чумак О.В., Нагорна І.В. Механізм інжинірингу при формуванні інформаційного підґрунтя аналізу фінансової стійкості підприємства. Бізнес-інформ. 2017. №12. С. 359-364.

9. Яцишин Н.З. Методика аналізу фінансового стану підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль:ТНЕУ, 2012. № 10. Ч. 4. С. 439-445.

Носаченко І.С.,
студентка IV курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується змінами економічного, інформаційного і правового середовища. Відповідно до таких процесів змінюються цілі підприємств та значно підвищується роль інформаційного забезпечення в обґрунтовані управлінських рішень. В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, які є конкурентами у відповідній сфері діяльності. Саме тому виняткова роль належить інформаційному забезпеченню в процесах управління. Вона спричинює підвищену увагу до бухгалтерської фінансової звітності як основного джерела інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його виробничо–господарської діяльності за звітний період.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретико–прикладні розробки питань формування звітності й методичних підходів до її складання досліджувалися у працях відомих вітчизняних вчених – економістів М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, К.П. Дудки, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, П.Я. Хомина, Л.С. Шатковської та інших. Однак слід визнати, що залишилися ще недостатньо опрацьовані питання щодо використання звітності з системі управління підприємством, які потребують поглибленого вивчення.

Мета статті полягає в дослідженні формування системи фінансової звітності підприємств.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Загальні вимоги до фінансової звітності викладено у статтях 11 – 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4].

Необхідно зазначити, що метою складання фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства, яка необхідна для прийняття рішень щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;

- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства;
- інших рішень.

Відповідно до статті 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на основі даних бухгалтерського обліку не залежно від форм власності та структури діяльності, всі підприємства України повинні складати та подавати користувачам фінансову звітність. Основою фінансової звітності підприємств є:

1. Звіт про фінансовий стан (Баланс).
2. Звіт про сукупний дохід (Звіт про фінансові результати).
3. Звіт про рух грошових коштів.
4. Звіт про власний капітал.
5. Примітки до фінансової звітності.

За звітним періодом фінансова звітність поділяється на річну і квартальну. Звітним періодом для подання річної звітності є календарний рік. За календарний рік фінансова звітність готується підприємствами у повному складі. Крім того, що квартално всі підприємства та організації готують проміжну фінансову звітність у складі Балансу та Звіту про фінансові результати. Баланс складається станом на кінець останнього дня кварталу (року), а Звіт про фінансові результати – наростаючим підсумком з початку звітного року.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством. Строки та порядок подання фінансової звітності визначено у «Порядку подання фінансової звітності».

Підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність таким користувачам:

- органам, до сфери управління яких вони належать;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) відповідно до установчих документів;
- органам державної статистики;
- органам державного казначейства або місцевим фінансовим органам (щодо використання бюджетних асигнувань);
- іншим користувачам згідно з законодавством (зокрема, Національному банку, Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку).

Датою подання фінансової звітності (крім консолідованої) вважається день її фактичної передачі за належністю, а у разі надсилання поштою – дата одержання адресатом, зазначена на штемпелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата [5].

Всі вимоги до основних форм фінансових звітів прописані у НП(С)БО 1, а самі форми наводяться у його додатках.

Додаток 1 до НП(С)БО 1 містить наступні форми:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи);

- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом);
- Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом);
- Звіт про власний капітал (Звіт про зміни у власному капіталі).

НП(С)БО 2 – містить аналогічні форми для консолідованої фінансової звітності. Особливу увагу необхідно звернути на те, що на даний момент не скасовано Наказ Мінфіну № 302 від 29.11.2000 р. «Про Примітки до річної фінансової звітності». Таким чином, форма Приміток залишається чинною. Зосередимо увагу на НП(С)БО 1. У ньому визначено мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього Національного положення (стандарту) застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб (далі – підприємства) усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством.

НП(С)БО 1 не дає детального опису кожної статті Балансу і Звіту про фінансові результати. Це пов'язано з тим, що розробники нового стандарту прагнули максимально зблизити форми фінансової звітності з нормами МСФЗ. Це може спричинити певні ускладнення для тих підприємств, які не використовують міжнародні стандарти фінансової звітності, оскільки облік багатьох операцій за правилами П (С) БО не збігається з обліком згідно МСФЗ [2]. Основні відмінності НП(С)БО 1 від раніше діючих стандартів:

Назви форм доповнені назвами у дужках, аналогічними формам згідно МСФЗ: тепер Баланс називається також «Звіт про фінансовий стан», а Звіт про фінансові результати – «Звіт про сукупний дохід».

Нове положення вже не містить жорсткого порядку заповнення усіх рядків фінансової звітності та проставлення прочерків у тих рядках, де були відсутні показники. Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття. Одним з важливих нововведень, внесених НП(С)БО 1, є можливість вибору одного з варіантів складання звіту про рух грошових коштів: за прямим чи непрямим методом.

Ми прийшли до висновку, що Н(П)СБО 1 – це черговий крок назустріч міжнародним стандартам фінансової звітності. Проте, даний стандарт в деяких моментах суперечить як вітчизняному законодавству в сфері регулювання бухгалтерського обліку, так і міжнародним стандартам. Тому вже сьогодні постає необхідність у внесенні деяких змін у Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що цілком можливо, відбудеться вже в недалекому майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N40, ст.365)
2. Національне положення(стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
3. Національне положення (стандарту) 2 бухгалтерського обліку «Консолідована фінансова звітність».

4. Верига Ю.А. Звітність підприємств. Навчальний посібник / Ю.А. Верига, З.М. Левченко, І.Д. Вагуля – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 776 с.

5. Нові форми фінансової звітності: Баланс, Звіт про фінрезультати та інші – подаємо вже за I квартал // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://news.dtkk.ua>.

6. Фінансова звітність – все про бухгалтерський облік // [Електронний ресурс] // <http://www.vobu.com.ua>

Павленко Ю.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ, ЇЇ СКЛАД ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Важливим складником процесу інтеграції вітчизняної економічної системи у світове господарство є адаптація облікової системи до загально-прийнятих міжнародних підходів відображення результатів фінансово-господарської діяльності та фінансового стану суб'єктів господарювання. Важливо також відзначити, що головною рисою глобальної економіки є те, що вона є інформаційно-фінансовою, тому необхідність удосконалення регулювання інвестиційної діяльності включає формування якісного інформаційного забезпечення відображення фінансових показників підприємств, що, безумовно, позитивно сприятиме притягненню інвестиційних ресурсів, зокрема через міжнародні фондові ринки. Якщо вести мову про реалії сучасного економічного розвитку нашої держави, то це стосується цивілізованого поступу України до ЄС, який значною мірою також залежить і від рівня організації бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах, який повинен забезпечити формування якісної економічної інформації, необхідної для задоволення вимог усіх груп користувачів. Не випадково питанням реформування облікової системи в останнє десятиріччя приділяється постійна увага науковців, практиків, а також професійних організацій, що розробляють і впроваджують нормативно-правові документи.

Сьогодні фінансова звітність в Україні є елементом інфраструктури ринкової економіки і засобом комунікації. Цьому сприяють наступні причини: створення спільних підприємств; вихід українських підприємств на світовий ринок; розширення зовнішньоекономічних зв'язків підприємств; міжнародна інтеграція України у сфері економіки.

Фінансова звітність складається з:

- 1) форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- 2) форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;

3) форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або форми № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)»;

4) форми № 4 «Звіт про власний капітал».

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період. У звіті про фінансові результати наводяться доходи і витрати, які відповідають критеріям, визначеним в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період. У звіті про рух грошових коштів розгорнуто наводяться суми надходжень та видатків грошових коштів підприємства, що виникають в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності протягом звітного періоду.

Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми у звіті наводяться окремо у складі статей щодо відповідних видів діяльності. Негрошові операції (отримання активів шляхом фінансової оренди; бартерні операції; придбання активів шляхом емісії акцій тощо) не включаються до звіту про рух грошових коштів.

Метою складання звіту про власний капітал є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Підприємства у графах звіту про власний капітал, в яких зазначаються складові власного капіталу, наводять лише ті з них, які зазначені у балансі. У консолідованому звіті про власний капітал також наводиться інформація про зміни у власному капіталі в розрізі неконтрольованої частки. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації до річного звіту звіт про власний капітал підприємства додають звіт про власний капітал за попередній рік.

Крім того, ніхто не скасовував примітки до звітів, які також входять до складу повної фінзвітності. До них належать:

1) форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»;

2) форма № 6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами».

Разом з тим, починаючи з 2018 року разом із річною фінзвітністю подають ще і так званий Звіт про управління — документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Такий обов'язок стосується великих і середніх підприємств.

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО. Норми цього Закону та НП(С)БО застосовуються до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Відповідно до статті 1 Закону про бухгалтерський облік користувачами фінансової звітності є фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Відповідно до Закону про бухгалтерський облік [1] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

На сьогодні показники звітності підприємств все більше стають тією оперативною інформацією, як за кількісним складом, так і за якісним наповненням, на основі якої можна приймати ефективні управлінські рішення, обґрунтувати тактику та стратегію розвитку і управління підприємством на перспективу.

НП(С)БО 1 не дає детального опису кожної статті Балансу і Звіту про фінансові результати, як це було передбачено раніше. Це пов'язано з тим, що розробники нового стандарту прагнули максимально зблизити форми фінансової звітності з нормами МСФЗ. Такий стан звітності спричинив певні ускладнення для тих підприємств, які не використовують міжнародні стандарти фінансової звітності, оскільки облік багатьох операцій за правилами П(С)БО не збігається з обліком згідно МСФЗ.

При складанні фінансових звітів підприємствам не обов'язково заповнювати усі рядки фінансової звітності, та проставляти прочерки у тих рядках, де були відсутні показники. Вони самостійно можуть визначати склад статей, за якими розкривається інформація, а саме можуть не зазначати статей, які передбачені у формах фінансової звітності у формах фінансової звітності, затверджених Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, у разі якщо за ними відсутня інформація до розкриття (окрім випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді).

Відповідно до положень, підприємства можуть додавати до форм звітності нові статті. Однак не будь-які, а лише ті, перелік яких наведений у додатку 3 НП(С)БО 1 зі збереженням коду рядка, який там вказаний. Це може бути здійснено у разі, якщо ця додаткова стаття відповідає таким критеріям:

- інформація, що в ній зазначається, є суттєвою;
- оцінка статті може бути достовірно визначена.

У НП(С) БО відсутня вимога щодо складання фінансової звітності у тисячах гривень без десяткових знаків, як це було передбачено попередніми стандартами. Відповідно до МСФЗ є можливість самостійно визначати, які показники застосовувати при складанні звіту, головне, щоб цей показник був єдиним для усіх форм звітності [3, с.166].

Загалом, форми фінансової звітності для підприємств України видозмінені не суттєво, але підходи до заповнення окремих статей звітності містять принципові відмінності та потребують уточнення [3].

Отже зміни, що відбулися з прийняттям Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дають підставу для формування таких висновків:

1) призначення фінансової звітності залишилось без змін; як і раніше, фінансова звітність є джерелом неупередженої інформації про фінансовий стан та використовується для прийняття управлінських рішень;

2) тенденція наближення вимог НП(С)БО до МСФЗ помітна, найбільші вагомості суперечності усунені, але збереглися значні розбіжності і невідповідності, що потребує подальших змін і доопрацювань у цій сфері.

Визначене коло питань потребує подальшого обговорення серед професійної і наукової спільноти та широкого кола користувачів звітності, оскільки саме на підставі пошуку консенсусу інтересів користувачів можна віднайти оптимальні шляхи подальшого реформування облікової системи України. Реальна оцінка діючого стану обліково-контрольної системи вітчизняних підприємств і системи їх оподаткування, на жаль, приводить до висновку, що більш широке запровадження МСФЗ для складання фінансової звітності в Україні є перспективним кроком, але без прийняття низки додаткових рішень вирішення проблеми формування єдиної та цілісної інформаційної бази складання фінансової та податкової звітності не може бути здійснено.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

3. Річна фінзвітність: посібник для бухгалтерів-практиків: збірник систематизованого законодавства / укл. І.О. Назарбаєва, О.Б. Кушина; засн. ПрАТ «Бліц-Інформ». К.:Бліц-Інформ, 2014. – Вип.12 – 192 с.

Панісва Т.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є важливою і значною частиною активів підприємства та займають особливе місце у складі його. Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання оцінки та обліку запасів, оскільки це є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємстві та формування позитивного фінансового результату. Належним чином організований облік виробничих запасів та якісна поінформованість про їх наявність та рух, має суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних цінностей.

Актуальність проблеми визнання, оцінки та обліку виробничих запасів підприємства не викликає сумніву та потребує дослідження.

Свій внесок у розвиток теорії та практики виробничих запасів зробили вітчизняні вчені як : Бутинець Ф. Ф., Бондар І.Ю., Гливенко В.В., Лень В.С., Сопко В. В., Чаюн І.Ю. та інші. Серед зарубіжних вчених питання обліку виробничих запасів знайшли своє відображення в роботах Е. Бріттона, К. Ватерсона, І. Бланка, І. Бондарева, Г. Муса, Р. Ханшманна, Річарда Д. та інших дослідників.

Метою дослідження є виявлення проблем по суті, визнання та оцінка запасів їх обліку та напрями вирішення виявлених проблем. Це дозволить керівництву підприємства отримувати якісну інформацію щодо виробничих запасів задля ефективного управління виробничим процесом у сучасних умовах господарювання.

Одні автори, в тому числі і Сопко В.В. пояснює виробничі запаси як накопичення ресурсів, що перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва. Він вважає, що запаси – це сукупність матеріальних благ, вироблених невідомо для чого й кого, які навряд чи колись взагалі будуть використані за призначенням. Інші автори, такі як, Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю. виділяють виробничі запаси, як матеріальні ресурси необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери матеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Бутинець Ф.Ф. під сутністю виробничих запасів розуміє все те, що завезено на склади підприємства і ще не вступило в першу стадію обробки, тобто частина сукупних запасів, призначених для виробничого споживання. Лень В.С.,

Гливенко В.В. визначає виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес і складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів. Склад виробничих запасів на кожному підприємстві залежить, від сфери його діяльності.

Важливе значення при формуванні облікової політики підприємства приділяється вибору оцінки активів. При цьому вагоме місце займає оцінка запасів при їх списанні, так як саме тут виникають проблемні питання, пов'язані з вибором найбільш оптимального методу, варіанту впливу на вартість виготовленої продукції, ціну готових виробів, попиту споживачів і розмір прибутку, одержаного від реалізації продуктів праці тощо.

Існують різні методи оцінки запасів, кожен з яких має свої переваги та недоліки, тому є дуже важливо вибрати той метод, за яким можна найточніше провести оцінку запасів, залежно від діяльності підприємства. У зв'язку з цим виникає ряд проблем в організації управління виробничими запасами та їхнього облікового забезпечення.

З метою посилення функції обліку науковці виділяють зовнішні та внутрішні фактори впливу на вибір оцінки запасів при їх списанні. До зовнішніх факторів відносяться :

- 1) наявність у підприємства пільг по податку на прибуток (ФІФО);
- 2) застосування методів оцінки в умовах інфляції (ФІФО);
- 3) зниження ціни і попиту на продукцію, що виробляється підприємством (ФІФО).

Внутрішні фактори визначаються організаційними особливостями господарюючого суб'єкта та специфікою технології, що застосовується підприємством у виробництві.

Таким чином, дослідивши проблемні питання визнання та оцінки обліку виробничих запасів можна зробити висновок, що є доречним та актуальним в наш час прийняття керівництвом обґрунтованих, об'єктивних, зважених та ефективних управлінських рішень оскільки виробничі запаси посідають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства різних сфер діяльності. Тому від правильності розрахунку оцінки запасів буде залежить подальша ефективна робота підприємства.

Приходько А.Л.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Пархоменко В.М.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

Грошові кошти підприємств являють собою сукупність грошей, на банківських розрахункових, валютних, спеціальних та депозитних рахунках, які знаходяться в касі, у виставлених акредитивах і особливих рахунках, перекладах в дорозі, чекових книжках і грошові документи.

Термін «грошові кошти» застосовується по відношенню до господарюючих суб'єктів. В економічній літературі даються різні трактування цієї категорії.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає грошові кошти як готівку, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [5]. Сучасні науковці намагаються критично оцінити позиції НП(С)БО та нормативні документи НБУ щодо визначення бухгалтерської суті грошей. На даному етапі розвитку економіки в Україні питання сутності грошових коштів, як зазначає О.В. Костиник, є досі дискусійним. Автор зазначає, що в умовах діяльності підприємства необхідна прив'язка розрахункових показників до діючої системи бухгалтерського обліку і статистичної звітності, а в них немає такого показника, як «гроші», а є – «грошові кошти». В бухгалтерському обліку «грошові кошти» враховуються дискретно, тобто на певну дату в системі фінансового обліку [5].

Будь-які операції з грошовими коштами є одним із центральних місць в господарській діяльності економічного суб'єкта. Від їх наявності в достатніх розмірах і швидкості оборотності залежить стабільне функціонування і розвиток комерційних організацій. Тому значимість цього активу переоцінити важко.

У своїх наукових працях В.В. Ковальов визначає значимість грошових коштів трьома основними причинами [2]:

а) рутинність – грошові кошти використовуються для погашення поточних зобов'язань і забезпечують платоспроможність економічного суб'єкта;

б) обережність – грошові кошти формуються як резерв для виконання непередбачених платежів, так як діяльність економічного суб'єкта не носить жорстко зумовленого характеру;

в) спекулятивність – грошові кошти необхідні за спекулятивними міркувань. Вони призначені для збільшення капіталу за рахунок використання сприятливих для економічного суб'єкта станів окремих ринків, оскільки постійно існує ненульова ймовірність того, що несподівано представиться можливість вигідного інвестування.

Є. П. Гнатенко та А. О. Гикава зазначають, що проблеми обліку грошових коштів існують як в теоретичній площині так і на практиці. Зокрема в обліку грошових коштів автори виділяють наступні проблеми:

- 1) класифікацію і визнання грошових коштів;
- 2) правильне їх відображення у фінансовій звітності;
- 3) організацію контролю над процесом збереження та використання грошових коштів;
- 4) оптимізацію надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигод від проведених заходів;
- 5) повноту та своєчасність відображення в системі обліку рух грошових коштів [1, с. 423].

Грошові кошти, як важливий елемент оборотного капіталу економічного суб'єкта, є основними засобами розрахунків за матеріальні цінності, які поставляються. Обсягом наявних у організації грошей визначається платоспроможність – одна з найважливіших характеристик її фінансового становища. Єдиний вид оборотних коштів, що володіє абсолютною ліквідністю за економічною сутністю – грошові кошти. Це означає, що вони практично миттєво і без втрат здатні обмінюватися на всі інші види активів. Для визначення рівня ліквідності обсяг грошових коштів зіставляється з розміром поточних зобов'язань організації перед своїми кредиторами. Організації, що володіють достатньою кількістю коштів для розрахунків за наявними у них поточними зобов'язаннями вважаються платоспроможними.

Для здійснення своїх витрат організація повинна забезпечувати достатній і оптимальний приплив грошової маси у вигляді виручки від продажів продукції, товарів (робіт, послуг), надходження дивідендів на вкладений капітал і т.д. Таким чином, діяльність організації сама по собі є об'єктивною передумовою виникнення руху грошових коштів.

Вважаємо, що головним завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є: правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій; своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків; забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням; своєчасне проведення інвентаризації грошових коштів та відображення її результатів в обліку; своєчасне і повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів на рахунках у банку і у касі підприємства; суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності; вишукування можливостей найбільш раціонального вкладення вільних грошових коштів як джерела фінансових інвестицій, що приносять дохід.

Основним нормативним документом, що регулює облік касових операцій є постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні».

Аналітичний облік грошових коштів найбільш достовірно ведеться в звіті касира, в якому відображається кожна господарська операція з руху грошових коштів у касі. Основним джерелом надходження грошових коштів в касу від покупців за отриману продукцію та надані послуги.

Нами виявлені недоліки щодо обліку грошових коштів на досліджуваному підприємстві КП «ЛІСОВЕ» ЛІСІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ.

Виявлені недоліки в обліку грошових коштів, рекомендації по їх усуненню, шляхи вдосконалення обліку грошових коштів

Недоліки в обліку грошових коштів	Заходи щодо їх вдосконалення
Виплата заробітної плати готівковими коштами	Рекомендуємо укласти договір з банком на відкриття зарплатних карт для всього персоналу
Порушення порядку видачі грошових коштів підзвітним особам	Видати наказ, який встановлює перелік конкретних працівників підприємства, яким дозволено видавати готівку грошові кошти під звіт; Видавати під звіт на підставі заяви підзвітної особи за умови, що вона відзвітувала за раніше отриману суму
Слабкий внутрішній контроль за обліком грошових коштів	Ввести в штат організації внутрішнього аудитора або покласти цей обов'язок на головного бухгалтера
Низька кваліфікація управлінського персоналу	Підвищення кваліфікації бухгалтера і управлінського персоналу в цілому

При введенні в штат організації внутрішнього аудитора або покладання на головного бухгалтера обов'язків з внутрішнього контролю за операціями з грошовими коштами дозволять створити рекомендації щодо ефективного та раціонального використання грошових коштів підприємства.

Використання у комплексі всіх запропонованих заходів на підприємстві надасть можливість упразднити касу, змінити всю систему організації обліку грошових коштів та зробити її найбільш зручною, дешевою та безпечною.

Перераховані вище пропозиції щодо поліпшення бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю грошових коштів в силі вплинути на ефективність роботи бухгалтера і підприємства в цілому і в перспективі, допоможуть усунути недоліки в організації роботи і уникнути помилок в плануванні роботи.

Список використаних джерел:

1. Гнатенко Є.П. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві / Є.П. Гнатенко, А.О. Гикава // Економіка суспільства. – 2016. – Вип. 5 – С. 421-424.
2. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 768 с.
3. Костюник О.В. Грошові кошти та особливості їх функціонування у фінансово – господарській діяльності підприємства / О. В. Костюник // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sb-keip.kpi.ua/article/download/36709/32835>.
4. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/big/text892/pg1.htm>.
5. Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws.

Псурцева В.В.,
магістрант, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
старший викладач Свирида О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Розроблена методика відображення фінансової інформації в показниках фінансової звітності дозволяє здійснити розробку на нормативному рівні менш регламентованої структури форм фінансової звітності та здійснити практичне впровадження в діяльність малих підприємств, тим більше що зниження регламентованості форм фінансової звітності вже відбулося для великих та середніх за розмірами підприємств згідно з НП(С)БО 1. Для вирішення даного питання необхідно провести ряд нормативних удосконалень в НП(С)БО 25 або врахувати при розробці нових стандартів для малих підприємств:

- ввести зміни щодо визначення основних статей показників фінансової звітності, які повинні обов'язково відображатися в Балансі та Звіті про фінансові результати суб'єктів малого підприємництва;

- визначити перелік рекомендованих для впровадження додаткових статей Балансу та Звіту про фінансові результати суб'єктів малого підприємництва.

Виокремимо основні і додаткові статті, що повинні відображати інформацію про активи, зобов'язання, капітал підприємства, його доходи та витрати. У Балансі до основних статей, які повинні бути обов'язковими до розкриття необхідно віднести:

Таблиця 1

Удосконалена структура балансу (ф.№ 1-м)

Актив
Розділ I Необоротні активи
- Основні засоби
- Інші необоротні активи
Розділ II Оборотні активи
- Запаси
- Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги
- Грошові кошти та їх еквіваленти
- Інші оборотні активи
Баланс
Пасив
Розділ I Власний капітал
- Зареєстрований (пайовий) капітал
- Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Розділ II Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення

Розділ III Поточні зобов'язання
- Короткострокові кредити
- Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги
- Поточні зобов'язання за розрахунками (з оплати праці, за податками і платежами, зі страхування)
- Інші поточні зобов'язання
Баланс

Крім основних статей перелік додаткових статей, необхідних для відображення в Балансі, в разі наявності такої інформації, може бути наступним (табл. 2).

Таблиця 2

**Удосконалена структура ф. № 1-м баланс
з урахуванням додаткових статей**

Актив:
Незавершені капітальні інвестиції
Нематеріальні активи
Довгострокові біологічні активи
Довгострокові фінансові інвестиції
Інвестиційна нерухомість
Довгострокова дебіторська заборгованість
Готова продукція
Товари
Поточні біологічні активи
Поточна дебіторська заборгованість за іншими розрахунками
Інша поточна дебіторська заборгованість
Поточні фінансові інвестиції
Інші оборотні активи
Витрати майбутніх періодів
Пасив:
Додатковий капітал
Резервний капітал
Неоплачений капітал
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
Доходи майбутніх періодів
Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття

До основних статей Звіту про фінансові результати необхідно віднести рахунки, які відображають доходи та витрати, а також фінансовий результат діяльності. У спрощеному плані рахунків для обліку доходів призначено рахунки 70 та 74, а для відображення витрат – рахунки 90 та 96.

З огляду на призначені рахунки до основних статей Звіту про фінансові результати можна віднести наступні статті, які представлені в табл. 3.

Удосконалена форма № 2-м «Звіту про фінансові результати»

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
Інші доходи
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)
Інші витрати
Фінансовий результат до оподаткування
Податок на прибуток
Чистий фінансовий результат (прибуток, збиток)

Перелік додаткових статей, які можуть бути включені до Звіту про фінансові результати з огляду можливості самостійного прийняття рішення щодо обліку витрат на функціональній основі або за елементами (табл. 4).

Удосконалена структура ф.№ 2-м Звіт про фінансові результати з урахуванням додаткових статей

Валовий прибуток (збиток)
Адміністративні витрати
Витрати на збут
Інші операційні доходи
Інші операційні витрати
Матеріальні затрати
Витрати на оплату праці
Відрахування на соціальні заходи
Амортизація

Для можливості практичної реалізації запропонованих змін в методиці відображення фінансової інформації в показниках фінансової звітності необхідно провести відповідні зміни в спрощеному плані рахунків бухгалтерського обліку, що слугуватиме основою для розробки робочого плану рахунків для конкретного підприємства з метою задоволення зростаючих інформаційних потреб користувачів. План рахунків повинен містити основні обов'язкові рахунки, які повинні бути узгоджені з основними статтями фінансової звітності, на основі яких відбуватиметься узагальнення інформації про фінансово-господарську діяльність малих підприємств на макроекономічному рівні. Інші рахунки мале підприємство відкриватиме на власний розсуд з урахуванням інформаційних потреб зовнішніх користувачів, з якими мале підприємство співпрацює в даний період часу та в умовах дотримання принципів «витрати-вигоди» та суттєвості інформації.

Менш регламентовані форми фінансової звітності не знижують рівень порівнюваності фінансової інформації, оскільки підприємства окремої галузі буде відображати практично ідентичну інформацію, наприклад підприємства сільського господарства будуть відображати довгострокові та поточні біологічні активи, підприємства торгівлі – товари, виробничі підприємства – запаси та ін. Відтак, запропоновані зміни у формуванні показників фінансової звітності не знижують її якісні характеристики.

Запропоновані зміни до спрощеного плану рахунків та форм фінансової звітності не тільки не погіршує якісні характеристики фінансової звітності, але і навпаки, відбувається їх покращення. Розкриття найбільш корисної для зовнішніх користувачів фінансової інформації покращує дохідливість, зрозумілість та доречність фінансової інформації, а складання пояснювальних записок та приміток до фінансової звітності сприяє покращенню порівнюваності, зіставності та достовірності фінансової інформації.

Список використани джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.1999 р.: за станом на 02.12.2013 р. – [Електронний ресурс]./Верховна Рада України. Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» /Наказ МФУ від 07.02.2013 р. №73: за станом на 19.03.2013 р. – [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» № 39 від 25.02.2000 р.: за станом на 31.05.2019р. –

[Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

Олексієнко В.М.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.пед.н., професор Теловата М.Т.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

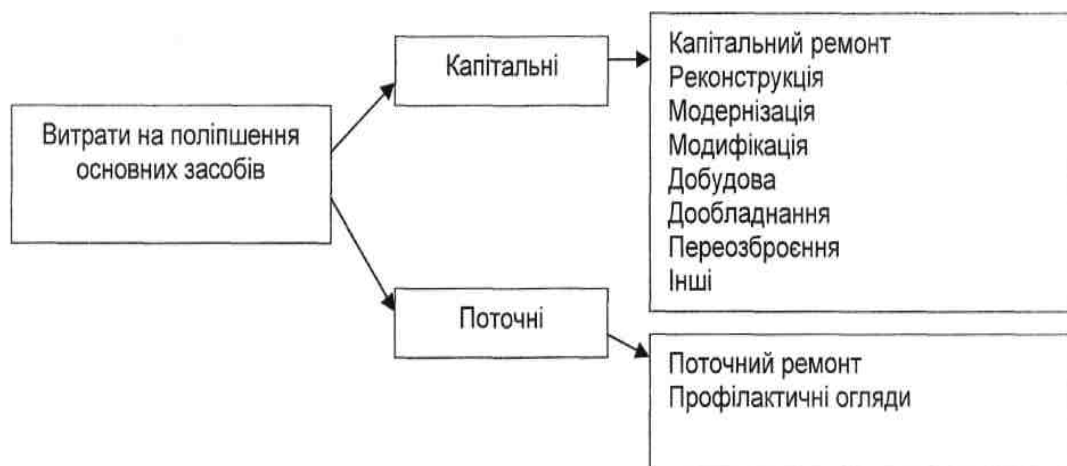
Поліпшення основних засобів відбувається в результаті перелічених складових: модернізації; модифікації; добудови; дообладнання; реконструкції. На сьогодні всі сфери економічного життя охоплені реформуванням. Дієвість та ефективність реформ досягається лише за умови, що вони будуть здійсненні паралельно і у логічному взаємозв'язку у всіх економічних підсистемах. Облік витрат, пов'язаних із поліпшенням основних засобів та вдосконаленням нематеріальних активів, здійснюється за рахунками обліку капітальних інвестицій і призводять до збільшення їх первісної вартості. Значний внесок в розробку теоретичних основ і концептуальних методичних підходів до проблем обліку витрат з ремонту та поліпшення основних засобів внесли такі вчені – економісти: Бутинець Ф. Ф., Бондар М. І., Голов С. Ф., Крупка Я. Д., Сопко В. В., Сук Л. К., Хомин П. Я. та інші вчені. Однак залишається велика кількість невирішених питань, пов'язаних з поліпшенням основних засобів. Серед них єдність загальноекономічної, податкової та бухгалтерської термінології; диску-

сійність питань методики та організації обліку витрат на поліпшення основних засобів.

Основні засоби є невід'ємною частиною майна будь-якого підприємства, без яких неможливе здійснення господарської діяльності. Тому для підтримки об'єктів основних засобів у робочому стані, а також досягнення оптимальних показників фінансово-господарської діяльності власникові потрібно виділяти кошти на поточний і капітальний ремонт, технічне обслуговування, модернізацію, реконструкцію й інші види поліпшень основних засобів.

Облік виробництва повинен забезпечити одержання достовірних даних про досягнутий його рівень, які необхідні для управління, контролю за додержанням норм виробничого споживання засобів і предметів праці та живої праці з метою обчислення собівартості продукції та оцінки діяльності підприємства. Склад витрат з поліпшення неоднорідний (рис. 2). Залежно від впливу на стан об'єктів, вони складаються з поточних і капітальних витрат, що породжує відмінності в їх оліку.

Ремонт основних засобів може здійснюватися двома способами – із залученням сторонніх організацій (підрядним способом) або власними силами (господарським способом)

Рис.2 Класифікація витрат з поліпшення основних засобів

Підрядний спосіб полягає в тому, що для проведення ремонтів залучаються спеціалізовані ремонтні підприємства й інші сторонні організації, які виконують ремонти за договорами.

Приймання закінчених робіт з ремонту і поліпшення основних засобів (модернізація, добудова, реконструкція тощо) оформляється актом приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма ОЗ-2) також оформляється довідка-розшифровка. На підставі форми ОЗ-2 бухгалтерією підприємства повинні здійснюватись записи у книгах (картках) аналітичного обліку основних засобів про вартість виконаного поліпшення. У випадках виконання ремонту чи поліпшення основних засобів із залученням послуг сторонньої організації цей акт потрібно складати у двох примірниках.

У відповідності до Методичних рекомендацій рішення про характер і ознаки здійснюваних підприємством робіт, тобто, чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигод, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

Згідно з п. 14 П(С)БО 7, вартість робіт, що приводять до збільшення очікуваних майбутніх вигод від об'єкта основних засобів, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом.

Згідно з п. 15 П(С)БО 7, витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо), включаються до складу витрат звітного періоду.

У зв'язку зі змінами в податковому обліку, витрати пов'язані з поліпшенням основних засобів, врегульовано III розділом Податкового кодексу України. Згідно зі ст. 146 Податкового кодексу первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводить до зростання майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року з віднесенням суми поліпшення на об'єкт основного засобу, щодо якого здійснюється ремонт та поліпшення.

Сума витрат, що пов'язана із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, у тому числі орендованих, у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься до витрат того звітного податкового періоду, в якому такі ремонт та поліпшення були здійснені.

Отже, в результаті дослідження ми бачимо, що норми Податкового кодексу законодавці спробували наблизити до норм бухгалтерського обліку у питанні класифікації понесених витрат на ремонт та поліпшення. Як і раніше, потрібно «збирати» витрати на ремонт та поліпшення основних засобів, які акумулюються на різних рахунках бухгалтерського обліку та у складі різних вищезазначених витрат у податковому обліку для відстеження встановленого ліміту. Але, згідно з Кодексом витрати вже не треба розподіляти, а відносити конкретні суми на об'єкт основного засобу, щодо якого здійснюється ремонт та поліпшення. Тобто кожен суму поліпшення потрібно ідентифікувати з об'єктом, для чого потрібно скласти відповідний кошторис на проведення ремонту того

чи іншого об'єкта. Втім, незважаючи на кроки держави щодо гармонізації бухгалтерського та податкового обліку основних засобів арифметичні суми по групах основних засобів будуть відрізнятися.

Список використаних джерел:

1. Бондар Н. М., Макаровська Т. П. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2003 р. — 304 с.
2. Витрати на поліпшення основних засобів // [Електронний ресурс.] Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>.
3. Л. Семенген. Методика обліку витрат на поліпшення та утримання інших необоротних матеріальних активів // Економічний аналіз. – 2010 р. – № 6. – С. 321-325.

Слободяник Я.С.,
студентка IV курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОПЕРАЦІЇ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ ТА ТОЛІНГОВІ ОПЕРАЦІЇ: В ЧОМУ Ж РІЗНИЦЯ?

Операції з давальницькою сировиною є специфічним об'єктом бухгалтерського обліку, здійснення яких потребує дотримання визначених законодавчих вимог, встановлених на всіх етапах їх провадження. Порядок облікового відображення даних операцій доцільно розглянути з позицій замовника та виконавця, а також врахувати різні варіанти оплати послуг переробки, задля визначення облікових особливостей здійснення даної діяльності.

До 01.06.2012 р. в Україні діяв Закон України «Про операції з давальницькою сировиною» [1], який втратив чинність у зв'язку прийняттям Митного Кодексу України у новій редакції. Зазначимо, що саме у цьому Законі були зазначені поняття «давальницька сировина» та «операції з давальницькою сировиною».

Наразі визначення «давальницька сировина» знаходимо у статті 14 «Визначення понять» чинного Податкового Кодексу України, в якій вказано, що «давальницька сировина – це сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням чи поверненням такої продукції або її частини їх власникові чи за його дорученням іншій особі» [2].

Тлумачення різних авторів поняття «давальницька сировина» свідчать про різноманітність трактувань, що зумовлено насамперед частковим висвітленням його окремих аспектів та відсутністю системного тлумачення цієї категорії. Суть надання послуг з переробки давальницької сировини полягає в тому, що її власник (замовник), який не має власних потужностей для виготовлення із неї

готової продукції, передає сировину переробному підприємству (виконавцю), отримуючи від нього в результаті уже готову продукцію, звичайно ж, за обумовлену в договорі оплату.

Після даної операції підприємство – переробник, отримує оплату за операції з переробки сировини у вигляді грошового еквіваленту (або частину сировини чи готової продукції).

Можна відмітити, що у визначенні, наведеному в Податковому кодексі не акцентується увага на вітчизняному чи іноземному статусі замовника або виконавця, на відміну від Закону України «Про операції з давальницькою сировиною», де чітко було сказано про зовнішньоекономічний характер таких операцій, причому особливою вимогою була зміна коду УКТ ЗЕД після переробки давальницької сировини [1].

Що наразі стосується міжнародного характеру операцій з давальницькою сировиною, то його можна помітити у Митному Кодексі України, який передбачає два митних режими – переробка на митній території та переробка за межами митної території.

Впродовж останніх років наковці почали активно вживати такий термін як «толінг», дане визначення регулярно обговорюється на сторінках вітчизняних видань. Термін «толінг» набув поширення у міжнародному співробітництві, його визнала Світова організація торгівлі як одну з форм міжнародного поділу праці. Однак у чинному законодавстві термін «толінг» не визначено, у Митному кодексі України використовується поняття «товари, розміщені у митному режимі переробки».

Розглянувши позиції різних авторів та їх трактування дефініції «толінг», можемо зробити висновок, що головним критерієм, який відрізняє толінгові операції від операцій з давальницькою сировиною, є їх зовнішньоекономічний характер, а саме основні учасники толінгових операцій – власник давальницької сировини і переробне підприємство – повинні бути представниками різних держав

Таким чином, операції з давальницькою сировиною – це господарські операції, що передбачають співпрацю між підприємствами щодо передачі одним контрагентом давальницької сировини іншому з метою переробки та виготовлення готової продукції, яка підлягає поверненню виконавцем замовнику за отриману винагороду. Деякі автори стверджують, що такі операції здійснюються в межах однієї країни за договором підяду. Вважаємо, що таке узагальнення є не зовсім вірним, оскільки значний час в нашій країні використовувався саме термін «операції з давальницькою сировиною», і навіть на сьогодні в законодавстві не зустрічається поняття «толінгові операції». Хоча є зерно істини в тому, щоб при заключенні саме міжнародних договорів про перероблення давальницької сировини використовувати останній термін, оскільки він більш звичний для міжнародної практики. Таким чином, на нашу думку, толінгові операції є різновидом операцій з давальницькою сировиною, які використовуються у взаємостосунках між контрагентами різних країн.

Враховуючи приведення вітчизняної нормативної бази у відповідність до міжнародних стандартів, вважаємо за необхідне введення законодавчого

визначення поняття «толінгові операції» для забезпечення чіткого розуміння визначення їх сутності для іноземних суб'єктів господарювання, для уникнення непорозумінь між партнерами толінгової взаємодії, для налагодження плідної міжнародної співпраці.

Таким чином, досліджуючи операції з давальницькою сировиною як об'єкт бухгалтерського обліку, на підставі аналізу підходів щодо трактування сутності основних та суміжних категорій було встановлено ототожнення у наукових джерелах понять «операції з давальницькою сировиною», «толінг» та «толінгові операції». Для уточнення понятійно-категоріального апарату, розмежовано визначені вище поняття та запропоновано розглядати толінгові операції як різновид операцій з давальницькою сировиною при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про давальницькі операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» від 15. 09. 1995 № 327/95 – ВР ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108>
2. Податковий Кодекс України від 02. 12. 2010 № 2755 – VI [Електронний ресурс]. (останнє оновлення 29 грудня 2019 року) / Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Ткаченко В.В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

д.е. н., професор Пилипенко О.І.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО БІЗНЕСУ

Заключним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка направлена на задоволення інформаційних потреб широкого кола зовнішніх користувачів. Фінансова звітність є необхідною і важливою складовою інформаційного забезпечення фінансового аналізу, фінансового планування та прогнозування, основним джерелом інформації при проведенні аналізу господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Вагомий внесок в дослідження проблем формування фінансової звітності суб'єкта малого бізнесу здійснили такі вчені: О.М. Баришнікова [6], К.В. Безверхий [1], Т.А. Гоголь [2], Д.О. Грицишен [6], С.Ф. Голов [3], В.В. Євдокимов [6], С.В. Коробка [7], А.В. Озеран [13], С.Ф. Легенчук [6], В.П. Пантелєєв [5], О.В. Харламова [15] та інші. Однак невирішеною залишається проблема дефініції поняття «фінансовий звіт суб'єкта малого бізнесу».

Сутність поняття «фінансова звітність» визначено декількома нормативними документами, які мають різну нормативну силу в Україні, а саме Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»,

національним [4], НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11], МСФЗ [8], МСФЗ для МСП [9], міжнародними стандартами аудиту (МСА 200) [10], що вимагає дослідження сутності даного поняття в площині нормативного поля:

– фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період (ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні») [4];

– фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період (п.3 розд.І НП(С)БО 1) [11];

– фінансова звітність загального призначення («фінансова звітність») – це така фінансова звітність, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати від суб'єкта господарювання скласти звітність згідно з їхніми інформаційними потребами. Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання (МСБО 1 «Подання фінансової звітності») [8];

– фінансові звіти – структуроване подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства (МСФЗ для МСП) [9];

Аналіз наведених понять свідчить про неоднозначність поглядів на розкриття поняття «фінансова звітність», зумовлених різним підходом до сутності, мети та механізму регулювання фінансової звітності.

Досліджуючи понятійний апарат національної нормативної бази (НП(С)БО 1 та Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»), з'ясовуємо, що існує ототожнення фінансової звітності з бухгалтерською звітністю, тобто розробники нормативної бази вважають ці поняття рівнозначними. В міжнародній нормативній базі поняття «бухгалтерська звітність» не вживається, а більш поширеними є поняття «фінансова інформація», «структуроване подання фінансової інформації», «структуроване відображення фінансової інформації».

Т.А. Гоголь виокремлює три групи підходів до сутності фінансової звітності підприємства:

1) фінансова звітність повинна складатися з трьох звітних форм, які відображають інформацію про фінансовий стан (баланс), результати діяльності (звіт про фінансові результати) та рух грошових коштів (звіт про рух грошових коштів) (Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1, МСФЗ для МСП);

2) фінансова звітність відображає інформацію щодо фінансового стану та фінансових результатів діяльності (МСБО 1);

3) фінансова звітність – це повний комплект фінансової звітності, визначений за вимогами застосовної концептуальної основи фінансової звітності (МСА 200) [2, с. 234].

До першої і другої групи входять нормативні документи, які більш чітко регламентують склад фінансової звітності, а от МСА не визначає склад звітності, а лише зазначає, що повний комплект фінансової звітності повинен

містити інформацію про економічні події суб'єкта господарювання, яка повинна бути надана з дотриманням певних вимог і правил (концептуальної основи фінансової звітності).

Аналізуючи основні положення НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [12], спостерігаємо, що у стандарті не міститься дефініція поняття «фінансова звітність суб'єкта малого бізнесу». Законодавець лише наводить алгоритм заповнення форм фінансової звітності для малих та мікро- суб'єктів господарювання.

Отже, можемо зробити наступні висновки:

– аналіз національної та міжнародної нормативно-правової бази свідчить про неоднозначність поглядів на розкриття поняття «фінансова звітність», «фінансова звітність суб'єктів малого бізнесу» зумовлених різним підходом до сутності, мети та механізму регулювання фінансової звітності;

– надання користувачам фінансової інформації вимагає складання трьох основних фінансових звітів (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів);

– інформація в показниках фінансової звітності повинна бути повною, правдивою та неупередженою, а також бути корисною для прийняття економічних рішень, що вимагає визначення її якісних характеристик.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва / К. Безверхий, Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 11-12. – С. 40-50.

2. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.

3. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 1/2014. – С. 3-17.

4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (Редакція станом на 07.07.2011 №3614-VI) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

5. Звітність підприємств: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування»/ [В.П. Пантелеєв, О.А. Юрченко, Г.М. Курило, К.В. Безверхий; за заг. Редакцією д.е.н., проф. В.П. Пантелеєва]. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. – 432с.

6. Інтегрована звітність підприємств: монографія / В.В. Євдокимов, С.Ф. Легенчук, Д.О. Грицишен, О.М. Баришнікова. Житомир: ЖДТУ, 2014. 180 с.

7. Коробка С.В. Особливості управління малим підприємством в аграрному секторі економіки // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №2, Т. 1. – С.220 – 224.

8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» // [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013

9. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_063

10. Міжнародні стандарти якості, аудиту, супутніх послуг, інших завдань з надання впевненості. [Видання 2016 р.]. – К.: АПУ, 2017.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Мінфін України. наказ від 07.02.2013 №73 (із змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 07.01.2020)

12. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ МФУ від 31.05.2019 від № 226. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

13. Озеран А.В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств : монографія / А.В. Озеран. – К.: КНЕУ, 2015. – 471 с.

14. Харламова О.В. Доцільність і корисність впровадження міжнародних стандартів обліку та звітності для малих і середніх підприємств // Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання будівельної галузі та житлово-комунального комплексу України : монографія ; за заг. ред. Т. В. Момот. – Харків : Фактор, 2012. – 536 с.

15. Харламова О.В. Фінансова звітність за міжнародними стандартами: методологія формування та практика імплементації / О. В. Харламова. – Харків : Видавництво «ЛІДЕР», 2015. – 374 с.

Чугунова Л. В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Запаси для будь-якого суб'єкта господарювання є вагомою складовою оборотних активів. В забезпеченні господарської діяльності бюджетних установ, запаси теж відіграють не останню роль. Від методологічних та методичних аспектів їх обліку залежить порядок формування окремих витрат установи, а також порядок відображення даних у звітності.

Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це матеріальні цінності, у яких невелика вартість, служать не так довго, адже їхня назва уже промовляє сама за себе. Важко уявити установу, яка б не користувалася у своїй діяльності канцелярськими товарами, конторськими предметами та господарськими облаштуваннями. Особенно у край необхідним постає запитання щодо обліку МШП запровадження Нового плану рахунків. Тому з огляду на значно велике поширення малоцінних і швидкозношуваних предметів, слід уділити відповідну увагу в точному і правильному застосуванні їх обліку.

Малоцінні та швидкозношувані предмети, які використовують не більше як одн рік або відведеного операційного циклу, якщо цикл більше одного року, в бухгалтерському обліку вважають запасами.

Відповідно до Порядку використання Плану рахунків бухгалтерського обліку в держсекторі, який затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 р. №1219, для обліку МШП зазначено в субрахунку 1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». На визначеному субрахунку обліковуються: МШП на складі; МШП особливого призначення, які мають своєрідне призначення і значно обмежене короткотермінове застосування в окремих галузях.

Тоді бюджетна установа самостійно зобов'язана прописати порядок його ведення у наказі про облікову політику. Приміром, потрібно визначити порядок виконання оперативного обліку. У додатку до наказу про облікову політику слід вказати форму документа для оперативного обліку МШП. За основу можна взяти форму Книгу складського обліку запасів; призначити відповідальних осіб за ведення такого обліку. Це може бути завідуючий господарством, завідуючий складом або інша відповідальна особа, яку призначено керівником установи; -види (групи) МШП, які підлягають такому обліку.

Згідно з інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, яка затверджена наказом Мінфіна України від 12.03.2012 р. №333, видатки на придбання (виготовлення, безоплатне отримання) МШП слід застосовувати КЕКВ-2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар».

Тому всі господарські операції з надходження, переміщення та вибуття МШП оформляються первинні документи, які затверджені наказом Державного казначейства «Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та інструкції про їх складання» від 18.12.2000 р. №130.

Інформація про переміщення та вибуття МШП відображаються на рахунках бухгалтерського обліку у меморіальному ордері №10«Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Якщо починаючи з 2017 року порядок при списанні є загальним для всіх запасів, а також для МШП. І все-таки це логічно і на законодавчому рівні, тому підхід до обліку одного виду таких активів має бути єдиним. В цілому головною метою запровадження нового Плану рахунків та Типової кореспонденції де відображає всі господарські операції відповідно до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в держсекторі.

Модернізація бухгалтерського обліку в держсекторі, зокрема щодо обліку запасів бюджетних установ, сприяє наближенню вітчизняної облікової практики до міжнародних стандартів, а отже дозволяє створити адекватне інформаційне забезпечення управління державними фінансами.

Шевченко А.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Щирська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Процес господарської діяльності підприємства передбачає велику кількість взаємовідносин з іншими суб'єктами та розрахунків із ними, окремою складовою таких зв'язків є відносини із партнерами, зокрема, з постачальниками та підрядниками. Синтез глобалізації економічних взаємовідносин з одного боку та індивідуальність у підході підприємства до вибору постачальників і підрядників, визначає питання вибору: на перший план підприємства висувають задоволення власних потреб що обумовлює не виконання фінансових зобов'язань перед партнерами, з іншого боку стабільність та своєчасність розрахунків визначає якість і надійність співпраці із зазначеними контрагентами. Дана дилема підкреслює актуальність розгляду питань розрахунків так як, більшість експертів вважає, що 25-50% обороту приватних підприємств не відображені в документах бухгалтерського обліку (тіньовий оборот). На їх думку, рівень тінізації залежить від того, що це за підприємство, – хто за ним стоїть. У більшості малих підприємств –тінь сягає 80-90% [1].

Проблеми оптимізації розрахунків з постачальниками та підрядниками, їх якісно істинного відображення у фінансовій звітності знайшли висвітлення у працях провідних науковців не лише з облікової, а і з правової точок зору. Серед вітчизняних вчених зазначені питання досліджували Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, О.Є. Гудзь, В.М. Добровський, М.Ф. Огійчук, П.Я. Хомин, Е.Ф. Югас, Н.Л. Правдюк, Л.В. Гуцаленко, та інші. Питанням проблематики обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками присвячені праці Л.А. Бернстайн, М.Ф. Ван Бред, Е.С. Хендріксен та інших, де розглянуто наукові підходи до регулювання оптимальної частки поточних зобов'язань за товари, роботи, послуги у фінансовій звітності, визначено їх вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Проте і надалі залишаються питання, що потребують уточнень, деталізації та подальшого дослідження.

Статтею 264 п.1 Господарського кодексу України передбачено, що матеріально-технічне постачання та збут продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання як власного виробництва, так і придбаних у інших суб'єктів господарювання, здійснюються суб'єктами господарювання шляхом поставки, а у випадках, передбачених цим Кодексом, також на основі договорів купівлі-продажу [2].

Договір – це документ, який засвідчує угоду сторін, що спрямована на процес установаження, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Договір купівлі-продажу – договір, у якому встановлюються всі умови та розрахунки, які визначаються для обох сторін.

Основне завдання процесу зв'язків із постачальниками та підрядниками полягає в забезпеченні потреб підприємства, суттєвий вплив на якість та своєчасність таких взаємозв'язків має безліч факторів та умов. Спробуємо сформулювати основні з критеріїв вибору оптимальних умов для співпраці із постачальниками та підрядниками.

Цінова конкурентоспроможність. Діяльність підприємства в часи економічної кризи обумовлює тотальну економію ресурсів, як матеріальних, трудових так і фінансових, тому вартість угоди грає не останню роль при укладанні угоди з постачальниками/підрядниками для підприємства. Але при оцінці даного фактору, підприємство не повинно зневажати питання якості, звідки формулюємо наступний критерій.

Якісні характеристики. Цей критерій має велике значення не лише для подальшої діяльності, а і впливає на «імідж» підприємства на ринку сбуту: якість сировини обумовлює якість готового продукту, впливає на тривалість експлуатації обладнання, використання професійного потенціалу працівників тощо. Особливу вагомість даний критерій має при виборі підрядників на виконання робіт, послуг, т. як при укладанні домовленості з ними ми не маємо кінцевого результату, і вимоги та санкції за їх невиконання можемо окреслити лише на папері.

Умови розрахунків. Зважаючи на обмеженість вилучення обігових коштів із бізнесу навіть на нетривалий термін, даний критерій є суттєвим аргументом для підприємства при виборі контрагента. Постачання на умовах передплати, авансового платежу або оплати по результатах виконання робіт впливає на обсяги і періодичність замовлень, потребу підприємств в залученні додаткових коштів (інвестування, кредитування), що в свою чергу спричиняє додаткові витрати. З іншого боку – збільшення частоти за рахунок зменшення обсягів поставок провокує витрати на транспортування, вантажно-розвантажувальні роботи тощо. Оцінюючи даний критерій підприємству слід враховувати і умови оплати – готівкові або безготівкові.

Гарантійні зобов'язання постачальників/підрядників. Це також не останній критерій при виборі партнерів, зважаючи на мінливість законодавчих норм та стану економічного середовища в країні. Даний критерій обумовлює порядок проведення ремонтів та після продажного обслуговування. Крім того зобов'язує постачальника/підрядника чітко прописувати інструкції з термінів і умов експлуатації та призначення використання, а споживача – якісного дотримання прописаних правил/інструкцій.

Відповідність стандартам. Дана умова як ніколи важлива в реаліях сьогодення, зважаючи на міжнародні інтеграційні процеси в економічному просторі. Питання імплементації міжнародних норм і стандартів, зокрема в бухгалтерському обліку, аудиті а також екологічних, санітарних норм, введення стандартів якості надання послуг тощо обумовлюють зазначений критерій.

Територіальне розташування. Даний критерій також впливає на вибір партнерів, визначальними стають транспортні витрати та можливість

забезпечення умов транспортування і збереження поставки в дорозі. Крім того, територіальна ознака впливає на обсяги збуту та окреслює специфічні потреби ринку.

Оцінка фінансового стану партнера. Це, при виборі партнерів, можливо, опосередкований фактор, але також має право на існування, т. як дає змогу оцінити стабільність роботи підприємства зважаючи на стабільність і сталість взаємовідносин. Крім того, заможний стан постачальника/підрядника може забезпечити підприємству «лояльні» умови отримання ресурсу, робіт, послуг - як відтермінування розрахунків, можливість отримання в кредит тощо.

Виробнича потужність. Даний параметр дає змогу оцінити можливості постачальника з точки зору забезпечення обсягів співпраці і потреби в пошуку інших постачальників. Даний критерій також впливає на вартість придбання – оптом/вроздріб.

Умови постачання товарів. Відрізняються по видах франко. «Франко» (у перекладі з італ. «вільний») — це комерційний термін, що означає, що певна частина витрат по транспортуванню або вантаженню товару включається в ціну виробника. Кожен вид франко показує, до якого пункту на дорозі руху товару від продавця до покупця додаткові витрати включені в ціну за договором купівлі-продажу. Існує шість видів франко.

У практиці міжнародної торгівлі при оформленні і висновку зовнішньоторговельних контрактів купівлі-продажу сторони використовують базисні умови постачання, тлумачення яких і витікаючі з них зобов'язання сторін містяться в спеціальній збірці Міжнародної торгівельної палати «Інкотермс» [3].

Підсумовуючи вищезазначене робимо висновок про інтеграційні зміни в економіці системи процесів господарювання в Україні. Та зауважимо, що багатоплановість питань та підходів до проблем співпраці з постачальниками і підрядниками потребують подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Експерти: тінізація економіки України набула тотального характеру [Електронний ресурс] // УНІАН економіка: [сайт]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/detail/31208>. – Назва з екрану.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15>

3. Український національний комітет Міжнародної торгової палати. Видання Incoterms® 2020 року // Оновлена версія правил, що регулюють умови поставки у зовнішньоекономічних договорах. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <https://incoterms2020.com.ua>

Щаслива В.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Пантелеєв В.П.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ЇЇ СТАТЕЙ

Поняття «Фінансова звітність» входить до фундаментальної ідеології сучасного бізнесу та бухгалтерського обліку.

Складанням фінансової звітності завершується обліковий процес на підприємстві; фінансова звітність та інформація, яку вона містить, досліджується інвесторами, власниками та іншими користувачами; фінансова звітність є предметом перевірки з боку зовнішнього та внутрішнього аудиту; дані фінансової звітності використовуються податковими органами; існують загальноприйняті правила складання фінансової звітності, які ґрунтуються на міжнародній практиці бухгалтерського обліку та фінансової звітності тощо.

Незважаючи на спроби сучасного бачення змісту обліку та звітності (вартісна оцінка, інтегрована звітність тощо) фінансова звітність підприємства як впорядкована сукупність статей визнаних форм такої звітності, яка містить інформацію про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, грошові кошти тощо, використовується практиками-бухгалтерами та науковцями; вона є навчальним предметом підготовки бакалаврів та магістрів.

Поняття фінансової звітності розглядається в багатьох нормативних і наукових джерелах, але в поглядах домінує підхід, що фінансова звітність – вид звітності, яка складається на підставі даних обліку для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Метою складання фінансової звітності підприємств є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище підприємства, результати діяльності, рух грошових коштів та інші показники [3].

Основними вимогами, які висувуються до фінансової звітності є: періодичність, дохідливість, доречність, зіставність, повне висвітлення, превалювання суті над формою тощо.

Фінансова звітність буває таких видів: звичайна, консолідована, зведена, спрощена і складається із п'яти форм: Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал, Приміток до фінансових звітів.

Нормативно – правове регулювання фінансової звітності підприємств в Україні здійснюється указами Президента, Законами України, Постановами Кабінету Міністрів України, Наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно – правовими актами, основними з яких є Закон України

«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та НСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1, 3].

Процес складання фінансової звітності відбувається за наступними етапами: збір первинної інформації про факти фінансово – господарської діяльності та їх аналіз, реєстрація первинної інформації в реєстрах аналітичного обліку та її узагальнення, реєстрація узагальненої інформації в Головній книзі, підготовка інформації для складання звітності, складання звітності, розгляд, затвердження та подання звітності користувачам.

Автоматизація бухгалтерського обліку та складання звітності – важлива складова ведення бухгалтерського обліку для будь – якого підприємства, особливо це стосується великих компаній. Дякуючи автоматизації не тільки підвищується ефективність управління підприємством, але і підвищується якість ведення бухгалтерського обліку. Використання програм для розрахунків гарантує скорочення числа помилок. Однією із найбільш поширених програм ведення бухгалтерського обліку в Україні на сьогодні є програма «1 – С Підприємство». Вона набула поширення через велику кількість різних конфігурацій, простоту і доступність використання, постійні оновлення і удосконалення.

На основі даних фінансової звітності здійснюється аналіз майна та джерел його утворення, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Можна виділити серед них шість основних методів фінансового аналізу: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; метод фінансових коефіцієнтів; порівняльний аналіз; факторний аналіз (у тому числі аналіз за схемою Дюпон-каскад).

Система аудиту в Україні базується на Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та міжнародних стандартах аудиту. Основне їх завдання – створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів власника [2].

Аудит фінансової звітності складається з наступних етапів: формулюється мета і завдання аудиту, відбуваються договірні відносини між клієнтом і аудиторською фірмою, складається план, програма та тест внутрішнього контролю аудиту, розраховується ризик проведення аудиту, відбувається сам процес аудиту, формулюється звіт незалежного аудитора.

Фінансова звітність підприємств узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства, яка необхідна усім зацікавленим особам для прийняття ефективних економічних рішень. Власники і засновники підприємств хочуть бути впевнені в достовірності фінансової звітності. Добре налагоджена фінансова звітність підприємств є, безсумнівно, умовою правильно організованого бізнесу.

Фінансова звітність може стати ефективним засобом в управлінні та визначенні перспектив розвитку підприємства, якщо вона формується на підставі загальноприйнятих правил та відповідає нормативно встановленим вимогам.

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. Наказом МФУ від 07.02.2013
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 №2258-VIII [Електронний ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV

Юрченко А.І.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Новіченко Л.С.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ВИТРАТ НА ЗБУТ

Зміни під впливом глобальних процесів та діджиталізація економіки вимагають постійного удосконалення економічних відносин у тому числі і для бухгалтерського обліку. В умовах сьогодення, питання обліку витрат є надзвичайно важливим для всіх суб'єктів господарювання і для держави в цілому. Залишається не вирішеною проблема обліку витрат пов'язаних зі збутом продукції в частині дефініції поняття витрати на збут. Потребує уточнення склад та структура збутових витрат комерційних підприємств.

Дослідженням обліку збутових витрат приділялося чимало уваги вітчизняними науковцями, зокрема: Ф.Ф. Бутинець [1], Т.М. Давидова [2], В.А. Дерій [3], С.В. Загуральська [4], Ю.В. Подмешальська [6] та інші. Однак, в економічній літературі немає однозначності в трактуванні сутності витрат на збут і методології дослідження їх складу. Вченими не зосереджується увага на вивчені питання складу витрат на рекламу і маркетингові дослідження, які можуть виступати окремим об'єктом бухгалтерського обліку.

Метою дослідження є узагальнення економічної сутності та складу витрат на збут.

Витрати на збут – це витрати операційної діяльності, які не включаються до собівартості реалізованої продукції. Такі витрати належать до витрат звітного періоду у якому вони були понесені.

Примірний перелік витрат на збут представлено в п.19 П(С)БО 16 «Витрати» та Інструкції № 291 [5, 7]. Підприємство самостійно визначає склад збутових витрат. Головним критерієм їх визнання в бухгалтерському обліку – є те, що вони повинні бути пов'язані з реалізацією товарів, робіт, послуг. До складу витрат на збут належать:

– витрати на упаковку готової продукції;

- оплата заробітної плати працівників відділу збуту на нарахування внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- витрати на рекламу і маркетинг;
- витрат на перепродажну підготовку товару;
- витрати на утримання необоротних активів;
- витрати на транспортування і страхування при транспортуванні;
- витрати на гарантійний ремонт та обслуговування;
- витрати на страхування товарів на складі;
- витрати на внутрішнє транспортування товарів;
- інші витрати, пов'язані зі збутом товарів [7].

Ю.В. Подмешальська пропонує витрати на збут виокремлювати за такими групами затрат: оплата праці та відрядження, витрати пов'язані з використанням оборотних та необоротних активів, транспортні витрати, маркетингові витрати, інші витрати [6].

В.А. Дерій пропонує у складі збутових витрат виокремити витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування основних засобів збутового призначення [3].

Аналізуючи основні положення Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності, встановлено, що до складу витрат на збут належать:

- витрати на зберігання, підсортування, обробку, пакування і передпродажну підготовку товарів (продукції);
- витрати на тару;
- відрахування на соціальні заходи;
- витрати на оренду основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут товарів (продукції);
- витрати на оплату праці персоналу, що забезпечує збут товарів (продукції);
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі;
- витрати на проведення маркетингових заходів;
- витрати на транспортування [8].

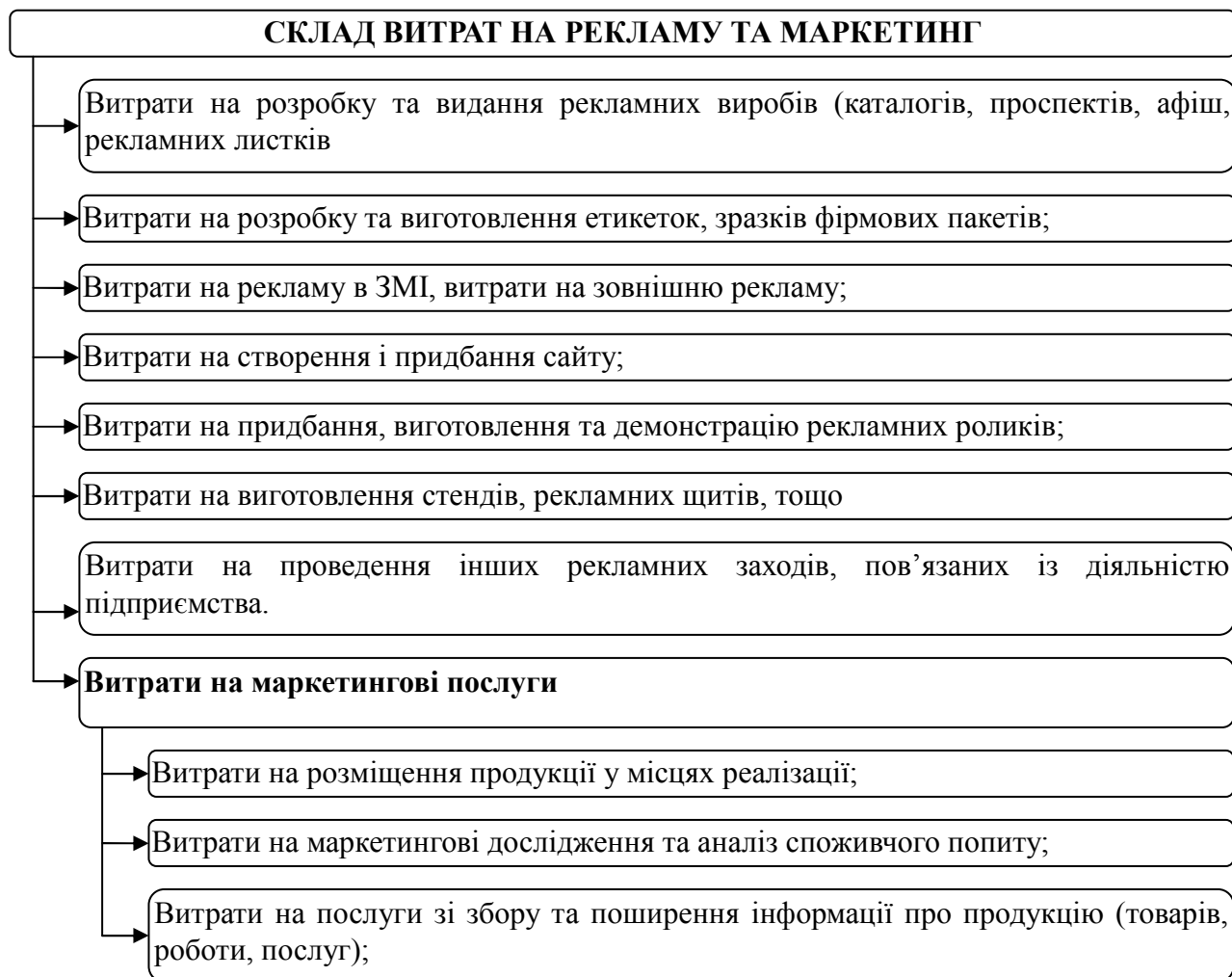
З точки зору бухгалтерського обліку, упаковка готової продукції (товару) – це тара. Відповідно вартість тари списується до складу збутових витрат. У випадку, коли готова продукція упаковується під час технологічного процесу, вартість тари буде включена до складу собівартості такої готової продукції.

Заробітна плата продавців та розповсюджувачів товарів включається до складу витрат на збут. Окрім того до складу збутових витрат пропонуємо відносити: суму винагороди посередників (комісіонера, повіреного чи агента), які реалізують товарів за посередницькими договорами.

Склад витрат на рекламу і маркетинг, які можемо віднести до витрат на збут представлено на рис. 1.

До складу витрат на перепродажну підготовку товарів слід віднести затрати на перевірку відповідності продукції державним стандартам, заводським характеристикам, повній комплектації, на виявлення недоробок, неполадок на останній стадії передпродажної підготовки, на контрольні запуски, налаштування, регулювання. До цієї статті витрат ми пропонуємо також

відносити комплекс операцій із підготовки товару до експлуатації та витрати, пов'язані з виявленням та усуненням недоліків, що виникли у процесі його транспортування та зберігання.

Рисунок 1 Склад витрат на рекламу і маркетинг у структурі збутових витрат операційної діяльності підприємства*

* Джерело: узагальнено і розроблено автором на основі [5]

Підприємство для зменшення ризиків своєї господарської діяльності має право укладати договори на добровільне майнове страхування зі страховою компанією. До цієї статті витрат пропонуємо віднести страхування готової продукції (товарів), що знаходяться на складі, на випадок розкрадання, пожежі, стихійного лиха, протиправних дій третіх осіб.

Отже, необхідність дослідження витрат на збут є актуальним питанням в сучасних умовах господарювання. Під збутовими витратами слід розуміти витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг). В бухгалтерському обліку такі витрати виникають в момент їх здійснення. Запропоновані статті затрат у складі витрат на збут дозволять покращити їх аналітичний облік на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – №1(22). – С. 11-18.
2. Давидова Т.М. Методологічні аспекти обліку витрат на збут та відображення їх в фінансовій звітності / Т. М. Давидова // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 8. – С. 14–19.
3. Дерій В.А. Витрати на збут у системі обліку й аналізу невиробничих витрат / В.А. Дерій // Облік і фінанси. – 2013. – № 4. – С. 20–23.
4. Загуральська С.В. Витрати на збут / С.В. Загуральська // Бібліотека Баланс: Практичне керівництво 2018. – №22. – С. 42–44.
5. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 № 270/96-ВР (Редакція станом на 14.02.2012), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80/ed20120214>
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. (Редакція станом на 27.06.2013 № 627) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
7. Подмешальська Ю.В., Степаненко В.А. Облік витрат на збут / Ю.В. Подмешальська, В.А. Степаненко.// Інвестиції: практика та досвід №24 / 2018– С. 31–35
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0027-00>
9. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності: Наказ МЕЗПЕІУ від 22.05.2002 №145 (Редакція станом на 02.03.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145569-02>
10. Шиманська А. Класифікація витрат на збут промислового підприємства / А. Шиманська // Маркетинг в Україні. – 2014. – №5. – С. 24–28

Юхневич Я.С.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

к. е. н., доцент Безеврехий К.В.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ МАЛОЦІННИМИ ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах становлення ринкової економіки України зростає потреба в удосконаленні бухгалтерського обліку, особливо це стосується підприємств, які мають суспільний інтерес, великих і середніх суб'єктів

господарювання, де існує велика кількість господарських операцій, від відображення правильності яких залежать результати діяльності.

Вагоме місце у виробничій діяльності підприємства займають малоцінні і швидкозношувані предмети (далі – МШП), адже вони є засобами праці невисокої вартості з недовгим терміном служби, які відносяться до класу запасів. Малоцінні та швидкозношувані предмети суттєво відрізняються від інших видів запасів, оскільки багаторазово беруть участь у виробництві, зберігаючи свою натурально-речову форму до кінця строку корисного використання [6, с. 64].

Питаннями дослідження документального оформлення операцій із МШП були висвітлені в працях відомих вітчизняних вчених: Л. Ангеліна [1], К. Безверхий [2], О. Бірюк [3], Г. Кесарчук [4], А. Макаренко [5], Н. Харченко [6], М. Шендригоренко [7] та інші. Не применшуючи важливості напрацювань вітчизняних науковців, слід зауважити, що нерозглянутими залишаються питання щодо документального оформлення операцій із надходження та списання малоцінних і швидкозношуваних предметів.

На кожному робочому місці бухгалтерський документ повинен знаходитися мінімальний строк і проходити якомога менше інстанцій. Прискорення документообігу покращує якість облікової інформації і забезпечує достовірність показників господарсько-фінансової діяльності підприємства. Загальна схема організації документообігу на підприємстві представлена на рис. 1.

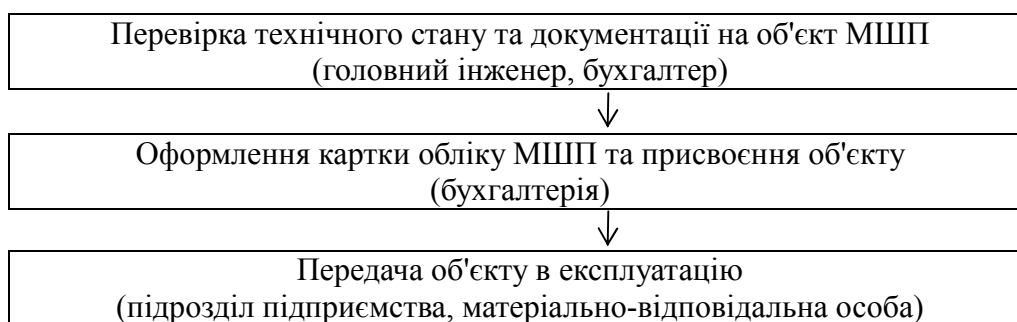

Рис. 1. Загальна схема організації документообігу на підприємстві*

* Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Організацію процесу документування на підприємстві потрібно формувати на загальних принципах, дотримання яких забезпечить упорядкованість руху облікової

інформації, її узгодженість та визначений рівень якості. Схема документообігу по надходженню об'єкта МШП на підприємство наведена на рис. 2.

Рис. 2. Послідовність документообігу при надходженні на підприємство об'єкту МШП*

*Джерело: власна розробка.

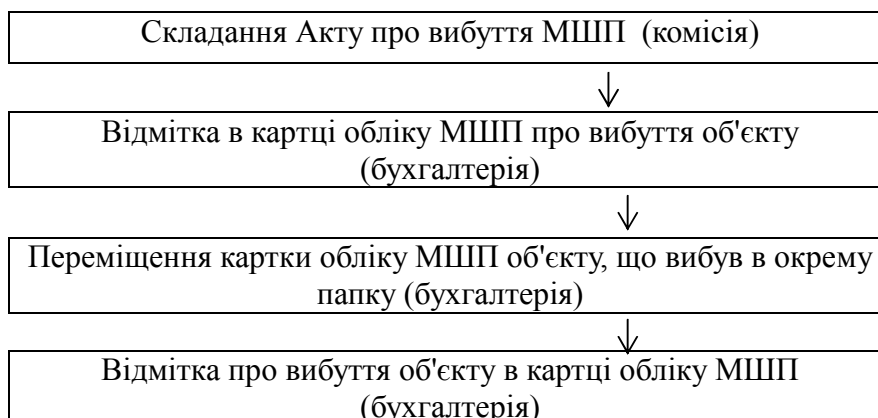
Схема документообігу по внутрішньому переміщенню об'єкта МШП на підприємстві наведена на рис. 3.

Рис. 3. Послідовність документообігу при внутрішньому переміщенні об'єкту МШП*

*Джерело: власна розробка.

Схема документообігу при вибутті об'єкта основних засобів на підприємстві наведена на рис. 4.

Рис. 4. Послідовність документообігу при вибутті об'єкту МШП*

*Джерело: власна розробка

В процесі документування обліку МШП, як і будь-яких інших об'єктів, розрізняють документи бухгалтерського і оперативного обліку.

До первинних документів бухгалтерського обліку відносять документи, якими оформлюється: списання предметів на господарські потреби. Документи оперативного обліку – це документи, які відображають передачу зазначених предметів в ремонт, поповнення їх запасу в роздавальних коморах, видачу МШП працівникам та їх повернення тощо.

Розглянемо характеристику первинних документів, призначених для відображення інформації про МШП (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика первинних документів щодо обліку МШП*

Номер форми	Назва форми	Призначення документу
МШ-1	Відомість на повернення (вилучення) постійного запасу інструментів (пристроїв) Використовується для обліку зміни запасу повернення (вилучення) інструментів на тих підприємствах, де постійного запасу облік ведеться за принципом встановлення інструментів (пристроїв) постійного обмінного фонду.	
МШ-2	Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів	Використовується для обліку МШП, які були видані під розписку працівнику для тривалого користування. Заповнюється на кожного працівника, який одержав МШП.
МШ-4	Акт на вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів	Застосовується для обліку зіпсованих і малоцінних та втрачених МШП.
МШ-6	Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв	Використовується для обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів, які видаються працівникам підприємства для індивідуального користування
МШ-7	Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу,	Застосовується для обліку видачі спецодягу, спецвзуття працівникам підприємства в індивідуальне користування за встановленими нормами.
МШ-8	Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів	Застосовується для оформлення списання морально застарілих, зношених і непридатних для подальшого використання інструментів (пристроїв), спецодягу, спецвзуття, запобіжних засобів по закінченню строку носіння, інших малоцінних та швидкозношуваних предметів і здавання їх до комор для утилю. Акт складається на підставі разових актів вибуття (ф.№ МШ-4)

*Джерело: узагальнено автором на основі [4, с. 225-226]

Отже, наведені дані у первинних документах узагальнюються у регістрах аналітичного та синтетичного обліку з подальшим відображенням у фінансовій звітності.

Проведений аналіз первинної документації щодо обліку МШП дозволив виявити проблемні питання в частині документального оформлення операцій із надходження та вибуття МШП. Вважаємо за доцільне створення на підприємствах облікового реєстру за рухом МШП, який би містив інформацію про: форму МШП; надходження та передачу МШП в експлуатацію; вибуття (списання, реалізацію чи безоплатну передачу) МШП. Записи в такому реєстрі повинні проводитися виключно на підставі первинних документів з обов'язковим відображенням на рахунках бухгалтерського обліку. Запропонований реєстр доцільно скласти в автоматизованій формі з використанням програмного продукту 1С: Бухгалтерія для України (версія 8.3).

Таким чином, дослідивши документальне оформлення операцій із МШП, було розглянуто схему організації бухгалтерського обліку за надходженням, внутрішнім переміщенням та вибуття МШП, розкрито характеристику первинних документів з обліку МШП, з'ясовані проблемні питання документування операцій із МШП, запропоновано обліковий реєстр за рухом МШП, який сприятиме посиленню контролю за операціями із надходження та вибуттям МШП на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Анеліна Л. Документи і організація документообігу на підприємствах промисловості // Податки та бухгалтерський облік. – 2016. – №31. – С.23
2. Безверхий К.В. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку крізь призму законодавчих новацій / К. В. Безверхий // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2017. № 3 (54). – С. 34-41.
3. Бірюк О.Г. Формування облікової політики щодо малоцінних та швидкозношуваних предметів // Збірник наукових праць: Фінанси, облік і аудит. – 2018. № 12. – с. 197-203
4. Кесарчук Г.С., Машика М.В. Облік МШП: актуальні проблеми та шляхи вдосконалення / Г.С. Кесарчук, М.В. Машика// Науковий вісник Ужгородського університету 2014 Серія Економіка. Випуск 1 (42). С. 223-227
5. Макаренко А.П. Стан та перспективи обліку виробничих запасів / Макаренко А.П., Ярданова Т.Г. // Соціально-економічний розвиток / Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці, 18–19 січня 2016 р. – Т. 3. – Київ: Науково-видавничий центр «Лабораторія думки», 2016. – С. 4–6.
6. Харченко Н.В. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів Інвестиції: практика та досвід № 2 / 2018 – С. 64-68.
7. Шендригоренко М.Т. Актуальні питання обліку та аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів / М.Т. Шендригоренко // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Випуск 4 (47) 2018, С.185-188

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 2.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ПРОЦЕСІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Авраменко (Шрамко) І.А.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д. е. н., професор Шевчук В. О.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО
ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

В умовах ринкових відносин промислові підприємства повинні забезпечити ефективність виробництва і його розширення. Одним із завдань працівників економічних служб, керівників і всіх спеціалістів підприємства є пошук і мобілізація внутрішньогосподарських резервів зниження собівартості продукції, вдосконалення калькуляції і контролю за витратами окремих видів готової продукції та за місцями виникнення витрат. Основним призначенням калькуляції стає отримання інформації про виробничу собівартість для організації і управління процесом виробництва і контролю за рівнем витрат на етапах виробничого циклу.

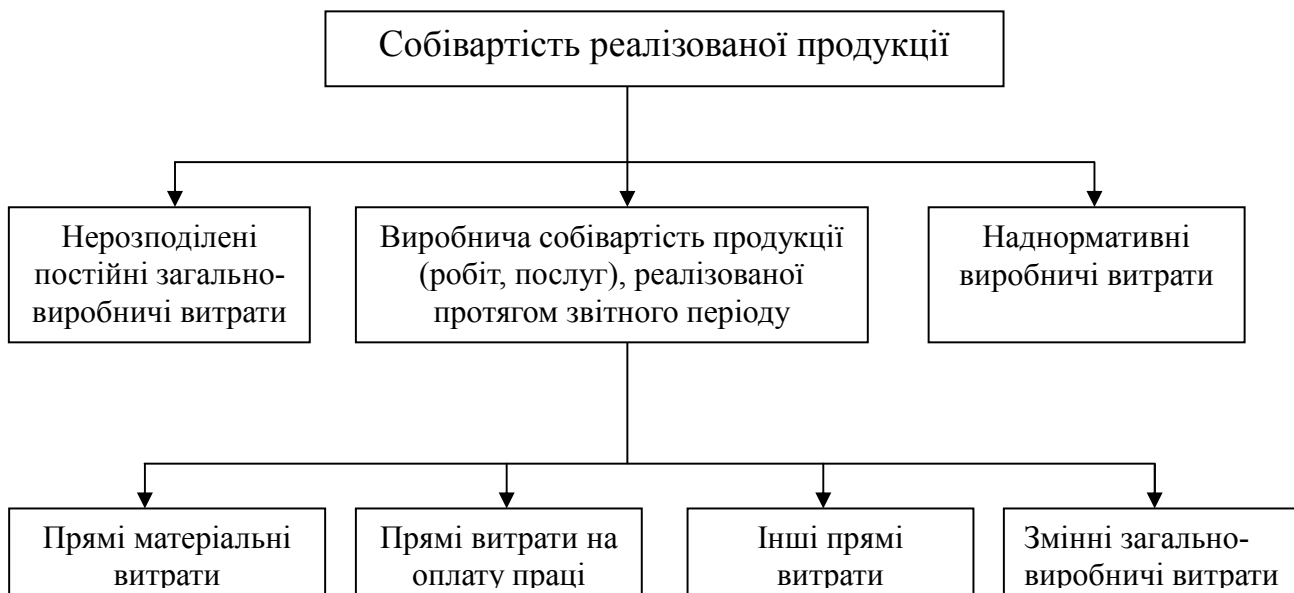
Наукові дослідження питанню обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції здійснювали такі вчені-економісти: О.С. Бородкін [1], Л.П. Гордієнко [3], Г. С. Кошевецька [3], О.К. Фокін [5] та інші.

Калькуляція надає можливість розраховувати та моделювати ціни на продукцію (роботи, послуги); здійснювати управління витратами; визначати фінансові результати та рентабельність господарської діяльності підприємства.

Як показало дослідження, інформація про виробничу собівартість використовується апаратом управління машинобудівного підприємства для усунення нераціонального використання ресурсів, непродуктивних витрат, оцінки роботи структурних підрозділів підприємства, визначення витрат на одиницю продукції та відхилень від стандартних витрат з аналізом причин та винуватців відхилень.

Методологію обліку витрат визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [4]. Згідно з Положенням, собівартість реалізованої продукції підприємства складається з: виробничої собівартості продукції, яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

На основі вивчених літературних джерел та проведених досліджень пропонуємо наступну структуру собівартості реалізованої продукції машинобудівного підприємства (рис.1).

Рис. 1. Структура собівартості реалізованої продукції*

*Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Представлена структура свідчить, що в основу обліку витрат і виробничої собівартості продукції машинобудівного підприємства покладена класифікація витрат залежно від способу включення у собівартість – на прямі і непрямі.

Склад прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці та інших прямих витрат приводиться у пунктах 12 – 14 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [4]. До них належать витрати, які відносяться до конкретного об'єкта витрат продукції машинобудівного підприємства.

Отже, дослідженням встановлено, що для обліку витрат, орієнтованого на виробництво, характерний розподіл всіх витрат на прямі і непрямі (загальні). Поділ витрат на прямі і непрямі не єдиний для усіх випадків і залежить від особливостей організації виробництва, техніки і технології. У структурних підрозділах машинобудівного підприємства, де випускають один вид продукції, усі витрати прямі; у багатономенклатурних виробництвах витрати поділяються на прямі і непрямі. Системи обліку, які реалізують цей підхід, призначені для обчислення повних витрат.

До методів обліку витрат, орієнтованих на виробництво готової продукції, належать:

- 1) багатоступічатий облік витрат;
- 2) облік відшкодування постійних витрат;
- 3) облік відшкодування стандартних витрат.

Головним призначенням обліку за названими методами є отримання інформації для оцінки ефективності роботи машинобудівного підприємства та його структурних підрозділів.

Вважаємо, що вище перелічені методи обліку витрат направлені на вдосконалення калькуляції і контролю витрат за окремими видами готової продукції, орієнтовані на виробництво готової продукції, дають інформацію для планування (прогнозування) продажних цін.

Список використаних джерел:

1. Бородкин А.С. Учет издержек производства в системе хозяйственного расчета. – К.: «Вища школа», 1975. – 232с.
2. Гордієнко Л.П. Застосування традиційних методів обліку та калькулювання витрат незавершеного виробництва в Україні / Л.П. Гордієнко // Фінанси, облік і аудит. Збірник наукових праць. К., КНЕУ, 2011. – Вип. 17. – С. 273-280
3. Кошевецька Г.С. Сутність і специфіка методів обліку витрат орієнтованих на виробництво готової продукції // Матеріали ІІ наукової конференції, присвяченій пам'яті д.е.н., проф. О.М.Бородкіна, «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: традиції, проблеми, перспективи». Секція 2: «Становлення управлінського обліку: проблеми та перспективи». – Київ: ДАСОА Держкомстату України, 2004.
4. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318.
5. Фокін О.К. Сучасні тенденції управління витратами промислових підприємств. Постконфліктна економіка: державно-управлінські аспекти та еколого-економічні проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 21-22 квітня 2017 року). Житомир: ЖДТУ, 2018. С. 155-157.

Афанасенкова О. С.,

магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,

науковий керівник:

д.е. н., професор Пантелеєв В. П.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

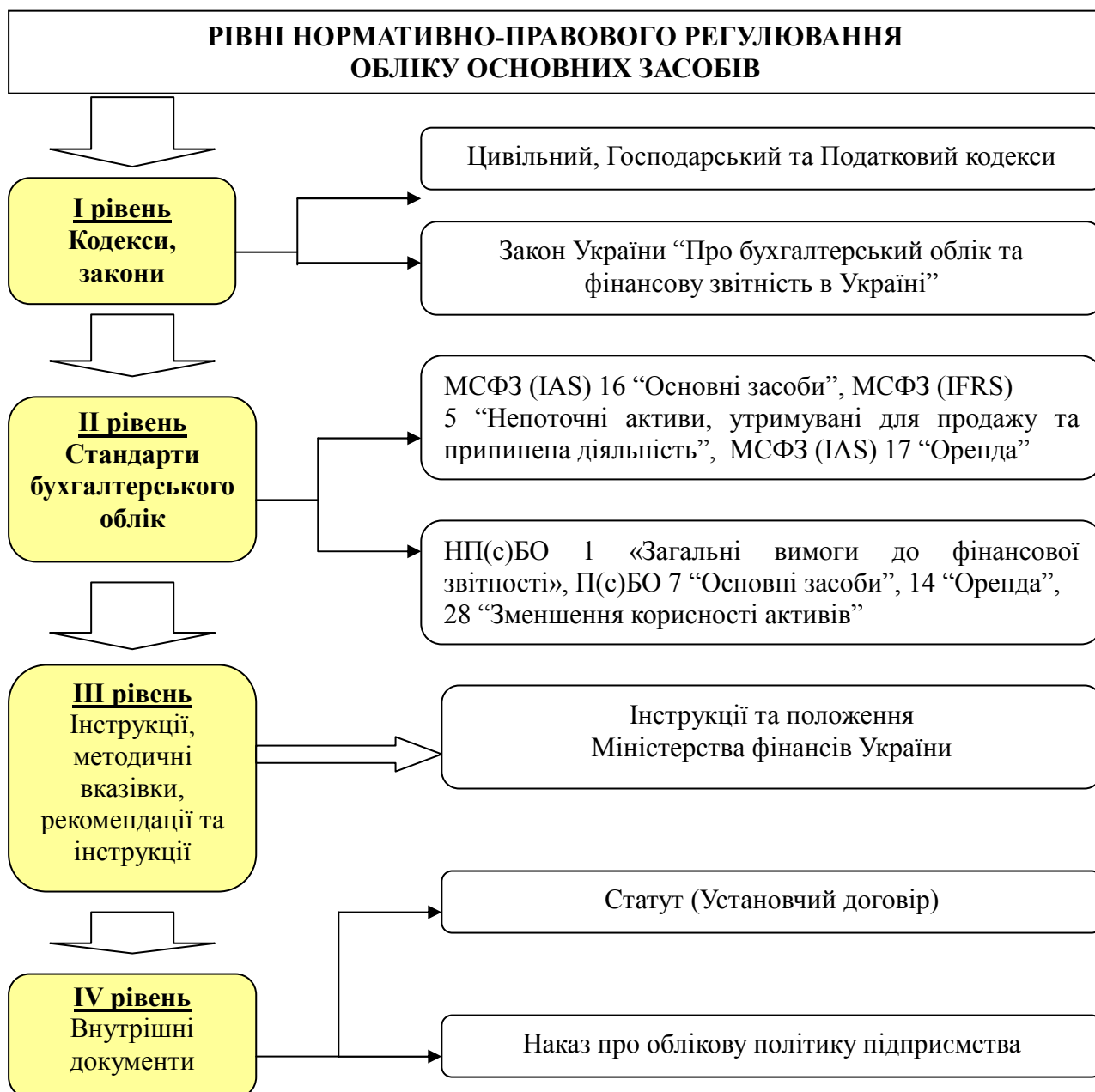
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Одним із важливих завдань, які стоять перед бухгалтерським обліком операцій з основними засобами, є надання інформації про рух основних засобів для забезпечення дієвого внутрішнього контролю за їх використанням з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства. Однак, якість такої інформації та об'єктивність її відображення у бухгалтерській звітності останнім часом втрачають свою корисність для користувачів. Головною причиною такої ситуації є слабка методична розробка нормативних документів, що регулюють облік основних засобів, нерегульованість норм податкового законодавства, їх постійні зміни та стрімка адаптація Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [1]. Одним із проблемних питань в частині обліку основних засобів є його нормативно правове регулювання.

Питання нормативного регулювання бухгалтерського обліку основних засобів досліджували такі науковці, як П.Й. Атамас, О.П. Гаценко, Т.А. Калінська, С. Є. Пиріжок, С.В. Свірко, В.С. Семейон, П.С. Смоленюк, П.Я. Хомин, Т.М. Чебан та інші.

Метою дослідження є аналіз нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку основних засобів в Україні та порівняння національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку з Міжнародними стандартами фінансової звітності в частині обліку основних засобів.

Основним нормативним документом з обліку основних засобів є П(С)БО 7 «Основні засоби», яке визначає концептуальні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби підприємства та її розкриття у фінансовій звітності [8]. Достовірність і повнота бухгалтерської інформації в частині основних засобів забезпечується нормативними документами різних рівнів. Дані нормативні документи мають різний правовий статус, формуючи в загальному чотири рівні регулювання бухгалтерського обліку основних засобів (рис. 1).

Рис.1. Рівні нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві*

*Джерело: узагальнено автором на основі [1-5, 7-9]

За даними рис. 1. встановлено, що держава регулює лише окремі аспекти обліку основних засобів, залишаючи при цьому широкий спектр варіативності, що надає можливість власникам обирати оптимальний альтернативний варіант, враховуючи специфіку суб'єкта господарювання, що забезпечить досягнення поставленої ними мети.

Отже, бухгалтерський облік операцій з основними засобами в Україні регулюється багатьма нормативними документами, що надає змогу, застосовуючи методики та інструкції, вести відповідний облік основних засобів, правильно відображати всі операції в обліку

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999, № 291, із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003. №561. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 Основні засоби IASB, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

5. Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

6. Пиріжок С.Є. Нормативно-правове регулювання обліку експлуатації та вибуття основних засобів / С.Є. Пиріжок // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: Економічні науки. – 2012. – № 1 (59). – Ч. 1. – 274 с. – С. 160-162.

7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 08.01.2020)

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000. № 92. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

9. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>

Бриль А.М.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е. н., доцент Петраковська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В умовах ринкових форм господарювання одним з основних питань є підвищення ефективності експлуатації основних засобів суб'єкта господарювання. Від того, наскільки вирішена дана проблема, залежить фінансовий стан підприємства, його конкурентоспроможність на ринку. Щоб підвищити ефективність використання матеріально-технічної бази підприємства, першочергове значення має їх відтворення. Суть поліпшення основних засобів проявляється в ході його постійного руху, що обумовлює необхідність вивчення всього механізму відтворення основного капіталу. Оборот основного капіталу і його відтворення – тотожні поняття, економічний зміст яких полягає у кругообігу основного капіталу.

Питання економічної сутності та класифікації витрат на поліпшення та утримання основних засобів досліджували у свої працях такі вітчизняні науковці: Гуменюк А. Ф. [1], Кириченко В. В. [2], Леонтєва В. І. [3], Макурін А. А. [4], Наумчук О. А. [5], Покропивний С. Ф. [6], Терещенко В.С. [9], Самчук М. Ю. [7], та ін.

Розглядаючи питання щодо дефініції поняття витрати на поліпшення основних засобів та їх склад, слід розглянути економічну сутність поняття «відновлення основних засобів», «ремонт», «технічне обслуговування», «поліпшення основних засобів».

На думку С.Ф. Покропивного, відновлення основних засобів – це форма технічного переозброєння підприємств [6]

Дослідники В.В. Кириченко, О.А. Наумчук вважають, що відновлення – це підняття об'єкта основних засобів на якісно новий рівень, що відповідає ступеню розвитку продуктивних сил суспільства, тобто відшкодування фізичного і морального зносу об'єкта.

В. І. Леонтєва стверджує, що відновлення основних засобів – це стадія відтворення основних засобів, на якій відбувається їх поліпшення та ремонт [3].

Відповідно, ремонт основних засобів можна визначити як часткове відновлення первісного ресурсу окремих об'єктів основних засобів для підтримання їх у робочому стані та відшкодування фізичного зносу даних об'єктів, а поліпшення основних засобів – як зміну якісних характеристик первісного ресурсу об'єктів основних засобів з метою надання їм нових властивостей та функцій, розширення можливостей їх застосування та відшкодування фізичного та морального зносу даних об'єктів.

Поточний ремонт може бути дрібний, середній та планово-попереджувальний.

Технічне обслуговування – це комплекс операцій щодо підтримки працездатності або справності об'єкта основних засобів під час використання за призначенням, зберігання та транспортування. Тобто, технічне обслуговування передбачає, в основному, перевірку, регулювання, очищення, змащування агрегатів, заправку експлуатаційними рідинами тощо, але не включає заміну агрегатів автомобіля і не змінює його конструктивні характеристики [8, с. 188].

Виходячи з цього визначимо, що структура витрат на поліпшення об'єкта основних засобів у робочому стані може охоплювати:

1. оплату праці працівників чи сторонніх організацій, що виконують ремонтні роботи;
2. відрахування на соціальні заходи щодо цих працівників;
3. вартість матеріальних цінностей, зокрема, запасів (наприклад, сировина і матеріали, що застосовуються у виробничому процесі підприємства і були використані при тестуванні обладнання в холостому чи робочому режимі під час його регулювання або налагодження (програмування), а також призначені для змащування і консервації масла та інші суміші, паливо, енергія тощо);
4. амортизаційні відрахування на обладнання, інструменти та інвентар, що задіяні у процесі поліпшень чи ремонтних робіт;
5. інші витрати.

Поліпшення основних засобів – це зміна якісних характеристик первісного ресурса об'єктів основних засобів з метою надання їм нових властивостей та функцій, розширення можливостей їх застосування та відшкодування фізичного і морального зносу даних об'єктів, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання даного об'єкта (наприклад, зростає очікуваний термін корисного використання об'єкта, кількість та/або якість продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом).

Основні засоби можуть зазнавати поліпшення у формі модернізації, модифікації, дообладнання, добудови, реконструкції тощо.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта основних засобів в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання (витрати на технічний огляд, технічне обслуговування, поточний ремонт та капітальний ремонт, який полягає у приведенні трьох і більше базових елементів об'єкта основних засобів до справного та працездатного стану, при цьому вартість останнього не є суттєвою стосовно вартості об'єкта основних засобів), включаються до складу витрат звітного періоду.

Витрати, що приводять до збільшення очікуваних майбутніх вигід від об'єкта основних засобів (витрати на поліпшення, капітальний ремонт, який полягає у заміні трьох і більше базових елементів об'єкта основних засобів, при цьому вартість останнього є суттєвою стосовно вартості об'єкта основних засобів) включаються до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк А. Ф. Бухгалтерський облік та аудиту відтворення основних засобів: теорія і практика: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / А. Ф. Гуменюк – Хмельницький, 2010. – 21 с.
2. Кириченко В. В. Методика обліку і контролю витрат на ремонт основних засобів (на прикладі промислових підприємств Вінницької області): автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. В. Кириченко – Київ, 2005. – 21 с.
3. Леонтєва В. І. Облік і контроль витрат з ремонту основних засобів: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. І. Леонтєва – Київ, 2008. – 21 с.
4. Макурін А. А. Бухгалтерський облік і внутрішній аудит витрат на утримання та поліпшення основних засобів на вуглевидобувних підприємствах: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / А. А. Макурін – Житомир, 2017. – 21 с.
5. Наумчук О. А. Основні засоби: методика обліку і формування облікової політики: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О. А. Наумчук – Львів, 2008. – 21 с.
6. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний. – В 2 т. – [Т. 1]. – К.: Хвиля-Прес Донецьк: МП «Пошук», 2004. – 400 с.
7. Самчик М. Ю. Бухгалтерський облік та внутрішній аудит витрат на ремонт основних засобів підприємств: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М. Ю. Самчик – Житомир, 2017. – 21 с.
8. Самчик М. Ю. Витрати на ремонт та модернізацію основних засобів в системі бухгалтерського обліку: бібліографічний та бібліометричний аналіз наукової літератури України та Російської Федерації // Вісник ЖДТУ / Серія: Економічні науки. Житомир: ЖДТУ, 2012. № 1 (59). Ч. I. 274 с. С. 187-189.
9. Терещенко В. С. Бухгалтерський облік забезпечень майбутніх витрат і платежів: теорія та методика: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. С. Терещенко – Київ, 2008. – 21 с.

Готфрід Л. Б.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к. е. н., доцент Шкуліпа Л. В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА МАРКЕТИНГОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СКЛАДІ ЗБУТОВИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової конкуренції маркетинг відіграє значну роль у господарській діяльності підприємства. Значні витрати на маркетингову діяльність призводять до того, що керівництво підприємств відмовляється проводити маркетингові заходи та вважає їх недоцільними, а маркетингові витрати – додатковими. Такий стан справ вимагає проведення аналізу ефективності маркетингових витрат, інформаційною базою якого виступає бухгалтерський облік.

Більшість промислових і торгівельних підприємств, які утримують цілі відділи з маркетингу чи паблік рілейшнз, по різному відображають в обліку накопичені витрати, пов'язані з маркетинговими дослідженнями, рекламою, товарною та ціновою політикою. Задля для ефективного використання фінансових ресурсів, оперативного контролю й оптимізації витрат на маркетинг необхідно вдосконалити діючу методику облікового процесу маркетингових витрат.

Організаційно-методичні аспекти бухгалтерського обліку збутових витрат на підприємстві досліджували вітчизняні вчені-економісти, зокрема: Т. М. Банасько [1], К. В. Безверхий [2], Н. В. Білошкурська [4], Н. В. Гавришко [5], І. Є. Давидович [6], О. М. Лукан [7], К. О. Назарова [8], Н. М. Нечай [9], О. А. Шевчук [10] та інші. Однак проаналізувавши наукові праці, виявилось що не існує єдиного підходу до відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат на маркетингові дослідження.

Проведений аналіз наукових джерел [1-10] показав, що на сьогоднішній день існують різні точки зору стосовно назви рахунку 93 «Витрати на збут» та його субрахунків.

Так, на думку, Н. В. Гавришко, доцільно відкрити окремий субрахунок «Витрати на маркетингову діяльність» до рахунку 92 «Адміністративні витрати» [5, с. 11].

Н. М. Нечай запропонувала ввести у діючий План рахунків окремий рахунок для обліку витрат маркетингової діяльності. [9, с. 71].

Н. В. Білошкурська пропонує ввести у систему бухгалтерського обліку субрахунок «Маркетингові витрати» рахунку 93 «Витрати на збут», задля одержання повної інформації про витрати маркетингової служби [4, с. 99].

На думку, К. В. Безвершого, для ведення обліку непрямих витрат на збут, рекламу та маркетинг, доцільно рахунок 93 «Витрати на збут» перейменувати на «Витрати на збут, рекламу та маркетинг» із виділенням наступних субрахунків:

931 «Витрати на збут»; 932 «Витрати на рекламу»; 933 «Маркетингові витрати» [3, с. 195].

Вивчаючи наукові праці К. О. Назарової, нашою виходимо на пропозиції щодо удосконалення обліку витрат на збут в частині перейменування рахунку 93 «Витрати на збут» на «Витрати на маркетинг» з виключенням з рахунку 92 «Адміністративні витрати» витрат на різні види зв'язку, які відносяться до маркетингової діяльності та з рахунку 94 «Інші операційні витрати» витрати на дослідження і розробки у галузі маркетингу [8, с. 85].

О. А. Шевчук пропонуємо відкрити до рахунку 93 «Витрати на збут» таку аналітику: 931 «Витрати на рекламу та маркетинг»; «Витрати на зберігання готової продукції»; «Транспортні витрати збуту»; «Трансакційні витрати»; «Інші витрати на збут». [10, с. 12]. Можемо не погодитися з думкою О. А. Шевчука, оскільки такий підхід є досить вузьким для розкриття витрат маркетингової діяльності на підприємстві, оскільки включає лише рекламу, дослідження ринку та підготовку збуту.

Задля вдосконалення чинного Плану рахунків, І. Є. Давидович, пропонує перейменувати рахунок 93 «Витрати на збут» на «Витрати маркетингової діяльності» з відкриттям таких субрахунків: 931 «Витрати на збут», 932 «Витрати на маркетингові дослідження», 933 «Представницькі витрати» [6, с. 118].

Система синтетичного обліку маркетингових витрат, на думку Т. М. Банасько, передбачає виокремлення наступних субрахунків:

- 9321 – витрати на торгову марку;
- 9322 – витрати на бренд;
- 9323 – витрати на рекламу;
- 9324 – витрати на паблік рілейшнз;
- 9325 – інші маркетингові витрати [1, с. 241].

Отже, враховуючи розглянуті пропозиції різних авторів, що наведені вище, та результати наших власних досліджень, рекомендуємо перейменувати рахунок 93 «Витрати на збут» на «Витрати на маркетингову діяльність». Окрім того рекомендуємо до рахунку 93 «Витрати на маркетингову діяльність» відкривати такі субрахунки:

- 931 «Витрати на збут»
- 932 «Витрати товарної та цінової політики»
- 933 «Витрати на управління маркетинговою діяльністю»

Орієнтований перелік статей витрат до наведених субрахунків для потреб аналітичного обліку зазначені у табл. 1.

Таким чином, облік витрат на зазначеному нами рахунку 93 «Витрати на маркетингову діяльність» у розрізі його субрахунків охоплює ключові сторони комплексу маркетингу та загальні збутові витрати. Вважаємо, що першочерговим напрямом удосконалення облікового відображення витрат на збут є виокремлення витрат на маркетингову діяльність із складу витрат на збут, визначення номенклатури статей маркетингових витрат.

**Запропонований перелік статей витрат до субрахунків
рахунку 93 «Витрати на маркетингову діяльність»**

Шифр і найменування субрахунків першого і другого порядку	Статті витрат маркетингової діяльності
1	2
931 «Витрати на збут»	
931.1 «Витрати на утримання торговельної мережі і фірмових магазинів»	– витрати на персонал (заробітна плата, соціальне страхування тощо); – витрати на утримання приміщень та обладнання, точок збуту (оренда, амортизація, ремонт тощо); – інші витрати.
931.2 «Логістичні витрати, пов'язані зі збутом товарів»	– витрати на тару та пакувальні матеріали; – витрати на перевезення товарів споживачеві; – витрати на вантажно-розвантажувальні роботи; – витрати зносу та на ремонт вантажних автомобілів; – вартість палива, заробітна плата водія та інші види витрат. – витрати на оплату послуг торгових посередників (дилерів, брокерів, дистриб'юторів, роздрібних торговців, збутових агентів тощо).
932 «Витрати товарної та цінової політики»	
932.1 «Витрати на маркетингові дослідження»	3. витрати, пов'язані з оцінкою конкурентоспроможності товарів (робіт, послуг); 4. витрати на виявлення потреб, смаків і уподобань дійсних та потенційних споживачів; 5. трансакційні витрати у частині забезпечення проведення маркетингових досліджень; 6. витрати, пов'язані з вивченням ринку конкурентів тощо.
932.2 «Витрати якості»	витрати на формування та підтримку якості; витрати контролю за якістю; інші витрати на якість продукції.
932.3 «Витрати на забезпечення цінової політики»	- витрати, пов'язані з формуванням цінової політики підприємства; - витрати на оплату праці працівників відділу маркетингу (збуту), що розробляють цінову політику; - витрати на формування та забезпечення системи знижок.
933 «Витрати на управління маркетинговою діяльністю»	
933.1 «Витрати на просування продукції»	7. витрати на проведення рекламних заходів, у тому числі представницькі витрати, пов'язані з прийманням делегації з метою реклами; 8. витрати на стимулювання продажів продукції; 9. витрати на персональний продаж; 10. витрати на прямий маркетинг; 11. витрати на участь у торгових виставках та ярмарках; 12. витрати на здійснення рекламних заходів на місці продажу.
933.2 «Витрати на утримання відділу маркетингу (збуту)»	13. амортизація необоротних активів; 14. витрати на оплату освітлення, водопостачання, опалення; 15. витрати на зв'язок (поштові, телефонні, факс, інтернет тощо); 16. витрати на закупівлю канцтоварів та інших МШП; 17. витрати на ремонт необоротних активів відділу маркетингу;

1	2
	1. представницькі витрати у частині забезпечення маркетингової діяльності; 2. витрати на оплату праці та соціальне страхування працівникам, що виконують різні функції, які не можна віднести до 3. однієї з політик комплексу маркетингу; 4. витрати на відрядження працівників відділу маркетингу (збуту); 18. заробітна плата та соціальне страхування маркетолога (у випадку, коли на підприємстві відсутній відділ маркетингу або збуту).

*Джерело: розроблено автором на основі [7]

Список використаних джерел:

1. Банасько Т.М. Проблемні питання бухгалтерського обліку маркетингових витрат // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : зб. наук. пр. Одеса. Серія, Економіка і менеджмент. Випуск 12/2015. С. 239–242.
2. Безверхий К. В. Класифікація непрямих витрат у системі управлінського обліку / К.В. Безверхий // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2012. № 4. С.190 – 197.
3. Безверхий К. В. Непрямі витрати в системі управління промислових підприємств: обліково-контрольний аспект: [монографія] / К.В. Безверхий. К.: Центр учбової літератури, 2013. 276 с.
4. Білошкурська Н.В. До питання обліку маркетингових витрат підприємства // Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami 2014» (07-15 listopada 2014 roku, Przemysł). Volume 2. Ekonomiczne nauki. – Przemysł : Nauka i studia. S. 98–
5. Гавришко Н.В. Облік і аналіз маркетингової та збутової діяльності: управлінський аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Н.В. Гавришко. Тернопіль. 2001. 18 с.
6. Давидович І.Є. Аспекти управлінського обліку маркетингової діяльності // Вісник Львівської комерційної академії / [ред. кол.: Башняни І.Г., Апопій В.В., Вовчак О.Д. та ін.]. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. Вип. 35. С.112–119.
7. Лукан О.М. Економічна сутність маркетингової діяльності підприємства: Економічний простір. 2014. С. 172–180
8. Назарова К.О. Облік і контроль маркетингової діяльності на підприємствах торгівлі : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / К.О. Назарова; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2002. 23 с.
9. Нечай Н.М. Облік та контроль невиробничих витрат (на прикладі машинобудівних підприємств) : дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Нечай Наталія Миколаївна; Київський національний економічний ун-т. К., 2003. 228, 5 арк.: рис., табл. арк. 174–185.

10. Шевчук О. А. Облік і аудит витрат на збут продукції в підприємствах цукрової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / О.А. Шевчук.: Тернопіль. 2012. 20 с.

Грабар О.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Новіченко Л.С.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Поступовий перехід вітчизняних підприємств до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – МСБО) та міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), зумовлює актуальність здійснення порівняльного аналізу особливостей бухгалтерського обліку нарахування амортизації основних засобів за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Наявність побідних та відмінних ознак в частині облікового відображення амортизації відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» [2] та МСБО 16 «Основні засоби» [1] зумовлює необхідність їх систематизації та виокремлення суттєвих відмінностей.

Аналіз змісту основних положень, норм П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби» дозволяє виокремити такі спільні ознаки в частині бухгалтерського обліку нарахування амортизації основних засобів:

- спільний підхід до визначення строку корисної експлуатації активу на основі визначення очікуваної корисності активу;
- тотожне визначення поняття та порядку розрахунку ліквідаційної вартості основних засобів, яка надалі враховуватиметься для розрахунку вартості, що амортизується;
- вибір методу нарахування амортизації основних засобів повинен визначатися обліковою політикою підприємства.

Серед основних відмінних ознак слід виділити такі:

- моментом початку нарахування амортизації основного засобу відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» є дата, коли основний засіб є придатним для використання. Нарухування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Відповідно ж до вимог МСБО 16 «Основні засоби» підприємство, може почати нарахувати амортизацію активу, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений

управлінським персоналом. Тобто підприємство не зобов'язано чекати фактичної дати введення в експлуатацію, для того щоб почати нараховувати амортизацію;

– МСБО 16 «Основні засоби» не передбачає можливості зупинення нарахування амортизації в період тимчасового виведення з експлуатації об'єкта основних засобів, хоча така можливість передбачена п. 28 П(С)БО 7 «Основні засоби»;

– відповідно до п. 62 МСБО 16 «Основні засоби» підприємство може обрати прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції нарахування амортизації на основні засоби. Відповідно ж до П(С)БО 7 «Основні засоби» перелік методів нарахування амортизації на основні засоби є більшим та включає прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий методи;

– важливі для нарахування амортизації характеристики (метод амортизації, строк експлуатації) відповідно до національних стандартів підлягають перегляду у випадку зміни очікуваних економічних вигід від використання основних засобів. МСБО 16 «Основні засоби» встановлює необхідність перегляду на дату річної фінансової звітності строків корисної експлуатації основних засобів та методів нарахування амортизації. Отже, аналіз положень національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку засвідчує наявність відмінних ознак, які обов'язково слід враховувати при трансформації фінансової звітності, розробці облікової політики та складанні фінансової звітності за МСФЗ-форматом.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби”
URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України №92 від 27.02.2000р. (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000р. за №288/4509).
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.

Данилюк О.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к. е. н., доцент Ромашко О.М.,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Заробітна плата має вагомим соціально-економічне значення в системі обліку суб'єктів господарювання, вона являється основним джерелом доходів робітників підприємств, а також багато в чому визначає собівартість готової продукції, товарів, робіт та послуг.

Перед системою організації оплати праці на підприємстві постає багато питань, так, наприклад, в умовах переходу до ринкової економіки складається нова система оплати праці, якій властиві риси підпорядкування завданням інтенсивного типу розвитку економіки. Саме тому завжди залишається актуальною проблема вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці.

Багато науковців досліджують питання організації оплати праці, проблему її нормативно-правового забезпечення, документальної бази оформлення розрахунків, а також всіх можливих аспектів покращення організаційного та економічного механізму управління оплатою праці. Данні питання розглядалась в працях таких провідних вітчизняних вчених і практиків, як Бутинця Ф. Ф. [1], Гончара Л. В. [3], Завіновської Г.Т. [4], Кравченко М. А. [6], Кулішова В. В. [7], та ін. Водночас деякі питання обліку розрахунків з працівниками з оплати праці в умовах його взаємодії з міжнародною практикою досі знаходяться на стадії досліджень та вирішені проблем.

Актуальним залишається визначення основних напрямів щодо вдосконалення організації розрахунків з оплати праці, проблема оптимізації використання трудових ресурсів, зменшення витрат робочого часу, підвищення продуктивності працівників.

Питання теорії та практики обліку розрахунків з оплати праці та аналізу використання трудових ресурсів в найбільш ефективних напрямках залишаються такими, які постійно викликають дискусії та потребують подальших наукових досліджень і робіт у напрямках їх удосконалення. Як наслідок, можна визначити завдання дослідження, яке потребує опрацювання нормативного та правового регулювання оплати праці на підприємстві, обґрунтування методичних засад й організаційних аспектів обліку праці та її оплати з врахуванням вимог податкової реформи для ефективного управління витратами підприємства.

Основна мета організації обліку розрахунків з оплати праці є аналіз стану організації і методики бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві з подальшим визначення шляхів їх удосконалення.

Особливість організації оплати праці як категорії, яка відтворює економічні процеси полягає у вирішенні нею двох важливих проблем: по-перше, відтворення робочих місць, по-друге, мотивації працівників до роботи, а, відповідно, і зацікавленості їх у результатах діяльності своїх підприємств та організацій, а як результат – розвитку економіки держави і суспільства в цілому.

Основним джерелом доходів найманих працівників є і залишатиметься заробітна плата. Таке визначення як «заробітна плата» не використовується в сучасній економічній літературі сьогодення. В Законі України «Про оплату праці» заробітна плата визначається як винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [5].

Розмір заробітної плати залежить від складності й умов виконуваної роботи, професійних навичок працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства, установи, організації.

Згідно із Законом України «Про оплату праці» держава здійснює регулювання оплати праці працівників підприємств усіх форм власності

шляхом установлення розміру мінімальної заробітної плати й інших державних норм і гарантій, установлення умов і розмірів оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, працівників підприємств, установ і організацій, які фінансуються або дотуються з бюджету, а також шляхом оподаткування доходів працівників.

Організація правильної роботи служби кадрів та відділу розрахунків працівників з оплати праці відбувається на підставі: законодавчих та інших нормативних актів, колективних, трудових договорів, правил внутрішнього розпорядку, наказів, штатного розкладу, посадових інструкцій та ін.

Однією з ключових характеристик правильної організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці є чітке документальне оформлення операцій розрахунків із заробітної плати між працівниками й роботодавцем, яке супроводжується великою кількістю облікових документів різних форм, на кожний з яких може затверджуватись графік документообігу керівництвом підприємства [8].

Облік особистого складу працівників являється початковим етапом організації обліку розрахунків із заробітної плати, здійснення якого найчастіше покладається на відділ кадрів підприємства. Формування первинного обліку робочого часу та обліку праці є наступним та найважливішим етапом. На цьому етапі вибирається система табельного обліку та відбувається контроль за його виконанням. Табель є основним документом обліку використання робочого часу, контролю за його дотриманням, та в подальшому розрахунку заробітної плати. Вагомим етапом при організації обліку є вибір первинних документів, при цьому слід урахувувати кількісний їх показник: менша кількість документів слугує більш простому веденню обліку, тому важливим є застосування універсальних, накопичувальних документів. Серед локальних нормативних актів, що визначають основні норми оплати праці працівників, значне місце відводиться положенню про оплату праці, яке повинно бути розроблене з урахуванням законодавчих актів про оплату праці та мати чітку структуру. На заключному етапі організації обліку розрахунків із заробітної плати вирішується завдання виплати заробітної плати, на цьому етапі підприємство самостійно встановлює для себе строки виплати заробітної плати працівникам.

Облік праці та заробітної плати слід сприймати як частку у загальній системі обліку. Організація обліку і контролю заробітної плати складається з вибору та впровадження в практичну діяльність методів, способів, прийомів збору та обробки інформації, а також технічних засобів обліку й оргтехніки, які найбільш відповідають поставленим задачам [2].

Мета більш правильної організації обліку на підприємстві полягає:

По-перше: в вдосконаленні існуючої моделі аналітичного обліку. У Положенні про облікову політику необхідно прописати основні найбільш досконалі методи, процедури, що будуть використовуватись підприємством для ведення бухгалтерського обліку, у тому числі розрахунків з оплати праці.

Розробити графік документообігу для документів, які безпосередньо пов'язані з обліком розрахунків з оплати праці.

По-друге: наступним важливим пунктом реформування діючої системи обліку та контролю слід вважати проведення повної автоматизації усіх цих процесів. Це дозволить мінімізувати кількість похибок під час обробки інформації, зменшити час на виконання облікових, аналітичних та контрольних процедур, тим самим виключаючи ряд ручних операцій.

По-третє: вирішуючи питання удосконалення організації контролю оплати праці, доцільним являється створення служби внутрішнього контролю, що надасть змогу підприємству підвищити інформаційний потенціал, забезпечити розуміння всіх тонких моментів в діяльності підприємства, а що стосується розрахунків з оплати праці дозволить здійснювати правильність ведення обліку цієї ділянки.

Будуючи або вдосконалюючи організацію обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, та результати наукових досліджень, а також передового досвіду.

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати що було розглянуто основні етапи обліку розрахунків з оплати праці. Маючи за мету більш правильну організацію обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві були запропоновані дії щодо вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 224 с.
2. Вербило О. Ф. Удосконалення обліку праці та її оплати / О. Ф. Вербило, Л. В. Мельянова // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2015. – № 17. – С. 25–29.
3. Гончар Л. В. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його вдосконалення / Л. В. Гончар // Вісник Житомирського державного технічного університету. – № 33. – 2010.
4. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.
5. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95 р № 108/95 ВР (Редакція станом на 13.02.2020)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
6. Кравченко М. А. Сутність оплати праці як економічної категорії / М. А. Кравченко // Бізнес навігатор. – 2010. – № 1.
7. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум / Навч. Посібник – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 332 с.
8. Саух І.В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків / І.В. Саух // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 2 (20). – С. 428– 433.

Жовта Н.А.,
Сокуренко А.І,
здобувачі вищої освіти групи Б 2/1,
науковий керівник:
д. е. н., професор Дубініна М.В.,
Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)

ІНВЕНТЕРИЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік, як і будь-яка наука, використовує для дослідження предметів та об'єктів певну сукупність своєрідних інструментів. Для вивчення сутності та властивостей предмета застосовують такі методи : документація та інвентаризація, оцінка та калькуляція, рахунки та подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність.

Інвентаризація є одним з елементів бухгалтерського обліку і контролю за станом активів і зобов'язань підприємства і виступає як обов'язкове доповнення до поточної документації господарських операцій.

Метою проведення інвентаризації є встановлення фактичної наявності засобів підприємства відповідно до облікових даних, а також реальності зобов'язань та дебіторської заборгованості.

Слід пам'ятати, що інвентаризації підлягає не тільки майно та матеріальні цінності підприємства, а й активи, що не є його власністю, облік яких ведеться на позабалансових рахунках. Інвентаризацію необхідно обережно проводити, щоб уникнути псування активів. Розбиті чи втрачені запаси означають фінансову втрату для сільськогосподарського підприємства.

Основною причиною необхідності проведення інвентаризації є виникнення господарських процесів, які з певних причин не можуть бути одразу відображені у бухгалтерських документах. До таких процесів відносять:

- природній убуток цінностей у процесі зберігання (усушка, відтік, розлив, утруска, випарювання, подрібнення, розпилювання, вивітрювання тощо);
- неточне зважування, вимірювання під час надходження або відпуску цінностей;
- пересортиця взаємозамінних матеріалів, продуктів, виробів, яка виникає під час вибуття активів (передачі у виробництво або на господарські потреби, продажу та ін.);
- помилки у первинних документах на надходження і витрачання ресурсів;
- помилкові записи в регістрах синтетичного й аналітичного обліку;
- зловживання матеріально відповідальних осіб (обмірювання, обважування, розкрадання тощо) [4, с. 12].

Інвентаризація є одним із найбільш продуктивних засобів для отримання об'єктивної та правдивої інформації щодо обліку та звітності підприємства.

За сучасних умов інвентаризація перетворюється на ефективний засіб управління не лише через максимальну реалізацію її контрольної функції, а й завдяки створенню інформаційно-аналітичного підґрунтя для прийняття виважених управлінських рішень. Водночас слід чітко розмежовувати коло завдань, які вирішуються інвентаризаційним інструментарієм, та питання, які знаходяться у сфері інтересів інших засобів внутрішньогосподарського контролю.

Інвентаризація проводиться за наказом або розпорядженням керівника підприємства. Для цього створюється постійна інвентаризаційна комісія, яка складається з: керівників структурних підрозділів, головного бухгалтера та інших досвідчених працівників, які добре знають об'єкти інвентаризації, ціни та первинний облік. Комісію очолює керівник підприємства або його заступник.

Як зазначають М.Я. Дем'яненко та В.В. Чудовець у монографії «Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку», уточнення й удосконалення існуючої класифікації видів інвентаризації покликана забезпечити максимально можливу ефективність інвентаризаційного процесу, повне виконання комплексу завдань, які необхідно вирішити в ході його здійснення [5, с. 57].

За умов неправильного (неякісного) проведення інвентаризації або не проведення взагалі підприємство втрачає грошові та матеріальні цінності. Крім того фінансова звітність, за таких умов, буде не точною, що призведе до штрафів, нарахування пені (що передбачено податковим законодавством).

Отже, інвентаризація є однією з невідемних складових бухгалтерського обліку. Вона дозволяє визначити фінансові результати як великих так і малих підприємств, отримати повну та неупереджену інформацію щодо стану активів, капіталу та зобов'язань, за умови її правильного проведення.

Кваліфікована інвентаризаційна комісія, план проведення інвентаризаційної роботи, раптовість проведення інвентаризації, послідовності процесу її проведення (опломбування місць зберігання цінностей, перевірка правильності роботи ваговимірювальних приладів, одержання останніх звітів, взятих у матеріально відповідальних осіб з відповідною підпискою), дотримання правил підрахунку цінностей, ретельне оформлення документів та оперативність визначення результатів інвентаризацій – все це забезпечить якісне проведення будь-якої інвентаризації.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / За заг. ред. Ф.Ф. Бутинця; 8-е вид., доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2009. – 912 с.
2. Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація./ С.В. Бардаш. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 372 с 4.
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014. № 879. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
4. Дем'яненко М.Я. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку: Монографія / М.Я. Дем'яненко, В.В. Чудовець. – Київ ННЦ “Інститут аграрної економіки”, 2008. – 267с.

Журба (Совенко) О.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н, професор Корінько М.Д.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК ТА АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах нераціонально та неефективно налагоджена система управління запасами на підприємстві призводить до неякісного забезпечення виробництва сировиною та матеріалами, несвоєчасного постачання запасів, що може призвести до їх надлишку або нестачі. В подальшому дана ситуація може мати негативні наслідки у результативності підприємницької діяльності та мати вплив на формування фінансових результатів підприємства.

Основна мета створення та придбання виробничих запасів полягає у забезпеченні безперебійного виробничого процесу на підприємстві для отримання майбутніх економічних вигод.

Інформаційним забезпеченням розробки проектів для прийняття управлінських рішень є дані, які формуються у системі бухгалтерського обліку.

Дослідження поняття «виробничі запаси» для цілей бухгалтерського обліку, організація і методика відображення в обліку даних про них були висвітлені у працях вчених-економістів, таких як Ф. Ф. Бутинця [1], М. Д. Корінько [5], М. Т. Левочко [6], В. М. Пархоменко [7], О. Ю. Редько [8], В. Г. Швеця [2].

На думку Ф. Ф. Бутинця, виробничі запаси – це активи, що використовуються підприємством з метою подальшого продажу, під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг [1, с. 313].

В. Г. Швець зазначає, що виробничі запаси (сировина, основні та допоміжні матеріали, запасні частини та ін.) – матеріальні активи, що підприємство переробляє для створення продукції. Входять до складу оборотних засобів. Ті виробничі запаси, що застаріли не входять до цієї категорії, так як вони не можуть бути перероблені у процесі виробництва [2, с. 31].

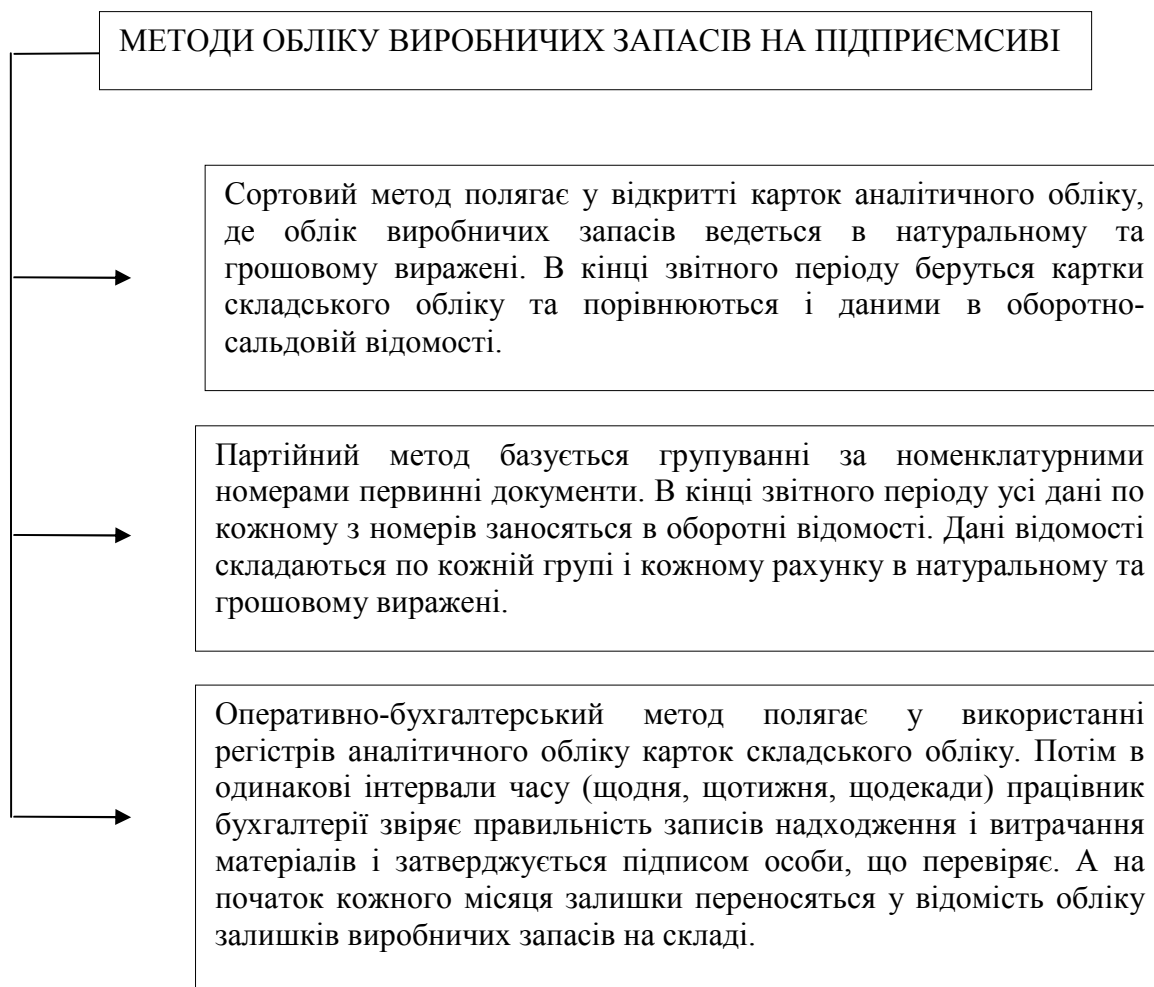
На організацію обліку запасів впливають їх специфічні властивості та роль у фінансово-господарській діяльності. Виробничі запаси, необхідні для господарської діяльності, суб'єкта господарювання отримують по-різному: одержують від постачальників на основі договорів; завдяки наперед заготовленій сировині власними силами, надходження від ліквідації об'єктів основних засобів або малоцінних і швидкозношуваних предметів.

У практиці бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання облік виробничих запасів здійснюється з використання Плану рахунків на рахунок бухгалтерського обліку 20 «Виробничі запаси» з деталізацією аналітичної інформації на відповідних субрахунках. На підприємствах гуртової торгівлі до субрахунку «Сировина і матеріали» відносять транспортно-заготівельні витрати, що є не ефективно, адже інформація тоді дуже узагальнюється та не можливо отримати якісно потрібні дані.

Відповідно до плану рахунків бухгалтерського обліку виробничі запаси класифікуються за такими групами:

- 201 Сировина і матеріали;
- 202 Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби;
- 203 Паливо;
- 204 Тара і тарні матеріали;
- 205 Будівельні матеріали;
- 206 Матеріали передані у переробку;
- 207 Запасні частини;
- 208 Матеріали сільськогосподарського призначення;
- 209 Інші матеріали;

Методи обліку виробничих запасів, що знаходяться на складах підприємства наведено на рис. 1.

Рис. 1. Методи обліку виробничих запасів на підприємстві

Так, аналітичний облік матеріальних запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, які розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотно-сальдових відомостях.

Згідно П(с)БО 9 «Запаси» відпуск запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

1. ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
2. середньозваженої собівартості;
3. собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
4. нормативних затрат;
5. ціни продажу [3].

Методи оцінки запасів є суттєвим інструментом в організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства і викликає значний практичний інтерес у зв'язку з потребою визначення реальної вартості запасів.

Для встановлення законності, достовірності та доцільності операцій з запасами, відповідності їх відображення в обліку нормативним документам здійснюють аудит запасів[4]. З метою раціонального та ефективного проведення аудиту виробничих запасів необхідно дотримуватися наступного алгоритму:

1. Перевірка складського господарства.
2. Перевірка складського обліку.
3. Перевірка правильності оцінки виробничих запасів.
4. Перевірка списання виробничих запасів.
5. Перевірка правильності оприбуткування.
6. Вивчення первинної облікової документації.
7. Перевірка синтетичного обліку та даних в Головній книзі.
8. Перевірка звітності суб'єкта господарювання.
9. Узагальнення результатів.

Дотримання вище наведених етапів аудиту виробничих запасів дозволить правильно та ефективно провести аудит на підприємстві та скласти обґрунтований висновок.

Отже, провівши аналіз вище наведених тверджень, вважаємо, що виробничі запаси – це активи, що зберігають свою матеріально-речову форму та створені або придбані підприємством для подальшої переробки в процесі виробництва для відтворення безперервного циклу виробництва. Облік запасів є однією із трудомістких ділянок облікової роботи на підприємстві. Облік матеріалів на складах повинен забезпечити отримання точної інформації про залишки матеріалів по кожному номенклатурному номеру. Застосування алгоритму проведення аудиту виробничих запасів допоможе аудиторі з'ясувати сфери потенційного ризику, виявити наявність перекручень у фінансовій звітності, визначити необхідність проведення додаткових аудиторських процедур.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Житомир : ПП «Рута», 2014. 912 с.
2. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2016. 525 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. №24. URL: www.rada.gov.ua.

4. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.93 р. № 3125-XII. URL: www.rada.gov.ua

5. Корінько М. Д. Принципи підбору кадрів управлінського контролю підприємницької діяльності. К.: Типографія «Інтердрук». 2014. 462 с.

6. Левочко М.Т. Педагогічне значення та ознаки наступності в підготовці майбутніх фахівців у ВНЗ. Київ: ДП «Інформаційно – аналітичне агентство». 2008. С.37- 41.

7. Пархоменко В. М. Вдосконалення бухгалтерського обліку – складова економічного. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2015. № 2. С. 130-135.

8. Редько О. Ю. Перепони імплементації аудиту в суспільну українську практику. Філософській аспект. Науковий вісник НАСОА. 2011 р. №3 (32). С. 28-32.

Загребя Н.О.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.е.н., професор Пантелеєв В.П.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МСФЗ 15 «ДОХІД ВІД ДОГОВОРІВ З КЛІЄНТАМИ» ТА П(С)БО 15 «ДОХІД» ЩОДО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ОБЛІКУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ

Національне законодавство у цій галузі обліку і звітності постійно змінюються заради забезпечення відповідності європейським стандартам. Так, нещодавно прийняті зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1].

1 січня 2018 року були вирішені наступні важливі аспекти:

– впровадження нових категорій («підприємства, що мають суспільний інтерес», «систематика фінансової звітності», «звіт» управління» тощо);

– розширення кола суб'єктів господарювання, які мають вести облік та готувати фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ);

– визначення критеріїв класифікації підприємств як мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств, які відповідають практиці ЄС;

– зобов'язання електронного формату звітності;

– підвищення вимог до облік управління персоналом тощо.

Перевагою МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів із клієнтами» [2] є те, що у стандарті міститься визначення як доходу (income), так і виручки (revenue), тоді як за національними стандартами України це визначення

наведено не у П(С)БО 15 «Дохід» [3], а у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Щодо нового МСФЗ 15 «Дохід від контрактів з клієнтів», то він має багато можливостей. Їх розвиток тривав більше 10 років і спрямований на наближення МСФЗ, розроблений Радою міжнародних стандартів та GAAP. Це є також важливий крок до гармонізації глобального обліку системи.

Дохід – найважливіша складова сукупності. Дохід, вартість та склад насамперед оцінюються користувачами, які звітують. Таким чином, МСФЗ 15 вводить нову для різних типів транзакцій – це п'ятиступінчаста модель визнання доходу від договорів з клієнтами:

- 1) визнання відповідного договору;
- 2) визнання окремих зобов'язань щодо виконання договору;
- 3) визначення ціни угоди;
- 4) розподіл ціни угоди;
- 5) визнання доходу на момент виконання чи ступеня виконання зобов'язань за договором [3].

На відміну від діючих МСФЗ, визнання доходу за МСФЗ 15 не залежить від переходу ризиків та вигоди від переходу контролю. У цьому випадку перехід вигод та ризиків є одним, але не єдиним критерієм переходу до контролю покупців. Позитивною особливістю МСФЗ є велика кількість детальних пояснень ознак визнання доходів в різних галузях, а також від реалізації різних операцій.

Реформування системи національних стандартів бухгалтерського обліку орієнтоване на загальноприйняті стандарти – МСФЗ. Це позитивна тенденція, оскільки додаток МСФЗ – це ефективний інструмент для забезпечення правдивості, прозорості та неупередженості інформації про діяльність суб'єкти господарювання. Незважаючи на те, що це основа П(С)БО виклала основні положення МСФЗ, вони мають обидва загальні та виразні риси. Перспективою подальших досліджень є розгляд питань практичного застосування нового МСФЗ 15 «Дохід про договори з клієнтами» у національній та міжнародній практиці та їх порівняння.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: від 5 жовтня 2017 р. № 2164-VIII-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене Наказом МФУ від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov. 212](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/212) Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 18 січня 2013 р. № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=408095&cat_id=408093&ctime=1423500775962.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

Зінчук Л.М.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Тулуш Л.Д.,
Університет економіки та права "КРОК"

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Досліджено питання організації обліку виплат працівникам підприємства, узагальнено економічну сутність та значення заробітної плати, як складової поточних виплат працівникам. Розглянуто законодавче регулювання та нормативно-правове забезпечення обліку і звітності розрахунків з оплати праці, а також досліджено організацію і методологію обліку та визначено основні проблеми та завдання організації обліку праці та її оплати.

Питання оплати праці, організації її обліку та нормативно-правового забезпечення, а також документування розрахунків та вдосконалення контролю за оплатою праці, досліджуються в працях багатьох науковців серед яких особливо варто відмітити: Суліменко Л.А., Киян А.В., Вітер С.А., Малашевська А.А., Овсяк Н.В. Лобань К.Б., Семенова С.М., Сіренко Н.М., Щербина Ю.О., Юрченко О.Г. та інших дослідників.

Заробітна плата, як основне джерело грошових доходів працівників має важливе значення в системі обліку підприємства, адже вона є суттєвою часткою витрат підприємства [1] З іншого боку, заробітна плата є ефективним засобом мотивації працівників, внаслідок чого в сучасних умовах недостатньо лише забезпечити зацікавленість працівників у певних результатах праці, а й виникає необхідність у підвищенні ефективності праці.

Основними завданнями та об'єктами організації обліку праці та її оплати є:

- облік робочого часу та контроль за його використанням ;
- облік виробітку робітників та контроль за виконанням норм виробітку;
- узагальнення заробітної плати за її видами і формами та об'єктами обліку витрат;
- облік розрахунків з працівниками по заробітній платі та інших виплатах;
- організація виплати заробітної плати;
- організація роботи апарату бухгалтерії (відділу обліку праці і зарплати).

[2 с. 233]

Загальні методологічні засади забезпечення з виплат персоналу та їх розкриття у фінансовій звітності, складеній згідно з МСФЗ, здійснює відповідно до вимог МСБО 19 «Виплати працівникам».

Оплата праці працівників, які знаходяться в трудових відносинах з підприємством, регулюється нормами чинного законодавства та внутрішніми нормативними актами, зокрема: Колективний договір; трудовий договір, штатним розписом; Положенням про оплату праці; Положенням про преміювання, мотивацію працівників; посадовими інструкціями працівників; іншими нормативними документами. Для здійснення розрахунків з оплати праці застосовують такі документи: таблиць обліку робочого часу; листи непрацевдатності; накази, розпорядження з питань кадрів; реєстри депонованої зарплати; розрахунково-платіжні відомості; картки особових рахунків працівників; накопичувальні відомості; меморіальні ордери; форми фінансової і статистичної звітності; журнал-головна книга.

Розрахунки з працівниками обліковуються на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». За кредитом цього рахунка відображають нарахування працівникам підприємства належних їм сум, а за дебетом – погашення заборгованості роботодавця за такими виплатами, утримання ПДФО і ВЗ, платежів за виконавчими документами, а також інші утримання. Для відображення витрат виділено рахунок 81 «Витрати на оплату праці».

Найважливішими завданнями організації обліку розрахунків за виплатами працівникам спрямовані на забезпечення у встановлені в Колективному договорі строки (у разі несвоєчасної виплати заробітної плати, нараховувати компенсацію втрати частини заробітної плати працівників відповідно до законодавства України) та в повному обсязі (згідно відпрацьованого часу із урахуванням надбавок, доплат та оплати за святкові дні тощо) провести розрахунки з оплати праці, тобто своєчасне нарахування заробітної плати та інших виплат, а також розрахунок утримань та забезпечення своєчасності і достовірності віднесення суми нарахованої заробітної плати і відрахувань на витрати та оперативного контролю, складання необхідної звітності, а також ведення розрахунків із бюджетом щодо утриманих податків, військового збору та нарахованого єдиного соціального внеску.

Вдосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам вимагає таких змін:

- удосконалення наявної системи організації електронного документообігу;
- розробка інструкцій щодо послідовності дій при нарахуванні заробітної плати, карт контролю по ПДФО, ВЗ, ЄСВ;
- удосконалення чинної моделі обліку шляхом розробки альбому типових бухгалтерських проведення;
- автоматизації обліку, доопрацювання програмних забезпечень відповідно до чинного законодавства;
- підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії (відділу нарахування заробітної плати).

Організація виплати заробітної плати під впливом економічних та виробничих змін перебуває у постійних перетвореннях. Тому для належного вдосконалення механізму оплати праці, важливими є державна підтримка та надійна законодавча база, з урахуванням сучасного темпу економічного життя та інших актуальних проблем. [3, с. 29].

Удосконалення організації праці в сучасних умовах ринкових відносин на пряму пов'язано з нормуванням праці. Відсутність належно визначених норм праці призвело до втрати зв'язку заробітної плати з кінцевими результатами праці. Обґрунтовані прогресивні норми праці заохочують використання наявних на підприємстві резервів для подальшого підвищення продуктивності праці. [3, с. 40].

Виходячи з цього, є цілком логічною потреба в актуальній, неупередженій та достовірній інформації про розрахунки по оплаті праці з точки зору будь-якої зі сторін суспільно-трудових відносин – країни, роботодавця і найманого працівника. Саме в таких умовах особливу актуальність отримує вивчення теоретичних і прикладних якостей бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків по оплаті праці. [4, с. 22]

На даний момент існує досить велика кількість універсальних комплексів ведення бухгалтерського обліку, що призначені для автоматизації обліку праці та заробітної плати. Дуже важливо відображати економічно достовірну та обґрунтовану інформацію про виконання нормативів і динаміку показників про працю, нагляд за дотриманням співвідношення зростання продуктивності праці та заробітної плати, за зменшенням невиробничих витрат скритих та явних витрат робочого часу, стимулювання праці на підприємстві. На основі цієї інформації здійснюється контроль за виконанням робочого часу на підприємстві, впровадження прогресивних методів праці, дотриманням правильного співвідношення між зростанням продуктивності праці та заробітної плати [5, с. 18].

Заробітна плата нині виконує функції, а саме:

- збереження зайнятості, запобігання безробіттю ціною зниження заробітної плати;
- забезпечення соціальних гарантій;
- збереження попереднього статусу, пов'язаного із попереднім робочим місцем;
- стримування інфляції (шляхом заборгованості із заробітної плати);
- перерозподіл зайнятих по галузях і сферах економіки;
- поширення нелегальної діяльності та вторинної зайнятості;
- посилення мобільності робочої сили. [6, с. 71]

Отже, облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти впровадженню системи матеріального та морального стимулювання для підвищення продуктивності праці, якості наданих послуг, раціонального використання техніки, обладнання, матеріалів, запровадження нових, більш продуктивних методів роботи, тобто забезпечення стабільної та ефективної роботи задля поліпшення фінансового стану підприємства в цілому. Важливою є також організація режиму праці та відпочину працівників встановлених відповідно до чинного законодавства України з метою поліпшення організації праці, підвищення її ефективності, гармонійного поєднання соціально-економічних та особистих інтересів працівників. Ефективна організація обліку за виплатами працівникам залежить не тільки від результатів праці робітників, але і від ефективної діяльності виробничих підрозділів та вміння співпрацювати між собою для отримання в найкоротші строки достовірної інформації необхідної

для спільної роботи. Для цього на підприємстві мають бути чітко розподілені функції обліку між відділами. Також можна виділити такі важливі аспекти для покращення організації обліку розрахунків за виплатами працівників:

- удосконалення автоматизації ділянок обліку;
- удосконалення наявної системи організації електронного документообігу;
- запровадження заохочувальних виплат, премій, надбавок для працівників;
- запровадження на підприємстві гнучкого режиму робочого часу;
- доступність професійного розвитку працівників.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР.
2. Островерха Р.Е. Організація обліку/Р.Е. Островерха//Україна – 2012 – с. 233.
3. Костюченко І. Нормування і форми оплати праці. / І. Костюченко // Науковоекономічний та суспільно-політичний журнал «Праця і закон». – 2009. – № 5. – с. 29, 40.
4. Літвінова Ю. О. Удосконалення обліку оплати праці на вітчизняних підприємствах / Ю. О. Літвінова // Рецензований науковий журнал «Управління розвитком». – 2013. – № 15. – с. 22.
5. Міщенко А.М. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення / А. М. Міщенко // Рецензований науковий журнал «Управління розвитком». – 2013. – № 23. – с. 18.
6. Старченко Н.М. Удосконалення методики обліку виплат працівникам. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Випуск 9(33). Ч. 3. 2012. с. 71.

Іванченко Н.М.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.е.н., професор Пантелеєв В.П.

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розвиток виробництва неможливий без виготовлення конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту. Водночас необхідною передумовою здійснення виробничого процесу є наявність значної кількості виробничих запасів. Формування правдивої інформації про наявність та рух запасів, а також правильна організація ведення бухгалтерського обліку їх вартості забезпечують достовірність фінансової звітності. Тому питання організаційні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів відповідно до

вимог ринкової економіки і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку є актуальними й потребують вивчення.

Розвиток ринкових відносин, впровадження різноманітних форм власності, реформування економічних відносин в Україні висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку як до способу контролю за веденням господарської діяльності підприємств. Важливим фактором розвитку виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх ефективне використання.

Загальним питанням обліку виробничих запасів присвячені праці вчених-економістів: Ф. Бутинця, С. Голова, Л. Жилкіної, З. Гуцайлук, М. Кужельного, Г. Кірейцева, В. Рудницького, Н. Ткаченко та інших вчених. Однак питання обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються актуальними та потребують нагального вирішення.

Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і потребує подальших досліджень.

Важливим аспектом щодо організації обліку виробничих запасів на підприємствах України є стан організації аналітичного і синтетичного обліку. Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку для обліку виробничих запасів використовують рахунок 20 «Виробничі запаси» [5]. Для одержання деталізованої інформації, необхідної для управління запасами за їх окремими видами і процесами, організовується аналітичний облік. Аналітичний облік запасів дозволяє отримати інформацію про їх обсяг в цілому і за кожним видом окремо.

Запаси відносяться до складу оборотних активів, тому що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» запаси визначено як активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, а також утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [2].

Згідно МСБО 2 «Запаси» при вибутті виробничих запасів підприємства застосовують такі методи оцінки: метод конкретної ідентифікації, середньозваженої собівартості, метод за формулою «перше надходження – перший видаток» (ФІФО), метод стандартних (нормативних) витрат, метод роздрібних цін [1].

При формуванні облікової політики на рівні суб'єкта господарювання необхідно кваліфікувати всі матеріальні активи за різними критеріями, що обумовлює необхідність врахування особливостей формування матеріальних ресурсів та їх використання. А тому елементом облікової політики виробничих запасів є відпрацювання аналітичного рівня робочого плану рахунків та побудова аналітичного обліку, що повинно базуватися на їх економічно обґрунтованій класифікації.

Аналізуючи в цілому діяльність деяких підприємств з обліку виробничих запасів, можна виділити наступні негативні аспекти:

6. Складність визначення справедливої (ринкової або неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну, більше того, обміну на неподібні активи;

7. Низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;

8. Невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;

9. Обмеженість контролю використання виробничих запасів [6].

Для правильної організації обліку запасів на підприємстві, перш за все, необхідно виділити завдання обліку виробничих запасів, основні з яких є:

- контроль за виконанням плану матеріально-технічного забезпечення;
- відображення витрат на закупівлю й транспортування запасів (матеріалів), результатів постачання;
- виявлення відхилень від планової собівартості придбаних матеріалів;
- контроль за залишками і рухом матеріалів на складах наявністю і рухом матеріалів в процесі їх заготівлі;
- спостереження за станом складських запасів, за станом складських запасів, за відповідністю їх нормативам, контроль за їх зберіганням;
- контроль за лімітом відпуску матеріалів на виробничі потреби, витрати і списуванням їх вартості у витрати виробництва;
- контроль за дотриманням норм;
- правильний розподіл матеріалів за об'єктами калькуляцій;
- виявлення непотрібних матеріалів, що підлягають реалізації [7].

На підприємствах залишаються все ще невирішеним питання щодо вдосконалення документації оперативного та аналітичного обліку виробничих запасів, особливо нагальною є потреба їх обліку [4].

Найбільш важливою і значною частиною активів підприємства є запаси. Вони займають особливе місце у складі майна й домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Ефективність господарської діяльності підприємств значною мірою залежить від оцінювання та раціонального використання виробничих запасів.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [Текст] : від 1 січня 1995 р. зі змінами та доповненнями від 01.01.2005 / Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, 2002.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів /за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2010. – 618 с.

4. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами / М.Ф. Огійчук. – Х.: Вид-во Алерта, 2011. – 1044 с.

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів [Текст] : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. №2 [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

6. Князюк І. Актуальні проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України / І. Князюк // Удосконалення обліку й аналізу в системі управління підприємства. – 2015. – №2. – С. 63-65.

7. Кириченко О.А. Сучасні проблеми обліку виробничих запасів та шляхи їх вирішення/ О.А. Кириченко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua.

Іщук М.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ, ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

За сучасних умов господарювання змінюються вимоги до управління підприємством з позиції підвищення оперативності управлінської інформації про величину витрат та прибуток, що очікується. Витрати на управління та обслуговування в бухгалтерському обліку належать до адміністративних витрат. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) 16 «Витрати» [6] до адміністративних витрат належать витрати, пов'язані з управлінням та організацією діяльності підприємства, які не включаються до собівартості реалізованої продукції. Такий підхід був запроваджений з переходом України на міжнародні стандарти обліку і викликає постійні дискусії серед науковців та практиків.

Питання дослідження економічної сутності адміністративних витрат, як об'єкта бухгалтерського обліку розглядалося у працях таких вітчизняних учених, як: К. Безверхий [1], Ю. Давидов [2], В. Фаріон [7], Ю. Цаль-Цалко [8]. Проведений аналіз наукових думок зазначених фахівців, свідчить про їх вагомні результати у дослідженні організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку адміністративних витрат. Проте залишаються невирішеними питання в частині ідентифікації адміністративних витрат, як об'єкта бухгалтерського обліку. Так, зокрема існують різні погляди учених щодо включення тих чи інших затрат підприємства до складу адміністративних.

Метою дослідження є розкриття характеристики складових елементів адміністративних витрат та визначення їх ролі в системі бухгалтерського обліку.

Під адміністративними витратами слід розуміти загальногосподарські витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства, спрямовані на обслуговування та управління підприємством і не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) [6].

Головна особливість таких витрат у тому, що вони виникають на підприємстві з початку його створення і здійснюються протягом усього процесу ведення господарської діяльності.

Адміністративні витрати відображаються на однойменному рахунку 92. За дебетом цього рахунка обліковується сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом – їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік ведеться за статтями витрат [3].

Склад і характеристика адміністративних витрат представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Склад і характеристика адміністративних витрат*

№ з/п	Вид витрат	Що входить до складу
1	2	3
1.	Загальні корпоративні витрати	Організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати і т. п. Сюди ж можна віднести витрати на держреєстрацію / перереєстрацію правовстановних документів підприємства.
2.	Витрати на службові відрядження та утримання апарата управління підприємства та іншого загальногосподарського персоналу	Витрати на утримання адміністративного апарата (керівників, їх заступників, фінансової, кадрової, юридичної служби, бухгалтерії, планово-економічного відділу, технологічної та технічної служби, включаючи водіїв автомобілів, закріплених за співробітниками адмін апарата та службами, прибиральників приміщень будівель управління).
3.	Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання Затрати на операційну оренду, страхування майна, амортизацію, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, техобслуговування, охорону приміщення.	
4.	Винагорода за професійні послуги	Затрати на сторонні юридичні послуги, аудиторські послуги, послуги з оцінки майна, тощо.
5.	Витрати на зв'язок	Затрати на відправлення й отримання поштових відправлень, телеграфні та телефонні послуги, телефакс, мобільний зв'язок, Інтернет.
6.	Амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання Це програми, операційні системи, пов'язані з управлінням підприємством, права на	

1	2	3
	використання торговельних марок, ліцензії, дозволу, ноу-хау, економічні привілеї.	
7.	Витрати на врегулювання спорів у судових органах	Судовий збір, плата за проведення судової експертизи, послуги адвоката, інші судові витрати, витрати, пов'язані з розглядом справ у судах.
8.	Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	Державне мито, збори та інші платежі до бюджету, що сплачуються при отриманні довідок, дозволів, ліцензій, податки на нерухомість адміністративного призначення.
9.	Плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти	Затрати на послуги банків, пов'язані з переказом коштів на рахунок (із рахунка), видачею готівки, комісія при купівлі-продажу валюти. До цього виду витрат можна віднести й інші платні послуги банків, наприклад, плату за надання індивідуальних ліцензій, послуги з видачі дублікатів документів, тощо.
10.	Інші витрати загально-господарського призначення	Витрати на охорону праці, забезпечення техніки безпеки, навчання управлінського персоналу

*Джерело: узагальнено на основі [1, 2, 6]

Наведений вище перелік витрат не повний і залежить від господарської діяльності підприємства. Варто зауважити, що відносити затрати на адміністративні витрати потрібно дуже уважно. Ті самі затрати можуть відноситися і до прямих, і до адміністративних, і до загальновиробничих, і до збутових витрат – усе залежить від виду та характеру понесених витрат.

Підприємство в процесі своєї господарської діяльності самостійно визначає тип затрат виходячи з виду діяльності, специфіки та облікової політики. І це потрібно брати до уваги при віднесенні затрат до складу адміністративних витрат. При виникненні витрат, які можуть бути включені як до складу собівартості (прямі витрати), так і до інших витрат (адміністративних або загальновиробничих), необхідно керуватися нормою п. 4 П(С)БО 16 «Витрати» [6] і Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства [4].

Допущення помилки бухгалтером в частині віднесення виду затрат до складу адміністративних призведе до викривлення облікової інформації і неправильного відображення результатів діяльності підприємства у фінансовій і податковій звітності.

Адміністративні витрати не пов'язані з датою визнання доходу від реалізації продукції й визнаються в обліку в момент їх здійснення. Тому помилкове віднесення до адміністративних витрат затрат зі складу виробничої собівартості або витрат, пов'язаних із реалізацією товарів (послуг), може призвести до необґрунтованого заниження податку на прибуток внаслідок завищення витрат поточного періоду. Адже об'єктом обкладення податку на прибуток є фінансовий результат до оподаткування, розрахований за правилами бухгалтерського обліку та відкоригований на різниці, передбачені ст. 138–141

Податковим Кодексом України [5]. При цьому різниці для адміністративних витрат не передбачені.

Отже, адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, які спрямовані на обслуговування та управління підприємством і відображаються в обліку в момент їх здійснення. Невичерпний, але докладний перелік витрат, що входять до складу адміністративних, наведено в п. 18 П(С)БО 16.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. В. Непрямі витрати в системі управління промисловим підприємством: обліково-контрольний аспект : [моногр.] / К. В. Безверхий – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 276 с.

2. Давидов Ю. Г. Облік і контроль непрямих витрат (на матеріалах підприємств харчової промисловості України). Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2002. – 19 с.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. (Редакція станом на 27.06.2013 № 627) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затверджені наказом Мінфіну України від 27.06.2013 № 635.

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ МФУ від 31.12.1999. – №318. (Редакція від 09.08.2013) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-0>.

7. Фаріон В. Я. Формування та облік адміністративних витрат підприємств // В Я Фаріон/ Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29), 21-29, 2011.

8. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – Київ: ЦУЛ, – 2008. – 565с.

Кашпіровська І.С.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

д.пед.н., професор Теловата М.Т.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ОБЛІК ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

В сучасних умовах господарювання правильний і головне дієвий облік витрат повинен стати не лише як засіб дотримання вимог чинного законодавства, а й як джерело надійної інформації для подальшого контролю та управління витратами на оплату праці.

Актуальність полягає в тому, що кожен власник прагне мінімізувати будь-які витрати пов'язані з оплатою праці, адже це збільшить його прибуток. На кожному підприємстві є свій максимальний рівень витрат на оплату праці, при перевищенні якого підприємство просто стає збитковим. З іншої сторони надмірне скорочення витрат на оплату праці призводить до послаблення мотивації працівників, зниженню трудової дисципліни, недобросовісному виконанню персоналом своїх обов'язків і, навіть, відтоку найбільш сумлінних і кваліфікованих працівників. Тому основна задача управління витратами на оплату праці - це знайти оптимальний рівень таких витрат, що забезпечував би і прибутковість підприємства і достатню мотивацію працівників [4].

Мета полягає у налагодженні організаційно-методологічних аспектів обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці, розробці рекомендацій щодо їх удосконалення на підприємстві.

Для досягнення зазначеної мети мають бути сформульовані та вирішені ряд завдань:

- Визначити сутність витрат на оплату праці;
- Здійснити економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з питань обліку та контролю витрат на оплату праці;
- Організувати бухгалтерський і податковий облік витрат на оплату праці в умовах застосування інформаційних технологій;
- Розробити та використовувати організаційно- інформаційну модель аналізу витрат на оплату праці;
- Постійно застосовувати та удосконалювати дієвий контроль витрат на оплату праці.

Вирішенню цілого ряду завдань присвячені наробки українських та зарубіжних вчених, а саме: Білухи М.Т., Бутинця Ф.Ф., Живко З.Б., Каменської Т.О., Колот А.М., Корінько М.Д., Пантелеєва В.П., Пилипенка І.І., Редька О.Ю., Лишиленко О.В., Нашкерської Г.В., та інших, але деякі питання потребують відповіді.

Облік витрат на оплату праці має бути організований таким чином, щоб не лише забезпечувати складання фінансової, податкової, статистичної видів звітності, а й подавати інформацію про витрати на оплату праці у вигляді, придатному для подальшого аналізу та обґрунтування управлінських рішень. При цьому повинна бути налагоджена взаємодія бухгалтерської, планової, фінансової та інших служб підприємства, щоб забезпечити облік, контроль і управління витратами на оплату праці. Облік витрат в цій системі виступає як один з головних елементів, як інформаційна база на основі якої розробляється стратегія і тактика контролю та управління за витратами на оплату праці. На жаль на багатьох підприємствах рішення в цій сфері часто приймаються спонтанно, необґрунтовано, що часто призводить до грубих управлінських помилок.

Правильно налагоджена система обліку витрат дає можливість отримати апарату управління інформацію про фінансово- господарський стан підприємства, використання ресурсів, формування собівартості, здійснювати економічний

аналіз та контроль за кількісними та якісними параметрами показника і регулювати сам процес виробництва, приймати ефективні, економічні рішення.

В практиці планування і обліку для характеристики витрат виробництва використовують термін «витрати на виробництво», на випущену продукцію вони виражаються в її собівартості.

Собівартість продукції підприємств являє частину вартості цієї продукції, що включає споживані кошти, предмети праці, послуги інших організацій і заробітну плату працюючих, виражені в грошовій формі.

Згідно з П (С) БО 16 «Витрати» до складу елементу витрат «Витрати на оплату праці» включається заробітна плата за окладами і тарифами, премії та заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці. [3]

Керуючись основними цілями обліку, насамперед необхідно виділити із фонду оплати праці заробітну плату, включену до собівартості продукції. В класифікації витрат на оплату праці, потрібно акцентувати увагу на таких статтях:

Витрати на оплату праці робітників, безпосередньо зайнятих у процесі виробництва продукції.

Стимулюючі виплати – надбавки за якість роботи та високу майстерність, стаж роботи, винагороду за вислугу років, за підсумками роботи підприємства за рік, різні премії, пов'язані з виробничою діяльністю.

Непродуктивні виплати – оплата простоїв, доплати за відхилення від нормальних умов праці, доплати за роботи у нічний час, понадурочні роботи, переведення на іншу роботу, що не відповідає кваліфікації робітника тощо.

Інші види витрат: витрати з найму, відбору робочої сили, витрати, пов'язані з навчанням і перенавчанням, витрати на оплату праці допоміжних робітників, зайнятих ремонтом обладнання і транспортних засобів, підготовкою та обслуговуванням робочих місць, що включаються до складу загальновиробничих витрат, витрати на оплату праці працівників, зайнятих управлінням виробничих підрозділів, що включаються до складу загальновиробничих витрат, витрати на підготовку керівних кадрів, витрати на оплату праці спеціалістів і керівників, зайнятих управлінням підприємством, що включаються до складу адміністративних витрат [2].

Запропонована-класифікація витрат на оплату праці відповідає цілям обліку собівартості і визначення прибутку, а також частково цілям контролю і регулюванню витрат та вирішенням проблем майбутніх витрат на робочу силу.

Для обліку витрат на оплату праці виробничих робітників призначені статті калькуляції «Основна заробітна плата» та «Додаткова заробітна плата».

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад встановлених норм, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні й компенсаційні виплати, передбачені законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Законодавство України встановлює норми мінімальної оплати праці та певних доплат за роботу в позаурочний час, в святкові та вихідні дні тощо. Через це з метою дотримання чинного законодавства необхідно і важливо

правильно здійснювати облік витрат на оплату праці і з точки зору податкового обліку [1,2].

Практичне значення у вирішенні основних завдань з обліку праці і заробітної плати полягає:

- в забезпеченні контролю за кількісним складом працівників, використанням робочого часу та дотриманням трудової дисципліни;
- контролю за порядком ведення розрахунків з працівниками підприємства по оплаті праці та включення у собівартість продукції (робіт, послуг);
- контролю розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами по утриманих податках;
- своєчасним складанням та здачею звітності.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-У1 із змінами і доповненнями// <http://www.rada.gov.ua>.
2. Закон України Про оплату праці від 10.07.03 р. № 1086-ГУ із змінами і доповненнями // <http://www.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Мінфіну України від 31-12.99 р. № 318 . із змінами і доповненнями.

Ковальчук І.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н, професор Корінько М.Д.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК І АУДИТ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У господарській діяльності кожного підприємства використовується значна група засобів праці порівняно невеликої вартості і зі скороченим терміном служби. Такі засоби є малоцінними активами. Сьогодні малоцінні активи для цілей адекватного облікового відображення поділяються на категорії: малоцінні та швидкозношувані предмети (далі – МШП) та малоцінні необоротні матеріальні активи. Подвійний прояв економічного змісту означених активів як малоцінних основних засобів та предметів праці зі скороченим терміном використання зумовлює застосування специфічної облікової методики у практичній діяльності суб'єктів господарювання.[1]

Важливого значення набуває поліпшення якісних показників використання МШП. Цього можна домогтися шляхом економії і більше ефективного їхнього використання. Рішення вищевикладених завдань можна досягти, застосовуючи більше прогресивні конструкційні матеріали, впроваджуючи нові технології, замінюючи дорогі матеріали більше дешевими без зниження якості продукції,

скорочуючи відходи й втрати у виробничому процесі, а також широко втягуючи в господарський оборот вторинні ресурси й попутні продукти.

Для ефективної діяльності підприємству велике значення має формування повної й достовірної облікової інформації про наявність, рух і використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на кожному підприємстві, а також чітка організація внутрішньогосподарського контролю Сопко В.В. «Бухгалтерський облік». Серія: Економіка лю за їхньою схоронністю.

У своїх працях поняття, структури та методики обліку МШП зверталось багато українських та закордонних вчених, серед них: Т.А. Бутинець, М.В. Кузьмелій, М.І. Должанський, Н.І. Чабанова, В.Г. Швець, П.В. Завгородній, Н.М. Ткаченко, С.І. Травінська, Н.С. Абалмасова, Х. Андерсон, Джон Дж. Уальд, Д. Колдуелл. Праці названих вчених стали основою подальшого, докладнішого дослідження МШП, їх первинного обліку та впливу відображення МШП на фінансовий стан підприємства, визначення проблем правильної їх оцінки та класифікації.

Інформація про бухгалтерський облік МШП і її розкриття у фінансовій звітності регулюється такими Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, як НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», 9 «Запаси»

Малоцінні засоби праці поділяють на дві групи: одна належить до запасів (які відповідно відображаються в складі запасів у другому розділі активу балансу «Оборотні активи»), а друга частина до складу «Малоцінних необоротних матеріальних активів» (які, в свою чергу, відображаються в першому розділу активу балансу «Необоротні активи» в складі основних засобів).

Для обліку Запасів призначений 2 клас Плану рахунків, а основними рахунками на яких обліковуються МШП : 22 Малоцінні та швидкозношувані предмети Для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух МШП, що належать установі та знаходяться в складі запасів, призначений активний субрахунок № 221 «Малоцінні та швидкозношувані предмети на складі і в експлуатації». У бюджетних установах в розмірі вартості МШП утворюється фонд у МШП, обліковуваний на пасивному субрахунку № 411 «Фонд в МШП за їх видами», який є грошовим виразом коштів, вкладених у МШП, що перебувають у безпосередньому розпорядженні установи. За дебетом субрахунка № 221 відображаються за договірною вартістю (без ПДВ) придбані або виготовлені МШП, за кредитом — відпускання МШП в експлуатацію зі списанням на зменшення фонду МШП. [3].

В процесі господарської діяльності підприємств активізуються їхні економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами ринку, в тому числі фізичними особами та державними органами, які зумовлюють виникнення поточних зобов'язань. Будучи джерелом формування та фінансування активів, останні виконують важливу роль у господарській діяльності підприємств. Здійснюючи суттєвий вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єктів господарювання, поточні зобов'язання з огляду на динамічний характер потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків особливо під час фінансової кризи. Це уможлиблюється на основі

достовірної, якісної та адекватної інформації про заборгованість, яка формується в системі бухгалтерського обліку.

Запаси з огляду на динамічний характер потребують ефективного управління, так як вони також активи, які утримуються для продажу за умови звичайної господарської діяльності (товари); які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, (незавершене виробництво); утримуються для використання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг (сировина, матеріали тощо). У зв'язку з цим, виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та відображення МШП у системі бухгалтерського обліку [1].

Для поліпшення обліку МШП важливим є налагодження системи внутрішнього контролю на підприємстві. Це викликано тим, що МШП мають принципову розбіжність з іншими виробничими запасами, йдеться про те, що при їх експлуатації не відбувається їх зменшення так, як це, наприклад, відбувається з матеріалами, сировиною чи паливом. МШП до кінця їх використання, як правило, своїх якостей не втрачають.

Отже, сучасне нормативно-правове забезпечення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в Україні складається з цілого ряду нормативних документів, покликаних здійснювати його регулювання та методичне забезпечення, однак, існує і цілий ряд проблемних моментів, які ускладнюють практичну організацію і здійснення обліку МШП.

Список використаних джерел:

1. Сопко В.В. «Бухгалтерський облік»,. Серія: Економіка. – 2015. – №1 (45). С.298-303.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

3. План рахунків бухгалтерського обліку

URL:<https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>.

Левчук О.О.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

к.е.н., доцент Новіченко Л.С.

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РЕМОНТІВ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ ВИМОГ

Питання бухгалтерського обліку основних засобів та їх ремонту є важливими для будь якого суб'єкта господарювання. Враховуючи, що на сьогодні окремі види підприємств зобов'язані вести бухгалтерський облік відповідно до вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі –

МСБО) та розкривати інформацію у фінансовій звітності з урахуванням положень Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), питання обліку поліпшення та ремонтів є особливо актуальними. Враховуючи відмінність нормативного регулювання бухгалтерського обліку ремонтів та модернізації основних засобів відповідно до національних положень та міжнародних вимог, суб'єкти господарювання шляхом розробки облікової політики регламентують порядок віднесення витрат на ремонт основних засобів до складу витрат звітного періоду або ж включення їх до вартості основних засобів.

Відповідно до вимог МСБО 16 «Основні засоби» [1] витрати на ремонт об'єкта основного засобу можуть бути:

- а) віднесені до витрат звітного періоду без їх подальшої капіталізації;
- б) капіталізуватися, шляхом їх віднесення до балансової вартості основного засобу.

До витрат звітного періоду зазвичай відносяться витрати на технічне обслуговування основних засобів, які понесені підприємством для відновлення майбутніх економічних вигод та підтримання основного засобу у придатному для використання стані. Тобто до даних витрат належать витрати на щоденне обслуговування об'єкта основних засобів (витрати на оплату праці, списані матеріали та запасні частини тощо).

Поняття та визначення капітального ремонту в МСБО 16 «Основні засоби» на відміну від П(С)БО 7 «Основні засоби» [2] відсутнє. Дану особливість підприємствам слід врахувати при розробці облікової політики в частині бухгалтерського обліку основних засобів. Проте, параграф 13 МСБО 16 «Основні засоби» містить опис переліку витрат, які збільшують вартість основних засобів та підлягають капіталізації, а саме:

- зміна об'єкта основних засобів, яка призведе до збільшення строк корисної експлуатації, зростання потужності;
- удосконалення деталей та вузлів машин для підвищення якості продукції, яка виготовляється підприємством;
- запровадження нових виробничих процесів, що забезпечують зменшення витрат на виробництво продукції.

При цьому слід чітко розуміти, що капіталізації підлягатимуть тільки витрати, які забезпечать ймовірність того, що підприємство отримає майбутні економічні вигоди у зв'язку з проведенням ремонту та заміни запасних частин. Також вартість такого ремонту або заміни запасної частини можна достовірно визначити.

У випадку проведення модернізації основного засобу, виведення його з експлуатації та консервації амортизація за вимогами МСБО 16 «Основні засоби» продовжує нараховуватися, що є відмінним порівняно з вимогами національних стандартів бухгалтерського обліку. Слід також врахувати, що витрати, які капіталізуються збільшують вартість основного засобу і тому амортизацію необхідно нараховувати з нової балансової вартості та залишкового строку корисної експлуатації основного засобу.

Підсумовуючи вищенаведене, слід звернути увагу на наявність різних підходів до облікового відображення ремонтів основних засобів відповідно до міжнародних та національних вимог. Зазначені особливості на рівні підприємства врегульовуються в обліковій політиці.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014
2. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

Лойко Л. В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Ільченко О. О.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне функціонування підприємства передбачає наявність необоротних активів, що вимагає постійного контролю за їх використанням зі сторони управлінського персоналу, а тому одним із основних завдань обліку необоротних активів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо них.

Необоротні активи підприємства в цілому складаються з основних засобів, інших необоротних активів та нематеріальних активів.

Основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів в Україні є: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» де подане таке їх трактування, що основними засобами можна вважати ті матеріальні активи, які підприємство утримує (здійснює тотальний контроль (володіє, користується та розпоряджається) очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року та в процесі діяльності принесуть економічні вигоди, а термін їх експлуатації буде більше одного року використання або операційного циклу, якщо він довший за рік і свою вартість вони поступово будуть переносити на знову створений товар (роботу, послугу)» [1].

Щодо трактування сутності основних засобів в міжнародному законодавстві за МСБО 16 «Основні засоби» то основними засобами в міжнародній практиці вважаються матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів, виконання робіт чи наданні послуг у вигляді оренди іншим підприємства або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду» [3].

Крім того як зазначалося до необоротних активів відносяться:

«Інші необоротні активи», серед яких виокремлюють : бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи.

Та нематеріальні активи П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» в якому визначено, що нематеріальним активом вважається немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [2].

Одним з питань є складність оцінки необоротних активів, який полягає у виборі вартості на дату балансу за якою слід їх вимірювати. Найбільш застосовуваним способом оцінки в обліковій практиці є відображення необоротних активів за первісною вартістю, яка складається з фактичних витрат на їх виробництво та придбання, що включає в себе всі витрати пов'язані з формуванням цієї вартості. Проте в умовах інфляційних процесів, застосування первісної вартості може привести до негативних наслідків у вигляді невідповідності їх вартості реальним умовам.

Для усунення існуючих недоліків в перевірці необоротних активів і підвищення ефективності їх контролю в подальшому на підприємстві потрібно проводити постійний внутрішній контроль, який буде дуже вагомий при оцінці використання необоротних активів. Перед відповідальною особою, або групою осіб що будуть здійснювати відповідні заходи постає ряд завдань:

- перевірка стану обліку, наявності, зберігання та ефективності використання активів;
- встановлення обґрунтованості правильності оформлення надходження і вибуття;
- перевірка правильного нарахування зносу;
- перевірка їх оцінки при реалізації;
- перевірка достовірності віднесення суми переоцінок на рахунки бухгалтерського обліку.

Основними проблемами, що виникають в процесі оцінки за справедливою вартістю необоротних активів, є :

- ринкові ціни не можна назвати справедливими, так як вони не можуть бути одночасно справедливими для продавця і покупця;
- не існує такої оцінки, яка б задовольняла вимоги всіх без винятку користувачів фінансової звітності.

Крім того проблемним залишається питання щодо порядку визначення ліквідаційної вартості необоротних активів - оцінки активів у майбутньому. Внаслідок цього, в багатьох підприємствах ліквідаційна вартість взагалі не визначається.

Враховуючи все вище наведене для покращення роботи підприємства є створення ефективної та дієвої служби внутрішнього контролю.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (П(С)БО 8) затверджено наказом Міністерства фінансів від 18.10.1999 № 242.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

Мазур М.С.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Для впровадження системи бюджетування на підприємствах роздрібною торгівлі та налагодження ефективної її роботи необхідно організувати ведення бухгалтерського обліку за центрами відповідальності. Це дозволить контролювати діяльність центрів відповідальності та підприємства в цілому; оперативно приймати управлінські рішення та перевіряти їх правильність, доцільність, ефективність; визначити права, обов'язки та відповідальність кожного структурного підрозділу; досягти узгодженості між діяльністю окремих підрозділів і видами діяльності для досягнення мети створення підприємства в цілому.

Значний внесок у розвиток наукової думки щодо обліку витрат операційної діяльності за центрами відповідальності здійснили такі вчені: Ф. Ф. Бутинець [1], О. А. Мошковська [2, 3], Л. В. Нападовська [4,5], О. І. Фоміна [6, 7] та інші.

Метою дослідження є розкриття теоретичних і практичних засад обліку витрат за центрами відповідальності на підприємствах роздрібною торгівлі.

Система обліку, організована за центрами відповідальності, для задоволення вимог системи бюджетування повинна відповідати наступним вимогам: вимірювання, реєстрація накопичення даних про господарські операції, що відбуваються у підрозділі; формування інформації про ефективність діяльності центру відповідальності; надання своєчасної та оперативної інформації для прийняття управлінських рішень.

Організовуючи бухгалтерський облік за центрами відповідальності необхідно виконати наступні положення:

– центри відповідальності необхідно виділяти з урахуванням галузевих особливостей, організації діяльності суб'єкта господарювання;

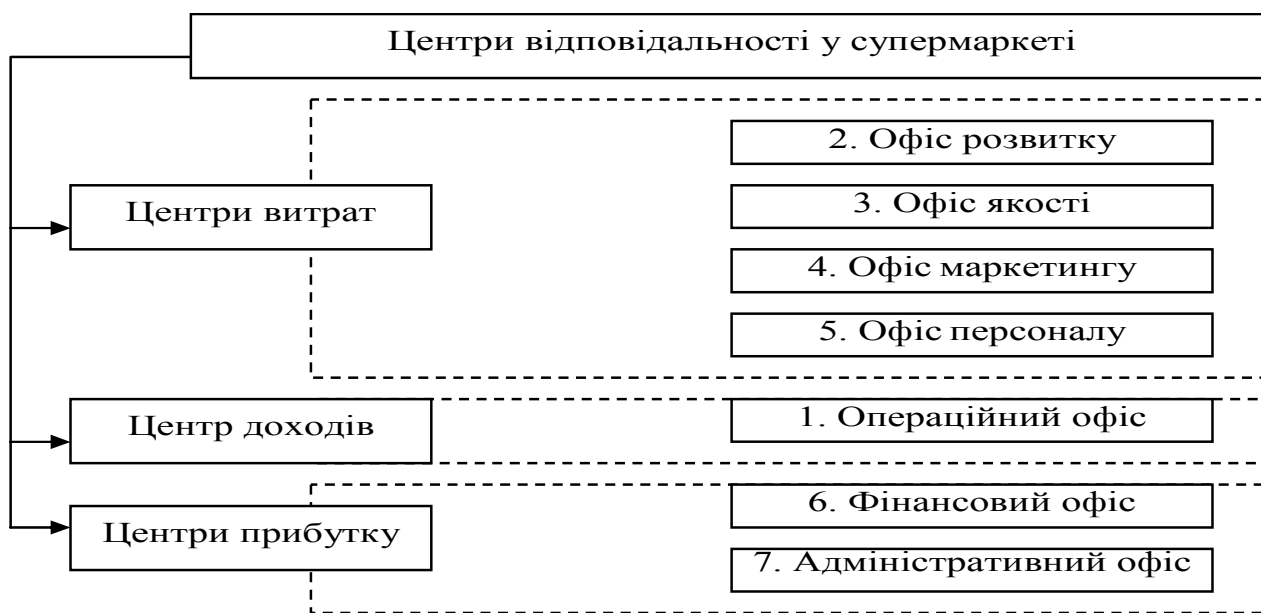
– визначення керівника центру відповідальності та окреслення меж його обов'язків і відповідальності;

– організувати складання бюджетів і виконання бюджетних показників, здійснювати їх аналіз та оперативний контроль, формувати варіанти управлінських рішень щодо діяльності центру відповідальності;

– налагодити систему звітування центрів відповідальності з урахуванням бюджетних термінів [7, с. 239].

Виходячи із цього, О. А. Мошковська пропонує виокремити центри витрат, доходів та прибутку. До центрів витрат запропоновано віднести офіси розвитку, якості, маркетингу, персоналу; до центру доходів – операційний центр; до центрів прибутку – фінансовий офіс та адміністративний офіс.

Наведені пропозиції дозволять впровадити систему бюджетування на найбільш ефективній основі. О. А. Мошковська пропонує наступну структуру центрів відповідальності торговельного підприємства (Рис.1)

Рис. 1. Запропонована структура центрів відповідальності супермаркету за редакцією О.А. Мошковської*

*Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 135].

Запропонований Мошковською поділ підприємства роздрібної торгівлі на центри відповідальності здійснює значний вплив на побудову синтетичного та аналітичного обліку витрат.

Бухгалтерський облік у бюджетуванні повинен використовувати усі існуючі системи обліку витрат, зокрема постійних і змінних витрат, їх груп за носіями та функціями. За такою системою обліку витрати групуються на окремих рахунках конкретних центрів відповідальності. Вважаємо, що облік за центрами відповідальності буде сприяти покращанню контролю за здійснюваними витратами та економії витрат на придбання та реалізацію товарів.

Отже, систему бухгалтерського обліку витрат торговельного підприємства необхідно побудувати так, щоб правильно та детально відобразити всі витрати, пов'язані з придбанням, зберіганням, передреалізаційною підготовкою товарів та інших витрат на збут, особливо за умов наявності широкого асортименту товарів, який характерний для супермаркетів.

А тому рекомендуємо, щоб у кожному центрі відповідальності, витрати операційної діяльності обліковувалися на відповідних аналітичних рахунках в розрізі окремих видів товарів. Така організація обліку дозволить правильно

формувати витрати на придбання та реалізацію товарів і визначати фінансові результати центрів відповідальності та підприємства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік : курс лекцій / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Мошковська О. А. Облік фінансових результатів: теорія та методологія [Текст] : монографія / О. А. Мошковська ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2013. – 379 с.
3. Мошковська О. А. Управлінський облік на молокопереробних підприємствах [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 / Мошковська Олена Анатоліївна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ, 2017. – 40 с. :
4. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В. Нападовська. – К. : Книга, 2004. – 544 с.
5. Управлінський облік [Текст] : навч. посібник / Л. В. Нападовська [та ін.]; заг. ред. Л. В. Нападовська; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К. : КНТЕУ, 2006. – 346 с.
6. Фоміна О. В. Принципи управлінського обліку / О. В. Фоміна // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9 (171). – С. 392–397
7. Фоміна О. В. Управлінський облік у торгівлі : монографія / О.В. Фоміна. Київ. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 468 с.

Мандзюк О. П.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д. пед.н., професор Теловата М. Т.,
Національна академія статистики, обліку і аудиту
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ПрАТ «Епос» організовує бухгалтерський облік та складає фінансову звітність відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів.

Бухгалтерський облік в ПрАТ «Епос» ведеться безперервно з дня реєстрації. Відповідальність за організацію обліку покладено на голову правління товариства.

Для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку товариство використовує План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а субрахунки відкрито відповідно до вимог Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером, який забезпечує дотримання вимог законодавчих та нормативних

документів з питань організації і ведення бухгалтерського обліку. Права, обов'язки та відповідальність працівників бухгалтерії регулюються посадовими інструкціями, що затверджені головою правління, з касиром укладено договір про повну матеріальну відповідальність.

У ПрАТ «Епос» використовують типові форми первинної документації, затверджені Міністерством статистики України і спеціалізовані форми, які розроблені самостійно підприємством.

У товаристві бухгалтерський облік ведеться за журнально – ордерною формою обліку із застосуванням програми «1С : Бухгалтерія. Версія 7.7». Всі ділянки обліку в товаристві автоматизовано.

У товаристві на початку фінансового року розробляється план проведення інвентаризацій та звірки розрахунків, який затверджує головний бухгалтер та голова правління. Також затверджується склад діючої інвентаризаційної комісії.

Перед складанням річної фінансової звітності в ПрАТ «Епос» проводиться інвентаризація активів та зобов'язань станом на 1 грудня поточного року. Інвентаризація основних засобів здійснюється один раз на три роки, а раптова інвентаризація каси – один раз на місяць.

Облікова політика ПрАТ «Епос» закріплена Наказом №1/ОД «Про облікову політику» від 11.01.2016 р. (Додаток С), в якому закріплені наступні його особливості:

- форма ведення обліку – журнально – ордерна;
- кордон істотності – 50 грн.;
- метод нарахування амортизації для основних засобів, інших необоротних матеріальних активів нематеріальних активів – прямолінійний, малоцінних необоротних активів – у розмірі 100% вартості в першому місяці використання об'єкту;
- методи вибуття запасів – ФІФО (при відпуску запасів у виробництво, у реалізацію), метод ціни продажу (при відпуску товарів в реалізацію до фірмових магазинів);
- резерв сумнівних боргів створюється на підставі класифікації дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги за термінами її непогашення;
- забезпечення створюються на оплату відпусток та гарантійних зобов'язань для здійснення майбутніх витрат на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції відповідно до кошторису.

До недоліків Наказу можна віднести: некоректне визначення основних засобів як активу вартістю більше 2500 грн., малоцінних необоротних активів – менше 2500 грн., тоді як сьогодні їх вартісна межа становить 6000 грн.

Основні засади формування і розподілу елементів власного капіталу ПрАТ «Епос» визначаються його статутом, яким затверджуються такі положення:

- статутний капітал ПрАТ становить 3000000 грн. і визначається як сума номінальної вартості розміщених акцій. Номінальна вартість акції становить 5000 грн., кількість акцій – 600 шт.
- всі акції існують у бездокументарній формі, є іменними і товариство може здійснювати тільки їх приватне розміщення;

– у товаристві формується резервний капітал у розмірі 15% статутного капіталу. Він створюється для покриття збитків ПрАТ, для збільшення статутного капіталу, виплати дивідендів, погашення заборгованості тощо;

– резервний капітал формується шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку або за рахунок нерозподіленого прибутку;

– для забезпечення зобов'язань, його виробничого та соціального розвитку за рахунок прибутку і інших надходжень можуть бути сформовані інші фонди;

– за рахунок чистого прибутку, що лишається у розпорядженні товариства: виплачуються дивіденди, створюється і поповнюється резервний капітал, накопичується нерозподілений прибуток (покриваються збитки).

Фактично на сьогоднішній день власний капітал підприємства складається із трьох статей – зареєстрований капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток.

Для обліку змін у власному капіталі, які пов'язані із рухом матеріалів, основних засобів, грошових коштів використовуються первинні документи, які затверджені для відповідного виду активів.

Розглянемо детальніше зміни, що відбуваються у складових власного капіталу і їх документування відповідно до чинного законодавства (табл. 1).

Таблиця 1

Первинні документи з обліку операцій з власним капіталом ПрАТ «Елос»

№ п/п	Господарська операція	Документ	Вплив операції на складову власного капіталу
1	2	3	4
1.	Зміна облікової політики	Бухгалтерська Довідка	Зменшує або збільшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
2.	Виправлення помилок	Бухгалтерська Довідка	Зменшує або збільшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
3.	Переоцінка основних засобів, незавершеного будівництва і нематеріальних активів	Бухгалтерська Довідка	Зменшує або збільшує інший додатковий капітал
4.	Вибуття раніше дооцінених об'єктів обігових активів	Акт приймання - передачі основних засобів, бухгалтерська довідка	Зниження додаткового капіталу та зростання нерозподіленого прибутку
5.	Зростання статутного капіталу за рахунок індексації основних засобів	Рішення зборів акціонерів, нова редакція статуту	Підвищує статутний капітал і знижує інший додатковий капітал
6.	Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська Довідка	Отримання прибутку чи збитку

1	2	3	4
7.	Розподіл прибутку: – виплати власникам (дивіденди) – відрахування до резервного капіталу – спрямування прибутку до статутного капіталу	Рішення зборів учасників, нова редакція статуту	Зниження нерозподіленого прибутку Зниження нерозподіленого прибутку та зростання резервного капіталу Зниження нерозподіленого прибутку та зростання статутного капіталу
8.	Реєстрація статутного капіталу	Статут	Зростання статутного (пайового) капіталу та неоплаченого капіталу
9.	Продаж акцій за ціною, вищою, ніж номінальна	Договір засновників	Зростання неоплаченого капіталу та додатково вкладеного капіталу
10.	Викуп акцій (часток)	Рішення засновників, видатковий касовий ордер, виписка банку	Зростання вилученого капіталу
11.	Перепродаж викуплених акцій (часток)	Акт приймання-передачі основних засобів, акт про приймання матеріалів, накладна, виписка банку, прибутковий касовий ордер, бухгалтерська довідка	Зниження вилученого капіталу, зростання (Зниження) додатково вкладеного капіталу, Зниження прибутку
12.	Анулювання викуплених акцій (часток)	Рішення засновників, бухгалтерська довідка	Зниження статутного капіталу, вилученого капіталу, додатково вкладеного капіталу та нерозподіленого прибутку
13.	Погашення заборгованості з капіталу:		Зниження неоплаченого капіталу
13.1	– грошовими коштами	Виписка банку	
13.2	– основними засобами	Акт приймання-передачі основних Засобів	
13.3	– нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	
13.4	– виробничими запасами	Акт про приймання матеріалів, Накладна	

1	2	3	4
14.	Перевищення фактичного внеску учасниками до статутного капіталу над його заборгованістю	Бухгалтерська довідка	Зростання емісійного доходу або іншого вкладеного капіталу
15.	Розрахунок з учасником у господарському товаристві у разі його виходу	Рішення засновників, бухгалтерська Довідка Зростання вилученого капіталу, Зниження прибутку, Зниження резервного капіталу (за певних умов)	
16.	Зниження номінальної вартості акцій	Рішення засновників, нова редакція статуту	Зниження статутного капіталу, зростання додатково вкладеного капіталу (за певних умов)
17.	Списання невідшкодованих збитків за рахунок: пайового капіталу	Рішення Засновників	Зниження збитків та Зниження пайового капіталу
17.1	- іншого вкладеного капіталу		іншого вкладеного капіталу
17.2	- резервного капіталу		резервного капіталу
18.	Безкоштовно отримані активи	Акт приймання-передачі основних засобів	Зростання іншого додаткового капіталу
19.	Визнання доходу від безоплатно одержаного не обігового активу	Розрахунок амортизації, бухгалтерська Довідка	Зниження іншого додаткового капіталу

Підсумовуючи наведену інформацію можна сказати, що основними документами, які використовувались підприємством для обліку власного капіталу були:

– для обліку формування зареєстрованого капіталу – виписка банку (оскільки акції були оплачені лише за рахунок грошових коштів, які вносились на рахунок в банку);

– для обліку додаткового капіталу – бухгалтерська довідка, за якою відображається формування капіталу, рішення засновників щодо віднесення частини нерозподіленого або чистого прибутку на рахунок додаткового капіталу;

– для обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) – бухгалтерська довідка при закритті рахунку фінансових результатів, та протокол загальних зборів акціонерів (Додаток Т), яким визначається порядок використання чистого прибутку.

Після оформлення первинних документів в обліку підприємства за допомогою програми 1-С Підприємство можна сформувати наступні звіти, за якими можна прослідкувати рух елементів власного капіталу:

– картки рахунків 40, 42, 44, в яких відображається період операцій, документ, яким вони оформляються, синтетичні і аналітичні рахунки за дебетом і кредитом, поточне сальдо по рахунку;

– оборотно – сальдова відомість по рахунках 40, 42, 44 (Додатки Ц, Ч, Ш), в яких відображено номер рахунку, сальдо на початок періоду (по дебету або кредиту), обороти за період по дебету і кредиту, та сальдо на кінець періоду.

Окрім вищенаведених звітів можна також сформувати: аналіз рахунку, головну книгу, журнал господарських операцій, оборотно – сальдову відомість за усіма рахунками та інші звіти.

Інформація зі звітів буде відображена в фінансовій звітності, зокрема в Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), Звіті про власний капітал підприємства.

Отже, в цілому організація обліку власного капіталу на ПрАТ «Епос» відповідає нормативним і законодавчим актам, але на підприємстві не формується резервний капітал, створення якого передбачено статутом підприємства.

Манішевська О. А.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент О. В. Щирська,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК І АУДИТ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Аудит став шалено популярним та незамінним в Україні не так давно, у порівнянні з країнами Європи та Америки. Все більше підприємств та інвесторів довіряють аудиторам та аудиторським фірмам копірситися у своїх «таємницях». Потреба в аудиті, розвиток аудиторський послуг зростає не тому, що це популярно, а тому що це заощаджує грошові кошти підприємству та зменшує кількість зустрічей з державними перевіряючими.

Аудит фінансової звітності – аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [2].

Особливо уважно аудиторами перевіряється сектор заробітної плати, адже основною статтею витрат підприємства завжди була оплата праці працівників, а однією з основних статтею доходів держави – податки з заробітної плати.

Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Тарифна система оплати праці – є основою організації оплати праці в Україні. Вона складається з тарифних ставок та тарифних сіток, схеми посадових окладів та тарифно-кваліфікаційних характеристик. Саме таке різноманіття складових потребує ретельно і уважно перевіряти кожен суму, кожен копійку виплачену працівникові та сплачену до бюджету. Будь-яка недоплата, недотримання терміну виплати, тягне за собою штрафи, наприклад:

11. штраф за неоформлених працівників та «сіру» заробітну плату – 10 мінімальних заробітних плат на момент виявлення порушення за кожного неоформленого працівника (47 230 грн) [3];

12. недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці – 2 мінімальні заробітні плати за кожного працівника (9 446 грн)[3];

13. порушення, які було скоєно роботодавцем та щодо яких не має окремого виду штрафу (інші порушення трудового законодавства) – 1 мінімальна заробітна плата (4 723 грн), окремо за кожне виявлене порушення [3].

Знайомлячись зі змінами в законодавстві стає зрозумілим - дешевше вести облік праці та її оплати у відповідності з вимогами законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку та внутрішніх положень підприємства, ніж видавати заробітну плату у конверті.

Аудит праці та її оплати дає можливість виявити помилки, вчасно виправити та не скоїти їх у майбутньому. Кваліфікований аудитор завжди має відповідь на питання, ще до того, як замовник аудиторських послуг його поставив.

Завдяки незалежній думці аудитора власники, акціонери, генеральний директор та головний бухгалтер можуть по-іншому оцінити діяльність підприємства, отримати підтвердження достовірності фінансової звітності, вирішити яким секторам потрібно приділити увагу або що саме потрібно покращити для більшої ефективності та прибутковості підприємства.

Всі ці аспекти важливі не лише підприємцеві, а й державі та її бюджету. Основний дохід держави складають податки справлені з фізичних осіб та підприємств, тому сама держава зацікавлена в доходах та розвитку кожного великого, середнього та малого підприємства, кожної фізичної особи-підприємця та звичайного працівника.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 24.02.2020).

2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 24.02.2020).

3. Закон України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України» від 12.12.2019 № 378-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-20> (дата звернення 24.02.2020).

Мартиненко К. В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н, доцент Петраковська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

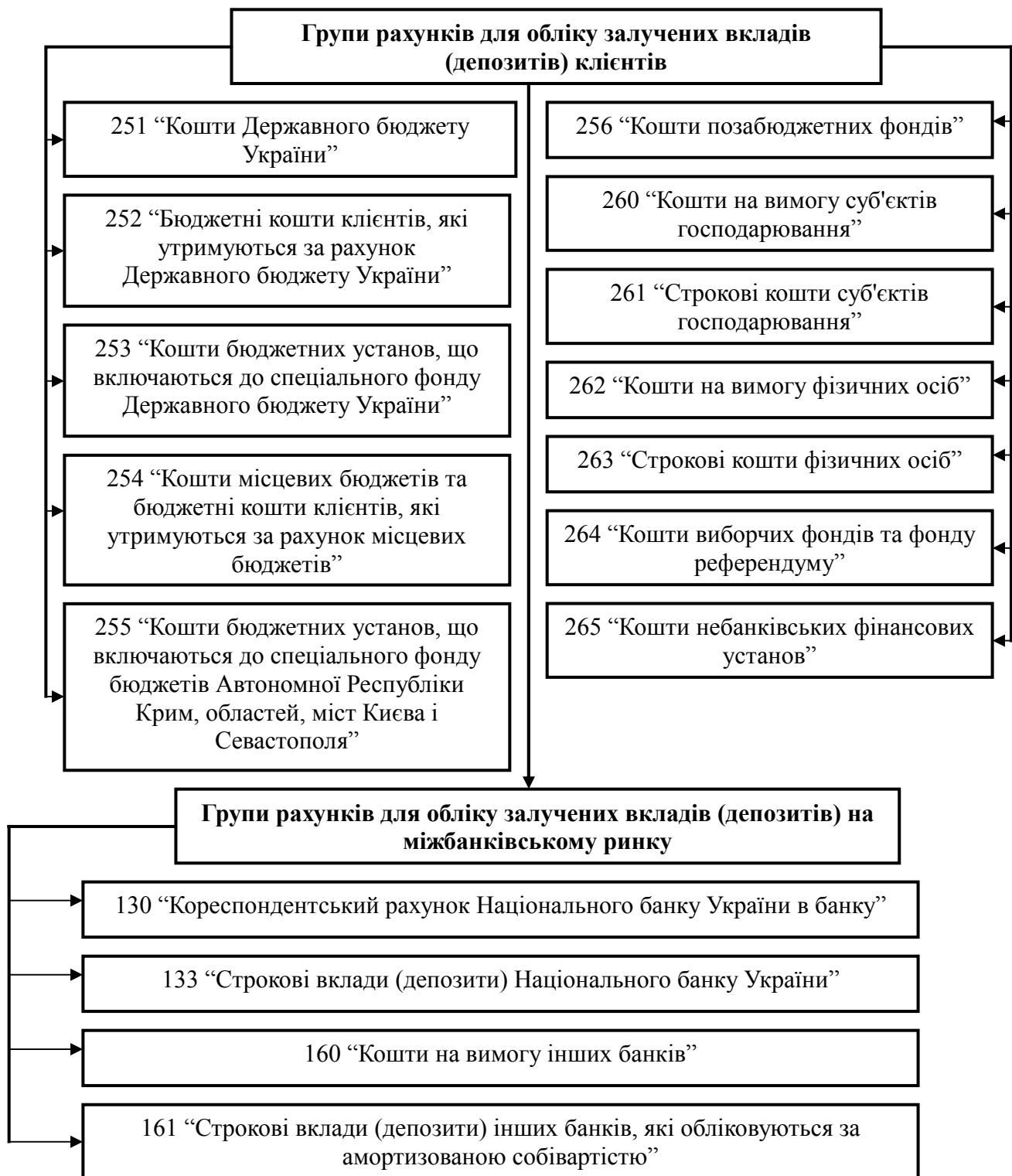
Депозитна діяльність відіграє значну роль не тільки в банківській діяльності, а й стимулює збільшення інвестиційних ресурсів у всі сектори економіки країни.

Згідно з Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами вклад (депозит) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства [3].

Основні вимоги щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій банків із фінансовими інструментами, в тому числі і депозитних операцій встановлює Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України [1].

В Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України для відображення в обліку залучених вкладів (депозитів) на міжбанківському ринку призначені групи рахунків: 130; 133; 160; 161 [2] (рис. 1).

Для відображення в обліку залучених вкладів (депозитів) клієнтів в Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України призначені групи рахунків: 251; 252; 253; 254; 255; 256; 260; 261; 262; 263; 264; 265 [2] (рис. 1).

Рис. 1. Групи рахунків для відображення в обліку залучених вкладів (депозитів) клієнтів

Джерело: складено на підставі [2]

Облік фінансових зобов'язань за операціями, пов'язаними із залученням грошових коштів наведений в табл. 1.

Рис. 1. Облік фінансових зобов'язань за операціями, пов'язаними із залученням грошових коштів

Джерело: складено на підставі [1]

Для обліку коштів, залучених банком шляхом випуску ощадних (депозитних) сертифікатів в Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України призначені групи рахунків: 332 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за амортизованою собівартістю», 333 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки» [2].

Отже, питання облікового відображення операцій з депозитними операціями банків є актуальними, бо на підставі достовірної облікової та звітної інформації приймаються адекватні управлінські рішення оперативного та стратегічного характеру.

Список використаних джерел:

1. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України від 21.02.2018 р. № 14 (із змінами) URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18

2. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 11.09.2017 р. № 89 (із змінами) URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17

3. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами від 03.12.2003 р. № 516 (із змінами) URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03

Мехов М.,
студент III курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Юрченко О.А.,
Коледж бізнесу та аналітики
Національної академії статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Розвиток електронного бізнесу в світі, як і в Україні, призводить до все більшого зростання кількості розрахунків у мережі Інтернет, а саме із використанням електронних грошей. Особливості застосування та розвитку розрахунків електронними грошима в Україні спираються на досвід Європейського Союзу з відповідним коригуванням до норм вітчизняного законодавства у сфері електронних розрахунків.

На діяльність у сфері розрахунків електронними грошима впливає різноманітність форм і видів електронних грошей, класифікація яких дозволить визначити їх структуру, зміст, систематизувати інформацію за ними та визначити особливості впливу окремих видів електронних грошей на їх відображення в бухгалтерському обліку та контролю.

Незважаючи на існуючі дослідження, питання створення класифікації електронних грошей для потреб бухгалтерського обліку потребує більш детального дослідження, адже класифікація повинна формуватися аби задовільнити інформаційні потреби користувачів бухгалтерського обліку та контролю. Для цього необхідно дослідити всю повноту існуючих підходів до класифікації електронних грошей, класифікаційних ознак та окреслити ті, що мають вплив на облікове відображення та контроль за операціями з електронними грошима.

Слід також враховувати, що різні підходи до класифікації електронних грошей призводять до різного трактування їх змісту що, як наслідок, може призвести до некоректного облікового відображення та контролю за операціями з електронними грошима.

Дослідження існуючих підходів до класифікації електронних грошей дозволило здійснити їх узагальнення та систематизацію, визначити низки класифікаційних ознак, за якими науковці поділяють електронні гроші:

- 1) на основі смарт-картки (цифрові гроші);
- 2) на програмній основі (мережеві електронні гроші);
- 3) на основі мереж мобільного зв'язку;

- 4) анонімні (не персоніфіковані);
- 5) персоніфіковані (не анонімні);
- 6) електронні гроші випущені державою;
- 7) електронні гроші випущені банком;
- 8) електронні гроші в мережі Інтернет;
- 9) міжнародні та національні електронні гроші.

Найбільша кількість науковців схилиється до думки у виокремленні двох видів електронних грошей: на основі карток і на програмній основі.

Перший вид електронних грошей, тобто на основі карток, характеризується тим, що має форму пластикової картки, яка виглядає як звичайна платіжна картка. Її можна поповнювати грошовою вартістю у вигляді цифрових даних, які записані в пам'яті вбудованого мікропроцесора. Електронні гроші на основі карток часто плутають із звичайними платіжними картками. Однак вони мають свої особливості. Принциповою різницею є те, що на відміну від традиційних платіжних карт, користувач електронних грошей на основі карток не повинен мати відкритий рахунок в банку. Платіжна картка є інструментом доступу до рахунку в банку, за допомогою якого здійснюється переказ грошових коштів між двома банківськими рахунками.

Другий вид електронних грошей спирається на опрограмуванні і часто називається мережевими грошима. На противагу електронним грошам на основі карток вони не містять фізичного прояву, тобто електронні гроші це запис, який зберігається на сервері емітента. Цей вид електронних грошей найчастіше використовують під час оплати товарів у мережі Інтернет. Доступ до електронних грошей, у даному випадку, здійснюється через особистий кабінет, який відкривається на сайті під час авторизації в системі електронних грошей.

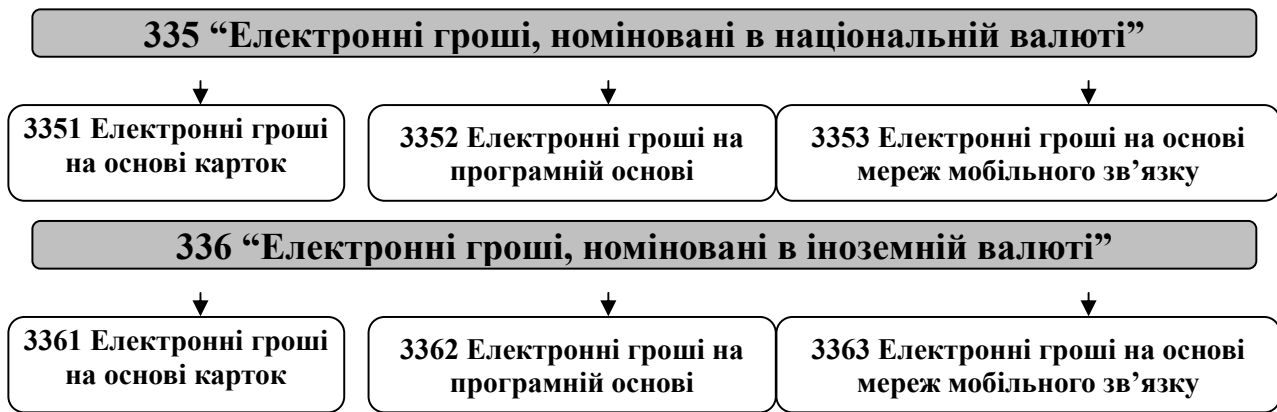
А. П. Семенець пропонує класифікувати електронні гроші для потреб бухгалтерського обліку за такими ознаками:

- за технічним походженням (на картковій основі; на програмній основі; на основі мереж мобільного зв'язку);
- за валютою електронних грошей (виражені в національній та іноземній валюті);
- за можливістю ідентифікації власника (анонімні та персоніфіковані);
- за місцем реєстрації емітента (випущені резидентом чи нерезидентом);
- за ознакою трансферабельності (трансфертабельні та нетрансфертабельні).

Запропонована автором класифікація електронних грошей є доцільною для забезпечення раціонального їх вибору. Представлені вище класифікаційні ознаки полегшать роботу в частині організації обліку електронних грошей, їх контроль і методики облікового відображення.

Облік наявності та руху електронних грошей пропонуємо здійснювати на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» та 336 «Електронні гроші, номіновані в іноземній валюті». Вважаємо, що виокремлення двох класифікаційних ознак: за технічним походженням і за валютою електронних грошей дозволить виокремити розрізи аналітичного обліку операцій із електронними грошовими коштами (рисунок 1).

Рисунок 1 Аналітичні рахунки для відображення в обліку електронних грошей на підприємстві*

*Джерело: власна розробка

Вище запропонована аналітика щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій з електронними грошима дозволить прослідкувати за окремими видами та системами електронних грошей, що, в свою чергу, надає змогу визначити раціональність використання того чи іншого виду електронних грошей.

Таким чином, підсумовую вище викладене можемо стверджувати, що виявлена в ході дослідження проблема відсутності єдиної класифікації електронних грошей як об'єкта бухгалтерського обліку на підприємстві, обумовила упорядкування в ході дослідження існуючих класифікаційних ознак електронних грошей. Систематизована класифікація електронних грошей є базисом для удосконалення системи аналітичного обліку та пошуку раціональної організації облікового відображення операцій з електронними грошима. З метою вирішення цієї проблеми запропоновано авторський підхід до класифікації електронних грошей та удосконалення їх аналітичного обліку.

Список використаних джерел:

1. Дяковський Д. А. Основи функціонування електронних грошей в Україні [Електронний ресурс]. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2012. Т. 133. С. 57-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAe_2012_133_13.
2. Кочергин Д. А. Современные системы электронных денег [Електронний ресурс]. автореф. д.е.н., спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит». Санкт-Петербург, 2006. 38 с. URL: <http://dlib.rsl.ru/loader/view/01003067600?get=pdf>.
3. Махаєва О. О. Емісія та використання електронних грошей в Україні: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. 2009. 22 с.
4. Несходовський І. Електронні гроші. Бухгалтерський облік і аудит. 2009. №4 С. 49-53.
5. Янчев А. В., Нестеренко О. О., Сахаров П. О. Розрахунки електронними грошима: документування, облік та контроль: монографія; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Х.: ХДУХТ; Майдан, 2014. 238 с.

6. Євдокимов В. В., Нестеренко О.О. Особливості відображення розрахунків електронними грошима в обліку емітента [Електронний ресурс]. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер.: Економічні науки. 2013. № 4. С. 150-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2013_4_26

7. Семенець А. П. Сутність електронних грошей як об'єкта бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. Фінансовий простір. Міжнародний науково-практичний журнал. 2016. № 2(22). С. 77-81 URL: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1602/16sapobo.pdf>.

Мельник Я.І.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

За сучасних умов господарювання, гостро постає потреба у грошах, які можуть виступати платіжними засобами у віртуальних середовищах, в різних електронних розрахункових системах та містити якісніший рівень захисту у порівнянні з паперовими грошима. Ринкова капіталізація криптовалют, за останні роки, має сталу тенденцію до зростання. В обігу знаходиться значна кількість їх різновидів, при цьому найбільш вагомою компонентою, в умовах сьогодення, виступає Біткоїн (Bitcoin). Криптовалюта має свої переваги та недоліки порівняно з фізичними та електронними грошима. Все це робить її абсолютно новим активом, новою економічною категорією.

Питанням дослідження економічної сутності криптовалют займалися такі вітчизняні науковці, зокрема: Т. Желюк [1], Г. Карчева [2], М. Корягін [3], В. Костюченко [4], С. Легенчук [5], В. Ликова [6], О. Назаренко [7] та інші. Однак дискусійним залишаються питання ідентифікації криптовалют, як об'єкта бухгалтерського обліку.

Криптовалюта виступає новим видом фінансового інструменту. Чинним законодавством визначено такі види фінансових інструментів, як: цінні папери та деривативи.

На сьогоднішній день відсутня єдина думка щодо визначення терміну «криптовалюта». Більшість науковців [1, 2, 6] називають її інноваційною мережею платежів і новим видом грошей, інші [7] називають її цифровим активом. Узагальнення різних підходів до трактування поняття «Криптовалюта» представлено в табл.1.

Огляд літературних джерел щодо дефініції поняття «криптовалюта»

№ з/п	Автор Визначення	
-	Карчева Г.Т.	Криптовалюта – це цифрова валюта, курс якої визначається як результат попиту і пропозиції на валютному ринку з повною відсутністю контролю з боку Національного банку України [2]
-	Назаренко О.В.	Криптовалюта – це вид цифрової валюти, заснований на складних обчисленнях, яку легко перевірити зворотними математичними діями [7]
-	Нефьодов А.	Криптовалюта не є формою електронних грошей. [8]

На офіційному сайті Bitcoin, наведено таке визначення криптовалюти – це цифрова валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки та перевірки транзакцій у своїй мережі.

Проведений аналіз основних положень Проекту Закону України «При обіг криптовалюти в Україні», який вивішено на сайті Верховної Ради України, показав, що під криптовалютою слід розуміти набір символів, цифр та букв, що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді програмного коду [9].

В Проекті Закону України «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» законотворці визначили криптовалюту як децентралізований цифровий вимір вартості, який повинен мати цифровий вигляд і може бути використаний як засіб обміну та виступає одиницею обліку. Криптовалюта повинна мати криптографічний захист обліку [10].

Впровадження в Україні ринку криптовалюти сприятиме підняттю економіки і буде дуже вигідним для великих компаній, які володію значним капіталом із закордону. Не прив'язка до місцевої нестабільної валюти зумовлює зацікавленість у функціонуванні ринку віртуальних грошей.

Серед науковців є різні підходи щодо відображення електронних грошей в бухгалтерському обліку:

– С.Ф. Легенчук, Н.М. Королюк, пропонують облік криптовалюти вести на рахунку 315 «Електронні гроші» [5];

– М.В. Корягін рекомендує облік крипто валюти здійснювати на рахунку 32 «Електронні гроші» [3];

– електронні гроші, на думку А. Нефьодова, слід обліковувати на субрахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», тобто у складі поточної дебіторської заборгованості [8].

Вважаємо, що розглядати аспекти бухгалтерського обліку створення та обміну «криптомонет» доцільно як нематеріальний актив. Основними критеріями визнання такого активу є: його ідентифікація; віднесення до складу немонетарних активів; відсутність фізичної форми; використання такого активу принесе майбутні економічні вигоди для підприємства.

Пропонуємо для відображення в обліку Bitcoin використовувати субрахунок 127 «Інші нематеріальні активи» до рахунку 12 «Нематеріальні активи». Бухгалтерське відображення операцій із криптовалютою представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Типова кореспонденція рахунків щодо відображення в обліку операцій із криптовалютою*

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.	Відображено внесок до статутного капіталу криптовалюти	127 «Інші нематеріальні активи»	46 «Неоплачений капітал»
2.	Відображено придбання криптовалюти на біржі	154 «Придбання (створення) Нематеріальних активів»	127 «Інші нематеріальні активи»
3.	Відображено придбання криптовалюти Bitcoin за електронні гроші	127 «Інші нематеріальні активи»	336 «Електронний гаманець»
4.	Відображено оплату придбаної криптовалюти	63 «Розрахунки із постачальниками»	31 «Рахунки в банку»

*Джерело: власна розробка

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, нами було уточнено сутність криптовалюти, як об'єкта бухгалтерського обліку. Запропоновано облікове відображення Bitcoin у складі нематеріального активу; розглянуті основні бухгалтерські проведення щодо операцій із криптовалютою на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Желюк Т., Бречко О. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016. №3. С. 50-60.
2. Карчева Г.Т., Нікітчук С. М. Віртуальні інноваційні валюти як валюти майбутнього. Фінансовий простір. 2015. С. 24–30.
3. Корягін М.В., Ліва В.Р. Електронні гроші: особливості використання та бухгалтерський облік. Вісник Національного лісотехнічного університету України : зб-к наук.-техн. праць. Львів, 2012. Вип. 22.5. С. 241–246.
4. Костюченко В.М., Малиновська А.М., Мамонова А.В. Передумови запровадження обліку та оподаткування операцій із криптовалютами в Україні. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №6 (2017) с. 94-102. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/kostyuchenko.pdf> (дата звернення: 03.03.2020).

5. Легенчук С.Ф., Королюк Н.М. Методика бухгалтерського обліку процесу електронної комерції. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія : Економічні науки. – 2010. Вип. IV (40). С. 321–334.

6. Ликова В.В. Сутність та перспективи відображення в обліку криптовалюти в Україні. Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVII Всеукраїнської студентської наукової конференції. К.: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2019.

7. Назаренко О.В., Ликова В.В. Криптовалюта: інтерпритація, організаційні аспекти державного регулювання та облікового відображення. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 24.

8. Нефьодов А. Інтернет-валюта, або що таке електронні гроші в Інтернеті. Бухгалтерія : зб-к систематизованого законодавства. 2004. № 5. С. 193–197.

9. Про обіг криптовалюти в Україні: Проект закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (дата звернення: 03.03.2020).

10. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: Проект закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710 (дата звернення: 03.03.2020).

Молодець А. Я.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Петраковська О.В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Категорія доходів у ринковій системі господарювання займає визначальне місце. Головною спонукальною основою кожного підприємництва та вагомою метою господарської діяльності є одержання доходів. Є велика кількість наукових досліджень, які присвячені історичному аспекту категорії «дохід». Поняття «дохід» виникає на ранніх етапах формування економічної думки і стає одним із центральних об'єктів дослідження багатьох учених.

Вивченню економічної сутності, класифікації доходів присвячені праці вчених та фахівців: Р. Ф. Бруханського [1], Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко [2] О.Є. Кононової [4], Н.В. Гуріної [3], Л.І. Пославської [8] та ін.

У цілях здійснюваного дослідження обґрунтованим є окреслення позиції сучасних науковців у частині формування дефініції «дохід» (табл. 1).

Дефініції терміна «дохід» у різних літературних джерелах

№ з/п	Джерело	Визначення поняття
1	2	3
1	Р. Ф. Бруханський [1]	Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
2	Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко [2]	Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
3	О.Є. Кононова [4]	Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які ведуть до збільшення власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
4	Н.В. Гуріна [3]	Доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень.
5	Л.І. Пославська [8]	Дохід підприємства – це грошові та інші надходження, одержані в результаті господарської діяльності за певний період часу внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів».

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [5].

Українським законодавством передбачено окремий стандарт, що регулює порядок визнання доходів, – П(С)БО 15 «Дохід» [7].

Податковий кодекс України [6] ідентифікує поняття «дохід із джерелом його походження з України» як будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, зокрема, від будь-яких видів їх діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні.

Отже, проаналізувавши різні підходи науковців і дефініції, можемо зробити висновок, що дохід підприємства – це результат (віддача) функціонування капіталу у вигляді отримання економічних вигід.

Аналіз основних положень нормативно – правових документів показав, що варто більш детальну увагу приділити питанню класифікації доходів.

Класифікація доходів для цілей бухгалтерського обліку наведена на рис. 1.

Деякі науковці розглядають класичну класифікацію доходів за видами діяльності.

Рис. 1. Класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» [7]

Так, Р.Ф. Бруханський доходи класифікує за такими групами: доходи операційної діяльності; доходи фінансової діяльності; інші доходи [1].

Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко доходи класифікують за такими групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи [2].

Н.В. Гуріна пропонує наступну класифікацію доходів підприємств, а саме:

- за формою отримання доходів (матеріальні, нематеріальні (немонетарні));
- за визнанням (планові, отримані (фактичні));
- за періодичністю (поточні, майбутніх періодів);
- за ступенем суттєвості (суттєві, несуттєві);
- за центрами доходів (центр доходів «Основне виробництво», центр доходів «Допоміжне виробництво»);
- за географічним сегментом (ця класифікаційна ознака характерна для підприємств, які мають у своєму складі дочірні підприємства або відокремлені підрозділи);
- з огляду на об'єкт реалізації (реалізовані, виготовлені) [3].

Л.І. Пославська пропонує доходи класифікувати:

- за видом діяльності;
- ступенем контрольованості;
- структурою доходу за будівельним контрактом;
- відношенням до бюджетних показників;
- видом виробництва.

Запропонований підхід до класифікації доходів забезпечить їх достовірний облік, дозволить отримати інформацію про склад доходів за видами діяльності центру відповідальності, встановити відхилення від заданих параметрів та їх причини, дасть можливість відстежити рух грошових коштів та їх еквівалентів [8].

На рис. 2 зображено розроблену класифікацію доходів діяльності підприємства.

Рис. 1.1. Класифікація доходів підприємства

Джерело: запропоновано автором

Запропонована класифікація доходів характеризує теоретично-правове підґрунтя бухгалтерського обліку й аналізу доходів діяльності підприємств.

Оскільки в літературних джерелах науковцями не виділено чіткої єдності у виділенні класифікаційних ознак доходів, відбувається їх перетинання (змішування), то доцільно комплексно систематизувати класифікацію відповідно до розроблених науковцями та такими, що є у використанні підприємств.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч. / Р.Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 480 с.
2. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с.
3. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення /Н.В. Гуріна// Науковий вісник Херсонського державного університету, Випуск 12. Частина 1, 2015. – С. 203 – 205
4. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник.– Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, – Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. – 102 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99
8. Пославська Л. І. Облік доходів за сферами відповідальності у будівництві [Текст] / Людмила Іванівна Пославська, Валентина Валеріївна Ясишена // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 24. – № 2. – С. 114-122.

Озеранська С.,

студенка III курсу, група Б-3/1,

науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ПАЛЬНОГО В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Пальне є специфічною статтею витрат при експлуатації автомобільного транспорту, яка має суттєву питому вагу в загальній сумі витрат підприємства, оскільки вартість палива на сьогодні постійно зростає. Тому повна, достовірна

та своєчасна інформація про наявність та рух пального, яку може надати бухгалтерський облік, є досить важливою для ефективного управління підприємством. Облік паливно-мастильних матеріалів, як правило, розглядається в контексті бухгалтерського обліку і контролю запасів, хоча даний їх різновид має значну кількість власних особливостей.

Облік і контроль пального регламентовано певною низкою нормативних документів всіх рівнів, що дозволяє своєчасно здійснювати облік і контроль пального. Водночас, деякі ділянки залишаються не регламентованими. Так, на сьогодні для сільськогосподарських підприємств не розроблено інструкції щодо обліку і нормування пального, яка б враховувала особливості сільськогосподарського виробництва. До того ж існують нові форми надходження пального – талони і картки, що також не знайшло відображення у нормативних документах, і тим самим ускладнює раціональну, правильну і ефективну організацію обліку, зберігання і контролю пального.

На підставі проведеного дослідження особливостей обліку пального у деяких сільськогосподарських підприємствах Миколаївської області пропонуємо покращити організацію доставки пального у вигляді підписання відповідних договорів.

Зазначимо, що від якості організацій системи первинного обліку залежать оперативність, повнота і вірогідність кінцевої, результативної інформації, тому у подорожніх листах необхідно зазначати всі передбачені реквізити, зокрема норму витрачання пального, маршрут тощо (табл. 1).

Таблиця 1.

Виявлені недоліки та запропоновані напрями удосконалення заповнення первинних документів з обліку пального

Первинний документ	Виявлені недоліки у заповненні	Запропоновані напрями удосконалення заповнення та складання
1	2	3
Подорожній лист легкового автомобіля	Зазначають маршрут «по місту», без конкретизації об'єктів.	Зазначати конкретний маршрут
	Не заповнюють показник витрачання пального «за нормою», лише «фактично».	Розробити норми витрачання пального, враховуючи внутрішні і зовнішні чинники, на підставі чинних, законодавчо затверджених норма витрачання. Зазначати норму витрачання у подорожніх листах.
Подорожній лист вантажного автомобіля	Не заповнюють показник витрачання пального «за нормою», лише «фактично».	
	Видають новий лист без факту здачі чинного.	Здійснювати видачу нового листу за умови здачі чинного
Обліковий лист тракториста-машиніста	Не заповнюють показник витрачання пального «за нормою», лише «фактично».	Розробити норми витрачання пального, враховуючи внутрішні і зовнішні чинники, на підставі чинних, законодавчо затверджених норма витрачання. Зазначати норму витрачання в обліковому листі тракториста-машиніста.

1	2	3
Картка обліку витрачання палива автомобілем	Не складають на підприємстві. Мають відкривати на кожний транспортний засіб; зазначати фактичну й нормативну витрату палива за кожним подорожнім листом (економія чи перевитрата)	На підставі цих карток мають складати Зведену відомість обліку витрат ПММ. Складання карток вимагає додаткових трудових затрат, хоча і передбачає додатковий контроль за витрачанням пального. за умови не використання зазначених карток, доцільним є ведення аналітичного обліку пального за видами пального, відповідно, формування Зведеної відомості витрачання пального за його видами.
Особова картка водія	Не складають на підприємстві. Мають відображати облік фактичного і нормативного витрачання палива за кожним подорожнім листом і підсумовувати результати роботи за місяць (економія чи перевитрата)	

Джерело: побудовано автором на підставі власних досліджень

Талони на пальне зберігаються на складі досліджуваних підприємств, на них заведено одну картку складського обліку, хоча талони є різним номіналом; не ведуть зведеного документу по руху талонів. Тому ми пропонуємо використання Відомості руху талонів на пальне, що дозволить більш ґрунтовно вести облік і надасть можливість контролю за рухом талонів (табл. 2).

Таблиця 2

Запропонована Відомість руху талонів на пальне

Залишок на 01.02.2018р.			Надійшло				Видано						
Номінал	Кількість	Літри	Дата	Номінал	Кількість	Літри	Дата	Номінал	Кількість	Літри	Прізвище водія	Підпис водія	Підпис МВО
25	10	250	22.02	25	10	250	22.02	25	4	100	Ісаєв		

Джерело: побудовано автором на підставі власних досліджень

Належна організація контролю наявності та руху паливно-мастильних матеріалів дозволяє підприємству ефективно здійснювати управління ними на основі збереження таких матеріалів як частини майна підприємства, з одного боку, а з іншого – на основі ефективного їх використання як паливно-енергетичних ресурсів підприємства. Для цього нами згруповано основні завдання контролю операцій з руху пального на підприємстві (табл. 3).

Напрями здійснення контролю наявності та руху пального

Напрями контролю наявності та руху пального	
1	перевірка економічної доцільності придбання паливно-мастильних матеріалів у різних постачальників та використання різних форм розрахунків
2	перевірка повноти оприбуткування паливно-мастильних матеріалів та встановлення відповідальності за їх збереження та відпуск
3	контроль дотримання вимог керівника підприємства щодо створення резервів паливно-мастильних матеріалів
4	контроль величини витрат паливно-мастильних матеріалів та контроль за показником їх питомої ваги у витратах підприємства
5	контроль залишків паливно-мастильних матеріалів та повнота їх використання
6	контроль якісних характеристик паливно-мастильних матеріалів, придбаних у різних постачальників та встановлення збитків, нанесених підприємству в результаті неякісного пального, результативність претензійної роботи
7	під час інвентаризації паливно-мастильних матеріалів, перевіркою необхідно охопити також види розрахунків за придбане пальне

Джерело: побудовано на підставі [1, 2]

Список використаних джерел:

1. Снісар О.О. Інвентаризація як метод внутрішнього контролю паливно-мастильних матеріалів / О.О. Снісар // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: Економічні науки. – 2012. – № 1(59). – Ч. 1. – С. 204-207.

2. Суков Г.С. Вирішення проблем обліку запасів / Суков Г.С. // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – № 2 (32). – С. 187-195.

Панухник О.І.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Шульга С.В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Для ефективного використання бюджетних коштів та державного майна, збереження власності держави в бюджетних установах здійснюється притаманний їм бухгалтерський облік. Метою якого є достовірне відображення інформації.

Облік грошових коштів бюджетних установ ведеться в обов'язковому порядку і забезпечує відображення даних з операцій, пов'язаних із надходженням та використанням бюджетних коштів.

Питання обліку грошових коштів досліджували відомі вітчизняні та зарубіжні економісти, зокрема М.Т. Білуха, П.Г. Пономаренко, О. І. Скаско, О. М. Сорокіна, С.В. Свірко, В. В. Сопко та інші.

Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку, тоді як у бюджетних установах основна увага зосереджується на демократичному контролі над використанням бюджетних коштів.

Грошові кошти відіграють важливу роль в життєдіяльності бюджетної установи. Вони виступають в ролі вагомого відокремленого об'єкта системи бухгалтерського обліку, а також грошовим вимірником для всіх інших облікових об'єктів.

Облік операцій з грошовими коштами узагальнює в собі облік надходження бюджетних коштів шляхом отримання бюджетних асигнувань, шляхом отримання виручки за реалізацію продукції (робіт, послуг), шляхом отримання у якості спонсорських чи благодійних внесків, облік витрачання бюджетних коштів, видача під звіт, облік придбання.

Задля ефективної організації обліку грошових коштів:

1. Необхідно правильно, своєчасно та законно організувати проведення безготівкових та готівкових розрахункових операцій;

2. Необхідно забезпечувати цілісне збереження грошових коштів в касі установи;

3. Дуже важливим є своєчасне і правильне документування операцій з руху грошових коштів та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку;

4. Необхідно здійснювати контроль за дотриманням касової дисципліни, в т.ч. за витрачанням отриманих в установах банку грошових коштів відповідно до цільового призначення. Наприклад, кошти замовили на видачу заробітної плати працівнику, а насправді витратили на придбання канцелярії. Це вже є грубе порушення. Кошти необхідно витратити на цілі, на які були замовлені;

5. Необхідно проводити інвентаризації грошових коштів та відображати результати інвентаризацій на рахунках бухгалтерського обліку. Періодичність проведення інвентаризацій кожна бюджетна установа зазначає у обліковій політиці самостійно. Наприклад, щомісяця чи щокварталу.

Готівку в касі та кошти на реєстраційних рахунках у Держказначействі розподіляють у бухгалтерському обліку задля практичного використання цих же ж коштів.

На мою думку, грошові кошти як об'єкт бухгалтерського обліку займають значне місце в життєдіяльності бюджетних установ.

Фінансово-господарська діяльність бюджетної установи безпосередньо залежить від правильної організації обліку грошових коштів, оскільки основу діяльності установи складають операції, які пов'язані з рухом грошових коштів.

Якщо побудувати належну систему бухгалтерського обліку грошових коштів, можна побачити правильність здійснення та демонстрації всіх етапів руху грошових коштів, заповнення необхідних первинних документів, згрупування даних в регістрах та складання необхідної звітності відповідно до нормативно та правових вимог.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець; 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2009. – 912 с.
2. Височан О. С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / О. С. Височан – К. : 2009. – 24 с
3. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 380 с.

Петренко О.В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

д.е.н., професор Пантелеєв В.П.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Питанням організації обліку МШП приділена увага науковців [1-3]. Існує база з організації обліку МШП; також вивчається практика обліку МШП. Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це матеріальні цінності підприємства, які й коштують недорого, й служать недовго.

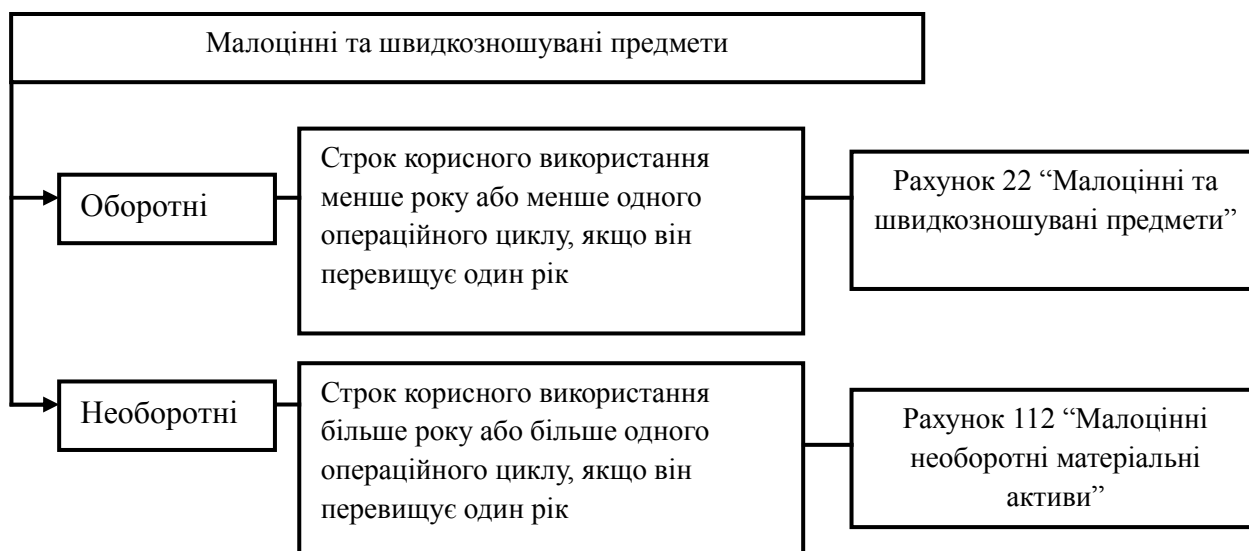
Нормативна база обліку. Згідно П(С)БО 9 «Запаси» малоцінні та швидкозношувані предмети визначаються за єдиним критерієм – строк служби, який в даному випадку вважається не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він перевищує один рік [4]. Метою міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 2 «Запаси» є визначити підхід до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів [5].

Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів [6] передбачено, що з метою організації бухгалтерського обліку запасів розпорядчим документом, затвердженим власником підприємства, визначаються: форми первинних документів, що використовуються для оформлення руху запасів, які непередбачені типовими формами первинного обліку; порядок обліку (ідентифіковано чи загалом) транспортно-заготівельних витрат, застосування окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат; метод оцінки вибуття запасів; періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів тощо. Також у цьому документі додатково можуть бути визначені: правила документообороту і технологія обробки облікової інформації, порядок контролю за рухом запасів та відповідальність посадових осіб; порядок аналітичного обліку запасів; одиниця натурального виміру запасів для кожної одиниці бухгалтерського обліку.

Узагальнення інформації про наявність та рух МШП на підприємстві провадиться із використанням активного інвентарного рахунку 22 «МШП». Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух малоцінних та швидкозношуваних предметів, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів. За дебетом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» відображаються за первісною вартістю придбані (отримані) або виготовлені малоцінні та швидкозношувані предмети; за кредитом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» – за обліковою вартістю відпуск малоцінних та швидкозношуваних предметів в експлуатацію із списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів.

З метою забезпечення збереження вказаних предметів в експлуатації підприємство повинно організувати належний контроль за їх рухом, зокрема оперативний облік у кількісному вираженні. При поверненні на склад з експлуатації таких предметів, що придатні для подальшого використання, вони оприбутковуються за дебетом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід». Аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за видами предметів по однорідних групах, установлених, виходячи з потреб підприємства [7].

Практика організації обліку МШП. Класифікація МШП для цілей бухгалтерському обліку на досліджуваному підприємстві зображено на рисунку 1. Залежно від терміну експлуатації МШП можуть належати до: необоротних активів (якщо зазначений термін перевищує один рік); оборотних активів (якщо термін експлуатації менший за один рік).

Рис. 1. Класифікація МШП в бухгалтерському обліку

Вивчення бухгалтерських документів досліджуваного підприємства показало, що організація документообороту щодо руху МШП провадиться із застосуванням типових форм первинних документів на належному рівні із врахуванням чинного законодавства. Облік МШП на складі досліджуваного підприємств ведеться кількісний за їх номенклатурними номерами. У бухгалтерії складають

групувальні відомості надходження МШП, а також ведуть сортову оборотну відомість аналітичного обліку. Дані первинного обліку МШП узагальнюються в оборотних відомостях.

Аналітичний облік МШП ведеться за видами предметів по однорідних групах, установлених, виходячи з потреб підприємства. Тому для більшої деталізації та відповідності синтетичного та аналітичного обліку пропонуємо розширити робочий план рахунків у залежності від наявності матеріально відповідальних осіб. Така деталізація робочого плану рахунків надасть змогу своєчасно і більш точно отримувати інформацію про наявність та рух МШП на підприємстві.

З огляду на необхідність розмежування операцій щодо обліку МШП, запропоновано на підприємстві використовувати пакет внутрішньої звітності: звіт про МШП на складі і в експлуатації; звіт про МШП спеціального призначення тощо. Застосування таких форм внутрішньої звітності є основою для задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу, що дозволить підприємству володіти повною і достовірною інформацією про МШП.

Список використаних джерел:

1. Гоголь Т. Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці / Т. Гоголь // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 2. – С. 151–158.

2. Домбровська М. Р. Методи оцінки виробничих запасів підприємства при їх використанні згідно національних стандартів / М. Р. Домбровська // Інноваційна економіка. – 2011. – №7(26). – С. 137-142.

3. Корягін М. В. Побудова методології бухгалтерського обліку / М.В. Корягін// Економіка та держава № 11/2018 – С.28-31.

4. П(С)БО 9 «Запаси», затв. наказом Мінфіну від 20.10.1999 № 246. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-9-zapasi>

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 2 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-2-zapasi>

6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затв. наказом Міністерства фінансів України від 10 січня 2007 року N 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF07002.html

7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

Письменна К.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Дієвість управлінських рішень залежить від ефективно сформованого інформаційного базису, якісний рівень якого залежить від деталізації та рівня опрацювання облікової політики на підприємстві. Існування на законодавчому рівні диференційованих варіантів ведення бухгалтерського обліку товарів призводить до того, що облікова політика є одним із ключових інструментів регламентування обліково-аналітичного забезпечення системи управління. За результатами аналізу практики формування облікової політики у діяльності торгівельних підприємств відстежуються негативні тенденції у частині формального підходу до процесу розробки облікової політики, неналежного врахування впливу галузевих особливостей на облікове відображення товарів, використання стандартизованих формулювань та приділення не належної уваги розробці Положення про облікову політику підприємства .

Вагомий внесок у розвиток теорії і методології формування облікової політики на підприємстві здійснили такі вітчизняні вчені: І. Б. Дутчак [1], Н. М. Ткаченко [7], О.Я. Чернін [8], М.Т. Щирба [9], Н.Г. Фатюха [10] та інші. Віддаючи належне науковим нагірацюванням вітчизняних учених, доцільно відзначити, що в умовах сьогодення питання формування складових елементів облікової політики щодо операцій із товарами не розкрито на належному рівні. Зокрема, актуальним є вирішення проблемних питань в частині формування варіативної складової облікової політики щодо операцій із товарами на підприємствах оптової торгівлі.

Відповідно до норм Закону України про «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», термін «облікова політика» означає сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [2]. Поряд із цим облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності.

«Облікова політика на рівні країни має враховувати такі обставини: рівень розвитку ринкової економіки та ступінь демократизації суспільства, поширення процесу інтеграції економіки країни у світовий економічний простір та вимоги міжнародних інституцій щодо стандартизації та гармонізації обліку. З цією метою держава розробляє й приймає законодавчі акти та інші нормативні документи, що регулюють питання бухгалтерського та статистичного обліку і звітності» [1, с. 220-221].

Н. Г. Фатюха та І.В. Бобіна виділяють такі основні завдання облікової політики торговельного підприємства: «визначення відповідальної особи за ведення бухгалтерського обліку в торгових точках; затвердження переліку посад, які відповідають за одержання і видання товарно-матеріальних цінностей; визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків інвентаризації; встановлення відповідальних осіб за первинний облік у торгових точках; затвердження робочого плану рахунків; організація аналітичного обліку руху товарно-матеріальних цінностей; розроблення методики бухгалтерського обліку на підприємстві за елементами основних складових облікової політики; розроблення графіка документообігу» [10].

Н.М. Ткаченко відмічає, що при формуванні облікової політики на підприємстві обирають, як правило, тільки один варіант із кількох, передбачених відповідними нормативними документами. Якщо чинним положенням не регламентується порядок ведення обліку стосовно якогось конкретного об'єкта, то підприємство самостійно встановлює його, виходячи з принципу доцільності, не порушуючи чинних положень бухгалтерського обліку" [7].

Основними нормативними документами, що визначають особливості ведення бухгалтерського обліку товарів, формування елементів облікової політики є: Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. № 996-ХІУ [2]; НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [4]; П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" [5]; П(С)БО 9 "Запаси" [6]; Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 [3].

Разом з тим, вивчення норм зазначених законодавчих документів надає змогу стверджувати про наявність недоліків та варіативності регулювання облікового відображення товарів. На законодавчому рівні виділений склад обов'язкових елементів облікової політики в частині обліку товарів, які розкривають її зміст. Проблемним питанням, яке залишається не вирішеним в умовах сьогодення, є відсутність єдиного підходу до систематизації складових облікової політики.

Вважаємо за доцільне елементи облікової політики щодо операцій з товарами розглядати в межах організаційної, технічної та методичної складових.

Організаційна складова в обліковій політиці щодо товарів включає організацію бухгалтерського обліку в частині відображення операцій з товарами залежно від форми їх реалізації.

Технічна складова передбачає визначення сукупності технічних засобів, які забезпечують техніку ведення бухгалтерського обліку товарів за обраною технологією.

Елементи методичної складової в обліковій політиці слід розглядати в межах двох груп: елементи визначені на законодавчому рівні; елементи, що зумовлені галузевою специфікою функціонування підприємств оптової торгівлі.

Вище наведені складові елементи облікової політики торговельного підприємства узагальнюються та оформляються у вигляді розпорядчого документу

про облікову політику. Зазвичай таким документом є наказ про облікову політику підприємства, єдина структура якого на законодавчому рівні не визначена.

Отже, за результатами проведеного дослідження доведено необхідність у формування облікової політики торговельного підприємства щодо операцій з товарами. Враховуючи варіативність законодавчої бази, обґрунтовані основні складові облікової політики операцій з товарами, використання яких забезпечить достовірне визначення фінансових результатів господарювання підприємства, дозволить отримати достовірну інформацію щодо товарів для відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Список використаних джерел:

1. Дутчак І.Б. Нормативне регулювання обліку та облікова політика підприємств сфери послуг в Україні / І.Б. Дутчак // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2014. – № 797. – С. 219-224.

2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства від 27.06.2013 № 635: Наказ Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfm.gov.ua/control/uk/риблизь/article?agi_i=382876&caMc1=293537.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни "у фінансових звітах" Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 392/3685 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 р. за № 751/4044 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

7. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н.М. Ткаченко. – 5-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

8. Чернін О.Я. Елементи облікової політики підприємства щодо операцій з товарами / О.Я. Чернін // Інтелект XXI. – 2014. – № 1. – С. 63-68

9. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія / М.Т. Щирба. – Тернопіль: ВПЦ "Економічна думка ТНЕУ", 2011. – 340 с.

10. Фатюха Н.Г., Бобіна І.В. Облікова політика торговельного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78372.doc.Htm

Радкевич І.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д. е. н., професор Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

В сучасних умовах господарювання підприємство самостійно розробляє модель бухгалтерського обліку, яка має на меті забезпечувати інформацією про його діяльність для всіх зацікавлених користувачів. Облікова політика щодо виробничих запасів формується на основі збору й обробки даних для забезпечення потреб управлінського персоналу достатньою, оперативною інформацією для прийняття рішень. Положення про облікову політику виступає розпорядчим документом, який визначає особливості методики ведення бухгалтерського обліку господарюючого суб'єкта в тому числі щодо обліку виробничих запасів. Застосовуючи альтернативні способи та прийоми, обрані у Наказі про облікову політику стосовно обліку виробничих запасів, підприємства враховують їх вплив на основні показники результати його діяльності.

Дослідженням організації бухгалтерського обліку виробничих запасів в частині розкриття інформації про облікову політику займалися такі вітчизняні вчені, як: Л. В. Бурдейна [1], Ф. Ф. Бутинець [2], М. І. Кутер [3], С.Ф. Легенчук [4], М. С. Пушкар [9]. Проведений аналіз наукових праць щодо організації обліку виробничих запасів засвідчив, що не в повній мірі розкритті питання щодо формування елементів облікової політику в частині виробничих запасів.

На законодавчому рівні встановлено, що облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [7].

Ф.Ф. Бутинець розглядає облікову політику, як сукупність методів і способів ведення обліку, які обирає підприємство для відображення фактів господарського життя [2, с. 10].

Виходячи із цього, можемо стверджувати, що облікова політика в частині виробничих запасів – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для формування і розкриття інформації про виробничі запаси у фінансовій звітності. Конкретні правила, принципи та процедури ведення обліку виробничих запасів підприємства затверджуються наказом про облікову політику, який розробляється на підставі вітчизняних нормативно-правових актів, враховуючи вимоги міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності.

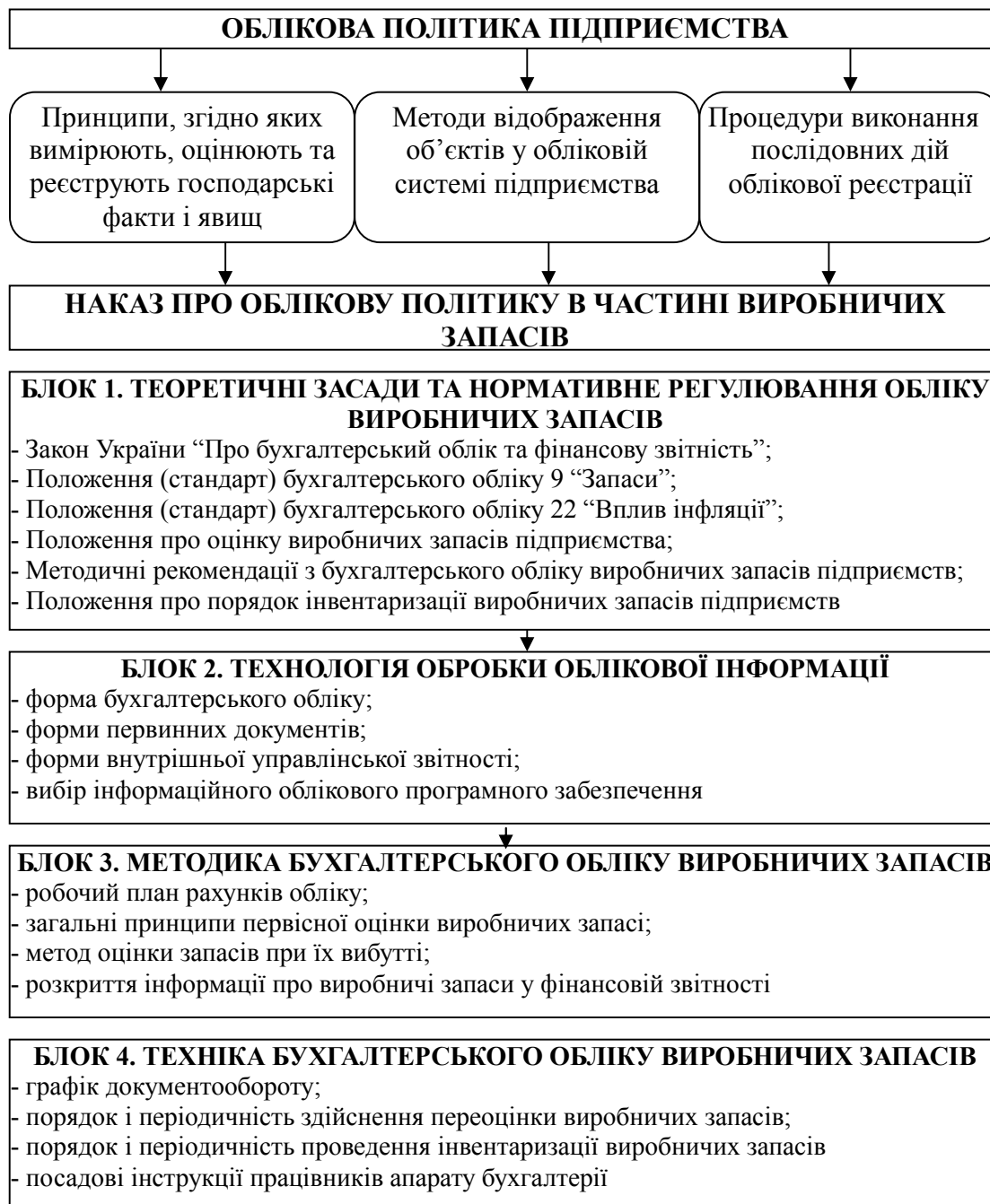
Облікова політика на підприємстві покликана виконувати не лише функції обліку, а й надавати інформацію для планування, організації та контролю щодо операцій із виробничими запасами. Тому при розробці облікової політики

доцільно дотримуватися таких загальнонаукових принципів, як: системності, комплексності та наукової обґрунтованості.

Враховуючи вище викладене, пропонуємо Положення про облікову політику підприємства щодо виробничих запасів розглядати у розрізі чотирьох блоків:

- теоретичні засади та нормативне регулювання обліку виробничих запасів;
- технологія обробки облікової інформації щодо виробничих запасів;
- методика обліку виробничих запасів;
- техніка ведення обліку виробничих запасів.

Структуру облікової політики підприємств щодо організації бухгалтерського обліку виробничих запасів зображено на рисунку 1.

Рисунок 1. Структура облікової політики підприємств щодо організації бухгалтерського обліку виробничих запасів*

* Джерело: розроблено автором на основі [1]

Отже, ефективне функціонування підприємств покликане забезпечити не тільки контроль за використанням наявного ресурсного потенціалу, а й за ефективністю організації бухгалтерського обліку виробничих запасів, згідно з чинним законодавством України.

Список використаних джерел:

1. Бурдейна Л. В. Вплив галузевих особливостей деревообробних підприємств на організацію та методику обліку виробничих запасів / Л. В. Бурдейна // Збірник наукових праць. Економічні науки. – Чернівці, 2013. – Вип. 9. – С.422-429.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів] / Бутинець Ф. Ф.; [за ред. проф. Ф. Ф. Бутиця]. – [6-е вид.]. – Житомир : ПП “Рута”, 2005. – 756 с
3. Кутер М. И. Теория и принципы бухгалтерского учета : учеб. пособие / М. И. Кутер. – М. : Финансы и статистика, Экспертное бюро, 2000. – 544.
4. Легенчук С. Ф. Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки [Текст] : монографія / С. Ф. Легенчук. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 652 с.
5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.07 року № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5 / 27793 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) / Пушкар М. С. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 422 с.

Ремешевська С.О.,

здобувач вищої освіти, обліково-фінансовий факультет,
Миколаївський національний аграрний університет
(*м. Миколаїв*)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, СТРОК КОРИСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ЗАКІНЧИВСЯ, ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ

Облік основних засобів займає одну з ключових позицій як в національних, так і в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності основним стандартом, що регулює порядок обліку основних засобів є МСБО 16 «Основні засоби».

На практиці часто виникають ситуації, коли деякі об'єкти основних засобів використовуються після закінчення терміну їх корисного використання, вони повністю амортизовані, тобто вартість, що амортизується, зрівнялася із сумою накопиченої амортизації, а їх балансова вартість дорівнює нулю. При цьому, амортизаційні витрати не можна визнавати в складі доходів чи витрат, тому, що балансова вартість об'єкта основних засобів не може бути від'ємною. Отже, фактично, об'єкт основних засобів використовується, але не можна визнати витрат на амортизацію, тому що залишкова вартість дорівнює нулю. І, як наслідок, принцип відповідності доходів і витрат не працює, оскільки витрати не збігаються з економічними вигодами, отриманими від експлуатації цих об'єктів.

МСБО 16 «Основні засоби» [1] визначає строк корисної експлуатації як:

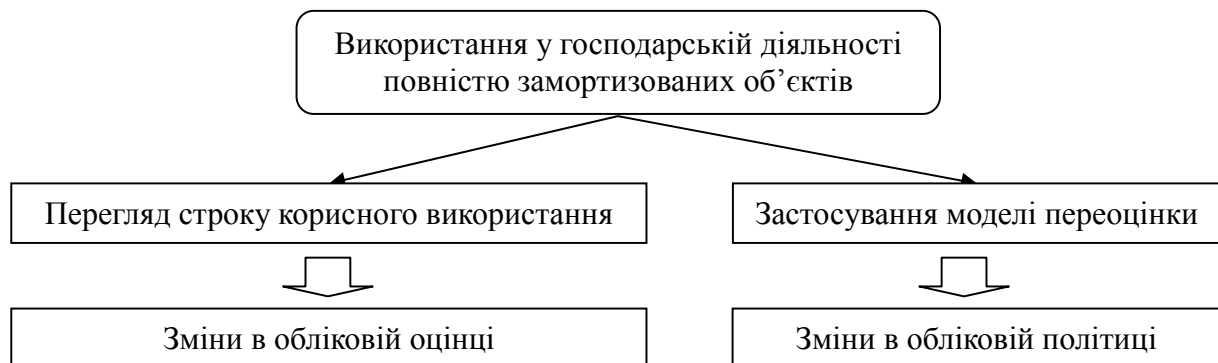
а) період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання суб'єктом господарювання, або

б) кількість одиниць виробленої продукції чи подібних одиниць, що їх суб'єкт господарювання очікує отримати від активу.

Слід зазначити, що це не потенційний або економічний строк використання активу. Ці два поняття не є тотожними. Наприклад, нормальний економічний термін експлуатації обладнання становить 4 роки, але політика підприємства полягає в тому, щоб оновлювати дане обладнання кожні 2 роки. У цьому випадку корисний термін служби обладнання складає всього 2 роки. Або економічний термін експлуатації машини становить 6 років, але після 3 років експерти підприємства оцінюють, що машину можна використовувати ще 5 років. У цьому випадку загальний термін корисного використання становить 8 років.

Важливо зазначити, що МСБО 16 вимагає переглядати строк корисного використання активів принаймні на кінець кожного звітного року.

Проте, багато суб'єктів господарювання лише нараховують амортизацію на основі ставок, визначених для певної групи активів, при цьому не переглядають строки корисного використання своїх активів і, як наслідок, продовжують використання повністю амортизованих активів у виробничому процесі. Розглянемо два можливі варіанти коригувальних дій для цієї ситуації (рис 1).

Рисунок 1 – Варіанти обліку основних засобів, які повністю амортизовані.

Джерело: сформовано автором

Варіант 1: Переглядати строки корисного використання на кінець кожного звітного року.

Строк корисного використання - це облікова оцінка, і якщо виявлено, що він відрізняється від того, який був встановлений спочатку, необхідно зазначити цю зміну. Це означає, що амортизація визначається на основі балансової вартості та нового строку використання. Не допускається перерахування показників фінансової звітності за попередні періоди. Оскільки строк корисного використання не переглядався у попередньому звітному періоді, то це призводить до помилки обліку. Якщо ця помилка є суттєвою, то її необхідно виправити ретроспективно. Це означає перерахування показників попередніх періодів, використовуючи переглянуті очікувані строки корисного використання.

Варіант 2: Переоцінка активи до їхньої справедливої вартості.

МСБО 16 передбачає 2 моделі для подальшої оцінки основних засобів: модель собівартості та модель переоцінки.

Згідно з моделлю собівартості після первісного визнання як активу об'єкт основних засобів повинен обліковуватися за його собівартістю (первісною вартістю) за вирахуванням накопиченої амортизації і накопичених збитків від знецінення. Модель переоцінки передбачає, що після первісного визнання як активу об'єкт основних засобів повинен обліковуватися за переоціненою вартістю, що є його справедливою вартістю на дату переоцінки, за вирахуванням амортизації і накопичених збитків від знецінення. Переоцінки повинні проводитися досить регулярно, щоб балансова вартість істотно не відрізнялася від справедливої вартості на звітну дату.

Якщо підприємство планує використовувати існуючі об'єкти в майбутньому, їх справедлива вартість точно більша нуля. Переоцінка об'єктів з нульовою балансовою вартістю фактично означає, що підприємство змінює свою облікову політику.

Відповідно до п 14. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [2] суб'єкт господарювання повинен змінити облікову політику, тільки якщо:

- 1) зміна вимагається МСФЗ (очевидно це не той випадок);
- 2) зміна призводить до того, що фінансова звітність надає достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки суб'єкта господарювання.

Але облікова політика містить деякі правила і норми, які визначають, що необхідно відображати певні операції у фінансовій звітності - не тільки у поточному періоді, але і в майбутньому.

Проте чи дійсно зміна облікової політики з моделі витрат на модель переоцінки допоможе забезпечити достовірну інформацію про виробниче обладнання не тільки у поточному періоді, а й у майбутньому?

Так, для визначення справедливої вартості об'єктів основних засобів необхідно застосовувати МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» [3]. Проте це дуже важко і непрактично, оскільки неможливо встановити ринкову вартість

використовуваного виробничого обладнання (головним чином, якщо воно специфічне для конкретного підприємства). Модель переоцінки використовується для будівель та земельних ділянок у 99,9% випадків, оскільки легко встановити ринкову вартість цих активів регулярно.

Крім того, підприємство повинне переоцінювати свої об'єкти з достатньою регулярністю.

Якщо йдеться про переоцінку окремого об'єкта основних засобів, то переоцінці підлягає, як правило, вся група основних засобів, до якої відноситься цей об'єкт. Підставою для переоцінки всієї групи служить принцип суттєвості.

Якщо після розгляду всіх цих аспектів підприємство все одно обере варіант перейти від моделі собівартості до моделі переоцінки, то згідно МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» не потрібно застосовувати нову політику ретроспективно, лише перспективно.

З точки зору довгострокової перспективи, модель переоцінки дійсно не підходить для об'єктів, що використовуються у виробничому процесі, особливо якщо вони мають спеціалізований характер.

Потенційне виправлення помилки, що виникає внаслідок неможливості перегляду строку корисного використання в минулому, може бути досить складним процесом, тому що потрібно зробити багато обчислень. Але це потрібно зробити тільки один раз. На нашу думку, набагато краще переглянути оцінку строку корисного використання на кінець кожного звітного року та визнати зміни в облікових оцінках, а не змінювати облікову політику.

При організації бухгалтерського обліку основних засобів за міжнародними стандартами особливу увагу потрібно приділити порядку нарахування амортизації, строкам корисної експлуатації і віднесенню витрат на підтримання активу в робочому стані на поточні витрати або балансову вартість основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/929_020.

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068.

Романюк В.М.,
студент II курсу, факультет обліку та податкового
менеджменту
*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», (м. Київ);*
Рогозний С.А.,
аудитор, консультант з МСФЗ,
член Ради Федерації професійних бухгалтерів
та аудиторів України (ФПБАУ),
керівник комітету з фінансів та бюджету ФПБАУ,
(м. Київ)

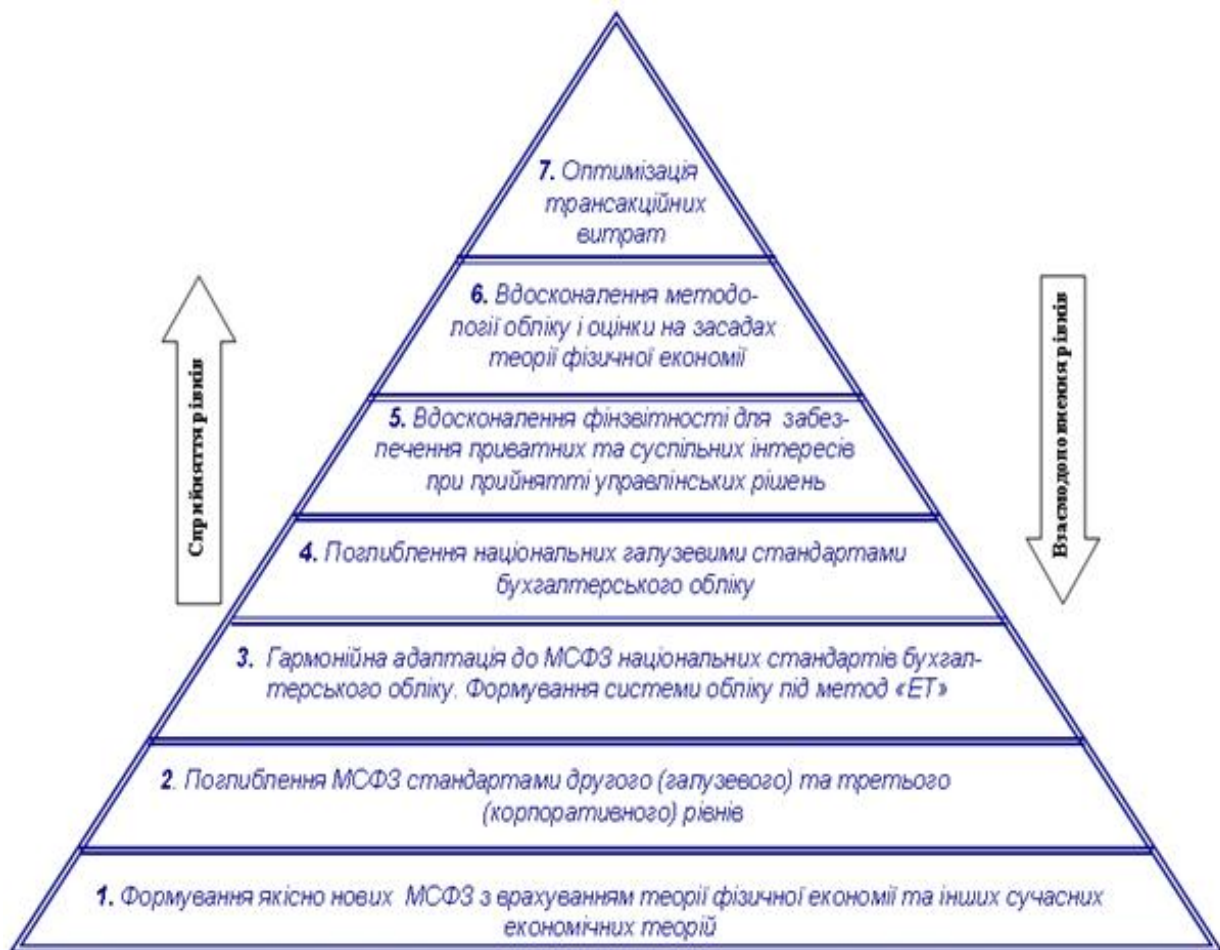
ЕВОЛЮЦІЯ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Розвиток бухгалтерського обліку характеризується зміною основних критеріїв та умов його існування залежно від конкретних соціально-економічних чинників. Дослідники по різному представляють періодизацію розвитку обліку як науки та професії та виділяють пріоритети його сучасного стану. Критерієм періодизації розвитку бухгалтерського обліку є формування наукових парадигм, що визначаються зміною теоретичних і методологічних передумов його розвитку.

Завдання, що сьогодні ставляться перед бухгалтерським обліком потребують вирішення широкого спектру проблем: і в глобальній економіці, і в перерозподілі ресурсів в національній економіці; і у забезпеченні соціальних параметрів суспільно-економічного розвитку, забезпеченні економічної безпеки підприємств на корпоративному та державному рівнях, збереженні природного та біологічного потенціалу країни та іншому.

Парадигма визначає орієнтири побудови гармонійної системи бухгалтерського обліку як на наднаціональному, так і національному рівнях, створюючи цілісну систему рівнів, котрі гармонійно доповнюють та розвивають один одну [4], як ми бачимо на рис. 1.

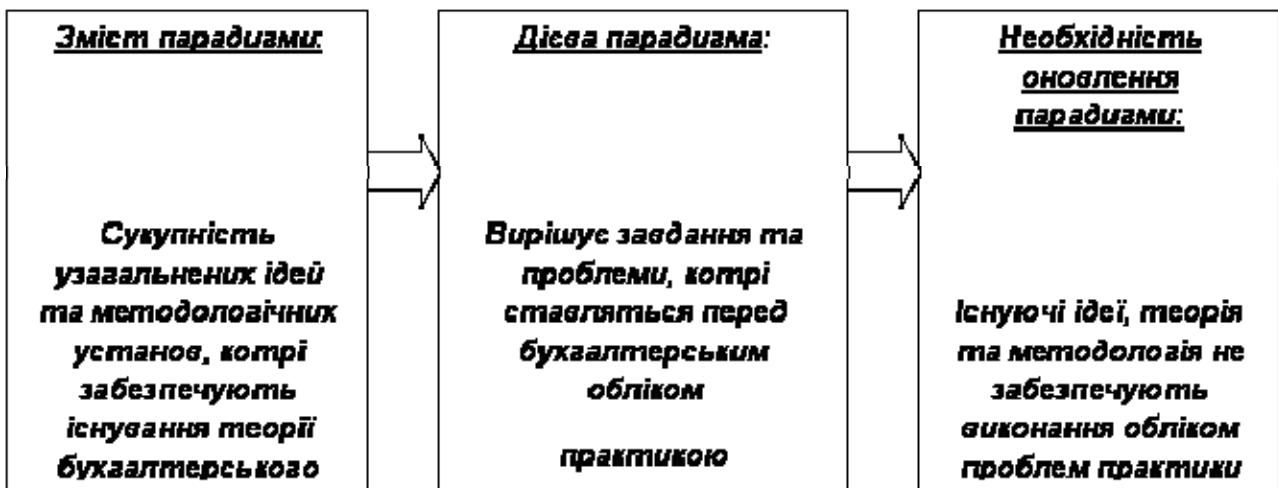
Розглянувши рис. 1 можна зробити висновок, що побудова системи обліку за новою парадигмою має орієнтуватися на забезпечення комфорту при обов'язковому веденні обліку різними суб'єктами господарювання. Вибір форми обліку та звітності має проходити за критерієм вкладу суб'єкта в створення валового національного продукту та не зашкоджувати як ефективному бізнесу, так і державному (галузевому) управлінню. З іншої сторони облікових процедур має бути достатньо для зменшення (оптимізації) трансакційних витрат через посилення інформованості та участі в цьому держави (рівень 7).

Рис. 1. Рівні парадигми бухгалтерського обліку

Шарков С. на основі дослідження факторів, що визначають перспективи використання облікової інформації, визначив майбутнє фінансової звітності в еру високих технологій таким чином: «Феноменальний розвиток Інтернету, програмного забезпечення та телекомунікаційних технологій» буде мати суттєвий вплив на практику фінансової звітності у всьому світі. Коли одні вважають, що інвестори очікують на вчасну інформацію та існують технології програмного забезпечення, які вже роблять можливою підготовку щоденно консолідованих фінансових звітів, можна лише здогадуватися, як довго ще традиційна методика та частота звітності будуть мати сенс. Технології дають ефект мінімізації географічних відстаней, і інвестори будуть вимагати вчасної електронної фінансової звітності не зважаючи на національність чи географічну відстань до суб'єкта, який вони інвестують [5].

Серед основних особливостей, які характеризують парадигму розвитку обліку у сучасній економіці Г.В. Уманців виділяє такі, як пріоритет балансу; оцінка за ринковою вартістю; заміна концепції власності концепцією контролю; перехід від обліку майна до обліку ресурсів; регулювання звітності, а не обліку [4].

Рис. 1. Еволюція парадигм бухгалтерського обліку

З рис. 2 можна сказати, що еволюція парадигми бухгалтерського обліку визначається здатністю вирішувати завдання та проблеми, котрі ставляться перед бухгалтерським обліком управлінням (сьогоденною практикою або наукою на перспективу).

С.Ф. Голов сучасну парадигму бухгалтерського обліку в Україні характеризує як симбіоз трьох складових: адміністративних та ринкових концепцій; національних і міжнародних стандартів; юридичної та економічної моделі [6]. Автор обґрунтовує формування нової облікової парадигми – парадигми глобального обліку, яка має базуватись на паритетності потреб користувачів, об'єднувати ідеї уніграфічної, камеральної, діграфічної парадигм та враховувати надбання суміжних галузей знань» [3, с. 453].

Запропонована В.М. Жуком парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку базується на ідеях фізичної економії, що з позиції автора повинні забезпечуватися формуванням якісно нових Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), в основі яких має визначатися пріоритет показників реальної економіки, природно-ресурсний та біологічний потенціал [1].

Значний внесок в теорію розвитку бухгалтерського обліку та його періодизацію внесла Н. М. Малюга, виділивши п'ять парадигм бухгалтерського обліку (проста натуральна бухгалтерія, камеральна бухгалтерія, проста монетарна бухгалтерія, подвійна статична бухгалтерія, подвійна динамічна бухгалтерія) та запропонувавши шосту парадигму бухгалтерського обліку – подвійну інформаційну динаміку [2]. Її суть автор вбачає у врахуванні нових технологій та нових об'єктів, властивих сучасному етапу розвитку суспільства, який ґрунтується на новій техніці обліку, що передбачає застосування інформаційних технологій [2].

Парадигми в бухгалтерському обліку. При визначенні парадигм в бухгалтерському обліку найчастіше називають наступні пари: камеральна і патримоніальна, натуралістична і монетаристська, а в межах останньої – статична й динамічна. При формуванні кожної парадигми великий вплив чинить спосіб запису: уніграфічний (простий) та діграфічний (подвійний). На

основі аналізу основних категорій бухгалтерського обліку (мета, завдання, техніка, елементи, об'єкти, вимірник, принципи) в історичному аспекті можна виділити п'ять парадигм [2].

Зміна парадигм відбувається внаслідок наукових революцій, в момент, коли суспільство готове відмовитися від застарілих принципів і форм, може сформулювати нову світоглядну систему, а це пов'язано зі своєрідним «переключенням» наукового співтовариства на нову систему світогляду (світосприйняття) і цінностей. Названі парадигми в контексті визначальних категорій представлені нижче [2].

На першому етапі розвитку методології бухгалтерського обліку – натуральному – обґрунтовується факт господарського життя як центральна категорія бухгалтерського обліку. Це зумовило і появу першого облікового прийому – інвентаризації. Для реєстрації фактів господарського життя застосовуються перші рахунки: інвентарні (матеріальні) та рахунки розрахунків (контокорентні). На даному етапі факти господарського життя зумовлюють необхідність обліку. З появою грошей (перші монети з'явилися в V ст. до н.е.) пов'язаний другий етап розвитку методології бухгалтерського обліку – вартісний.

Саме в цей час виникає новий прийом в обліку – оцінка, яка проводилася в усіх випадках, коли гроші виступали як функція міри вартості. З цього моменту головний об'єкт обліку – факт господарського життя – отримує подвійну інтерпретацію, адже повинен бути відображений і в натуральному, і в грошовому вимірниках [2].

Друга парадигма: камеральна бухгалтерія. камеральна бухгалтерія пов'язана, передусім, з державною сферою, з обліком надходжень і видатків, що встановлюються на державному рівні, в сучасному розумінні – з державним бюджетом. Камеральна бухгалтерія не є ідеальною парадигмою, вона орієнтована на доходи і витрати, а стану майна і заборгованості приділяється неналежна увага [2].

Серед основних недоліків другої парадигми можна назвати наступні: – ігнорування натуральної форми внесків, що дає лише часткову уяву про внесений капітал; – недостатньо інформації для оцінки кредиторської заборгованості підприємства; – ігнорується грошова оцінка матеріальних цінностей, що призводить до неможливості визначення розміру нарахованої амортизації [2].

Третя парадигма: проста монетарна бухгалтерія. Ця парадигма характеризує ідеї, пов'язані із застосуванням в обліку вартісного вимірника – монети, але ідеї щодо подвійної природи явищ ще не проникли в бухгалтерський облік, а тому реєстрація відбувається простим записом [2].

Основними недоліками третьої парадигми є наступні: – не існує правил та можливості для автоматичного контролю облікових даних; – визначення фінансового стану можливе лише після проведення інвентаризації; – відсутні умови для розрахунку прибутку в поточному періоді [2].

Четверта парадигма: подвійна статична бухгалтерія. В основі статичної бухгалтерії лежить положення, що при складанні балансу враховується (береться за основу) лише стан цінностей на даний момент [2].

Дана парадигма бухгалтерського обліку ґрунтується на принципі ліквідації. Загальна оцінка прибутку здійснюється виходячи з того, що прибуток дорівнює різниці капіталу на початок період та капіталу на кінець періоду [2].

П'ята парадигма: подвійна динамічна бухгалтерія. В основу даної парадигми покладено розмежування матеріальних результатів і матеріальних витрат, з одного боку, та грошових результатів (виручки) і грошових витрат (валових витрат), з іншого. В основі обліку – рух цінностей незалежно від можливості ліквідації підприємства (система реєстрації фактів господарського життя). Основне завдання обліку – безперервне або через невеликі інтервали часу визначення ефективності господарської діяльності підприємства [2].

Шоста парадигма – нова парадигма: подвійна інформаційна динаміка. Застосовуючи системний підхід до бухгалтерського обліку, можна окреслити основні риси, які характеризують нову парадигму. Визначальною рисою є виникнення нових об'єктів бухгалтерського обліку, їх «дематеріалізація», оскільки в умовах нової економіки для виконання основних завдань, що постають перед підприємством, основна увага приділяється управлінню інтелектуально-інформаційною складовою капіталу підприємства. На більшості провідних світових підприємств застосовуються інформаційні системи, що забезпечують реалізацію стратегічних цілей, в основу яких покладено теорію інтелектуального капіталу. Нова парадигма повинна враховувати нові технології та нові об'єкти, властиві сучасному етапу розвитку суспільства. Вона не повинна втратити подвійний характер як найвищий прояв діалектичного методу в бухгалтерському обліку [2].

Поява нової парадигми розвитку бухгалтерського обліку базується саме на інформаційному забезпеченні нових потреб в управлінні.

Висновки. Запровадження нової парадигми бухгалтерського обліку направлено на виконання ним місії та завдань необхідних розвитку сучасної економіки, виходячи з потреби подолання наявних в ній періодичних кризових явищ та ентропійної основи функціонування.

Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку враховує неоднорідність та багатоукладність системи управління сучасною економікою та побудована на принципах гармонійного взаємодоповнення та сприйняття наднаціональних, національних галузевих та корпоративних рівнів регулювання.

Отже, подолання кризових явищ сучасної економіки через запровадження дієвого державного регулювання, контролю за її віртуальним сектором та іншими непродуктивними сферами діяльності, запровадження антиентропійних технологій у промисловій сфері, перерозподіл ВВП на користь підтримки виробництва продовольчих та біоенергетичних товарів – вносить корективи в функціонування системи управління на всіх рівнях. Вагомий вплив на зміну системи управління має розвиток соціально-політичної сфери людської діяльності, що краще означена /чи пояснюється/ теорією інституціоналізму.

Все вищезначене вимагає змін теоретичних і методологічних підходів у всіх складових управління, в т.ч. і від його ключової функції – бухгалтерського обліку. Зміна парадигми бухгалтерського обліку має бути першим теоретичним

вкладом бухгалтерської науки в оновлення системи управління, а, звідси, і в майбутній (гармонійний) розвиток глобальної економіки в цілому, та української зокрема.

Список використаних джерел:

1. Жук В.М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку. Економічні науки. Серія: «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцьк: ЛНТУ. 2009. Вип. 6(24). С. 171-182.

2. Малюга Н.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні теоретико-методологічні основи: Наукова доповідь. Житомирський державний технологічний університет. Житомир: ЖДТУ, 2006. 84 с.

3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). К.: Центр учбової літератури, 2007. 522 с.

4. Уманців Г.В. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності як передумова їх бухгалтерського відображення. URL: http://tm-logos.com.ua/stattja_1.html.

Семенець С.М.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., доцент Юрченко О.А.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

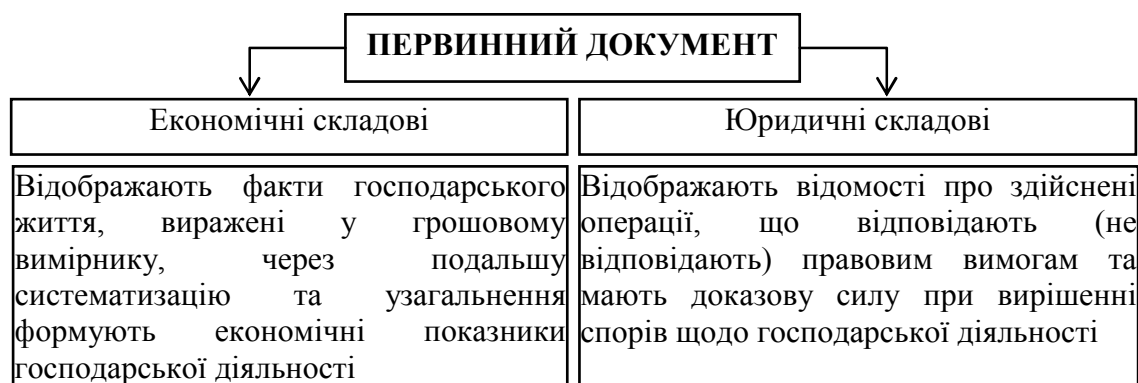
РОЛЬ ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Документування як спосіб первинного спостереження дозволяє виявити і зафіксувати господарську операцію у первинному документі, який є засобом обґрунтування облікових записів. Первинні документи, будучи оформленими у встановленому порядку, є свідченням здійснення факту господарського життя і надають останньому юридичної сили. Відповідно, первинні документи повинні в повній мірі, точно й адекватно відображати факти господарського життя, бути зрозумілими за своїм змістом, відповідати встановленій формі, що забезпечує фіксацію всіх параметрів господарських операцій. Крім цього первинні документи є основою здійснення контролю, господарських операцій, виявлення порушень та зловживань в діяльності підприємства. В практиці господарської діяльності підприємств виникають проблеми, пов'язані з неврахуванням у первинних документах особливостей господарських операцій або економіко-правових відносин між сторонами правочину. Це призводить до неможливості відображення усіх характеристик стану та руху господарських засобів та джерел їх утворення, у тому числі, зобов'язань. Відповідно форми первинних документів повинні адаптуватися до інформаційних потреб користувачів облікової інформації.

Вирішенням проблеми документального оформлення поточних зобов'язань займались: М. В. Дубініна [1], О. О. Зеленіна [2], І. Я. Омецінська [3], І.В. Орлов [4], О.І. Пилипенко, Т.І. Тесленко [6] та ін. Не применшуючи вагомий внесок дослідників у розвиток теорії та методики бухгалтерського обліку поточних зобов'язань, потребує вирішення питання ролі документування в обліку поточних зобов'язань.

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [4] визначає первинний документ як документ, створений у письмовій або електронній формі, що фіксує та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Для розвитку документування операцій із зобов'язаннями первинні документи повинні включати економічні та юридичні складові (рис. 1).

Рис. 1. Економіко-правовий зміст документування трансформації зобов'язань*

*Джерело: узагальнено автором на основі [3, с. 232]

Зобов'язання, що виникають на підставі дії законодавчих актів, договору або делікту, мають різне документальне оформлення.

З метою уніфікації документального оформлення господарських операцій державою встановлюються стандартизовані форми первинних документів. Разом з тим, необхідність розширення інформаційної бази управління фінансуванням діяльності підприємства вимагає деталізації форм первинних документів за операціями із зобов'язаннями з урахуванням таких факторів:

1. Призначення документу. Організаційно-розпорядчі документи за операціями з виникнення, трансформації і припинення зобов'язань повинні містити вказівки щодо порядку здійснення господарських операцій, а також особу, відповідальну за юридичне оформлення правовідносин та забезпечення виконання їх умов. Виправдовуючі документи, з огляду на їх значення для підтвердження фактів господарського життя, повинні містити максимально повний перелік реквізитів кількісно-сумового обліку, оскільки це безпосередньо впливає на оцінку зобов'язань та ідентифікацію об'єктів бухгалтерського обліку. Корируючі бухгалтерські документи складаються на підставі виправдовуючих або містять самостійні розрахунки і мають, як правило, уточнюючий характер для відображення умовних бухгалтерських проводок.

2. Спосіб охоплення фактів господарського життя. Використання накопичувальних документів замість разових (наприклад, за окремими видами винагороди працівникам, отриманням позик за однорідними або періодично повторюваними операціями) дозволяє комплексно оцінити обсяги виникнення та погашення зобов'язань за їх видами. Накопичувальні документи доцільно використовувати для відображення договірних зобов'язань, зокрема, за операціями з постачання та розрахунками з працівниками, що обумовлено періодичністю їх виконання [3, с. 233].

3. Ступінь типізації документу. Рівень стандартизації та уніфікації форм первинних документів, вимагає від підприємства виваженості в адаптації рекомендованих форм первинних документів до власних інформаційних потреб. З огляду на різноманітність видів зобов'язань, їх різний юридичний зміст і нормативно-правове регулювання, документальне оформлення операцій може бути уніфікованим на рівні законодавства або закріплюватися на рівні підприємства для окремих видів правочину та адаптуватися відповідно до інформаційних потреб користувачів облікової інформації.

Отже, документальне оформлення операцій з нарахування, погашення та списання поточних зобов'язань повинно максимально повно відображати параметри операцій, оскільки первинні документи, реєстри обліку та відповідні форми звітності є доказовою базою при розгляді господарських спорів та врегулюванні заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Дубініна М. В. Поточні зобов'язання: порядок визначення та відображення у балансі / М.В. Дубініна, Т.В. Лозинська // Глобальні і національні проблеми економіки. – 2015. – Вип.8. – С. 1131–1134.

2. Зеленіна О.О. Позиковий капітал підприємства: особливості відображення в обліковій політиці / О.О. Зеленіна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз. [Відповід. Редакт. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець]. – Випуск 2(17). – Житомир: ЖДТУ, 2010. – С. 111-117.

3. Омецінська І.Я. Облік і аналіз зобов'язань будівельних підприємств: методика та організація: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09; спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / І.Я. Омецінська. – Тернопіль, 2008. – 20 с.

4. Орлов І.В. Документування та інвентаризація трансформації зобов'язань / І.В. Орлов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових пр. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – Вип. 30. – С. 229-240.

5. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 188 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0168-95>.

6. Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов'язань автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. 2009. – 21 с.

Сологуб А.А.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н. Селіщев С.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

МЕТОДИКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для реалізації виробничо-господарської діяльності суб'єктами господарювання всіх форм власності та економічних галузей застосовуються виробничі запаси, що є найважливішою і значущою частиною активів суб'єкта господарювання. Виробничі запаси займають окреме місце у складі майна та грають виключну роль при побудові структури витрат суб'єкта господарювання різних сфер економічної діяльності. Виробничі запаси є окремою складовою групи матеріальних ресурсів підприємства, які формують господарські ресурси.

В залежності від того, як ефективно буде організований бухгалтерський облік виробничих запасів, залежить правильність розрахунку прибутку підприємства і, що також важливо, збереження безпосередньо самих виробничих запасів, так як вони є однією з базових складових частин собівартості реалізованої продукції, здійснених робіт, та наданих послуг [1].

Облік виробничих запасів є одним з найменш трудомістких розділів бухгалтерського обліку, так як працює з десятками, сотнями, а іноді і тисячами номенклатурних позицій запасів. Крім того, облік виробничих запасів нерозривно пов'язаний з управлінським обліком розрахунків з наявними постачальниками і підрядчиками, а потім – до бухгалтерського обліку розрахунків з діючими покупцями і замовниками.

Зважаючи на те, що базовими елементами виробництва є запаси окремих видів сировини, матеріалів, енергії і це спричиняє необхідність забезпечення ефективного господарювання необхідного комплексу визначених заходів щодо ідентифікації, кількісного вимірювання кількості виробничих запасів та оцінки ефективності їх використання. Для цього належить здійснювати систематичний бухгалтерський облік, проводити аудит та аналіз ключових показників та динаміки забезпеченості, та що найважливіше ефективності використання запасів на спираючись на данні управлінського обліку та бухгалтерської звітності.

Облік виробничих запасів має значну частку в загальному обсязі бухгалтерської роботи (25-30%), а в собівартості продукції – сировина, матеріали і енергія досягають 70-80% у переважній більшості галузей економіки, що й виділяє його місце у функціонуванні бізнес процесів

Одже, виробництво має здійснюватись виключно при оптимальному поєднанні активів підприємства і джерел їх утворення за допомогою ефективного використання людських ресурсів. Через те, основним завданням

обліку виробничих запасів є підтримки такого їх рівня, який був би оптимальним для задоволення виробничої стратегії підприємства.

При надходженні виробничих запасів до суб'єкта господарювання їх первісна оцінка здійснюється наступним чином:

– запаси, придбані підприємством за грошові кошти, оцінюються за їх собівартістю, яка складається з фактичних витрат;

– запаси, виготовлені власними силами, оцінюються за собівартістю їх виробництва;

– запаси, внесені до статутного капіталу, оцінюються за погодженою засновниками (учасниками) підприємства їх справедливою вартістю [2].

Коректна та ефективна організація обігу виробничих запасів здійснюється за допомогою чіткої системи первинного документообігу та жорстким порядком оформлення звітності щодо їх руху.

Найбільш поширеними (базовими) видами виробничих запасів є сировина та матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, запаси товарів, компоненти готової продукції, наливні чи насипні речовини тощо.

Мета аудиту виробничих запасів:

1. Основною метою є отримання даних, щодо достовірності первинних документів обліку фактичної наявності та руху виробничих запасів.

2. Перевірка повноти та своєчасності відображення первинних даних з обліку виробничих запасів у зведених документах та облікових регістрах.

3. Перевірка правильності ведення обліку виробничих запасів відповідно до діючих законодавчих та нормативних актів, облікової політики даного підприємства.

4. Перевірка достовірності відображення залишків виробничих запасів у звітності господарюючого суб'єкта [3].

Список використаної літератури:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. – Київ: «Лібра», 2008. – 704 с.

2. Загородній А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: «Знання», 2009. – 422с.

3. Усач Б.Ф. Аудит. – К.: Знання – прес, 2003.

Тарнавська Т.А.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Однією з гострих проблем постає проблема саме організації оплати праці на підприємстві. Постійно відбуваються зміни в організації обліку заробітної плати та праці в цілому за рахунок скорочення чисельності працівників та спаду продажів. На багатьох підприємствах різної спеціалізації зустрічається така ситуація. На даний час для населення заробітна плата стала різновидом соціальних виплат, які не пов'язані з якістю, кількістю та кінцевим результатом праці. Тобто втратилась стимулювальна та відтворювальна функція заробітної плати. В Україні рівень заробітної плати значно нижчий, ніж у багатьох розвинених країнах всього світу. Це потребує всебічного аналізу і контролю за цим процесом в Україні.

Проблема оплати праці постає в нашому суспільстві досить часто. Низький рівень життя змушують українців мігрувати в інші країни в пошуках кращого життя і заробітку. Актуальною є праця в Польщі – у країні-сусідці, яка мило приймає наших співвітчизників. Люди прагнуть краще майбутнє своїм дітям і покидають домівки для цієї цілі. Наша держава має забезпечити своїм громадянам високий рівень життя та добробуту, збільшивши заробітну плату до європейського рівня. Ціни в нас і так європейські.

На сьогодні в Україні складна економічна ситуація: гривня продовжує падати, тягнучи за собою дуже погані економічні показники України на міжнародному рівні. Так, мінімальна зарплата в Україні становить 4723 гривні, що досягає приблизно 200 дол. Така заробітна плата не зрівняється з зарплатами у Швейцарії, де працівники отримують в середньому 4000 дол.

Як пише газета «Сьогодні», ще меншу заробітну плату, ніж в Україні отримують у бідних країнах як Бангладеш, Гана, Замбія.

Зарплата жителя Лесото, Гамбії чи Чаду – там «мінімалка» – досягає 51 долара.

А найвища мінімальна зарплата у світі – в Австралії. Там працівник отримує не менше 2700 доларів [2, 9].

Основне значення займає точна організація обліково-аналітичної роботи розрахунків з оплати праці на підприємстві, бо саме вона є найголовнішим сектором і є найбільш відповідальною і трудомісткою. Але не зважаючи на це, багато підприємств проводять неофіційні позаоблікові нарахування й виплачують заробітну плату працівникам без сплати податків і платежів, встановлених державою, тобто виплачується так звана заробітна плата «у

конвертах». Це потребує особливої уваги і удосконалення вже існуючих підходів бухгалтерського обліку.

Так звані «чорні» заробітні плати створюють велику проблему для державного бюджету, так як до держави не потрапляють податкові кошти. Так, наприклад, якщо працівник неоформлено працює і отримує такий заробіток з нього не сплачуються податки і утримання також. Тож нарахування ЄСВ не здійснюється і стажу в людини не має, і лікарняних з декретними отримати не можна. Людина стає соціально незахищеною, не має соціальних гарантій від держави і працівника. Вирішення цієї проблеми криється і в самих працівниках, які мають усвідомлено оформлювати трудові договори, і у самих роботодавців, які без оформлення не допустять людину до праці і тихенько не будуть виплачувати їй кошти за цю працю.

Важливим питанням у сфері бухгалтерії є реформування бухгалтерського обліку заробітної плати і вдосконалення діючої моделі синтетичного та аналітичного обліку.

Важливу роль відіграють дані аналітичного обліку. Вони є дуже змістовними і характеризують склад персоналу, його розміщення, місця використання, обсяг продукції, відпрацьований і невідпрацьований час. Також береться до уваги фонд зарплати, його структура, виконання закладених норм продажів, динаміка заробітної плати за категоріями персоналу та за місцями виникнення витрат.

Визначення оплати праці та відрахувань з неї за кожним окремим працівником, а також віднесенні витрат на рахунки і субрахунки є важливим і незамінним аспектом аналітичного обліку.

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку, розробленого Головним управлінням Державного казначейства України, для обліку розрахунків оплати праці визначено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

На нашу думку, актуальну модель аналітичного обліку з оплати праці потрібно вдосконалити і нормалізувати. Тож буде доречним ввести відповідні субрахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»: «Розрахунки за заробітною платою»; «Розрахунки за нарахованими виплатами»; «Поточні виплати»; «Заробітна плата за окладами і тарифами»; «Інші нарахування з оплати праці»; «Виплати за невідпрацьований час»; «Премії та інші заохочувальні виплати»; «Комісійні винагороди»; «Виплати при звільненні»; «Виплати після закінчення трудової діяльності»; «Розрахунки за виплатою відпускних».

Якщо будуть притримуватись такої методики розподілу коштів по відповідним субрахункам, можна буде конкретніше відслідкувати деталізацію виплат працівникам і краще їх відрегулювати, що дасть змогу підприємству покращити і мінімізувати витрати.

Законодавством передбачені основні базові соціальні гарантії про працю та соціальне забезпечення населення, а також додаткові матеріальні блага, які надаються роботодавцем за його ініціативою. Все це відноситься до складу соціальних гарантій. Можна виокремити категорії, які охоплює базовий соціальний пакет:

– дотримання необхідних умов праці для виконання роботи, які передбачені законодавством, а також колективним договором, трудовим договором та угодою сторін;

– загальнообов'язкове державне соціальне страхування, передбачене державою;

– виплата заробітної плати працівнику в повному розмірі, яку він заробив;

– призначення соціальної допомоги, пільг і гарантій, передбачених колективним або трудовим договором, угодою.

Тож можна відобразити конкурентний пакет в узагальненому вигляді як сукупність чотирьох блоків:

– заохочення та мотивація до праці;

– підвищення рівня кваліфікації, навчання за рахунок підприємства, розвиток корпоративної культури;

– дозвілля та відпочинок;

– охорона та забезпечення здоров'я.

Такий компенсаційний пакет включає відшкодування особистих витрат працівника, пов'язаних з роботою, а саме: транспорт, оренда житла, мобільний зв'язок, спецодяг. Наприклад, деяким працівникам на підприємстві надають корпоративні мобільні телефони або авто з водієм, якщо це необхідно для роботи. Ці заохочення відіграють важливу роль для працівника. Навіть презенти у вигляді канцтоварів для роботи буде дуже зручним бонусом для працівника. Це підвищує довіру і викликає прихильність до роботодавця, що покращує взаємовідносини між ними.

Які ж основні очікування працівника від такого соціального пакета можна виділити? Це може бути:

– відповідні умови праці та безпека робочого місця;

– ведення здорового способу життя та профілактика для здоров'я;

– гідна винагорода праці та реалізація амбіцій працівника;

– особистий розвиток в трудовій діяльності та кар'єрний ріст;

– допомога при вирішенні проблем та питань;

– соціальний статус в суспільстві та елементи престижу.

Що стосується сторони роботодавця, то можна виділити основні вимоги до соціального пакета:

– контроль за витратами підприємства на персонал;

– простота та ефективність з адміністративної точки зору;

– реалізація стратегічних цілей підприємства в максимальному обсязі;

– ефективність в управлінні персоналом, а також мінімізація витрат, пов'язаних, наприклад, з відсутністю працівника на роботі по хворобі чи з інших причин;

– запобігання звільнення кваліфікованих спеціалістів та залучення працівників у роботу організації на підприємстві;

– стимулювання і вироблення певної виробничої поведінки.

В наш час люди прагнуть отримати якісь акційні товари, безкоштовні призи. Як бонус оплата навчання співробітника для підвищення кваліфікації буде являтися великим плюсом для компанії. Так само, коли роботодавець

влаштовує корпоратив для свої співробітників – це підвищує дружні відносини в колективі, що сприятливо відбивається на загальному результаті роботи на підприємстві.

Довіра до керівництва, змога спілкування на рівних дуже важлива для атмосфери підприємства. Працівники відкриті до керівництва, що дає змогу останнім прозоро бачити всі результати діяльності без приховування робочої інформації.

Отже, у сфері оплати праці важливим напрямом у поліпшенні такої проблемної ситуації визначено саме мотивацію праці. Головним важелем в цьому виступає соціальний пакет, який є мотиваційним інструментом та інтегрує такі методи, як матеріальне та нематеріальне стимулювання праці. Він повинен бути максимально універсальним і враховувати індивідуальні потреби кожного працівника. Коли роботодавці будуть застосовувати в своїй практиці такий соціальний пакет, то це буде сприяти формуванню конкурентного і сучасного ринку праці в Україні, а також підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної робочої сили.

Щоб зберегти підтримуючу та стимулюючу функцію заробітної плати при відсутності ефективного загальнодержавного механізму та інструменту захисту заробітної плати від інфляції, організація заробітної плати та її обліку повинна відображати внутрішньофірмовий механізм її індексації.

Основними вимогами до організації заробітної плати на підприємстві і відповідно критерієм її ефективності є забезпечення реального збільшення заробітної плати саме при мінімізації її витрат на одиницю продукції, а також гарантія щодо підвищення оплати праці для кожного працівника в міру підвищення ефективності діяльності в цілому на підприємстві.

Одним з важливих чинників у стабільності розвитку суспільства є підвищення матеріальної зацікавленості працівників у підвищенні результативності діяльності підприємства, його прибутковості на основі забезпечення тісного взаємозв'язку між розмірів доходів працюючих та кількістю і якістю праці, яка була ними витрачена.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999, редакція станом на 16.11.2018.
2. Дубяга Г. М. Концептуальні проблеми традиційної системи оплати праці. Держава та регіони: економіка та підприємництво. 2011. №3. 274 с.
3. Калина А. В. Економіка праці: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2014. 272 с.
4. Крищенко К. І. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці. Україна: аспекти праці. 2012. №6. 19 с.
5. Лишиленко О. Бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам. 2014. № 12. 24 с.
6. Лукашевич В.М. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Навчальний посібник. Львів: «Новий світ-2000», 2014. 248 с.

7. Матюха М.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навч. посібник для дистанційного навчання. К.: Університет „Україна”, 2013. 306 с.
8. Павловська Н. В. Удосконалення тарифної системи оплати праці на підприємстві. Довідник економіста. 2014. №1. 64 с.
9. Панкова Л.А. Сучасна криза оплати праці. Економічний вісник. – О. : АТЗТ І РЕНТТ, 2012. 27 с.
10. Поліщук І. Принципи комплектації соціального пакета компанії. 2014. № 51. 31 с.
11. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві К. : КНЕУ, 2014. 268 с.

Тодоренко О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Розвиток ринкових відносин в Україні викликає суб'єктів господарювання до необхідності активніше використовувати бухгалтерський облік, контроль та аналіз, щоб контролювати та удосконалювати свою роботу.

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства.

Згідно П(С)БО 9, запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. [1]

Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Даній тематиці присвятили свої наукові праці такі відомі вчені, як Бутинець Ф. Ф., Білуха М.Т., Валуєв Б.І., Голов С. Ф., Жилкіна Л. В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Смоленюк П.С. Рибалко О.М., Болдуєва О.В., Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю., Іваненко В.М., Попович П.Я., Савицька Г.В., Гетьман О.О., Шаповал В.М.. Проте, у процесі реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів змінюються вимоги до обліку виробничих запасів на підприємствах України. Незважаючи на те, що виробничі запаси стали одним з перших об'єктів обліку та підлягали досить ретельному контролю, окремі питання щодо обліку виробничих запасів залишаються недостатньо вивченими і вимагають детального розгляду.

Важливим напрямком удосконалення організації обліку запасів є раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів.

Прискорення обороту виробничих запасів на один лише день дасть змогу вивільнити значну частину коштів, зайняту у сфері обігу. Прискорення обороту можна здійснити декількома шляхами. По-перше, збувати продукцію з подальшою оплатою покупців, завдяки чому скоріше відбувається наступна партія виготовлення продукції; по-друге, зменшенням тривалості циклу виробництва продукції за рахунок застосування нової техніки і технології, підвищення продуктивності праці; по-третє, підвищенням ритмічності виробництва внаслідок рівномірності випуску і відвантаження продукції.

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів і т.п. [3, с.120-122].

Одним із напрямів удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів на підприємстві є спрощення оформлення операцій, які пов'язані з оприбуткуванням та витратами матеріальних цінностей. Відпуск матеріалів у виробництво, де це доцільно, можна оформляти на підставі встановленого ліміту безпосередньо в картках складського обліку матеріалів, передбачивши в них підпис особи, яка отримує цінності. Також можна на картках складського обліку відображати і внутрішнє переміщення цінностей.

Виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркових перевірок, які мають велике значення у збереженні матеріалів.

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [2].

Основними шляхами удосконалення організації обліку виробничих запасів на підприємстві є:

- удосконалення методичних і організаційних основ обліку виробничих запасів (уточнення поняття "виробничі запаси", уточнення класифікації та методики оцінки виробничих запасів у конкретному підприємстві);
- обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів;
- удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт обліку виробничих запасів;
- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств.

Для вирішення наведених вище основних завдань удосконалення системи обліку виробничих запасів слід звернути увагу на типові порушення і помилки пов'язані з операціями виробничих запасів в обліку, а саме:

1. недотримання організаційних вимог щодо організації ведення бухгалтерського обліку операцій з виробничими запасами, зокрема, укладення

договорів про матеріальну відповідальність, відсутність аналітичного обліку виробничих запасів;

2. правильність визначення первісної вартості виробничих запасів в залежності від способів їх надходження на підприємство;

3. списання виробничих запасів понад норми, передбачені технологічним процесом;

4. відсутність проведення щорічної інвентаризації виробничих запасів;

5. правильність визначення первісної вартості виробничих запасів в залежності від способів їх надходження на підприємство;

6. неправомірна переоцінка виробничих запасів та відображення її вартості в обліку; – правильність визначення фінансового результату від реалізації виробничих запасів та визначення податкових зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 №246 (зі змінами та доповненнями).

2. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.

3. Рибалко О.М., Болдуєва О.В. Вдосконалення обліку виробничих запасів. // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – №6. – С. 210 – 215.

Фомін А.,

Мірошин Н.,

студенти III курсу групи Б-3/1,

науковий керівник:

к.е.н, доцент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

ПЕРВИННИЙ ОБЛІК: ЗНАЧЕННЯ Й ВАГА У ДОКУМЕНТООБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА

Невід'ємною частиною та першоосновою бухгалтерського обліку є первинний облік господарських операцій. Оскільки отримана облікова інформація має бути, насамперед, достовірною, вичерпною, повною та оперативною, то, відповідно, і носії такої інформації – первинні документи мають бути представленими на високому рівні. Саме дотримання всіх вимог щодо складання подібних документів і включає поняття «якість первинної документації».

Документом є доказ, свідоцтво, а документацією – сукупність документів, з допомогою яких оформляють господарські операції на підприємствах.

Документ є основою для бухгалтерських записів в реєстрі і може використовуватися як доказ під час суперечок, що виникають між організаціями, а також юридичними і фізичними особами, їх також використовують органи суду і

арбітражу. Всі господарські операції повинні відображатися в обліку на підставі виправдувальних документів. При цьому первинні облікові документи можуть бути прийняті до обліку тільки в тому випадку, якщо вони складені за типовою формою та змістом. Отже, господарська операція, яка не є оформленою належним чином, як правова економічна подія місця не має (відсутній об'єкт бухгалтерського обліку).

Кожен документ повинен містити загальні показники. Ці показники називають реквізитами, і вони є обов'язковими при складанні будь-якого документа. Реквізити, обов'язкові для складання документи – це назва документа; дата складання документа; номер; зміст господарської операції; підстава для її здійснення; вимірники; підписи відповідальних осіб.

Встановлений перелік та порядок розташування реквізитів у документі утворюють його форму. Форми документів є стандартними за розмірами. Крім обов'язкових реквізитів використовують й додаткові. Додаткові уточнюють або доповнюють зміст операції

Правильно оформлені документи приймають у бухгалтерії, де їх обробляють, перевіряють і використовують для записів в регістрах аналітичного і синтетичного обліку за кореспондуючими рахунками. Перевірка в бухгалтерії отриманих документів проводиться у відповідності з чинними нормативно-законодавчими документами.

Перевірка проводиться за трьома напрямках: встановлюється законність господарської операції; згідно з оформленням документів встановленим вимогам, перевіряється повнота і правильність заповнення всіх реквізитів, наявність підписів відповідальних осіб, своєчасність складання і подання до бухгалтерії; правильність арифметичних підрахунків. Неправильно оформлені документи повертаються для виправлення або затримуються для з'ясування обставин.

Господарська діяльність підприємств супроводжується здійсненням значної кількості операцій, які фіксуються в спеціально призначених для цього документах. Таким чином, первинні документи є носіями інформації про господарсько-економічне життя підприємства, а первинний облік є початковою стадією господарського обліку та початком документообороту.

Документація господарських операцій має, насамперед, велике економічне та юридичне значення. Економічне значення полягає в тому, що за допомогою документів ведуть облік, здійснюють контроль за виробничою діяльністю та її аналіз. З юридичного боку, первинний документ – це письмове свідчення здійснення операції, підтвердження її законності.

Первинний документ є джерелом інформації для організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Важливим фактором покращення стану та оперативності облікової роботи має стати скорочення кількості первинної документації за рахунок використання нагромаджувальних багатоденних документів, зменшення числа копій документів та використання одного документа для відображення кількох однорідних за змістом технологічних операцій.

Первинний облік є повноцінною складовою системи бухгалтерського обліку. У теорії бухгалтерського обліку традиційно первинний облік представ-

лений як початкова стадія облікового процесу, яка включає в себе «документування операцій ... (тобто спостереження, вимірювання і запис операцій у документах), обробка та рух первинних документів до здачі їх в архів» [1, с. 16]. З іншого боку, науковці у сфері бухгалтерського обліку визначають первинний облік як самостійну систему, яка потребує належної організації і має свої закони, особливості та зв'язки – внутрішні і зовнішні. Так, характеризують первинний облік як єдину, повторювану в часі, організовану систему збору, вимірювання, реєстрації, накопичення інформації, а в умовах автоматизованих систем управління – її передачі та первинної обробки [2, с. 12]. На наш погляд, первинний облік – це складова (початкова стадія) системи бухгалтерського обліку, на якій здійснюється оформлення активів, зобов'язань і господарських операцій бухгалтерськими документами, та початковий і дуже важливий етап документообороту на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т.А. Документування в системі бухгалтерського обліку: теорія і методологія: автореферат дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Т.А. Бутинець. – К., 2001. – 21 с.
2. Безверхий К.В. Облікові документи як первинна складова обліково-звітної документації / К.В. Безверхий // Європейський вектор економічного розвитку –2013 – № 1 (14) – с. 11-19.

Цапок І.Г.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н, професор Корінько М.Д.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ

Облік витрат на підприємстві та калькулювання собівартості продукції завжди вважалися найважчими ділянками в роботі бухгалтерії будь-якого підприємства. І ці важливі та важкі ділянки обліку мають певний обсяг проблем, що потребують вирішення.

По-перше, в сучасній економічній літературі існують, різні визначення такого поняття як «витрати». Розбіжності виникають з різних причин, але основною є різні підходи до саме цієї категорії. В одних літературних джерелах «витрати» розглядають з позиції придбання засобів виробництва [5, с.118], в інших з позиції використання їх в процесі виробництва [2, с.23].

Керуючись думками таких економістів як: Друрі К. [2 с.23], Голов С. Ф. [3, с.43], Поляк Г. Б. [4, с.60], Коцюба О. С. [5, с.42], існує багато проблем формування класифікацій витрат різного характеру.

Основною проблемою обліку витрат на підприємствах в нашій державі є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Ця

проблема є досить складною й стосується всього нашого суспільства, особливо системи державної влади, способу життя громадян, системи оподаткування й тіньового сегменту української економіки. Нині переважна кількість українських підприємств відображає власні витрати неповністю, приховуючи їх різними способами, зазвичай заради зменшення суми податків.

Найбільш суттєвий відсоток витрат, що залишається поза обліком, належить до витрат на оплату праці, тому не дивно, що в науці є такий термін як «тіньова зарплата». Джерелом для покриття такої заробітної плати є кошти які являються і мають назву «тіньові доходи», які виникають за рахунок вартості не облікованої реалізованої продукції [4 с.60]. Основних причин «тіньової зарплати», є кілька:

- ✓ Корупція в державних органах влади і місцевих органах влади, що передбачає систематичне отримання хабарів, відмивання коштів, які впливають як на собівартість продукції так і на справедливую ціну продажів;
- ✓ Відсутність дієвих та зрозумілих, правильно складених нормативно-правових актів України;
- ✓ Значний відсоток відрахувань з фонду оплати праці до соціальних фондів, що посилює тягар податків на підприємства і не дає їм змоги нормально розвивати свій бізнес;
- ✓ Низька ефективність чинних видів, типів, форм систем і механізмів економічного контролю витрат в Україні.

Згідно з п. 16 П(С)БО 16 «Витрати», загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні. Але насправді саме такий розподіл витрат доволі важко зробити, так само як і важко визначити які витрати на обслуговування і управління виробництвом змінюються пропорційно до обсягу діяльності, а які не змінюються [1]. Тому велика кількість підприємств взагалі не роблять поділу загальновиробничих витрат на змінні чи постійні, а просто розподіляють повністю їх суму з використанням обраної ними бази. Отже, всі загальновиробничі витрати на цих прибуткових підприємствах є розподіленими та включаються повністю у виробничу собівартість продукції [3. с.43]. Завдяки цьому виникають наступні дві проблеми: перша – це, використання показника «нормальна потужність», друга – це, недоцільне виділення нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і віднесення їх до собівартості реалізованої продукції. Як зазначено в тому самому пункті 16, П(С)БО 16 «Витрати» передбачено, що постійні загальновиробничі витрати розподіляються виходячи з нормальної потужності підприємства [1]. Але визначити «очікуваний середній обсяг діяльності», який може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох операційних циклів або операційних періодів для багатьох підприємств стало надзвичайно серйозною проблемою. Саме в нашій державі, взагалі говорити про нормальні умови або звичайну діяльність важко. Це пов'язано в першу чергу саме з політичною і економічною нестабільністю України. Умови, в яких існують підприємства надзвичайно швидко змінюються. Що стосується нерозподілених постійних загальновиробничих витрат, то їх сума часто становить невеликий відсоток. На мій погляд

не є доцільним виділяти їх в окрему групу та відносити до собівартості реалізованої продукції.

Наступною проблемою обліку матеріальних витрат підприємства є проблема створення єдиної бази на державному рівні, яка була б максимально інформаційною. І мала б в собі всі норми та нормативи для обліку та контролю за витратами підприємства. Така інформаційна база дуже необхідна Україні, адже місткість матеріалів у вітчизняній продукції значно вища, ніж у країнах Близького Заходу. Це означає, що в саме нашій державі вагома частка списаних на витрати виробництва матеріальних цінностей розкрадається чи насправді використовується на виробництво тіншової продукції, яку підприємство не ставить на облік взагалі і за яку не платить ніяких податків, зборів та платежів.

Нормативна база, яка існує в нашій державі Україні, безнадійно застаріла. Законодавча і виконавча служби нашої держави зобов'язані приділяти більше уваги розробці й запровадженню норм і нормативів, створити єдину базу обліку на всій території держави з метою скорочення сум непродуктивних витрат та наведення порядку і дисциплін на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. П(с)БО 16 «Витрати» (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»), затверджене наказом Мін. Фін. України від 31.12.1999 р., № 318 (разом зі змінами та доповненнями) // Верховна Рада України. – Електронний ресурс. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>
2. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет // М.: Аудит, ЮНИТИ, 2009. – 783 с.
3. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. – Київ: Лібра, 2010. – 880с.
4. Колчина Н.В., Поляк Г.Б., Павлова Л.П. Финансы предприятий // Москва: Юнити-Дана, 2009 – 447 с.
5. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами навчально-методичний посібник (самостійне вивчення дисципліни). – К.: КНЕУ, 2009 –350с.

Швець О.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта, є наявність та раціональне використання виробничих запасів (оборотних активів).

Одним із напрямів удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів на підприємстві є спрощення оформлення операцій, які пов'язані з оприбуткуванням та витратами матеріальних цінностей. Відпуск матеріалів у виробництво, де це доцільно, можна оформляти на підставі встановленого ліміту безпосередньо в картках складського обліку матеріалів, передбачивши в них підпис особи, яка отримує цінності. Також можна на картках складського обліку відображати і внутрішнє переміщення цінностей.

Виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркового перевірок, які мають велике значення у збереженні матеріалів.

Для забезпечення збереження виробничих запасів, правильного приймання, зберігання та відпуску велике значення має наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями.

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [1].

У зарубіжній практиці управлінню оборотними активами приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Одним із напрямків є оптимізація формування виробничих запасів.

Основними напрямками удосконалення обліку виробничими запасами є: узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю; проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї

сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [2, с. 321].

Поліпшенню ресурсо постачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [3].

Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо.), картки складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (без документальну систему оформлення витрат матеріалів) [4].

Доцільною також є розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями. Проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) знижують ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Доцільне використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Крім того:

- ✓ створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;
- ✓ видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції, і мають право підпису первинних документів;
- ✓ контроль з боку працівників бухгалтерії за правильністю оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання);

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності, дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також досягти їх економії.

Список використаних джерел:

1. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.
2. Сопко В. В. та ін. Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. В. Сопко та ін. – Тернопіль: Астон, 2009. – 496с.
3. Бутинець Ф.Ф.: Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В. Г. Швець. – [2-ге вид., перероб. і доп.]– К.: Знання, 2006. – 525 с.

Шевченко А.І.
магістр, група Б5/1;
Янковська Т.Ю.,
студентка, група Б3/1,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Сирцева С.В.,
Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГАРАНТІЙНОГО РЕМОНТУ ІЗ ВИВЕЗЕННЯМ ОБЛАДНАННЯ ЗА КОРДОН

У випадку придбання товару неналежної якості покупець протягом гарантійного строку має право на безплатне усунення недоліків товару в розумний строк (тобто на гарантійний ремонт за рахунок продавця).

Відповідно до Митного кодексу України для вивезення обладнання в цілях гарантійного ремонту за кордоном застосовується митний режим переробки за межами України. Саме в цьому митному режимі здійснюються операції з ремонту товарів, у тому числі модернізації, відновлення та регулювання, калібрування [1].

Для вивезення обладнання на ремонт покупець-резидент повинен отримати дозвіл митного органу. Для цього потрібно подати заяву митному органу (оформляється в довільній формі), до якої додати такі документи:

- 1) ЗЕД-контракт, який містить умову щодо проведення гарантійного ремонту обладнання, конкретний перелік проводжуваних ремонтних робіт товару, що вивозиться, і строк їх виконання;

2) інші документи (за бажанням декларанта, наприклад, висновок експертів про необхідність проведення ремонту).

Після ремонту обладнання має бути повернене в Україну в митному режимі імпорту.

Відповідно до Податкового кодексу України ввезення обладнання звільняється від сплати мита і ПДВ за умови, що товар повертається в Україну:

– у межах строку, встановленого митним органом у дозволі на вивезення для ремонту;

– у відремонтованому вигляді [2].

Як правило, і гарантійний ремонт проводиться з метою підтримки об'єкта в придатному для використання стані. Тому в бухгалтерському обліку припиняти амортизацію об'єкта основних засобів на період гарантійного ремонту не обов'язково [3].

ЗЕД-контрактом може передбачатися компенсація витрат покупця на доставку обладнання постачальникові для гарантійного ремонту. У цьому випадку в бухгалтерському обліку витрати, здійснені покупцем, включаються до складу витрат залежно від напрямку використання обладнання. Наприклад, якщо обладнання виробниче, такі витрати включаються до складу загальновиробничих витрат (Дт 91 «Загальновиробничі витрати»). Якщо заздалегідь відомо, що витрати на гарантійний ремонт будуть компенсовані нерезидентом, вони відносяться до складу інших витрат операційної діяльності (Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності»). Сума компенсації, отриманої від нерезидента, включається до іншого операційного доходу (Кт 719 «Інші доходи від операційної діяльності»).

Облік за податком на прибуток ведеться за правилами бухгалтерського обліку всіма платниками, оскільки коригування фінансового результату нормами ПКУ для такого випадку не передбачено.

Компенсація здійснених витрат покупця на вивезення обладнання в цілях гарантійного ремонту не підпадає під визначення постачання товарів, тобто ПДВ нараховувати не потрібно.

Отже, для вивезення обладнання за кордон із метою гарантійного ремонту застосовується митний режим переробки за межами України. А ввезення обладнання після ремонту здійснюється в митному режимі імпорту. За дотримання умов, передбачених МКУ, вивезення і ввезення звільняються від обкладення ПДВ при митному оформленні. На період проведення ремонту з метою відновлення працездатності обладнання нарахування амортизації не припиняється (нормами П(С)БО 7 «Основні засоби» це не передбачається).

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 15.02.2020).

2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI із змінами і доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html (дата звернення: 15.02.2020).

3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. №92 / Міністерство фінансів України. URL: <https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Polozhennya-standartu-buxgalterskogo-obliku-7-Osnovni-zasobi> (дата звернення: 15.02.2020).

Щека А.Ю.,
студент III курс, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Юрченко О.А.,
Коледж бізнесу та аналітики
Національної академії статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПОКУПЦІ», ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В умовах ринкових відносин, діяльність вітчизняних та іноземних суб'єктів господарювання пов'язана з реалізацією продукції, (товарів, робіт і послуг) вимагає виконання економічних і соціальних завдань, зокрема: формування доходів та розрахунок прибутку від господарських операцій між покупцями і продавцями; створення доданої вартості на підприємствах всіх форм власності; визначення впливу соціальної відповідальності на ведення бізнесу; визначення економічної відповідальності при формуванні відносин між підприємствами.

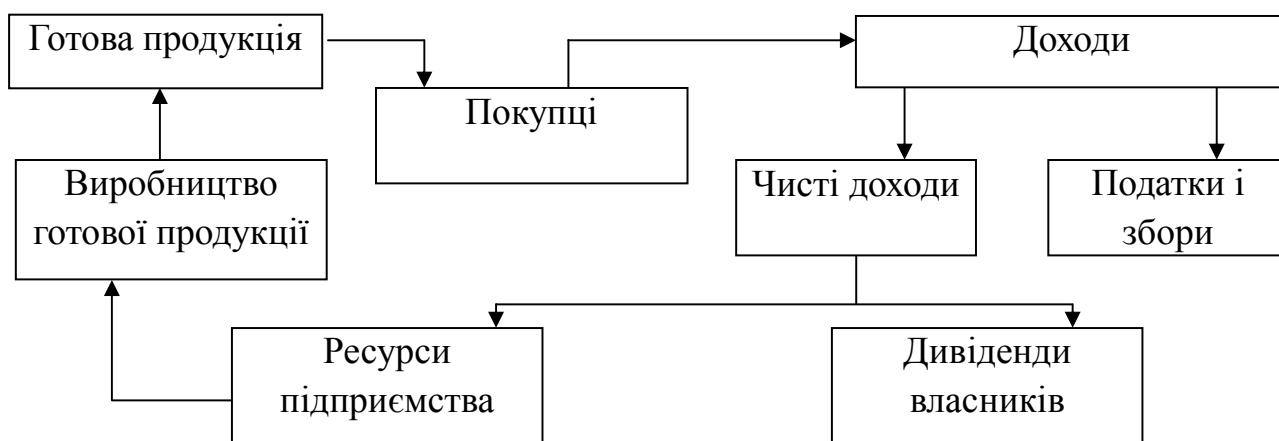
Питанням дослідження проблеми обліку розрахунків із покупцями та замовниками займалися такі вітчизняні науковці, зокрема: Т. Бутинець [1], Ф. Бутинець [2], Р. Гріфін [3], Я. Сливка [5], Н. Ткаченко [6], Н. Цегельник [8] та інші. Однак дискусійним залишаються питання щодо формулювання поняття «покупці» та його впливу на організацію та методіку бухгалтерського обліку.

Враховуючи умови в яких перебувають на даний час більшість вітчизняних промислових підприємств, відносини, які складаються між покупцями та замовниками мають базуватися на таких принципах:

- вільний вибір видів діяльності;
- самостійне формування програми діяльності, вибір споживачів продукції, встановлення цін на продукцію, товари, роботи чи послуги;
- комерційний розрахунок та власний комерційний ризик;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності та використання належної частки валютної виручки на свій розсуд.

Слід зауважити, що відносини, які виникають між покупцем і продавцем здійснюється в умовах ринку. Так, сучасна економічна теорія, визначаючи місце покупця у системі ринкових відносин підприємства, вважає головним, розуміння його інтересів та вміння підприємця задовольнити його потреби. Поряд з розв'язанням завдань ефективного управління, використання обмежених

ресурсів для потреб покупця є пріоритетним у господарській діяльності і ключовим у забезпеченні успіху будь-якого виду бізнесу.

Рис. 1. Місце покупців у господарській діяльності виробничого підприємства*

*Джерело: узагальнено автором на основі [8]

Задля формування теоретичного базису облікового забезпечення розрахунків з покупцями, доцільно розкрити проблематику трактування сутності поняття «покупці».

Проведений огляд довідкової, навчальної та наукової літератури щодо теми дослідження представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи до дефініції поняття «покупці» у літературних джерелах

Автор, джерело	Визначення
Гріфін Р., Яцура В.	Покупці – це ті хто платять гроші для придбання товарів та послуг підприємства [3, с. 58]
Завадський Й.С., Осовська Г.В., Юркевич О.О.	Покупець оптовий – посередник, який на відміну від інших посередників представляє лише роздрібних торговців. Купує за їх дорученням на комісійних засадах товари виробників або їх представників. [4, с. 313]
Бутинець Ф.Ф.	Покупці – це фізичні або юридичні особи які купують товари (робот, послуги). [2, с. 352]
Чижевська Л.В., Береза С.А.	Покупці – це фізичні або юридичні особи які купують товари (робот, послуги). . [1, с. 416]
Ткаченко Н.М.	Покупець (замовник) – той, кому підприємство реалізувало свою продукцію (в тому числі реалізація продукції по бартеру). [6, с. 218]
Цегельник Н.І.	Покупці – фізичні або юридичні особи, які зустрічаються на ринку з продавцем формуючи попит та пропозицію, забезпечуючи конкурентоспроможність один одного та в результаті отримують продукцію, блага, за які була здійснена оплата. [8, с. 66]

Як бачимо із наведеної вище інформації, поняття «покупці» трактується:
– як особи (юридичні чи фізичні), які безпосередньо здійснюють купівлю;

- посередники, представники роздрібних торговців, купують за дорученням;
- замовники виготовлених товарів і послуг та їх отримувачі;
- одна зі сторін договору купівлі-продажу.

На існування такої різноманітності дефініцій впливають різні підходи до розуміння досліджуваного поняття (економічний, фінансовий, обліковий тощо). Науковці розглядають одну проблему під різним соусом.

Вважаємо, що сутність поняття «покупці» має ґрунтуватися на сучасній філософії ведення бізнесу, яка полягає в орієнтації на споживача; сегментації ринку товарів (робіт, послуг); визначення місткості ринку, споживчих якостей продукції, підходів до ціноутворення; націленості маркетингової політики підприємства.

Отже, за результатами проведеного дослідження, нами було уточнено принципи, на яких функціонують відносини покупців і замовників; розглянуто роль і місце покупців у господарській діяльності виробничого підприємства; узагальнені підходи вітчизняних науковців щодо дефініції у літературних джерелах поняття «покупці»; з'ясовані принципи на яких функціонує філософія бізнесу щодо розрахунків із покупцями та замовниками.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т. А., Чижевська Л. В., Береза С. А. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Житомир : ЖІТІ, 2000. 672с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Вид. 8-е, допов. і переробл. Житомир : Рута, 2009. 672 с.
3. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту : підручник. Львів : БаК, 2003. 624 с.
4. Завадський Й. С., Осовська Г. В., Юркевич О. О. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво : навч.-метод. посібник. Житомир : ЖІТІ, 1999. 444 с
5. Сливка Я.В. Покупець і замовник: спільне і відмінне / Я.В. Сливка // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: економічні науки. – 2009. – №4 (50). – С. 166-170
6. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : Алеута, 2008. 926 с.
7. Турченко М. О., Швець М. Д. Маркетинг : підручник. Київ : Знання, 2011. 319 с.
8. Цегельник Н. І. Облік розрахунків з покупцями: вітчизняний і зарубіжний досвід. The scientific method. 2017. № 8 (8), vol. 1. P. 67–74.

Щербина В.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Ільченко О.О.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДОПОСТАЧАННЯ

Актуальність теми дослідження обумовлена роллю підприємств водопостачання в національній економіці та значними обсягами дебіторської заборгованості в складі їх активів.

Організація і методика бухгалтерського обліку на підприємствах житлово-комунального господарств, в тому числі й на підприємствах водопостачання, значною мірою обумовлена особливостями цієї галузі економіки, серед яких [1, с. 137]: висока соціальна значущість, що зумовлює контроль з боку держави та державне регулювання; високий рівень комплексності, різноманітність видів робіт; неможливість відмови від житлово-комунальних послуг; специфічність розрахунків із споживачами послуг.

Специфіка діяльності цих підприємств полягає в наявності значних обсягів простроченої дебіторської заборгованості споживачів послуг – населення та юридичних осіб. За даними Державної служби статистики України рівень оплати населенням послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у 2018 році склав 89,2%. Значення цього показника, значно нижчі від середнього по Україні, зафіксовані в Луганській (69,5%), Рівненській (79,1%), Чернівецькій (83,1%) областях. Загальна сума заборгованості населення України за послуги з централізованого водопостачання та водовідведення становила на 1.01.2019 р. 2109,3 млн. грн. Протягом 2018 року було укладено 74,5 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на суму 505,4 млн. грн., сума внесених платежів із погашення цієї заборгованості склала 289,7 млн. грн. [2].

Особливістю діяльності підприємств водопостачання є те, що першою подією є надання послуги споживачам, тобто реалізація послуг в кредит. Отже, поточна дебіторська заборгованість комунального підприємства – це сума реалізованих послуг в кредит, тобто з відстроченням платежу. Вона визнається одночасно із визнанням доходів від реалізації послуг. Природно, що в такій ситуації мають місце ризики непогашення дебіторської заборгованості. Відповідно, в балансах комунальних підприємств завжди мають відображатися суми дебіторської заборгованості, щодо повернення якої є сумніви.

Для бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості на підприємствах комунальної галузі застосовується рахунок 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», тобто споживачами послуг, який має декілька субрахунків третього порядку: 3611 «Розрахунки з підприємствами і організаціями»; 3612 «Розрахунки з населенням»; 3613 «Розрахунки з бюджетними установами». Аналітичний облік розрахунків із споживачами послуг ведеться абонентськими відділами підприємства по кожному абоненту за кожним

пред'явленим до сплати рахунком. За дебетом рахунка 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» відображається продажна вартість реалізованої продукції та наданих послуг, яка включає податок на додану вартість; за кредитом – суму платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, в касу та інші види розрахунків.

Наявність значних обсягів простроченої дебіторської заборгованості обумовлює необхідність створення резерву сумнівних боргів, що передбачається П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» і пояснюється необхідністю оцінки активів за вартістю, що може бути отримана від їх реалізації або використання. Сумнівний борг - це поточна дебіторська заборгованість, відносно якої є невпевненість її погашення боржником [3].

Резерв сумнівних боргів - це резерв, який створюється з метою покриття у майбутньому безнадійної дебіторської заборгованості. Він коригує дебіторську заборгованість до її реалізаційної вартості, дозволяє підприємству показати, що відповідна сума не може бути стягнута з дебіторів. Таким чином в умовах ризику неплатоспроможності покупців, підприємство попереджає виникнення втрат від сумнівної дебіторської заборгованості. Резерв сумнівних боргів створюється за наявності сумнівної заборгованості, а приводом для використання сум резерву є наявність безнадійної заборгованості [4, с. 1183].

Для визначення величини резерву згідно з п. 8 П(С)БО 10 передбачено використовувати наступні методи: виходячи із платоспроможності окремих дебіторів, питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на умовах наступної оплати та на основі класифікації дебіторської заборгованості [3]. На підприємствах комунального господарства, для визначення суми резерву, як правило, застосовують два методи:

– для підприємств-боржників – виходячи із платоспроможності окремих дебіторів;

– для населення – на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Первинним документом для нарахування резерву сумнівних боргів є розрахунок бухгалтерії. Критерії сумнівності та письмові підтвердження визнання дебіторської заборгованості сумнівною наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Письмові підтвердження визнання дебіторської заборгованості сумнівною

Критерії сумнівності	Джерело інформації	Документи, що підтверджують доцільність нарахування резерву сумнівних боргів
Прострочення терміну оплати	Договори або рахунки	– Акт інвентаризації дебіторської заборгованості; – договір на постачання продукції (товарів), виконання робіт, надання послуг;
Порушення справи про визнання боржника банкрутом	Постанови суду	– документи, які підтверджують виконання укладеного договору (акт приймання-передачі); – рішення суду про відмову в позові до підприємства-дебітора про стягнення заборгованості; – виписка з Державного реєстру юридичних осіб про ліквідацію підприємства-боржника; – довідка органів Міністерства внутрішніх справ про неможливість розшуку підприємства-дебітора

Джерело: узагальнено автором за [5; 6]

Планом рахунків для обліку резерву сумнівних боргів передбачено балансовий, контрактивний, регулюючий рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». За кредитом у кореспонденції з рахунками обліку витрат відображається створення резерву сумнівних боргів, за дебетом у кореспонденції з рахунками обліку дебіторської заборгованості – списання сумнівної заборгованості, та в кореспонденції з рахунками обліку доходів – зменшення нарахованого резерву. Рахунок не закривається в кінці звітного періоду, його кредитове сальдо є сумою потенційної безнадійної дебіторської заборгованості.

Таким чином, наявність значних сум безнадійної дебіторської заборгованості на комунальних підприємствах обумовлює необхідність створення резерву сумнівних боргів. Проте слід зауважити, що на сьогодні багато підприємств ігнорують його нарахування і взагалі не ведуть облік безнадійної дебіторської заборгованості в умовах розрахунку резерву сумнівних боргів, що є порушенням норм П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Список використаних джерел:

1. Архипенко С. В. Житлово-комунальне господарство як об'єкт обліку. Необхідність та особливості обліку витрат та калькулювання собівартості в сфері ЖКГ / С. В. Архипенко // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Випуск 13-1. – С. 136-139.

2. Про оплату населенням житлово-комунальних послуг у грудні 2018 року: експрес-випуск Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2019/01/13.pdf>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом МФУ 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

4. Линник О. І. Резерв сумнівних боргів: особливості створення та відображення у бухгалтерському обліку / О. І. Линник, А. А. Флоря // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 8. – С. 1182-1186.

5. Олексенко М. В. Формування резерву сумнівних боргів. Сучасний стан справ / М. В. Олексенко // Вісн. Бердян. ун-ту менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 1. – С. 181-184.

6. Федорченко О. Є. Удосконалення створення і обліку резерву сумнівних боргів / О. Є. Федорченко // Зб. наук. праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – Вип. 21. – Черкаси: ЧДТУ, 2014. – С. 131-134.

Яковчук І. В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м.Київ)

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

У сучасних умовах становлення ринкової економіки України зростає потреба в удосконаленні бухгалтерського обліку, особливо це стосується великих підприємств де існує велика кількість господарських операцій, від відображення правильності яких залежать результати діяльності.

Особливе місце у виробничій діяльності підприємства займають малоцінні і швидкозношувані предмети (далі – МШП), адже вони є засобами праці невисокої вартості з недовгим терміном служби, які відносяться до класу запасів. Малоцінні та швидкозношувані предмети суттєво відрізняються від інших видів запасів, бо МШП багаторазово беруть участь у виробництві та зберігають свою натурально – речову форму до кінця строку корисного використання.

Малоцінні та швидкозношувані предмети виконують роль допоміжних засобів праці або створюють належні умови для праці. Вони представлені численними номенклатурами, різними за функціональним призначенням: інструменти, інвентар, спецодяг, меблі, канцтовари, посуд, столова білизна тощо. Вартість окремих одиниць, як правило, є незначною у масштабах підприємства. Такі характеристики часто є полем для зловживань. Наприклад, використання інструментів для особистих потреб, не пов'язаних із господарською діяльністю підприємства, призводить до прискореного фізичного зносу предметів, а отже додаткових витрат на купівлю нових [1, с. 267]. З іншого боку, постає питання вчасного та адекватного господарським потребам оновлення зношених предметів, використаних за призначенням. Розуміння суті малоцінних швидкозношуваних предметів та методика їх обліку відіграє важливу роль в діяльності підприємства.

Питання обліку МШП на підприємствах мають дискусійний характер, про що свідчить наявність проблем, пов'язаних з правильністю відображення на рахунках бухгалтерського обліку надходження МШП та зміни їх вартості в процесі експлуатації, правильність віднесення до витрат та списання МШП. За економічним призначенням вони аналогічні до основних засобів праці, але обліковуються окремо. Це зроблено з метою спрощення планування та обліку, а також вирішення ряду фінансових питань, пов'язаних з приховування в обліку МШП, непродуктивних витрат МШП, внесення неправдивих даних до фінансової звітності, несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризацій МШП. Як засоби праці у процесі використання ці предмети теж поступово передають свою вартість заново виробленим продуктам, але в межах

операційного періоду, у зв'язку з чим до них застосовують специфічні методи обліку [2, с. 235].

Найбільша кількість авторів (37 %) трактують МШП як актив, що використовується протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більший від одного року. Інша група дослідників трактують МШП як засіб праці (27 %) та предмет праці (27 %). І найменшу питому вагу серед визначень МШП займає їх інше трактування (9 %).

Більшість наведених визначень є неповними, не розкривають сутність МШП або розглядають тільки одну з її сторін. Тому під поняттям “малоцінні швидкозношувані предмети” слід розуміти матеріальні активи, очікуваний строк використання яких становить менше одного року і протягом терміну використання вони зберігають свою початкову фізичну форму, не втрачаючи своїх функціональних якостей. МШП визнаються активом у тому випадку, коли існує ймовірність, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірна визначена.

Відповідно до П(С)БО 9 "Запаси" [3], малоцінні та швидкозношувані предмети визнаються активом, якщо:

- існує імовірність того, що в майбутньому підприємство отримає економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;
- вартість МШП може бути достовірно визначена.

У Методичних рекомендаціях, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2 (із останніми змінами та доповненнями від 30.12.2013 р.) [4] вказані ще два критерії визнання МШП активом:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності або з правом повного господарського оперативного управління на придбані (отримані) запаси;
- підприємство здійснює управління та контроль за МШП.

Віднесення предметів до основних засобів і МШП впливає на трудомісткість обліку та собівартість продукції. Синтетичний і аналітичний облік основних засобів більш трудомісткий порівняно з обліком МШП. При віднесенні об'єктів до МШП підприємства мають значний вибір варіантів списання їх вартості на витрати виробництва та обігу, адміністративні витрати, собівартість продукції.

Малоцінні та швидкозношувані предмети можуть знаходитися на складах підприємства і в експлуатації на матеріальній відповідальності окремих працівників. За своїм складом малоцінні предмети поділяються (класифікуються) таким чином: інструменти та пристосування, спеціальний та фірмовий одяг, постільні речі, знаряддя лову, тара, предмети напрокат, тимчасові споруди та пристрої терміном служби до 1 року. Підхід до класифікації МШП пропонує застосовувати Лисюк О. стверджуючи, що “запасами, які можуть вважатись малоцінними та швидкозношуваними є: недорогі інструменти і приладдя; господарський інвентар; спеціальний одяг, спеціальне взуття, термін

використання яких коротший за рік; столовий посуд, сервірувальне приладдя; інвентар для проведення спортивних та культурно-масових заходів” [5, с. 32]

Інший підхід до класифікації МШП виділяють Кесарчук Г.С., Машика М.В., які зазначають, що “в загальному, малоцінні активи можна поділити на дві групи:

– оборотні – відображаються в складі запасів у другому розділі активу балансу “Оборотні активи”;

– необоротні – відображаються в першому розділі активу балансу “Необоротні активи” в складі основних засобів. Основним та єдиним критерієм віднесення активів до МШП чи малоцінних необоротних матеріальних активів в бухгалтерському обліку є строк їх корисного використання” [7, с. 224].

Зазначимо, що у визначенні МШП, наведеному в П(С)БО 9 “Запаси”, відсутній вартісний критерій і немає посилання ні на який перелік предметів, а передбачається лише один критерій при віднесенні предметів праці до складу МШП, а саме: предмети повинні використовуватися протягом не більш одного року.

Шваб В.М. вважає, що “при розмежуванні засобів праці між основними засобами і малоцінними необоротними матеріальними активами з однієї сторони, і малоцінними та швидкозношуваними предметами з іншої, слід застосовувати єдиний критерій – строк експлуатації об’єктів. Вартісну ознаку можна встановлювати тільки для розмежування предметів між основними засобами і малоцінними необоротними матеріальними активами. При цьому віднесення засобів праці до малоцінних необоротних матеріальних активів необхідно законодавчо обмежити певним строком експлуатації цих об’єктів” [8, с. 312].

Тотожну класифікацію МШП пропонує застосовувати Беляєва Л.А., зазначаючи, що “всі малоцінні активи поділяють на дві групи. До першої групи входять МШП, строк використання яких менше одного року (операційного циклу), їх відносять до складу запасів підприємства. Вони обліковуються на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і відображаються у розділі II активу Балансу в складі виробничих запасів (рядок 100). Знос на ці МШП не нараховують, а їх вартість при передачі в експлуатацію списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів.

До другої групи включають малоцінні активи, строк використання яких перевищує один рік (операційний цикл), вони підлягають включенню до складу необоротних активів підприємства, обліковуються на субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» та відображаються в розділі I активу Балансу в складі основних засобів і на них нараховується знос” [9, с. 289-290].

Отже можна зробити висновок, що авторами переважно наводяться дві класифікаційні ознаки МШП: за видами; за термінами використання. Класифікація МШП дає змогу структурувати їхнє видове та змістовне розмаїття та дає можливість здійснювати контроль, управління їх використанням на основі класифікаційних ознак. Вважаємо за доцільне використовувати наступну класифікацію МШП (рис. 2).

Класифікація малоцінних швидкозношуваних предметів суб'єкта господарювання

За джерелами фінансування	<ul style="list-style-type: none"> • Власні МШП • Залучені МШП
За характером участі в діяльності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • МШП у сфері виробництва • МШП у сфері обігу • МШП у сфері послуг
За термінами експлуатації	<ul style="list-style-type: none"> • МШП, що використовується менше одного року • МШП що використовується більше одного року
За видами	<ul style="list-style-type: none"> • знаряддя лову; • спеціальні інструменти і спеціальні пристосування; • спеціальний одяг, спеціальне взуття; • тимчасові (нетитульні) споруди; • тара; • предмети прокату

Рис. 2. Класифікація МШП суб'єкта господарювання

Така класифікація дає змогу оцінити структуру, та виокремити напрями діяльності, які вимагають перегляду системи управління МШП.

Наведена класифікація МШП забезпечує виконання основних завдань обліку та контролю запасів, серед яких: раціональне визначення одиниці обліку МШП та формування номенклатури-цінника; організація складського господарства; достовірне визначення первісної вартості МШП; розкриття інформації про МШП у примітках до фінансової звітності.

Усі перераховані завдання сприяють формуванню інформації для ефективного управління МШП. Тому вдосконалення бухгалтерського обліку МШП слід здійснювати в напрямі розширення аналітичних рахунків відповідно до запропонованої класифікації.

При складанні наказу про облікову політику підприємству доцільно вказати наступне коло напрямів методологічних засад формування інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети (рис. 3). Внесені пропозиції суттєво підвищують рівень організації і методик обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.

Пропозиції з удосконалення облікової політики щодо обліку МПП

- чітке визначення номенклатури малоцінних швидкозношуваних предметів;
- порядок встановлення строку корисного використання (експлуатації) малоцінних швидкозношуваних предметів;
- організація оперативного кількісного обліку МПП за місцем експлуатації і відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання;
- облік спецодягу (перелік, строк експлуатації, оплата);
- оцінка надлишків МПП при інвентаризації;
- форми первинних документів, що використовуються для оформлення руху МПП, які не передбачені типовими формами первинного обліку;
- правила документообігу і технологію обробки інформації щодо МПП, порядок контролю за рухом МПП та відповідальність посадових осіб;
- порядок аналітичного обліку МПП

Рис. 3. Напрями удосконалення облікової політики з питань обліку МПП.

Список використаних джерел:

1. Білик М.С. Облік, аналіз та аудит: навч.посіб. / Білик М.С., Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Корягін М.В. та ін. К.: Кондор, 2008. 618с.
2. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко. Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2006. 1024 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджено Наказ Міністерства фінансів України 31.03. 99 № 87. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid>
5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07>
6. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник 3-є вид., перероб та допов. К.: Алерта. 2008. 926 с.
7. Лисюк О. Організація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в системі управління активами підприємства // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. 2016. С. 31-32.
8. Кесарчук Г.С., Машика М.В. Облік МПП: актуальні проблеми та шляхи вдосконалення // Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. Вип. 1 (42).С. 223-227.
9. Шваб В.М. Проблеми обліку малоцінних необоротних матеріальних активів і малоцінних та швидкозношуваних предметів // Вісник ЖНАЕУ. 2010. № 1. С. 310-315
10. Беляєва Л.А. Вплив на здійснення контрольних функцій сучасного стану обліку малоцінних активів // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. 2012. Вип. 6. С. 289-292.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 3.
ОПОДАТКУВАННЯ: ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА

Борис В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
старший викладач Свирида О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ПОДАТКОВА РЕФОРМА — ЗМІНИ, ЩО НАС ОЧІКУЮТЬ

Питання податкової системи України на сьогоднішній день є дуже наболілим і її зміна може відіграти вирішальну роль в становленні країни. Податкова система напряму впливає на інвестиційну привабливість та на бажання внутрішнього бізнесу розвиватись і розширюватись. А також податкова система напряму впливає на рівень доходів, їх детінізацію та соціальну захищеність населення.

Податкову систему України становить сукупність загальнодержавних та місцевих податків і зборів, що справляються в установленому Податковим кодексом України порядку, принципи, форми і методи їх встановлення, зміни або відміни та заходи спрямовані на забезпечення їх сплати. [1].

Світовий досвід показує, що максимальне спрощення податкової системи, мінімізація ставок оподаткування, а також стимуляція інвестицій в створення нових продуктів допомогли стрімкому розвитку країн які цього прагнули.

Урядом країни заявлено про податкову реформу найближчим часом. Так під час Українського сніданку на Всесвітньому економічному форумі в Давосі голова уряду запевнив потенційних інвесторів, що вже навесні нашу податкову систему змінять «у бік зменшення і спрощення». Йдеться, за його словами, про серйозне оновлення податкового законодавства, «аби зробити його більш справедливим». [3]

Ключові податки які потребують перегляду:

1. Податок на доходи фізичних осіб – загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян – резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні (та за її межами для резидентів). Вважається, що зміна ставки даного податку у бік зменшення стане одним із найбільших ефектів який вплине на економічний ріст, але задачею також є не втратити надходження до Державного та місцевих бюджетів (аналітики під час розрахунків дійшли висновку, що зменшення ставки ПДФО лише на 1% коштуватиме щорічно бюджету 20-25 мільярдів гривень), база оподаткування повинна збільшуватись. Реальні доходи населення повинні зростати та як і при зменшенні всіх податків ПДФО потрібно детінізувати. Якщо порівнювати: 18% (ставка податку яка діє на сьогоднішній день) від

заробітної плати у 5 тисяч гривень це 900 гривень, що значно менше, ніж 15% із 30 тисяч (4500 гривень).

2. Податок на виведений капітал. Одною з очікуваних та важливих податкових новацій є введення податку на виведений капітал (При цьому в залежності від того яким буде вид доходу розглядаються такі ставки податку як – 5, 15 і 20%). Податок на виведений капітал повинен стати заміною так званому корпоративному податку на прибуток підприємств (Ставка яка діє на даний момент – 18%). Є одна і сама важлива різниця між цими фіскальними платежами і полягає вона у тому, що базою оподаткування податку на прибуток є валовий прибуток бізнесу, не дивлячись на те куди використовуються кошти отримані від прибутку, та не дивлячись на те чи відбувається реінвестування. Тоді як базою оподаткування податком на виведений капітал є гроші, що виводяться з підприємства. Тобто, бізнес який реінвестує свої прибутки та вкладає їх у розвиток виробництва чи інноваційний розвиток, може на протязі необмеженого періоду удосконалюватися, розробляти інноваційні продукти за рахунок отриманих прибутків, фактично сплачуючи до бюджету на 15-20% менше, ніж бізнес, що «зупинився на місці» і по своїй суті проїдає «кошти».

3. Оподаткування ФОПів тобто єдиний податок:

На сьогоднішній день пропонують внести зміни в оподаткування ФОПів в ІТ галузі. Дана галузь традиційно для аутсорсингового бізнесу найбільше використовує ФОПів та ведуть діяльність на 3-й групі єдиного податку. ФОПів цієї групи єдиного податку називають «офшорною зоною всередині країни». Проблемою для ІТ бізнесу є те, що десять ФОПів не можливо монетизувати і в подальшому скласти ціну такого підприємства. Тому пропозиціями є – створити розроблену спеціально під ІТ бізнес п'яту групу єдиного податку та ці суб'єкти господарювання, також будуть працювати на спрощеній системі. Є великі труднощі з втіленням даної пропозиції на практиці. Таке нововведення має багато противників з усіх сторін і у владі і в бізнесі. Пропонується, щоб ФОПи ІТ-галузі, які добровільно оберуть для себе п'яту групу, платили до бюджету 5% єдиного податку, 1,5% військового збору, ЄСВ (база – дві мінімальні зарплати), а також додатковий збір на розвиток людського капіталу. Ставка останнього – диференційована: починаючи з 2020 року – 1%, з 2021-го – 2, з 2022-го – 3, з 2023-го – 4, у 2024 – 2029-му роках – 5%.

4. Створення та застосування електронної акцизної марки для продажу алкогольних та тютюнових виробів. Розраховують, що ці заходи «вибілять» ринок алкоголю та тютюну в Україні». Мета – простий та прозорий контроль за обігом підакцизної продукції та викорінення ухилення від сплати податків з акцизу.

5. Приведення податку на додану вартість (ПДВ) у відповідність до Директиви ЄС №112 «Про спільну систему податку на додану вартість», його «синхронізація» із європейським. Мета – уникнення подвійного оподаткування, усунення факторів, що можуть призвести до викривлення умов конкуренції та фіскальних завад для вільного руху товарів і послуг.

6. Зміни підходів до справляння податку на нерухомість. Пропонується змінити базу нарахування податку та опиратись не на метри квадратні, а на

вартість нерухомості. Таким чином вдасться уникнути несправедливості при розрахунку податку коли продається нерухомість в центрі столиці або в районному центрі. Це стане можливим після наповнення Базу угод з нерухомістю Фонду держмайна.

Податкова амністія. Пропонується легалізувати активи громадян шляхом подання «нульової декларації» і сплатити певний відсоток до бюджету. Пропонується ввести знижені ставки: від 2-3% чи 5% -10%.[3]

Податкова реформа передбачає впровадження в Україні загального декларування. Пропонується зацікавити населення у декларуванні та не впроваджувати його як обов'язковий механізм. Так при неподанні декларації ви будете платити податок за базовою ставкою, а якщо подасте декларацію держава поверне розписку про податок та, може, виплатить «кешбек». Буде відбуватись наближення податкової бази до об'єкта оподаткування (чистого доходу людини): коли із її загального доходу вираховуватимуть витрати на оренду житла, лікування, утримання літніх батьків, і навіть - на відпочинок в Україні.

Податкова реформа ще потребує обговорення і внесення великих коректив. Залишається незрозумілим питання чому зміни єдиного податку будуть відбуватись тільки в ІТ галузі, адже весь аутсорсинговий бізнес знаходиться в аналогічних умовах. Вважаємо, що взятий курс на мінімізацію ставок, дефіскалізацію, простоту розрахунку, переведення всіх процесів в електронну форму, а як наслідок детінізацію податкової системи є вірним, але потрібне глибоке опрацювання нового законодавства та нових підходів.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
2. Бірюков І.А. Цивільне право України: навч. посіб. для студентів спец. вузів / Бірюков І.А., Заїка Ю.О., Співак В.М. – К.: Наукова думка, 2000.
3. Стаття Владислав Обух <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2862590>.

Кекош І.В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

к.е.н., в.о. доцента Шкуліпа Л. В.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах ринкової економіки важливе значення має розвиток малого бізнесу, роль якого полягає в створенні додаткових робочих місць, розширенні зайнятості населення, формуванні конкурентного середовища та створенні середнього класу. Одним із ключових чинників, що забезпечує стабільний

розвиток підприємництва, є податкове стимулювання суб'єктів малого бізнесу, зокрема шляхом застосування спрощеної системи оподаткування. В той же час на сьогоднішній день, на думку науковців та практиків, ця система в Україні потребує реформування, що й зумовило актуальність дослідження.

Питанням функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності присвячені праці таких вітчизняних дослідників, як О. Бетлій, О. Бешко, Т. Буй, І. Бураковський, А. Грицаюк, В. Делас, К. Кравчук, С. Логвіновська, О. Прімерова, Л. Ткачик, Л. Хромушина. Однак, незважаючи на посилену увагу науки до дослідження цієї сфери, на численні законодавчі ініціативи та ухвалені нормативно-правові акти, потребують розроблення практичні рекомендації щодо удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності (ССО) запроваджена в Україні з 1 січня 1999 року з метою підтримки малого бізнесу та сприяння його розвитку. Ця система мала сприяти активізації підприємницької діяльності, оскільки зменшення вимог до обліку та звітності знижувало бар'єр для входу на ринок нових суб'єктів підприємництва, особливо фізичних осіб-підприємців (ФОП) [1].

Спрощена система оподаткування може бути обрана юридичною особою чи фізичною особою-підприємцем, якщо така особа відповідає вимогам, установленим главою 1 розділу XIV ПКУ [2]. Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає підприємцю низку переваг [3, с. 182]: спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку; спрощення ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачено Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку; надання права вибору сплати ПДВ.

З часу впровадження спрощена система оподаткування зазнала багато реформ, метою яких було підвищення її ефективності та спрощення податкової роботи суб'єктів малого підприємництва. Тим не менш, практичне застосування цієї системи оподаткування, як зазначають науковці і практики, має деякі проблемні місця, що потребує подальшого її вдосконалення. Зокрема, одним із недоліків ССО є те, що вона стала одним із основних інструментів агресивного планування та ухилення від сплати податків. Це відбувається шляхом порушення митних правил та контрабанди з одного боку та через «фірми-одноденки» чи ФОП, що суттєво занижують суми виручки, з іншого. Щодо способів ухилення від сплати податків за допомогою спрощеної системи оподаткування, то існує кілька варіантів [4, с. 759]:

- 1) використання спрощеної системи юридичними особами для переведення коштів у готівку;
- 2) оформлення відносин з ФОП цивільно-правовими договорами замість оформлення офісних робітників;
- 3) продаж товарів через «спрощенців» із заниженням задекларованого річного доходу;
- 4) формальне подрібнення бізнесу.

Заслужують на увагу різноманітні пропозиції науковців щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування та підтримки малого бізнесу. Зокрема, Л. А. Хромушина основними напрямками удосконалення цієї системи називає наступні [5, с. 878]:

- 1) збільшення граничного обсягу виручки від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг суб'єктів малого бізнесу;
- 2) посилення відповідальності платників єдиного податку за використання праці найманих працівників без оформлення трудового договору;
- 3) запровадження окремої програми пільгового кредитування для малого бізнесу;
- 4) створення консультаційних центрів для надання професійних консультацій щодо специфіки та переваг застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності з моменту започаткування власної справи до здійснення прибуткової підприємницької діяльності.

Т. Г. Буй та О. К. Прімерова пропонують удосконалити діючу систему оподаткування таким чином [6]:

- звільнити від оподаткування новостворених суб'єктів малого бізнесу на термін від двох до п'яти років або встановити ставки податку, диференційовані за часом існування підприємства для сприяння новоствореним фірмам;
- розробити систему ставок єдиного податку, диференційовану за видами діяльності підприємств для стимулювання суб'єктів, зайнятих у стратегічно важливих галузях економіки;
- забезпечити залежність сплати податків від результату діяльності підприємства;

В. А. Делас пропонує впровадження податкових привілеїв для малого бізнесу. Використовуючи досвід країн ЄС, це могли б бути такі форми державної підтримки [7]: запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість деяких видів операцій, характерних для фермерських господарств і сільськогосподарських кооперативів; використання податків на оціночний дохід і мінімальних податків.

На нашу думку, необхідно вивчати зарубіжний досвід оподаткування суб'єктів малого підприємництва, зокрема щодо впровадження диференціації ставок податку. Це призведе як до розвитку діючих, так і до створення нових малих підприємств, що дасть поштовх економічному зростанню національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Бетлій О. Спрощена система оподаткування в Україні: оцінка в контексті сучасних реалій / О. Бетлій, І. Бураковський, К. Кравчук // Програма USAID «Лідерство в економічному врядуванні». – К., 2015. – 38 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/SSO_IER.pdf.

2. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Логвіновська С. І. Концептуальні підходи до спрощеної системи оподаткування в Україні / С. І. Логвіновська // Економічний форум. – 2013. – № 3. – С. 180-185.

4. Ткачик Л. П. Спрощена система оподаткування як інструмент агресивного податкового планування / Л. П. Ткачик, О. Я. Бешко // Молодий вчений. – 2018. – № 2(54). – С. 758-763.

5. Хромушина Л. А. Спрощена система оподаткування в Україні: реалії, проблеми та перспективи застосування / Л. А. Хромушина // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 14. – С. 875-879.

6. Буй Т. Г. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні / Т. Г. Буй, О. К. Прімерова // Ефективна економіка. – 2018. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

7. Делас В. А. Актуальні проблеми та напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні / В. А. Делас, А. В. Грицаюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15209421251472.pdf>.

Кузьмич С.М.,

студентка ІV курсу,

ННІ обліку, аналізу та аудиту;

Ільїн В.Ю.,

д.е.н., професор кафедри

бухгалтерського обліку

Університет державної фіскальної служби України

(м. Ірпінь)

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ДОГОВОРОМ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ

У сучасних умовах суб'єкти господарювання шукають дедалі більше можливостей для оптимізації власних витрат і, як наслідок, поліпшення фінансових результатів діяльності. Найнявши працівників за цивільно-правовим договором підприємство має змогу не тільки отримати бажаний результат праці, а й уникнути відповідальності у випадку настання нещасних випадків на виробництві та зняти із себе гарантії передбачені трудовим законодавством, оскільки усі ризики покладаються на фізичну особу.

З огляду на це, актуальним є визначення сутності, переваг та недоліків цивільно-правових договорів, а також особливостей оподаткування доходів працівників за цивільно-правовим характером.

Тенденції та чинники механізму оподаткування доходів з фізичних осіб в сучасних умовах стали об'єктом досліджень багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Непочатенко О.О., Боровик П.М., Парій Д.Ю. [1], Юрчишина Л.В. [2] та інші. Проте оподаткування доходів працівників за цивільно-правовим договором (далі ЦПД) є недостатньо дослідженим.

ЦПД являє собою угоду між фізичною і іншою фізичною особою, або юридичною особою, або між юридичною особою та іншими юридичними особами, у якій сторони домовляються про виконання робіт або надання послуг, конкретні строки виконання цих робіт/надання послуг та їх вартість.

Часто роботодавці, які планують використати працю фізичних осіб, не можуть прийняти рішення який вид договору укласти із найманими особами - трудовий або цивільно-правовий (табл. 1). Цивільно-правові договори мають багато переваг зі сторони економії витрат на оплату праці, та їх умови є простішими, порівняно з трудовими.

Таблиця 1

Основні відмінності трудового договору та договору підряду

Ознака	Трудовий договір	Цивільно-правовий договір
Предмет договору	Виконання певної роботи за конкретною кваліфікацією, передбаченою штатним розписом	Надання певного обсягу послуг, виконання певного обсягу робіт.
Мета договору	Виконання певних трудових функцій	Отримання кінцевого матеріального результату
Процес виконання	Працівник дотримує вимог внутрішнього трудового розпорядку	Самостійно організовує процес виконання договору
Строк договору	Може бути: безстроковим, що укладають на невизначений строк; строковим — до певної дати чи на час виконання роботи	Не може бути безстроковим. Строк дії обумовлюють у договорі
Результати роботи	Табель обліку робочого часу	Факт виконання робіт за відповідним актом
Оплата	Працівникові виплачують зарплату відповідно до трудового договору	Фізособі нараховують винагороду залежно від обсягів виконаних робіт

Створено автором за джерелами [3,4].

Перевагами договору цивільно-правового характеру у тому, що виконавець отримує оплату за результат, а не за процес праці, що є додатковим стимулюванням для працівника. Його не включають до штатного розпису, він не підпорядковується правилам трудового розпорядку, проте працівник претендує на соціальні гарантії від держави. Кожна зі сторін у будь-який момент може розірвати договір.

Виплати за договором цивільно-правового характеру обкладаються тими самими податками і зборами, що і зарплата за трудовим договором, однак є деякі особливості в оподаткуванні [2].

За цивільно-правовим договором з фізичною особою на суму винагороди нараховується 22% ЄСВ, 18% ПДФО та 1,5% ВЗ, без прив'язки до мінімальної зарплати (4723 грн), як передбачено трудовим договором [3].

У випадку, коли ЦПД укладено з підприємцем – загальносистемником, підприємство не має утримувати й сплачувати ПДФО з військовим збором. Проте це лише за умови підтвердження того, що фізособа зареєстрована

відповідно до закону як суб'єкт підприємницької діяльності та виконувани нею роботи відповідають видам діяльності, зазначеним у відомостях із ЄДР, тобто копії витягу з ЄДР (для ЄСВ).

Для підприємців на єдиному податку – роботи (послуги) повинні відповідати видам діяльності, які зазначені в реєстрі платників єдиного податку для груп 1 та 2, і видам діяльності, указаним у ЄДР (для групи 3).

Таким чином, якщо роботу виконує підприємець у межах підприємницької діяльності, підприємство-замовник не сплачуватиме ані ПДФО, ані ЄСВ, ані військового збору, а фізособа – підприємець самостійно розраховує та сплачує їх за себе.

Підприємець на загальній системі оподаткування чи єдиному податку сплачує ПДФО за ставкою 18% та військовий збір – за ставкою 1,5% від бази оподаткування, якою є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка в грошовій і негрошовій формах) і документально підтвердженими витратами. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) сплачується у розмірі не меншому, аніж мінімальний страховий внесок (1039,06 грн), незалежно від того чи був дохід у звітному році. Також підприємець-єдинник сплачує єдиний податок за ставками, визначеними Податковим Кодексом України [4].

Часто на практиці, щоб не укладати трудові договори, витрати фізособи-підприємця на сплату податків часто бере на себе підприємство, тому необхідно зважити на вищезазначені особливості оподаткування.

Варто зазначити, що не тільки неправильна сплата податків є порушенням, а й неправильно оформлений договір цивільно-правового характеру, також якщо виконувани роботи/послуги відповідають вакантній посаді, виконуються систематично, то підприємство може бути визнане як роботодавець, і відносини за ЦПД вважатимуться порушенням трудового законодавства [1, с. 220]. Укладати ЦПД має кваліфікована особа (юрист), аби в подальшому не виникло питань до таких договірних відносин з боку контролюючих органів.

Отже, як ми бачим з проведеного дослідження, впровадження працівників за договором цивільно-правового характеру має власні переваги та недоліки. Доцільність застосування даного нововведення залежить від специфіки діяльності суб'єкта господарювання та потребує детально складеного договору відповідно до законодавства.

Список використаних джерел:

1. Юрчишена Л.В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України. *Фінанси, учет, банки*. 2016. № 1 (21). С. 215-224.

2. Непочатенко О.О., Боровик П.М., Парій Д.Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. (16). С. 28-34.

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1105- XIV від 23 вересня 1999 року з поточними змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.

4. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 року з поточними змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Лактіонова Ю.Р.,
магістр, спеціальність «Облік і аудит»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Новіченко Л.С.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ РОЗРАХУНКІВ І ПЛАТЕЖІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ефективність виконання завдань суб'єктами бухгалтерського обліку передусім залежить від рівня його організації. Раціональна організація бухгалтерського обліку суттєво впливає на впорядкування та розподіл функцій між структурними підрозділами підприємства, а також є визначальним фактором для інформаційного забезпечення запитів управлінського персоналу. Отримання якісної та повної інформації щодо діяльності підприємства сприяє збереженню майна власників, захисту інтересів стейкхолдерів, забезпечує пошук шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Податки на сьогодні виступають одним із ключових елементів впливу на формування економічного потенціалу підприємства за допомогою системи державного регулювання. Завдяки виваженій фіскальній політиці здійснюється ефективне регулювання економічних відносин та інтересів держави, регіонів, суб'єктів господарювання і окремих громадян. Їх формування має стимулювати розвиток усього прогресивного та ефективного, що потребує господарська діяльність, регулювати суперечності, які виникають у процесі реалізації стратегії розвитку економічного потенціалу підприємств і держави.

Питання організації бухгалтерського обліку податкових розрахунків і платежів в сучасних умовах перебувають під постійною увагою науковців та практиків. Дана ситуація зумовлена тим, що саме в даній сфері перетинаються інтереси і держави, і суб'єктів господарювання та платників податків. Підтримання балансу інтересів різних сторін є запорукою формування справедливих суспільних відносин та налагодження ефективного зворотного зв'язку у сфері оподаткування.

Підвищення ефективності прийняття рішень між представниками державних органів, суспільства та платників податків базується на формуванні сприятливого внутрішнього та зовнішнього податкового середовища. Забезпечити сприятливі умови для зменшення податкового навантаження на суб'єкт господарювання можливо шляхом розробки відповідних внутрішніх регламентів про облікову політику. Наказ про облікову політику є одним з основних документів, що встановлюють правила ведення та організації бухгалтерського та податкового обліку.

Формування облікової політики підприємства залежить від інтересів різних груп користувачів облікової інформації й є одним із важливих етапів функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання, адже від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, а й фінансовий стан підприємства. Повне та правдиве подання інформації про фінансові результати і фінансовий стан підприємства у звітності значною мірою залежить від рівня формування та застосування облікової політики, яка б урахувала умови діяльності підприємства, організаційно-технологічні особливості тощо. Від уміло сформованої облікової політики залежать ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу [2, с. 99].

Облікова політика підприємства повинна дотримуватись принципів організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Формування облікової політики потрібно розглядати як один із найважливіших елементів планування діяльності підприємства. Кваліфікована розробка Наказу про облікову політику дозволяє вибрати підприємству оптимальний варіант обліку, який максимально відповідатиме меті діяльності підприємства та поставленим завданням, враховуватиме специфіку системи оподаткування.

З метою удосконалення формування облікової політики з питань оподаткування, в Наказі про облікову політику слід передбачити наступні положення:

- порядок внутрішньої організації обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським законодавством;
- перелік об'єктів обліку розрахунків за податками та оцінки стану бухгалтерського обліку цих об'єктів;
- перелік елементів облікової політики;
- визначення методики розрахунку податків, запровадження податкових розрахункових таблиць, первинних документів, які забезпечать достовірність та правильність оформлення та законність;
- перелік та форми розроблених на рівні підприємства та затверджених документів, в яких накопичуються дані для розрахунку того чи іншого податку;
- форми податкової звітності та прикріплені до них законодавчі акти, щодо порядку їх заповнення;
- особливості аналітичного обліку податкових розрахунків та платежів, порядку надання інформації зацікавленим особам.

Потрібно також мати на увазі, що облікова політика виступає складовою частиною фінансової звітності підприємства й повинна відображатись у примітках до фінансових звітів. Отже, саме вона дає змогу поєднати ведення бухгалтерських операцій та складання фінансової звітності. Без такого регламентуючого розпорядчого документа та його додержання бухгалтерський облік не відповідатиме принципу послідовності, а фінансова звітність не буде зрозуміла користувачам [1, с. 74].

При формуванні облікової політики підприємства щодо обліку розрахунків за податками необхідно розкрити методику обліку розрахунків за тим чи іншим податком в залежності від характеру та специфіки діяльності підприємства,

його галузевих особливостей визначених відповідно до положень Податкового кодексу України. Ведення обліку розрахунків за податками згідно з ПКУ суб'єктами господарювання, які сплачують податки на різних засадах, дає результат, який спрощує завдання інтерпретації податкової звітності зовнішніми користувачами та аудиторями.

Список використаних джерел:

1. Букало Н. Облікова політика, її суть та призначення // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 1. С. 71-76

2. Тесак О.В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 21. Ч. 2. С. 97-100.

Монь Ю. І.,

студентка IV курсу, спеціальність «Облік і аудит»

науковий керівник:

к.е.н., доцент Безверхий К.В.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Одним із важливих завдань економіки України є стимулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва. З цією метою розроблена спрощена система оподаткування, Податковим Кодексом України [1] редакція від 02.12.2010 р. № 2755-VI, що заміняє сплату окремих податків та зборів на сплату єдиного податку (ЄП) з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Ця інформація для фізосіб-підприємців буде висвітлена за допомогою порівняльної характеристики в табл. 1.

Таблиця 1

Критерії для фізичних осіб – підприємців (1-2 групи платників ЄП), які можуть обрати спрощену систему оподаткування

№ з/п	Критерії для фізосіб	1 група	2 група
1	2	3	4
1	Податок на прибуток	Не більше 10 % ПМ (2102 грн.) для працевздатної особи на 01 січня 2020р. – 210,20 грн. кожного місяця	Не більше 20% МЗП (4723грн.) на 01 січня 2020 р. – 944,60 грн. кожного місяця
2	Максимальний обсяг річного доходу	≤ 300 тис. грн. (за проектом № 1210* – 1 млн грн)	≤ 1,5 млн грн. (за проектом № 1210* – 5 млн грн)
3	Наймані працівники	0 чол.	0-10 чол.

1	2	3	4
4	Облік	Книга обліку доходів	
5	Періодичність сплати ЄП	Авансом до 20 числа кожного місяця	
6	Орієнтованість діяльності	роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та господарська діяльність по наданню побутових послуг населенню (перелік побутових послуг – див. п. 291.7 ПКУ).	Господарська діяльність з надання послуг, (у т.ч. побутових, тільки платникам ЄП та/або населенню); продаж товарів будь кому; ресторанний бізнес
7	ПДВ	–	
8	РРО	–	Не застосовується, при доході < 1 млн грн**. З 1 жовтня 2020 р. – РРО обов'язкові для деяких видів діяльності, наприклад продаж товарів через Інтернет. З 1 січня 2021 р. – обов'язкові незалежно від обсягу доходу.
9	Декларація з ЄП подається	Щорічно, на протязі 2 місяців після закінчення року	

Джерело: сформовано на підставі [1].

Примітки:

* Річний максимально допустимий обсяг доходу - мається на увазі законопроект № 1210, що вже прийнятий Верховною Радою України як закон, що знаходиться на розгляді у Президента;

** - використовувати РРО потрібно для продажу лікарських засобів і медичних виробів; норма не поширюється на спрощенців, що реалізують технічно-складні побутові товари, які підлягають для гарантійного ремонту (Дане роз'яснення має також застосування і до табл. 2.).

Не дозволена орієнтованість на діяльність фізосіб-підприємців (ФОП) 1 та 2 групи, платників ЄП (п. 291.4 ПКУ) [1]: з реалізації посередницьких послуг з купівлі, продажу, оренди та оцінки нерухомості; з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних і побутових виробів, і дорогоцінних металів та каміння.

Потрібно звернути увагу на 3 групу спрощеної системи, до якої можуть входити як фізичні так і юридичні особи. Група доцільна для тих, хто співпрацює з платниками податку на прибуток та зареєстрований як платник ПДВ. Необхідна інформація по даній групі наведена в табл. 2.

**Критерії для фізичних і юридичних осіб – підприємців 3 групи
(платників ЄП), які можуть перебувати на спрощеній
системі оподаткування**

Критерії для 3 групи	Фізичні особи	Юридичні особи
Податок на прибуток	3% від доходу – платникам ПДВ; 5% від доходу – неплатникам ПДВ	
Максимальний обсяг річного доходу	Не перевищує 5 млн грн (без ПДВ) За проектом № 1210 – 7 млн грн.	
Наймані особи	Не обмежено	
Орієнтованість діяльності	Усі види діяльності, крім заборонених у п. 291.5 ПКУ	
Облік та документообіг	Книга обліку доходів – при ставці 5%; Книга обліку доходів і витрат – при ставці 3%	Ведення спрощеного бухгалтерського обліку і складання спрощеної фінансової звітності згідно НП(С)БО 25 [3].
РРО	При доході < 1 млн грн** не використовуються. З 1 жовтня 2020 р. – РРО обов'язкові для таких видів діяльності, наприклад(продаж товарів через Інтернет). З 1 січня 2021р. буде обов'язкове використання РРО незважаючи на обсяг доходу.	Загальні умови
ПДВ	Обравши ставку 3% можна бути платником ПДВ. Обравши ставку 5% можна не бути платником ПДВ, навіть якщо виручка становить більше 1 млн грн.	
Періодична сплата ЄП	Поквартально, протягом 50 календарних днів після кінця кварталу.	
Декларація з ЄП подається	Поквартально, протягом 40 календарних днів після кінця кварталу.	

Джерело: сформовано на підставі [1, 3]

Спрощена система оподаткування – це провідник інтересів держави в регулюванні економіки. Як результат відбувається формування доходу бюджету, обмеження зростання цін, призупинення інфляції та розвиток малого бізнесу, що відіграє важливу соціально-економічну роль. Також це рух в напрямку до того, щоб Україна займала гідну позицію в світовому господарстві і могла стати повноправним членом європейської спільноти, особливо в агросфері.

Згідно пп. 14.1.235 ст.14 ПКУ [1] сільськогосподарським товаровиробником вважається юридична особа, що: виробляє або розводить сільгосппродукцію; вирощує і виловлює рибу у внутрішніх водоймах; переробляє сільгосппродукцію на власних чи орендованих потужностях, а також з власновиробленої сировини на давальницьких умовах, та здійснює операції з постачання сільгосппродукції.

В зв'язку з цим розглянемо табл. 3, що діє для 4 спрощеної групи, тобто тільки для сільськогосподарських товаровиробників зі статусом юридичних осіб.

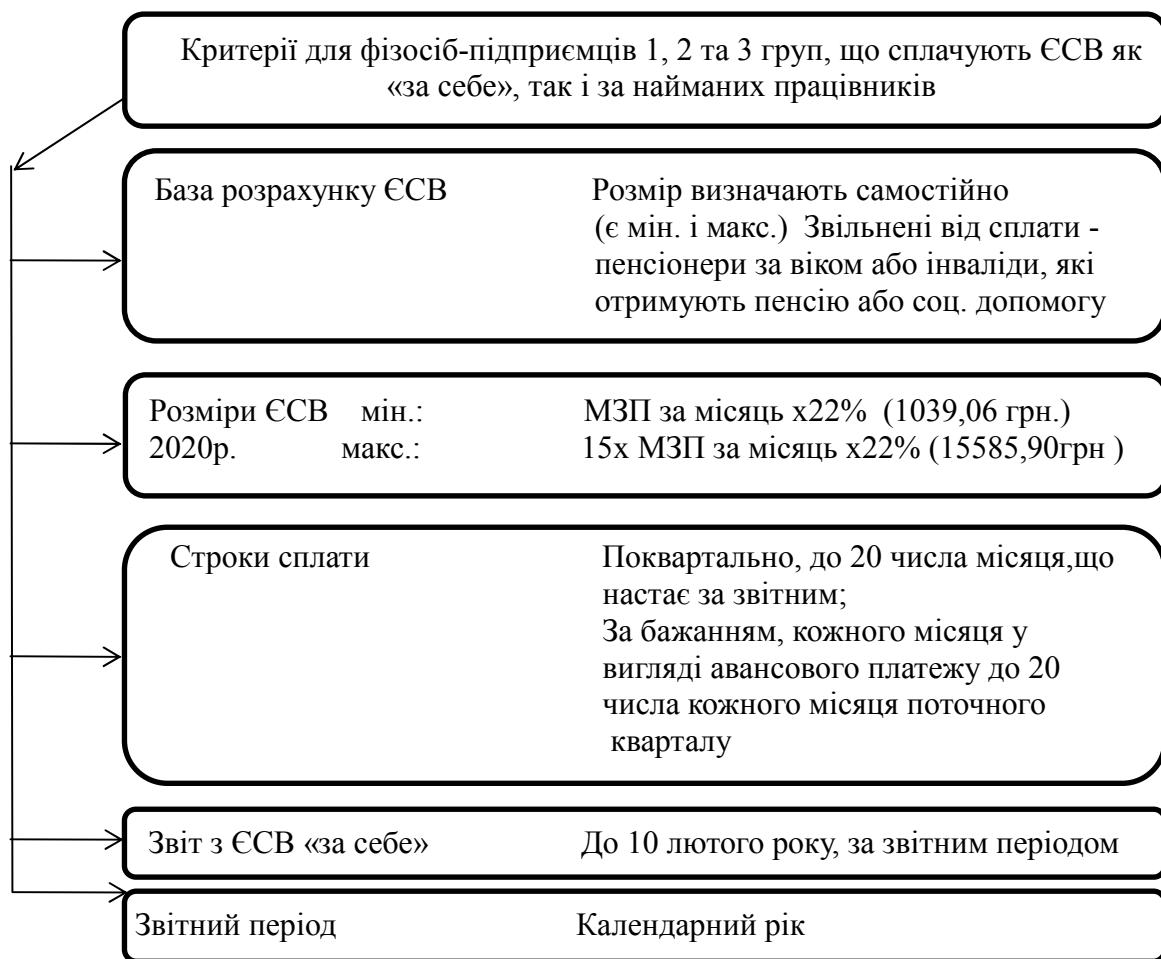
Таблиця 3

Критерії для юридичних осіб – підприємців 4 групи (платників ЄП), які можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування

Критерій	Юридичні особи 4 групи		
Податок на прибуток	Суму річного податку ділять на 4 квартали: I – 10%, II – 10%, III – 50%, IV – 30%.		
	Звільнені від податку: – земельного; – рентної плати за спеціального використання води.		
	Різновиди земель	Розміри ставок від нормативно-грошової оцінки земляних угідь з 1 га, %	
		Гірські зони, поліські території	Загальні
	Пасовища, рілля, сіножаті	0,57	0,95
	Багаторічні насадження	0,19	0,57
	Землі водного фонду	2,43	
	Пасовища, рілля, сіножаті, що знаходяться в умовах закритого ґрунту	6,33	
Максимальний обсяг річного доходу	Не обмежено. Частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній звітний рік $\geq 75\%$.		
Наймані особи	Не обмежено		
Орієнтованість діяльності	Дозволено всі, крім тих, що прописані у п. 291.5 ПКУ: – виготовлення підакцизного товару, крім матеріалів виноробства, обмеженість для виробництва електроенергії (< 25% доходу); – реалізацію декоративних рослин, диких тварин, хутряних виробів та хутра (< 50% доходу).		
Документообіг та облік	Ведення спрощеного бухгалтерського обліку та складання спрощеної фінансової звітності згідно П(С)БО 25 [3].		
РРО	Загальні умови		
ПДВ	Загальні умови		
Періодична сплата ЄП	Поквартально, протягом 30 кал. днів після кінця кварталу.		
Декларації з ЄП подається	Щорічно, на протязі 51 кал. дня після закінчення року.		

Джерело: сформовано на підставі [1, 3].

Через зміну в 2020 році МЗП, що становить 4723,00 грн., змінилися мінімальна та максимальна суми ЄСВ [2], тому вважаю актуальним, враховуючи нові доповнення, розглянути 1, 2, 3 групи фізосіб підприємців (рис. 1).

Рис. 1. Критерії для фізичних осіб – підприємців 1, 2 та 3 групи (платників ЄП), які можуть бути спрощенцями, що сплачують ЄСВ як «за себе», так і за найманих працівників.

Джерело: сформовано на основі [1, 2].

Отже, розвиток суб'єктів малого підприємництва є вигідним для України: зростає економічна активність населення, створюються нові робочі місця, формується середній клас, збільшується самозайнятість населення, залучаються кошти до легальної економічної сфери, які знаходяться поза банківською сферою. Важливо зазначити, що податок на прибуток є вагомим важелем в регулюванні економічних процесів: інвестиційній діяльності, підприємницькій активності в агросфері, нагромадженні капіталу. Майже щорічні зміни і нововведення правил оподаткування податком на прибуток, не дають змоги суб'єктам господарювання правильно застосовувати норми Податкового кодексу України у своїй діяльності. Завдання держави: вдосконалення процедури оподаткування прибутку малих підприємств, що призведе до спрощення адміністративних процедур підготовки фінансової звітності, зменшаться витрати часу і коштів суб'єктів підприємницької діяльності на ведення податкового обліку і сплату податків; визначити права та обов'язки суб'єктів

малого підприємництва; визначити межі втручання у діяльність малого бізнесу місцевих органів. Існуючий податковий механізм ще містить проблемні питання, для вирішення яких має бути створена більш чітка методологічна база, що в майбутньому призведе до забезпечення високої результативності прийнятих змін до податкового законодавства.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Дата звернення: 27.02.2020).
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI (Дата звернення: 27.02.2020).
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» від 23.07.2019 р. (Дата звернення: 27.02.2020).

Орел І.О.,
ІІІ курс, група Об-17,
науковий керівник:
викладач Сахно О.В.,
ВНЗ “Київський коледж легкої промисловості”
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В публікації висвітлено основні проблеми застосування чинної в Україні спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Узагальнено критеріальні ознаки віднесення суб'єктів малого підприємництва до певних груп платників єдиного податку

На сучасному етапі розвитку України провідним сектором ринкової економіки є малий бізнес. Він представлений різними суб'єктами малого підприємництва залежно від установлених критеріїв, а саме – фізичними особами, які зареєстровані як фізичні особи-підприємці, і юридичними особами. У першу чергу, за рахунок діяльності таких суб'єктів задовольняються місцеві потреби в товарах і послугах, тобто соціальні потреби населення, а також спостерігається прогресивний розвиток конкуренції, що є характерною ознакою для всіх ринкових економік. Зростання частки малих та середніх підприємств у загальній структурі підприємництва є позитивним явищем, оскільки якщо брати до уваги великі підприємства, то їх розвиток, як правило, супроводжується розвитком монополій, незважаючи на антимонопольну політику. Окрім того, реєстрація нових суб'єктів малого підприємництва збільшує кількість робочих місць, тим самим знижуючи рівень безробіття в країні, забезпечує умови для підвищення соціально-економічного становища населення та підвищення наповненості місцевих бюджетів за рахунок сплати єдиного податку.

Значний вклад суб'єктів малого бізнесу в забезпеченні конкурентного середовища, гнучкості національної економіки, створенні додаткових робочих місць, а також збільшення податкових надходжень, знайшов свій вияв у проведенні спеціальних заходів державної політики та розробці державою різних реформ стосовно підтримки розвитку малого бізнесу.

Відповідно до ст. 55 Господарського кодексу України, суб'єктами мікропідприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особипідприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

З метою регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва використовується спрощена система оподаткування обліку та звітності. Згідно із цією системою, в Україні виділено 6 груп спрощенців: 4 групи для фізичних осіб-підприємців і 2 групи – для юридичних осіб залежно від різних критеріїв.

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особипідприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро (див. таблицю 1), визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Таблиця 1

Спрощена система оподаткування у 2020 р.

Категорії	Групи платників єдиного податку		
	Перша	Друга	Третя
	Фізичні особи-підприємці		Фізичні особи-підприємці
1	2	3	4
Максимальна кількість найманих осіб	Без найманих осіб	10 осіб при розрахунку загальної кількості найманих не враховуються мобілізовані працівники	Без обмежень
Граничний обсяг доходу протягом календарного року	300 000 грн.	1 500 000 грн.	5 000 000 грн.

1	2	3	4
Ставка єдиного податку	У межах до 10% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня податкового (звітного) року до 210,20 грн.	У межах до 20% розміру мінімальної заробітної плати до 944,60 грн.	3% доходу у разі сплати ПДВ; 5% доходу у разі включення ПДВ до складу єдиного податку
Застосування РРО	Не застосовують, крім ФОП, які здійснюють продаж технічно складових побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту	Не застосовують, якщо обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 1 000 000 грн., а у разі перевищення – застосування обов'язкове, крім ФОП, які здійснюють продаж технічно-складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту	У порядку, встановленому законодавством
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Сума єдиного внеску ФОП за себе не може бути меншою за розміром мінімального страхового внеску на місяць – не менше 1039,06 грн. на місяць. Нарахування на фонд оплати праці найманих працівників (у тому числі і працівників – інвалідів) за ставкою 22%		Нарахування на фонд оплати праці найманих працівників за ставкою 22%, а працівників – інвалідів – за ставкою 8,41%

(складено автором на основі джерела 1; 2; 3; 4)

Отже, можна зробити висновок, що реєстрація нових суб'єктів малого підприємництва збільшує кількість робочих місць. У першу чергу, за рахунок діяльності таких суб'єктів задовольняються місцеві потреби в товарах і послугах, тобто соціальні потреби населення, а також спостерігається прогресивний розвиток конкуренції, що є характерною ознакою для всіх ринкових економік. Процес розвитку малих підприємств повинен бути спрямований на перспективу, тобто мати стратегічний характер, а отже, і розробка нової спрощеної системи оподаткування повинна також мати стратегічну спрямованість.

Список використаних джерел:

1. Велику дорогу малому бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://newsradio.com.ua>.
2. Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618-VI від 22 березня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

3. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/info/1220>.

4. Экономические науки [Электронный ресурс]. – Название с экрана: <http://www.rusnauka.com>.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 4.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛІНГУ
В УМОВАХ РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ

Ганошенко Т.,
Брашавецька Л.,
III курс, група Б-3/1
науковий керівник:
к.е.н., доцент Чебан Ю.Ю.,
Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗВІТ: СТРУКТУРА Й ПОТРЕБИ КОРИСТУВАЧА

Внутрішня звітність є законодавчо не регламентованою, і кожне підприємство самостійно визначає її обсяг, зміст та форми [1].

Головна мета такої звітності полягає у забезпеченні керівництва та менеджерів необхідними даними для прийняття управлінських рішень, здійснення планування, ведення контролю і виміру показників функціонування підприємства. Іншими словами, внутрішня звітність має цільову спрямованість: конкретне управлінське рішення чи потреби конкретного менеджера. Водночас, користувачами соціальної звітності є не лише управлінський персонал підприємства, що визначає склад та структуру показників і інформації, що наводять у соціальній звітності.

Отже, під час складання соціального звіту визначають хто є зацікавленим користувачем, оскільки мету звіту визначає коло його користувачів. Адже неможливо скласти звіт, який би відповідав на інформаційні запити всіх.

Одні користувачі цікавляться наслідками діяльності підприємства на глобальному рівні (наприклад, його впливом на ефект потепління), інші зосереджуються на локальних проблемах (наприклад, вплив підприємства на місцевий ринок праці).

Якщо власники та інвестори, як правило, достатньо добре вміють читати фінансові та податкові звіти підприємств, то для можливості оцінки такої інформації широкою спільнотою одних цифр мало у зв'язку з відсутністю у населення знань, які дозволяють оцінити цю інформацію.

Серед користувачів, заінтересованих в інформації, представлений в соціальному звіті, І. Жиглей виділяє 7 основних груп: власники, менеджери, інші працівники, інвестори, контрагенти, уряд (держава), місцева громада та суспільні інститути.

Сутність соціального звіту полягає в тому, щоб розкрити всім заінтересованим сторонам інформацію про діяльність підприємства та переваги, які отримує суспільство та окремі заінтересовані особи. Складання такого звіту вимагає творчого, індивідуального підходу, виду діяльності, величини суб'єкта господарювання та багатьох інших параметрів. У зв'язку з цим форма звіту не

може мати шаблон. Однак, такий підхід ускладнює верифікацію звіту та зіставність з іншими.

Так, проаналізувавши зміст та структуру соціальних звітів ТОВ СП «НІБУЛОН» Миколаївського району та ФГ «ВЛАДАМ» Вітовського району Миколаївської області, то вони містять таку інформацію, яка розрахована більше на місцеву громаду та суспільні інститути [2-3]. Наприклад, обсяги благодійної діяльності, напрями благодійної діяльності, звіти щодо благодійної діяльності тощо.

Отже, соціальна звітність, як і фінансова, і податкова, повинна складатися на основі облікових даних, бути невід'ємним елементом системи бухгалтерського обліку та виступати завершальним етапом облікового процесу, що зумовлює органічну єдність показників, які в ній відображаються, з первинною документацією та обліковими регістрами. Саме такий зв'язок звітності з первинною документацією надає можливість задовольнити різноманітні потреби користувачів та гарантувати об'єктивність її складання.

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 05.02.2020)
2. ТОВ СП «НІБУЛОН» : офіційний сайт URL: <https://www.nibulon.com/> (дата звернення 05.02.2020)
3. ФГ «ВЛАДАМ» : офіційний сайт URL: <http://vladam.com.ua/> (дата звернення 05.02.2020)

Вознюк А.М.,

магістр,

спеціальність «Облік і оподаткування»,

науковий керівник:

к. е. н., доцент Кузьмінський В.З.,

Університет економіки та права «КРОК»

ПЛАНУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

Фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання потребує постійного моніторингу та перевірки фактичного стану розрахунків з бюджетом. Через недосконалість або відсутність системи контролю звітність підприємств схильна до ризику не відповідати достовірності. Так, за результатами контрольно-перевірочної роботи підрозділами аудиту у 2018 році було донараховано до бюджету податкових платежів на суму 34,4 млрд. гривень, що складає 9% від загального обсягу за рік [1].

Ефективне планування з подальшим впровадженням системи контролю розрахунків з бюджетом дає можливість вчасно виявити та запобігти суб'єктам господарювання фінансових втрат від штрафних санкцій, знизити податкові

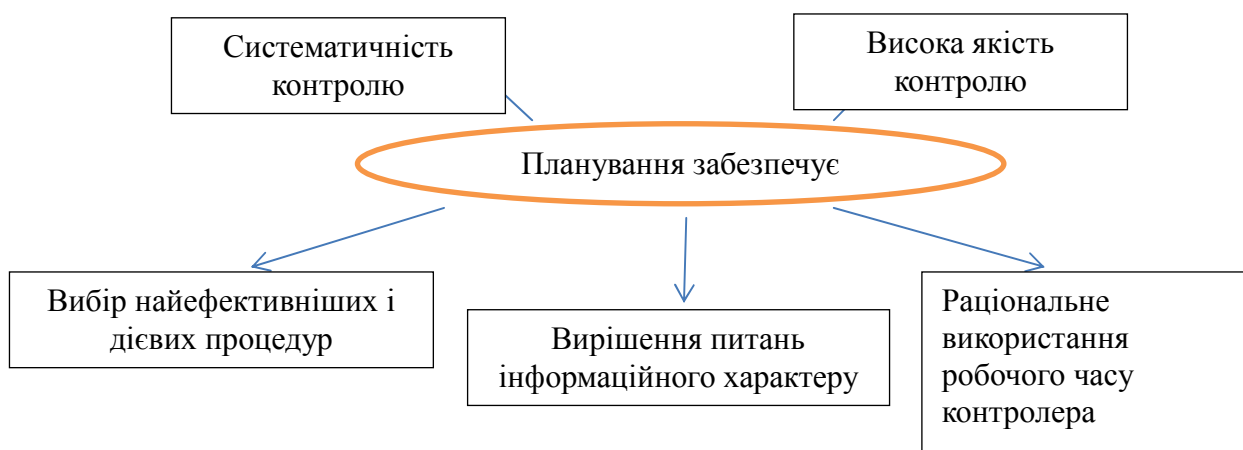
ризика, забезпечити прийняття ефективних управлінських рішень, забезпечити достовірність та своєчасність фінансової і управлінської звітності, попередити, виявити та усунути відхилення в інформації, що подається зацікавленим особам.

Дослідженням питання щодо впровадження системи контролю розрахунків з бюджетом займалися такі вітчизняні автори, як І. І. Бабіч, М.Т. Білуха, Н. Г.Виговська, К. К. Уллубієва, О. А. Кушніренко [3], М. Д. Корінько [2] та ін. У наукових працях вище названих науковців розглядаються основні засади, принципи та методи формування системи контролю в тому числі щодо розрахунків із бюджетом за податками і платежами.

Однією з найважливіших функцій, які виконує бухгалтерський облік на підприємстві, являється контрольна, а саме: перевірка законності, достовірності та доцільності господарських операцій, що цілком відповідає основним принципам внутрішнього контролю в цілому [2].

Для ефективного впровадження системи контролю необхідно регламентувати його основні засади, завдання, заходи у внутрішніх розпорядчих документах (наказах про облікову політику підприємства, розроблених положеннях про контроль). Доцільно процес контролю розрахунків за податками на підприємствах здійснювати окремо в розрізі кожного сплачуваного податку, дотримуючись установленної послідовності (регламентованої внутрішнім розпорядчим документом) та з урахуванням особливостей законодавчої бази з питань обліку та оподаткування.

Першим і головним етапом проведення контролю розрахунків з бюджетом є його планування (рисунок 1).

Рисунок 1. Планування контролю розрахунків з бюджетом*

*Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Вітчизняний науковець О. А. Кушніренко запропонував основні стадії, період та застосовувані види робіт у розрізі податкових платежів, фактичний термін проведення контролю та відповідальних осіб, які здійснювали безпосередньо ті чи інші контрольні процедури за окремими податками, відобразити у Плані-графіку внутрішнього контролю розрахунків за податками (таблиця 1) [3].

План-графік внутрішнього контролю розрахунків за податками і платежами на підприємстві*

Стадія процесу внутрішнього контролю	Завдання контролю та контрольні процедури	Період проведення	Фактичний термін проведення	ПІБ Контролера	Примітки
1	2	3	4	5	6
Організаційна (підготовча)	Попереднє ознайомлення з об'єктами контролю; вивчення висновку попередньої перевірки, ознайомлення зі змінами в обліковій політиці підприємства стосовно розрахунків за податками, розподіл контрольних функцій між контролерами				
Методична (дослідна)	Перевірка визначеного об'єкту за одним з двох шляхів – від первинних документів до звітності або від звітності до первинних документів				
Заключна	Аналіз отриманих результатів, формування висновку за результатами перевірки та пропозицій щодо усунення виявлених помилок				
Інспекційна	Перевірка, наскільки реалізовані рішення щодо усунення виявлених недоліків, прийняті на попередній стадії контролю; розробка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень та запобігання їх виникненню у майбутньому; удосконалення діючого обліково-контрольного забезпечення підприємства				

*Джерело: розроблено автором на основі [3]

Таким чином, в сучасних умовах мінливості податкового законодавства контроль за розрахунками з бюджетом є обов'язковим інструментом перевірки правильності нарахування та сплати податків. Результати контрольно-перевірочної роботи підрозділами аудиту свідчать про незадовільний стан внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. Планування системи контролю розрахунків з бюджетом являється невід'ємною частиною впровадження внутрішнього контролю даного напрямку. Саме тому, питання планування потребує подальшого дослідження з метою вдосконалення для застосування його у фінансово-господарській діяльності.

Список використаних джерел:

1. Звіт Державної фіскальної служби України за 2018 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>.
2. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник для студентів вищій навчальних закладів / За ред. к.е.н., проф. М.Д.Корінька. – Фастів: «Поліфаст», 2006. – 440 с.
3. Кушніренко О. Організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю оподаткування сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» Випуск 15. – 2015. – Херсон. Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/2/41.pdf

Машмадов Парвіз,

магістр, спеціальність «Облік і аудит»,

науковий керівник:

д.е.н., професор Корінько М.Д.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м.Київ).

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

В ринкових умовах господарювання до одного із завдань для вирішення управлінським персоналом підприємства віднесено забезпечення ефективної діяльності пов'язаної зі збутом готової продукції та формування конкурентоспроможної організаційної структури як елементу системи управління нею. Виходячи із припису щодо того, що витрати визнаються в обліку, коли існує ймовірність зменшення майбутніх економічних вигід, пов'язаних із зменшенням активів або зі збільшенням зобов'язань, що може бути достовірно визначено.

З метою підвищення ефективності збуту продукції використовують багатоканальні системи реалізації продукції. Кожне підприємство на основі маркетингових досліджень ринків збуту своєї продукції визначає структуру можливих каналів реалізації, їх зв'язок зі споживачами .

Визначення поняття “витрати на збут” наводиться у підручниках М.Д. Корінька [3], М.Т. Левочко [4], В.П. Пантелеєва [5], В.В. Сопка [6].

Для цілей формування єдиного підходу до визначення сутності поняття “витрати на збут” пропонуємо під даним терміном розуміти сукупність витрачених підприємством ресурсів для забезпечення збуту продукції (товарів, робіт, послуг) та проведення рекламних і маркетингових заходів.

К. Безверхий вважає, що до витрат на збут, можна застосувати поділ витрат на «змінні» та «постійні» за відношенням до обсягу реалізованої продукції. Для прикладу:

– до «постійних» витрат на збут за відношенням до обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) може бути віднесена заробітна плата працівника відділу збуту, що нараховується у вигляді посадового окладу, і не залежить від обсягів реалізації, витрати на амортизацію вантажного автомобіля, який доставляє продукцію (товари) до покупців (замовників);

– до «змінних» – заробітна плата працівника, що нараховується у вигляді відсотків від обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), витрати на паливно-мастильні матеріали вантажного автомобіля, який доставляє продукцію (товари) до покупців (замовників); [2, с. 111-112].

Облік витрат на збут займає одне з чільних місць у бухгалтерському обліку та забезпечує управлінський персонал підприємства інформацією про збут продукції (товарів, робіт і послуг), для планування обсягів реалізації, встановлення оптимального рівня цін, кон'юнктуру на окремих ринках збуту, очікуваний прибуток від збуту продукції.

З метою забезпечення управління процесом збуту продукції керівництво підприємства має забезпечувати виконання наступних завдань :

– формувати збутову політику підприємства, як основу вдосконалення системи збуту;

– визначати пріоритети, на які доцільно зорієнтувати політику збутової діяльності;

– сформуванню загальної моделі збутової політики, а також доцільність документального її закріплення;

– визначити основні завдання маркетингового підрозділу та функції його керівника;

– враховувати результати досліджень за напрямками оптимізації планування обсягів продаж.

Виходячи із вищенаведеного до даних бухгалтерського обліку, як інформаційної бази для розробки варіантів у процесі прийняття управлінських рішень висувуються наступні вимоги: необхідність формування сукупності витрат і доходів по видах продукції; групування інформації про понесені витрати й отримані доходи у процесі збуту продукції.

Обрана модель облікової політики повинна, окрім забезпечення основної функції – інформаційне забезпечення управління про доходи і витрати, зокрема збутової діяльності, забезпечувати можливості: оцінки доцільності та ефективності передбачених збутовою політикою заходів, планування оптимального розміру витрат на їх проведення, контролю збутових операцій.

Відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” [1], витрати на збут охоплюють:

– витрати матеріалів для пакування готової продукції на складах;

– витрати на ремонт тари;

– оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збутову діяльність;

– витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

– витрати на передпродажну підготовку товарів;

– витрати на відрядження працівників, зайнятих у сфері збутової діяльності;

- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг) (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору поставки;
- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;
- витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства;
- інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

До складу витрат на збут у торговельних організаціях включаються витрати обігу [1].

З облікової точки зору витрати на збут є окремим об'єктом, відображення якого надає можливість отримувати інформацію про обсяги витрат, що несе підприємство у процесі доставки продукції (товарів, робіт, послуг) до споживача. Оптимізація таких витрат надає можливість підвищити прибутковість суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318. URL: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO16.aspx>
2. Безверхий К. Класифікація непрямих витрат у системі управлінського обліку. ВІСНИК КНЕУ. 2017. № 4. С. 106-116.
3. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. за ред. М.Д. Корінька. Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. 495 с.
4. Левочко М.Т. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». К.: Вид-во ДП «Інформаційно-аналітичне агенство». 2008. 327 с.
5. Пантелєєв В. П. Фінансова звітність: посібник. Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. К. Вид-во ДП «Інформаційно-аналітичне агенство». 2006. 227 с.
6. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. К. КНЕУ. 2007. 578 с.

Мороз І.Ю.,
магістр, спеціальність «Облік і аудит»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Новіченко Л.С.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м Київ)

ОБЛІК ОПЛАТИ ПРАЦІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СУЧАСНІ ПИТАННЯ

Євроінтеграційні процеси та економіко-соціальна політика держави базується на формуванні механізмів соціального захисту населення та забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах невизначеності. Базисом зазначеного механізму виступає оплата праці як один з ключових критеріїв мотивації та забезпечення потреб різних категорій персоналу.

«Заробітна плата є найважливішим засобом підвищення зацікавленості працюючих у результатах своєї праці, її продуктивності, збільшення обсягів виробленої продукції, поліпшення її якості та асортименту. Витрати на оплату праці є однією із складових частин вартості готової продукції. Заробітна плата як головне джерело доходів населення є визначальним фактором формування соціальної справедливості в суспільстві, платоспроможності, що безпосередньо впливає на економічну активність у реальному секторі народногосподарського комплексу країни» [3, с. 151].

В теорії та практиці бухгалтерського обліку є велика кількість питань, які потребують узгодження та регулювання, зокрема з проблеми обліку і аналізу операцій із заробітною платою невирішеними залишаються питання: уточнення поняття оплати праці, удосконалення нормативно-правової бази щодо оплати праці, розробки порядку організації економічного аналізу операцій із заробітною платою.

Дослідження проблемних питань щодо розвитку систем оплати праці засвідчує, що пропозиції науковців в основному спрямовані на удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку оплати праці на основі розширення аналітичних рахунків. Також в науковій літературі детально висвітлені питання організації і методики внутрішнього аудиту заробітної плати, формування пропозицій з удосконалення реєстрів обліку та звітності.

Зокрема, Хомутовська Я.М. [2] у статті розглянула проблему організації внутрішнього аудиту оплати праці на сільськогосподарських підприємствах. Крім того, запропонувала можливі шляхи його вдосконалення, а саме: оптимізація витрат часу при проведенні внутрішнього аудиту оплати праці з використанням сучасних комп'ютерних програм та розробка методики аудиту.

Ангеловська О.В., Синяєва Л.В. [1] присвятили свою статтю питанням розвитку методики аудиту розрахунків з оплати праці. Так авторами розглянуто типові помилки та порушення, які можуть виникати при обліку праці та її

оплати; визначено їх вплив на достовірність фінансової звітності й дотримання українського законодавства.

Разом з тим, слід акцентувати увагу на тому, що не зважаючи на широке дослідження питань з обліку, аудиту операцій з оплати праці залишаються недостатньо висвітленими наступні сучасні проблеми:

– необхідність наукового обґрунтування особливостей формування облікової політики підприємства в частині оплати праці з урахуванням вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;

– порядок розкриття інформації у примітках до річної фінансової звітності щодо виплат працівникам з урахуванням міжнародного досвіду та вимог;

– розкриття особливостей автоматизації бухгалтерського обліку кадрів, робочого часу та обліку заробітної плати.

Вважаємо, що детальне та більш глибоке дослідження зазначених проблемних питань в подальшому сприятиме уникненню помилок при обліку праці та її оплати, а також дозволить впровадити в практику вітчизняних підприємств позитивний міжнародний досвід.

Список використаних джерел:

1. Ангеловська О.В., Синяєва Л.В. Аудит розрахунків з оплати праці та типові помилки і порушення, що можуть бути виявлені при його проведенні // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №1(25). 2014. С. 14-18.

2. Хомутовська Я.М. Організація аудиту оплати праці в агроформуваннях та його удосконалення // Вісник КНЕУ. 2011. С. 503-509.

3. Шепель І.В. Організація обліку і контролю оплати праці на аграрних підприємствах та запропоновані шляхи їх удосконалення // Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 35. С. 151-158.

Пилипенко О. В.,

магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»

науковий керівник:

к.е.н., доцент Новіченко Л.С.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

В умовах ринкової економіки забезпечення конкурентних умов функціонування суб'єктів господарювання базується на своєчасному та дієвому ухваленні управлінських рішень. Оперування показниками звітності в цілях управління базується на систематизації та аналізу облікового-інформаційних даних щодо рівня довгострокових зобов'язань підприємства. Необхідність розробки ефективних заходів управління довгостроковою заборгованістю

зумовлює необхідність удосконалення внутрішньої звітності з питань довгострокових зобов'язань з урахуванням інформаційних запитів управлінського персоналу та користувачів.

Внутрішня звітність в частині відображення довгострокових зобов'язань виступає важливим інструментом правильного визначення теперішньої вартості довгострокових зобов'язань залежно від їх виду, а також є джерелом інформації для системи внутрішнього контролю зобов'язань підприємства.

Дані внутрішньої звітності підприємства, яка містить систематизацію операцій з довгостроковими зобов'язаннями повинні забезпечити надання, систематизацію та групування наступної інформації: надання інформації про заборгованість та суми непогашеної довгострокової заборгованості за відповідний звітний період; динаміку та стан розрахунків за видами довгострокових зобов'язань підприємства (довгострокові кредити банків; інші довгострокові зобов'язання; відстрочені податкові зобов'язання та інші довгострокові зобов'язання). Аналізуючи дані, що презентуються у внутрішній звітності підприємства з питань довгострокових зобов'язань управлінський персонал повинен мати можливість здійснити розрахунок доцільності та необхідності додаткового залучення довгострокових кредитів банків, а також оцінки майбутніх грошових потоків для повернення позикових коштів. Для забезпечення належної аналітичної роботи на підприємстві внутрішня звітність підприємства з питань довгострокових зобов'язань також виступає інформаційним забезпеченням економічного аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства, його фінансової стійкості. Саме завдяки повним та правильним аналітичним висновкам управлінський персонал зможе розробити управлінські рішення щодо усунення ймовірних недоліків довгострокових зобов'язальних відносин підприємства.

Погоджуємось з Семчук І.В., що «звітування боржника повинне бути оформлене відповідно до вимог та форми, що ставляться перед даним видом звітності, зокрема перед внутрішньо-управлінською звітністю, що повинна надаватися кредиторам для впевненості у стабільності діяльності підприємства-боржника, можуть бути висунуті такі вимоги при поданні, а саме: звітність повинна охоплювати весь інформаційний потік даних за операціями зобов'язального характеру, що здійснило підприємство; містити лише інформацію, що є необхідною для прийняття оперативних рішень; зміст та форма внутрішньої звітності повинні бути узгоджені та мати рівноцінну інформацію; ведення внутрішньої звітності повинно бути економічно обґрунтованим, тобто витрати на організацію, складання та подання звітності, повинно охоплювати мінімальні витрати для підприємства» [2, с. 166].

Формування внутрішньої звітності з довгострокових зобов'язань дозволить вищому керівництву та відповідальним особам здійснювати оперативний аналіз фактичних результатів здійснення фінансової діяльності, надати оцінку її ефективності, встановити відхилення від планових показників. Відображення облікових та нефінансових показників у внутрішній звітності з довгострокових зобов'язань повинно базуватися на аналізі запитів управлінського персоналу, бухгалтерів, економістів, працівників планово-фінансового відділу.

На думку Ю.В. Безверхньої, спільно направлена діяльність на підвищення оперативного відображення та отримання відомостей – це значна потреба сьогодення. Це впливає з того, що при залученні позикового капіталу, наявна необхідність у чіткому відображенні кожної наступної операції за позикою, однак організація обліку на двох підприємствах може різнитися, саме тому, співставлення відомостей внутрішньої звітності, надасть можливість для кредитора впевнитись у достовірності відображення заборгованості, поступового погашення сум відсотків, а для боржника передбачить чіткий контроль за відображенням зобов'язань, з метою усунення можливої пені за невчасне погашення сум заборгованості [1].

В умовах широкого впровадження комп'ютерних систем обліку з'являється можливість формувати значну кількість додаткових звітів про виникнення та погашення довгострокових зобов'язань, які сприятимуть виконанню ключових функцій бухгалтерського обліку, а саме: забезпеченню збереження майна власника, формуванню інформаційного масиву даних для ухвалення результативних управлінських рішень, а також забезпечення реалізації превентивної та контрольної фікції системи управління.

Список використаних джерел:

1. Безверхня Ю.В. Внутрішня звітність у системі управлінського обліку. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_17_1/17-1-06.pdf
2. Семчук І.В. Фінансова та внутрішня звітність як джерела інформації про зобов'язання підприємства // Вісник ЖДТУ. 2012. № 3 (60). С. 165.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 5.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Гук Г.В.,
магістрант,
науковий керівник:
д.е.н., доцент, завідувач кафедри
економіки, обліку і оподаткування Подлужна Н.О.,
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ**

Державна політика України спрямована на реалізацію комплексних програм соціального захисту незахищених верств населення. З 2014 р. до категорій населення України, які потребують соціальної допомоги та державної підтримки, належать громадяни, які були вимушені покинути місце проживання на окупованій частині Донецької та Луганської областей, на території яких відбуваються бойові дії, залишити робочі місця і виїхати на територію країни, що є підконтрольною українській владі. При цьому, внутрішньо переміщені особи зіткнулися з численними проблемами, серед яких є пошук місця тимчасового проживання, одержання кваліфікованої медичної допомоги, оформлення, переоформлення документів, що засвідчують особу, підтвердження спеціального статусу осіб з інвалідністю або пенсійного забезпечення. Отже, виникає необхідність визначення особливостей реалізації виконання бюджетної програми, яка діє у межах соціальної політики України щодо підтримки внутрішньо переміщених громадян.

Висвітлення важливих проблем із масової вимушеної міграції населення України було розкрито у дослідженнях українських науковців, табл. 1.

Таблиця 1

**Основні напрями дослідження
проблем вимушеної міграції громадян України**

Автор	Основні напрями дослідження
О. Скрипник	Розкрито сутність поняття «внутрішньо переміщені громадяни». До внутрішньо переміщених громадян запропоновано віднести вимушених переселенців, які залишили домівки, щоб зберегти власне життя та життя близьких, для уникнення насилля та політично мотивованого переслідування за свої переконання
Е. Лібанова	Обґрунтування необхідності ефективної державної політики підтримки вимушених переселенців. Доведено, що одним із головних пріоритетів у державній політиці є зміцнення співпраці всіх верств українського суспільства для розбудови ефективної системи підтримки вимушених переселенців, що повинно ґрунтуватися на результатах наукових досліджень
І. Акімова	Досліджено, що виникає необхідність створення державою механізму фінансування витрат на тимчасове розміщення вимушених переселенців
Т. Ягланд	Визначено, що Україна вживає необхідні заходи для захисту найбільш уразливих верств населення та їх прав

Джерело: складено на основі [1]

З метою соціальної підтримки та фінансової допомоги внутрішньо переміщеним сім'ям (особам) у жовтні 2014 р. було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 505 «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» [2].

До того ж зареєстровані як внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО) пенсійного віку, особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та інші особи, які перебувають у складних життєвих обставинах, мають право на отримання соціальних послуг за фактичним місцем проживання чи перебування, основними серед яких є:

- забезпечення соціальним та медичним пакетом послуг від благодійних організацій;
- фінансування за рахунок держави витрат для тимчасового проживання всіх членів родини при наявності непрацездатних та неповнолітніх;
- відновлення соціальних виплат і пенсії за фактичним місцем проживання, якщо громадянин має інший статус;
- продовження освіти, в тому числі за рахунок держави;
- отримання місця в дитячому садку і школі для дітей-переселенців;
- одержання матеріальної допомоги громадянам, які опинилися у складних життєво-побутових умовах.

Практичний досвід Управління соціального захисту населення Ясинуватської райдержадміністрації (далі – УСЗН Ясинуватської РДА) свідчить про ефективне функціонування програм соціальної політики, які направлені на задоволення соціальних, матеріальних, побутових та психологічних послуг ВПО. Досліджено, що УСЗН Ясинуватської РДА виконує функцію з одержання державного фінансування на потреби ВПО та членів їх сімей з обов'язковим звітування про виконання, витрачання обсягів державних асигнувань у звітності державних органів казначейської служби України.

Для забезпечення побутових потреб переміщених громадян в організаціях із соціального забезпечення затверджуються початкові кошторисні призначення за бюджетною програмою «Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (далі – Бюджетна програма) [2]. Так, на основі дослідження встановлено тенденції динаміки основних показників виконання цієї Бюджетної програми на основі даних УСЗН Ясинуватської РДА протягом 2016-2019 рр., табл. 2.

Досліджено, що при плануванні розрахунків видатків за бюджетною програмою з 2016 р. спостерігається тенденція до збільшення фінансування зі скарбниці держави для охоплення всіх потребуючих верств населення, також збільшується спектр категорій отримувачів соціальної допомоги і послуг. Встановлено, що до категорій отримувачів з числа переміщених осіб належать працездатні особи; працездатні громадяни, які не працюють; діти; інваліди загального захворювання; пенсіонери.

**Динаміка показників виконання Бюджетної програми УСЗН
Ясинуватської РДА протягом 2016-2019 рр.**

Показник	Рік				Темп росту, % відносно показників 2016 р.
	2016	2017	2018	2019	
Кошторис Бюджетної програми, млн.грн	4667259,00	14988950,00	11512827,00	11493658	2,5
Кількість звернень домогосподарств	522	1638	1137	1160	2,2
Зміни протягом року щодо реалізації кошторису програми	10283469,00	11955311,00	15012827,00	14865314,70	1,45
Чисельність громадян, які звернулись за допомогою	1144	1306	1483	1170	1,02
Фактичне виконання програми, млн.грн	10230912,51	11952850,05	15012827,00	14865314,70	1,45
Дебіторська заборгованість, млн.грн			109521,05	119631,10	1,09

Джерело: складено на основі статистичних даних УСЗН Ясинуватської РДА

Встановлено, що за напрямками фінансової соціальної підтримки ВПО залучено великий обсяг надходжень з бюджету держави для коригування додаткової потреби в наданні матеріальної допомоги протягом 2016-2019 рр., що підтверджує збільшення чисельності постраждалих від збройного конфлікту на сході України. При цьому, спостерігається тенденція збільшення обсягів фактичного виконання Бюджетної програми, яка підтверджується перевиконанням на 1,45% фактичних видатків на фінансування матеріальної допомоги ВПО у 2019 р. порівняно з показниками 2016 р., що підтверджує, що протягом збройного конфлікту на сході України переміщені громадяни не облаштували свого повноцінного побуту.

Проте, виникнення дебіторської заборгованості в УСЗН Ясинуватської РДА у 2018 р. свідчить про надмірно одержані обсяги фінансування, матеріальної допомоги ВПО. Таким чином, можна стверджувати, що громадяни з числа ВПО за різними обставинами одержали допомогу з бюджету країни, надавши неправдиву, неповну, неправомірну і неякісну інформацію про свій

фінансовий, матеріальний стан, житлові приміщення, депозити на рахунках банківських установ, автомобілі, кількість зареєстрованих за адресою громадян, тощо.

За таких обставин, з одного боку ми спостерігаємо, про всіляку підтримку державою незахищених верств населення з числа переміщених громадян України, а з іншого боку – про наявність серед ВПО таких громадян, що неправомірно отримують адресну допомогу. При цьому, отримавши надмірну грошову допомогу такі громадяни не поспішають її повертати, навіть при виявленні факту порушення законодавства України.

Працівники соціальних установ ведуть постійну інформаційно-роз'яснювальну роботу з такими громадянами для здійснення погашення, утримання грошових призначень для повернення фінансування до бюджету держави в найкоротші терміни. Таким чином, встановлено, що з появою дебіторської заборгованості в установах з'являється новий різновид видатків з бюджету держави – подання судових позовів на громадян, які не повертають надмірно отримані грошові допомоги.

Список використаних джерел:

1. Беззуб І. Урегулювання правового становища внутрішньо переміщених осіб на території України. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. 2014. URL: <http://nbuviar.gov.ua/index> (дата звернення 5.02.2020 р.)

2. Постанова Кабінету Міністрів України №505 від 01 жовтня 2014 року «Про внутрішньо переміщених осіб». Дата оновлення: 24.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF> (дата звернення 1.02.2020 р.)

Єлісєєва А.А.,
студентка групи ОБ-18,
ДВНЗ «Київський коледж легкої промисловості»
(м. Київ)

КРЕАТИВНИЙ ОБЛІК В ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На переломі тисячоліть наукове співтовариство економістів стає не тільки пасивним спостерігачем, а й активним учасником трансформації і змістовної реновації сукупності знань, званої економічною наукою. Що відбуваються в економічній науці процеси в повній мірі можуть бути кваліфіковані в термінах теорії Томаса Куна як завершення періоду «нормальної» науки, за яким неминуче слідує кризова стадія і зміна наукових парадигм, або, інакше кажучи, наукова революція. В рамках протікаючих процесів інвентаризації піддається як сама архітектура економічної науки, так і зміст формуючих її елементів, один з яких, іменованій бухгалтерським обліком, потрапив в фокус найбільш лютої критики з боку вітчизняних реформаторів склалася наукової парадигми обліку.

Парадоксально те, що з формальних позицій значна частина претензій, висунутих в адресу бухгалтерської науки і її носіїв, далеко не безпідставні. Відокремивши рідкісні «зерна» – підручники, що вийшли з-під пера Я.В. Соколова, М.І. Кутюр'є, М.Ю. Медведєва, М.Л. Пятова, – від численних «плевел» теорії бухгалтерського обліку, можна констатувати, що масова навчальна література сформувала псевдо образ бухгалтерії як науки, і цей сурогат бухгалтерського обліку настільки міцно укорінився в освітньому середовищі, що породив помилковий стереотип сприйняття обліку як вербального опису бухгалтерської процедури, що не потребує поясненні і не терпить невизначеності.

Бухгалтерський облік в «дзеркалі» масового підручника постає як звід правил, процедур і технологічних схем обробки економічної інформації, що сформувалися «як би» природним чином в контексті історичного процесу розвитку облікового ремесла, в результаті своєрідного природного відбору «кращих облікових практик». Саме таке «плоске» уявлення бухгалтерського обліку в більшості навчальних видань, позбавлення їх будь б то ні було дискусійності, багатополлярності конкуруючих поглядів на пояснення природи рахівництва зводять його наукову теорію на рівень нудного і нецікавого догмату, базується на якомусь симбіозі елементарних арифметичних операцій, вбудованих в жорстку систему штучно створених рахунків і проводок.

Одним з таких «вузлів» дисциплінарної матриці бухгалтерського обліку є поєднання так званої концепції достовірного і сумлінного погляду (True and Fair View Concept) і народженої в її контексті ідеї креативного обліку (Creative Accounting), дослідженню яких і присвячений матеріал даної статті.

Широко поширена думка про те, що сам термін «креативний облік» (Creative Accounting) був придуманий і введений в англomовний лексикон редактором британської газети London Evening Standard Іеном Гріффітс (Ian Griffiths), опублікували в 1986 р. книгу з однойменною назвою[1]. Однак, є підстави вважати, що ця версія не цілком коректна і поняття креативного обліку виникло трохи раніше, орієнтовно в середині ХХ ст., оскільки вже в 1968 р. словосполучення «creative accounting» почало лунає з кіноекранів, на яких демонструвалася картина американського сценариста і режисера Мела Брукса «Продюсери» (іноді вона виходила в прокат з назвою «Весна для Гітлера»), що згодом отримала двох «Оскарів», два «Золотих глобуса» і включена в Національний американський реєстр фільмів. Один з елементів фабули фільму полягає в тому, що «креативний» бухгалтер-консультант радить двом невдачливим продюсерам «попрацювати» з звітністю для залучення фінансування під постановку апріорі провальної п'єси з метою подальшого списання витрат на збитки і поправки їх особистого фінансового стану.

Аналіз визначень і трактувань креативного обліку, дозволяє встановити ряд стійких характеристик, якими наділяють даний феномен зарубіжні вчені:

– по-перше, «живильним середовищем» для розвитку креативного обліку є прогалини і протиріччя, а також варіативні і неоднозначні норми, що містяться в бухгалтерських регулятивах, що провокують формування професійного судження бухгалтера;

– по-друге, креативний облік породжується вольовим актом менеджменту або облікових працівників організації;

– по-третє, креативний облік передбачає аналітичну підготовку маніпуляції врахованими даними і звітними показниками;

– по-четверте, як загальний методологічний підхід, так і конкретні процедури, і методики маніпулювання даними в контексті креативного обліку орієнтовані на переваги менеджменту щодо створення бажаного фінансового образу компанії в сприйнятті ключових стейкхолдерів – найбільш впливових користувачів її бухгалтерської фінансової звітності;

– по-п'яте, нерідко креативний облік використовується як інструмент згладжування нехарактерних для компанії девіацій фінансових показників, спрямованого на запобігання «різких рухів» і панічних реакцій стейкхолдерів.

Акцентуючи увагу на негативних оцінках і уявленнях про креативний облік, зарубіжні автори намагаються сформулювати і протиставити їм аргументи, що розкривають можливості використання креативного обліку як інструменту забезпечення достовірності звітності, обумовлені, в першу чергу, розвитком інституцій професійної етики. Проведений аналіз дає підстави вважати, що заслуга згаданого наукового співтовариства, по всій видимості, має своє ядро в Барселоні в Університеті Помпеу Фабра, полягає в комплексній, багатосторонній характеристиці бінарного відносини до креативного обліку та відродженні дискусії про його природу і ролі в сучасній економіці.

Розвиток цієї дискусії призвело до того, що вже в наприкінці 2000-х почали виникати і озвучуватися альтернативні ситуації, точки зору, трактують креативний облік не просто як якийсь нейтральний, неминуче виникає і об'єктивно існуючий в ринковій економіці феномен, але – як «абсолютне благо», як інструмент управління фінансовим станом організації, використання якого має колосальний антикризовий потенціал і абсолютно не суперечить етичним інституціям бухгалтерської професії.

У числі досить представницького кількості публікацій, які транслиують позитивне ставлення до креативного обліку, звертає на себе увагу стаття пакистанських вчених «Користь або умисний шкоду креативного обліку», опублікована в 2011 р в *International Journal of Trade, Economics and Finance*. Узагальнюючи в своїй статті ряд ідей, висловлених десятиліттям раніше американцями Чарлзом Малфорд (Charles Mulford) і Юджином Коміскі (Eugene Comiskey). Пакистанські дослідники виділяють чотири види «практик зміни фактів в бухгалтерському обліку»[2], або «практик креативного обліку», кожен з яких отримує своєрідний понятійний ярлик:

– «агресивний облік», що представляє собою цілеспрямований навмисний вибір і застосування принципів бухгалтерського обліку, здійснювані в спробі добитися бажаних результатів (як правило, більш високих поточних доходів) незалежно від того, узгоджуються ці принципи з GAAP чи ні;

– «управління надходженнями», що полягає в активній маніпуляції розміром доходу в прагненні до визначених цільовим показником, який може бути «заданий» менеджментом, визначений на підставі прогнозу, зробленого

аналітиками, або орієнтований на представлення в звітності більш «гладкого», більш стабільного потоку надходжень;

– «згладжування доходів» – одна з форм «Управління надходженнями», призначена для елімінування пікових і провальних відхилень від нормального надходження доходів, включаючи кроки по скороченню і «створення запасу» доходів в вдалі періоди для їх використання в періоди низької ділової активності;

– надання «шахрайської фінансової звітності» – навмисне перекручування, пропуск або приховування сум у фінансовій звітності, вчинене з метою введення в оману її користувачів, що встановлено адміністративним, цивільним або кримінальним слідством.

Однак при цьому автори статті підкреслюють: «Дослідження показують, що креативний облік – це інструмент, багато в чому схожий на зброю. При правильному застосуванні він може принести суб'єкту, який його використовує, величезну вигоду, однак, при несвідомому використанні або при попаданні в руки негативного персонажа він може завдати колосальної шкоди. Креативний облік допоміг вийти з кризи набагато більшого числа компаній, ніж кинув в кризову ситуацію. Зброя саме по собі завжди невинно – провина за завдану нею шкоду лежить на тому, хто їм користується. Відштовхуючись від досвіду країн, що розвиваються, де лістинги фондових бірж часто не відображають реального стану справ компаній, можна вказати на безліч кейсів, в яких компанії істотно виграли від використання технік креативного обліку і залишилися на плаву у важкі часи».

В другому десятилітті ХХІ ст. формуються три географічно орієнтованих концепції «творчого» обліку:

– американська, яка використовує «ярлики», асоціюють облік, в першу чергу, з фінансовою інженерією та управлінням грошовими потоками («згладжування надходжень», «управління надходженнями» і т. д.);

– континентально-європейська, в рамках якої міцно закріпився термін «креативний облік», який ув'язується, головним чином, з маніпулюванням балансовими показниками;

– південно-східно-азіатська, в контексті якої все більшого поширення набуває термін «Косметичний облік», що передбачає можливість використання як інструментів управління грошовими потоками, так і потенціалу «балансорегулюючих» методів обліку.

Цікаво, що бангладешські вчені спробували емпіричним шляхом – в процесі проведення опитувань і фокус-груп в середовищі сертифікованих бухгалтерів, а також зовнішніх і внутрішніх аудиторів – встановити фактори позитивного та негативного сприйняття професіоналами феномена косметичного обліку, найбільш істотні причини використання його інструментів і характер ефекту, одержуваного від їх застосування [2]. Цілковито очевидно, що говорити про високу репрезентативності вибірки, в яку було включено по 36 фахівців з кожної згаданої категорії, не цілком коректно, і тим проте отримані в результаті дослідження дані дають певну їжу для міркувань.

Аналогічної точки зору дотримуються в своїх дослідженнях і турецькі вчені, що доповнюють в своїй роботі перелік «практик креативного обліку» ярликом «Облік великий відмивання її виділяють три види креативного обліку з точки зору його співвідношення з вимогами загальноприйнятих принципів бухгалтерії і стандартів фінансової звітності:

- креативний облік, явно що суперечить GAAP;
- креативний облік, зв'язок якого з загальноприйнятими принципами носить неявний або суперечливий характер;
- креативний облік, органічно пов'язаний з принципами GAAP та IFRS[3].

У цих видах креативного обліку абсолютно чітко проглядається характеризується в цьому дослідженні трансформація уявлень наукового та професійного співтовариств про сутність креативного обліку, а також що склалася поляризація думок вчених і практиків, що відображає своєрідні «Маятники» коливання їх оціночних суджень про роль креативного обліку в ринковій економіці.

Однак констатація і характеристика описаної поляризації відносин до креативного обліку самі по собі не надають пояснювальної гіпотези існування цього феномена і не дозволяють оцінити перспектив його розвитку. За думку автора, вирішити ці питання і сформуванню систему критеріїв і обмежень використання інструментів креативного обліку неможливо без сходження до філософських засадах бухгалтерського обліку, зокрема до вже згаданої концепції достовірного і сумлінного погляду і її проявів в сучасних облікових інституціях.

Результати проведеного дослідження навіть на одному, здавалося б, вельми «вузькому», «приватному» прикладі – феномен креативного обліку – показують, наскільки складним, багатогранним і багатовимірним є бухгалтерський облік, наскільки глибока проблематика його наукової теорії, наскільки розгалуженими є міждисциплінарні зв'язки, в які вона вбудована.

Крім того, дослідження з усією ясністю дозволило продемонструвати як соціальний характер бухгалтерської практики культивувавши найширший спектр ідей до креативного обліку, що відображає й багатоваріантність цільової орієнтації менеджменту і власників організацій, так і соціальний характер власне бухгалтерської науки, що виявляється через динаміку поляризації сприйняття креативного обліку представниками різних наукових шкіл і напрямків.

Список використаних джерел:

1. Голов С. Ф. Креативний облік: творчість чи шахрайство/ С. Ф. Голов // Економічні науки. – 2010. – №7(25). – с. 360-367.
2. Легенчук С. Ф, Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку/ С. Ф. Легенчук// Міжнародний збірник наукових праць. Теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Випуск 2(14)-2009. – с. 88-101.
3. Креативний облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subject.com.ua/economic/accounting1/9.html>.

Костюк Т.О.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ

Актуальність теми дослідження пояснюється поступовим розширенням використання суб'єктами господарювання електронних грошей, які є одним із найбільш перспективних засобів розрахунку між економічними агентами. При цьому існує низка проблем, пов'язаних з обліком цих інноваційних платіжних засобів.

Визначення терміну «електронні гроші» наведене в Законі України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Згідно законодавства електронними грошима є одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [1]. Відповідно до Положення «Про електронні гроші в Україні» [2] емісія електронних грошей дозволена лише у гривні.

Для обліку електронних грошей використовується субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» рахунка 33 «Інші кошти». На субрахунку 335 відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами [3].

Дослідники називають низку переваг електронних грошей, зокрема [4, с. 703]:

- зручність розрахунків;
- безпека цілісності інформації та захист від її несанкціонованого відтворення;
- можливість роботи в режимі on-line для платника та одержувача коштів;
- можливість конвертації у законні засоби платежу, емітовані центральним банком.

Водночас, існують деякі проблемні питання обліку електронних грошей, зокрема: пов'язані з їх класифікацією для потреб бухгалтерського обліку, із впорядкуванням системи рахунків для їх обліку.

Так, А. С. Стовпова звертає увагу на необхідність удосконалення класифікації електронних грошей. Дослідниця зауважує, що при створенні класифікації електронних грошей, в першу чергу, потрібно звернути увагу на таке [5, с. 62]:

- відповідність електронних грошей критеріям визнання активу (контрольованість чи неконтрольованість утримувачем);
- їх ліквідність;
- ризик зміни вартості;
- правове визнання;

у зобов'язання, які створює цей актив у сторін операції (платник, отримувач, емітент електронних грошей).

С. Ф. Легенчук та А. П. Семенець вважають, що для цілей раціонального управління електронними грошима на підприємстві слід упорядкувати існуючу систему рахунків у відповідності до інформаційних потреб користувачів облікової інформації. Зазначені автори пропонують додати до рахунку 33 «Інші кошти» субрахунок 336 «Електронні гроші, номіновані в іноземній валюті» [6, с. 146].

І. Б. Плотніченко до проблемних моментів використання електронних грошей відносить той факт, що в Україні продовжують функціонувати відмінні від банків емітенти електронних грошей, деякі з яких позиціонують себе не як операторів електронних розрахунків, а як системи он-лайн розрахунків - обліку і переуступки майнових прав без здійснення переказу грошей. Це може викликати проблеми щодо відображення в обліку електронних грошей, випущених небанківськими емітентами [7].

Проблемними питаннями, з точки зору зазначено автора, також залишаються наступні [7]:

- визнання первинного документа щодо відображення в обліку операцій з електронними грошима;
- неврегулювання розрахунків електронними грошима з нерезидентами України в міжнародній електронній комерції. Застосування електронних грошей, виражених в іноземній валюті, при розрахунках та проведенні транскордонних переказів потребує законодавчого вирішення.

На нашу думку, також потрібно вирішити питання регулювання проведення інвентаризації електронних грошей на підприємстві. На сьогоднішній день порядок проведення інвентаризації на підприємстві регулюється Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [8]. Проте цей документ регулює особливості інвентаризації готівкових та безготівкових грошових коштів і ним не передбачений порядок інвентаризації електронних грошей.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5.04.2001 р. № 2346-III (у ред. від 7.02.2019 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

2. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ 4.11.2010 р. № 481 (із змінами від 26.07.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0358500-16>.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. № 291 (із

змiнами вiд 16.09.2019 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

4. Батракова Т.І. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні / Т.І. Батракова, А.Ю. Гринченко // Економіка і суспільство. – 2016. – Випуск 7. – С. 702-706.

5. Стовпова А.С. Класифікація електронних грошей для цілей бух гал-терського обліку / А.С. Стовпова // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 14. – С. 60-64.

6. Легенчук С.Ф. Облікове відображення операцій з електронними грошима: методичний аспект / С.Ф. Легенчук, А.П. Семенець // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Випуск 23. Частина 3. – С. 144-147.

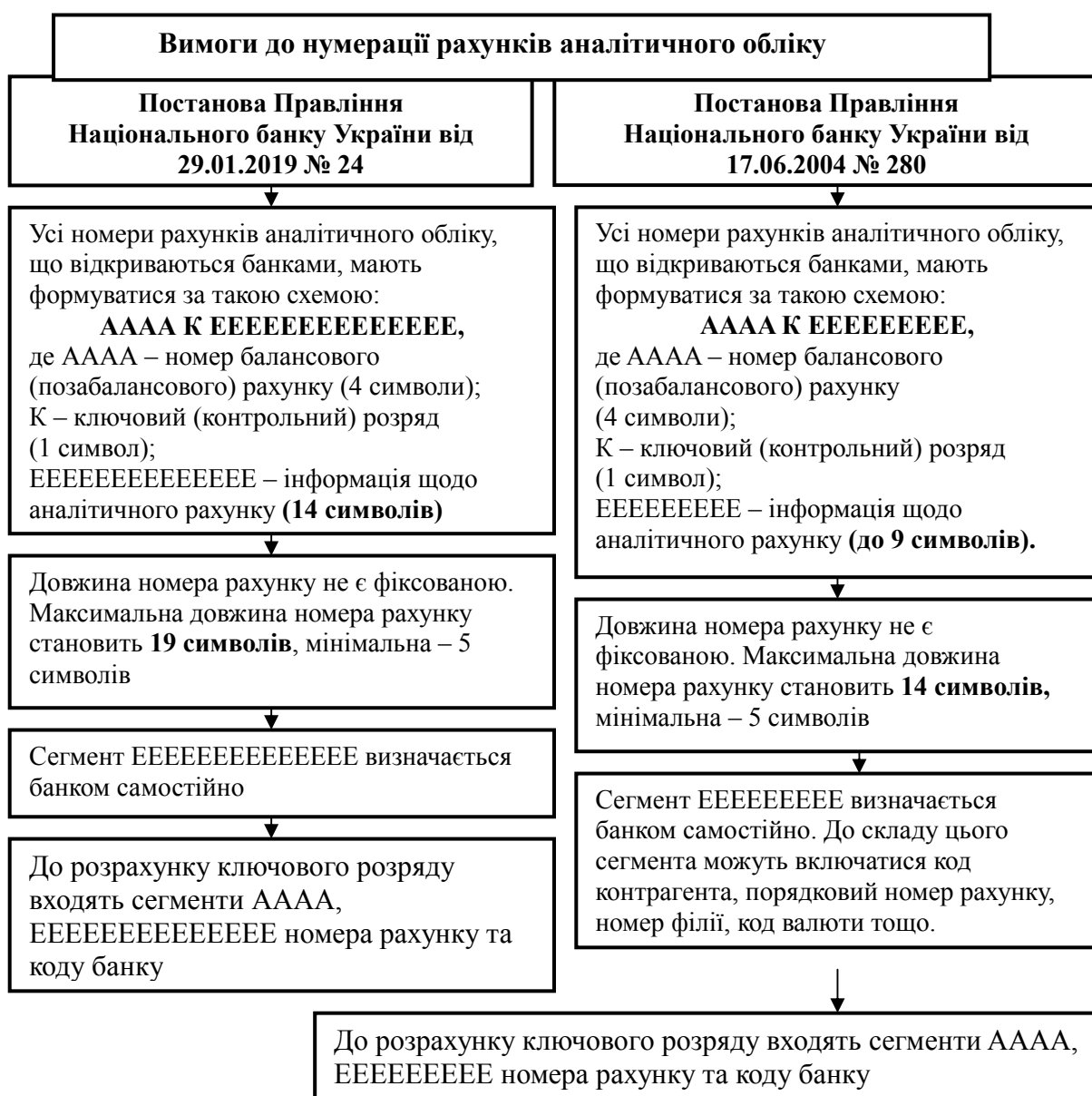
7. Плотніченко І.Б. Електронні гроші як інноваційний засіб платежу: проблеми відображення в обліку і звітності / І.Б. Плотніченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ena.lp.edu.ua › [xmlui](#) › [handle](#) › [ntb](#).

8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України 2.09.2014 р. № 879 (у ред. від 18.11.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

Сташевська А.С.,
студентка, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Петраковська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

БАНКІВСЬКІ РАХУНКИ УКРАЇНЦІВ ЗА СТАНДАРТОМ ІВАН

Однією з особливостей Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України є наявність вимог до нумерації рахунків аналітичного обліку, який надає детальну інформацію про кожного контрагента та кожну операцію.

Рис. 1. Вимоги до нумерації рахунків аналітичного обліку (сформовано на підставі [1,2])

Згідно постанови Правління Національного банку України «Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні» банки України з 05 серпня 2019 року формують номер банківського рахунку відповідно до Національного стандарту України «Фінансові операції. Правила формування міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні [6].

Рис. 2. Мета впровадження та структура IBAN для України (сформовано на підставі [3,4])

Відповідно до постанови Національного банку України №118 від 26.09.2019 року з 13 січня 2020 року усі перекази в національній та іноземній валюті здійснюються виключно за стандартом IBAN [5].

Отже, запровадження IBAN дає можливість гармонізувати український платіжний простір з європейським, а також сприятиме подальшій запланованій модернізації системи електронних платежів Національного банку.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 17.06.2004 р. № 280 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 11.09. 2017 року № 89 (із змінами). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17>

3. Офіційний сайт Національного банку України. URL:

<https://bank.gov.ua/iban>

4. Положення про правила формування IBAN (міжнародного номера банківського рахунку) в Україні". Підготовлено Робочою групою асоціації УкрСВІФТ. Київ. – 2008. URL: https://c52099bd-c6b9-4c7da91716f1cf3a572b.filesusr.com/ugd/b74875_2abe2d66e20147479044e44375be0f21.pdf

5. Постанова Правління Національного банку України “Про внесення зміни до постанови Правління Національного банку України від 28 грудня 2018 року № 162” від 26.09.2019 р. № 118. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0118500-19>

6. “Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні”, затверджено Постановою Правління Національного банку України від 28.12.2018 р. № 162 (із змінами). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-18>

Тумарець М. В.,

студент II курсу, гр. ОБ-18,

ДВНЗ «Київський коледж легкої промисловості»

ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Широке застосування інформаційних технологій на підприємстві – сучасна тенденція розвитку бізнесу. Все більшої популярності набувають хмарні технології. Це обумовлено тим, що практично вся діяльність людини має сьогодні своє відображення у віртуальному світі. Сучасні електронні мережі (такі як Інтернет) значно прискорили обмін інформацією. На підприємствах операції обліку і контролю проводяться із застосуванням спеціальних програм. При цьому багато співробітників підприємств працюють віддалено, відправляючи інформацію через інтернет. Для того, щоб здати звіт або занести інформацію в загальну базу даних, програмне забезпечення не завжди потрібно встановлювати на мобільному пристрої або комп'ютері. Притому, не всі співробітники можуть і зобов'язані розбиратися в тонкощах роботи програмного забезпечення. Саме тут і приходять на допомогу так звані «хмарні технології».

Хмарні технології – це оперативне засіб ведення бізнесу, помітно знижує витрати на капітальні вкладення в устаткування і програмне забезпечення. Додатково до цього, процес ведення, наприклад, бухгалтерської звітності за допомогою використання «хмар» відчутно спрощується і актуалізується. Хмарні технології бухгалтерського обліку дають можливість автоматизувати завдання, з якими, набагато повільніше, справляється людина.

Онлайн-бухгалтерія або Інтернет-бухгалтерія – це організація системи обліку із застосуванням хмарних технологій. У той же час є поділ операційних функцій і функцій головного бухгалтера. Облік фінансів клієнта ведеться в єдиній системі через Інтернет. Цілодобовий доступ до бухгалтерської онлайн-бази дає можливість керівнику тримати свою бухгалтерію під повним контролем. Бухгалтерський облік онлайн дозволяє оптимально швидко синхронізувати роботу кількох віддалених офісів або співробітників в єдиній базі даних. Крім того, бухгалтерський облік в «хмарі» – це ефективний моніторинг актуальної бухгалтерської бази професійним бухгалтером.

Застосування хмарних технологій бухгалтерського обліку дозволяє істотно збільшити ефективність всіх видів бізнесу. Вони надають користувачам рішення, на сто відсотків готові до роботи. Досить просто мати будь-який пристрій, гарне з'єднання з інтернетом, і отримати безмежний доступ до віддаленої бази.

Поширеність хмарних технологій викликана декількома причинами:

- зниженням вартості трафіку.
- появою різноманітних мобільних пристроїв.
- зростанням загальної комп'ютерної грамотності населення.

Внаслідок того, що технічний прогрес рухається по планеті з величезною швидкістю, з'явилася можливість управляти діяльністю підприємства, перебуваючи в будь-якій точці планети. Хмарні технології відкрили нові можливості для підключення віддалених і сезонних працівників. Збільшуючи кількість персоналу, керівник має можливість підключати співробітників до хмарного сервісу, а під час міжсезоння або спаду просто відключати неактивних користувачів.

При використанні хмарних технологій бухгалтерського обліку клієнт оплачує тільки оренду програмного забезпечення, а технічне обслуговування сервісів здійснює компанія, що надає послуги. Доступ до сервера з офісними додатками відбувається стандартно: через інтернет-браузер комп'ютера співробітника. Використання таких сервісів доцільно в тому випадку, якщо на підприємстві передбачено стабільний високошвидкісний інтернет.

Ще одним важливим аспектом є безпека. Повсюдне використання різних обчислювальних пристроїв і на їх основі, всіляких організаційно-технічних («людина-машина») систем, таких як «хмарні», тягне за собою виникнення безлічі проблем інформаційної безпеки.

Хмарні технології бухгалтерського обліку гарантують обмін інформацією через захищені інтернет-канали. Новітні онлайн-сервіси надають допомогу не тільки в роботі з підрахунку доходів, витрат та інших фінансових операціях, але також в аналізі наявних даних. Функціональність таких додатків з кожним роком збільшується, а якість надання послуг вдосконалюється.

Особлива думка необхідно висловити по сервісу «Хмара для 1С: Підприємство» [1] – це новий хостинг сервіс на українському ринку телекомунікаційних послуг в концепції SaaS (від англ. Software as a Service – додаток як сервіс). Дана концепція віддаленого хостингу багато років застосовується на українському ринку ІТ-послуг. Однак тепер все більшої популярності ця послуга набирає як хостинг додатків 1С, а саме «Хмара для 1С: Підприємство».

Доступ до додатків 1С здійснюється через Web-інтерфейс. Отримавши доступ до такої послуги керівник бізнесу отримує повнофункціональним рішенням для ведення бухгалтерії онлайн і надійний інструмент для ведення бізнесу.

Використання таких сервісів дозволяє захистити корпоративні дані від можливих протиправних дій, так як дані надійно шифруються. Крім того, гарантується безперебійна робота такого сервісу цілодобово, а це значить, що керівник або бухгалтер може отримати доступ до необхідної інформації не тільки в будь-який час, але і з будь-якої точки світу, де є Інтернет і швидкісне підключення.

Ще однією перевагою використання хмари 1С є швидкодія обробки даних. Всі обчислення проводяться на обладнанні сервіс-провайдера, розташованому в дата-центрі «StoreData», а це означає, що немає необхідності купувати дороге обладнання для установки бухгалтерських та інших бізнес програм і потім витратити кошти на його відновлення та модернізацію. Дуже зручно вирішене питання резервного копіювання бухгалтерської інформації, що дозволило знизити витрати на обладнання для резервного копіювання даних.

Всю документацію можна без проблем друкувати не переживаючи про сумісності обладнання. Друк з хмарного додатка працює на абсолютній більшості принтерів і багатофункціональних пристроїв без будь-яких додаткових налаштувань.

Сьогодні ринок бухгалтерських онлайн-сервісів розвивається швидкими темпами. Для активних, просунутих керівників створений зручний і простий у використанні, гідний сервіс «Моя справа» [2]. Динамічно розвиваються онлайн-сервіси для продажів і Інтернет-магазинів такі як «Мій склад» [3]. Крім ведення онлайн бухгалтерії в хмарному сервісі «Моя справа» можна підключити послугу довідково-правової системи для бухгалтерів і кадровиків, аутсорсингу і можливість відкриття ТОВ та ФОП.

На сьогоднішній день налічується кілька великих інтернет проектів онлайн бухгалтерії. Крім перерахованих можна відзначити і сервіс «Контур.бухгалтерія» [3], де в онлайн режимі є можливість вести простий облік для компаній на ССО, ЕНВД і ТОВ на ОСНО. Бухгалтерські проводки автоматично створюються на основі первинних документів, які ми враховуємо. Всі можливості сервісу відповідають законодавству України. Форми, документи і дані оновлюються самі. Додатково гарантується підтримка мобільних додатків для ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу.

Перевага ведення фінансового обліку в хмарах в недалекому майбутньому буде гідно оцінена керівництвом українських підприємств та підприємцями. Поширення онлайн сервісів тільки зростає. Майбутнє, як бухгалтерських послуг, так і бухгалтерій підприємств в хмарах. Перспективою подальших досліджень у даному напрямку можуть бути: розробка детальних методик застосування хмар і віртуальних офісів для вирішення облікових задач, створення хмарних офісів з відповідними базами первинної і звітної документації.

Список використаних джерел:

1. iFin – Облік без знань бухгалтерії, автоматичне створення звітів (Електронний ресурс). – Режим доступу: [https://www/ifin/ua/](https://www.ifin.ua/).
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1.\Редкол.: С.В.Мочерний та ін.- К.:Видавничий центр «Академія», 2000.-864 с.
3. Хмарні обчислення \ Матеріал з Вікіпедії – вільної інциклопедії (Електронний ресурс)- <http://uk.wikipedia.org/wiki/Хмарні>.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 6.
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ

Апонасько Г. В.,
магістр, заочна форми навчання,
науковий керівник:
завідувач кафедри національної економіки та фінансів Грушко В. І.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗУ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

На сучасному етапі функціонування українського підприємства підставою для організації бухгалтерського обліку основних засобів (надалі – ОЗ) служить облікова політика, розроблена і затверджена наказом конкретно для даного підприємства, в основі якої повинні бути або національні, або міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. Саме вірний вибір стандартів з відповідною обліковою політикою може поліпшити ефективність їх подальшого використання.

Питаннями дослідження організації обліку ОЗ займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених: Причому окремим питанням впливу обраної облікової політики на ефективність використання ОЗ були присвячені роботи таких вчених: Кулик В.А. [1], Білий Є.Л. [2], Авраменко О.І., Ватуля Л.А., Худик К.А. [3], Голов С.Ф., Костюченко В.М. [4], Жук В.М. [5] та інші.

Відзначаючи важливість наукових напрацювань вказаних авторів та їх досягнень у галузі бухгалтерського обліку слід визнати наявність ряду невирішених теоретико-методологічних проблем бухгалтерського обліку ОЗ.

Залежно від того, прибуткове підприємство чи навпаки збиткове, бажає отримати оподаткований прибуток чи навпаки приховати його та відобразити в декларації збитки, в його обліковій політиці можна передбачити вигідні для господарської діяльності методи амортизації та вартісні параметри віднесення активів до основних чи оборотних. Вартісне обмеження вказане в п.п.14.1.138 Податкового кодексу [6] впливає на класифікацію основних фондів, але не стосується малоцінних необоротних матеріальних активів. Крім того міжнародні стандарти (надалі – МСФЗ) не мають такої класифікації. Підприємство має можливість задати рівень суттєвості для віднесення ОЗ до оборотних активів – запасів.

Це дозволяє збільшити поточні витрати на конкретному інтервалі господарської діяльності підприємства, а не капіталізувати їх, тим самим змінюючи структури балансу та фінансові показники діяльності. Такі зміни в обліку основних засобів є особливо актуальними при заповненні фінансової звітності з метою отримання кредиту в банку.

Так, на ефективність використання ОЗ також впливають встановлена сума ліквідаційної вартості ОЗ, термін їх експлуатації і рівень суттєвості для поточного і капітального ремонту.

Наприклад, цей показник може вплинути на подальший розрахунок амортизації, яка відноситься безпосередньо на витрати, що виникають в ході звичайної діяльності підприємства та мають форму вибуття активів або їх амортизації §4.33–4.35 Концептуальної основи [7, 8]. Порівняння основних відмінностей національних стандартів від МСФЗ наведені у табл.1.

Основні правила, які потрібно виконувати, щоб не помилитися при переході від національних стандартів до МСФЗ:

- не слід застосовувати методи нарахування амортизації, дозволені П(С)БО 7 [9], але не передбачені МСБО 16 [10];

- не потрібно об'єднувати в одну групу ОЗ землі, будівлі і незавершені капітальні інвестиції;

- необхідно встановити в Наказі про облікову політику рівень суттєвості для розмежування ОЗ і запасів;

- у зв'язку з тим, що на початку служби нового ОЗ немає точних економічно обґрунтованих показників його подальшої експлуатації, ліквідаційну вартість і строк корисної експлуатації ОЗ треба переглядати регулярно, а не один раз при введенні в експлуатацію.

У випадку, якщо підприємство не здійснює перехід на МСФЗ, а залишається на національних стандартах ведення бухгалтерського обліку, при організації обліку ОЗ слід керуватися не тільки П(С)БО 7, але й Методрекомедаціями № 561 [11]. При цьому необхідно ураховувати наступні правила:

- в процесі розрахунку суми щомісячних амортизаційних нарахувань при зниженні ліквідаційної вартості ОЗ буде збільшуватися собівартість готової продукції, при цьому фондвіддача основних фондів зросте за рахунок зниження залишкової вартості основних засобів. Це надасть можливість швидше накопичити суму, необхідну для відновлення виробничих потужностей;

- зміна методу амортизації з прямолінійного на метод зменшення залишкової вартості призведе до зниження суми нарахованої амортизації і зменшення собівартості готової продукції. Якщо при інших рівних умовах ціна на готову продукцію не змінюється, дана політика дозволить отримати додатковий прибуток, але уповільнить накопичення суми для фінансування можливої майбутньої заміни обладнання по міру зносу. При стагнації на ринку готової продукції зниження собівартості дозволить відповідно знизити ціну на цю продукцію, тим самим підштовхнути ринок збуту.

На ефективність використання основних засобів впливає також вибір в обліковій політиці, за якою вартістю враховувати основний засоби:

- за первісною з щомісячним розрахунком амортизації, або

- за справедливою, яку підприємство повинно переглядати регулярно, але не рідше ніж 1 раз на рік.

Причому порогом суттєвості для проведення переоцінки або відображення зменшення корисності об'єктів ОЗ може прийматися величина, що дорівнює:

- 1 % чистого прибутку (збитку) підприємства;

- величина, що дорівнює 10%-відхиленню залишкової вартості об'єктів ОЗ від їх справедливої вартості [12, 13]

Крім того, варіант оцінки ОЗ за справедливою вартістю занадто затратний в зв'язку з тим, що оцінку повинні надавати експерти, а в деяких випадках – ліцензовані експерти. Це в свою чергу погіршить фінансові показники, оскільки витрати на експертний висновок зменшуватимуть прибуток поточного періоду.

Таблиця 1

Порівняння національних та міжнародних стандартів при обліку ОЗ

Показники порівняння	П(С)БО або Податковий кодекс	МСФЗ
1	2	3
Класифікація ОЗ	9 груп ОЗ та 7 груп інших необоротних матеріальних активів (пп.5.1.1.-5.1.2 П(С)БО 7)	§ 37 МСБО 16 наведена умовне групування ОЗ
Облік невиробничих ОЗ	Невиробничі ОЗ визнаються активом	Невиробничі ОЗ не є активом § 7 МСБО 16 § 4.45 Концептуальної основи
Вартісні параметри віднесення активів до основних	п.п.14.1.138 ПК більше 6000 грн	Не має, встановлюється на власний розсуд підприємства
Методи нарахування амортизації	прямолінійний метод	
	метод зменшення залишкової вартості	метод зменшення залишку
	виробничий	метод суми одиниць продукції
	- прискореного зменшення залишкової вартості, - кумулятивний метод - 2 метода амортизації (50%+50% або 100%) для малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів (п. 27 П(С)БО 7)	Не має
Період нарахування амортизації	3 місяця наступного після місяця введення в експлуатацію ОЗ (окрім виробничого методу: з дати наступною за датою введення)	Коли об'єкт ОЗ стає придатним до використання (§55 МСБО 16)
Класифікація витрат як ремонт ОЗ поточний чи капітальний	Не має, встановлюється на власний розсуд підприємства	§ 12 МСБО 16 Капіталізуються (збільшення строку корисної служби, підвищення потужності; поліпшення якості продукції, скорочення раніше розрахованих виробничих витрат) Поточні витрати (витрати понесені для відновлення або збереження майбутніх економічних вигід)
Строк корисного використання (табл.2)	п. 26 П(С)БО 7 встановлюватися з урахуванням мінімальних допустимих строків експлуатації, установлених п. 145.1 ПК	§ 57 МСБО 16 повинен періодично переглядатися

* Джерело: узагальнено автором на основі [7-10]

Вплив перегляду строку корисного використання ОЗ, а з ним зміна норми амортизації на ефективність використання об'єктів ОЗ наведені в табл.2

Таблиця 2

**Вплив зміни строку корисного використання ОЗ
на господарську діяльність підприємства**

Зменшення строку використання ОЗ Збільшення норми амортизації		Збільшення строку використання ОЗ Зменшення норми амортизації	
Перевага	Недолік	Перевага	Недолік
Прискорення повернення інвестиції у ОЗ	Штучно знижується тривалість життєвого циклу ОЗ	Повне використання технічних можливостей засобів праці	Уповільнення оборотності капіталу
Прискорення оборотності капіталу	Зростання собівартості продукції	Зменшення сукупних витрат на розширене відтворення ОЗ	Ризик недостатньої амортизації засобів праці
Збільшення чистого грошового потоку			Зниження чистого грошового потоку
Збільшення суми щорічної амортизації	Зменшення прибутку	Зниження собівартості продукції	Зниження можливості формування резервного фонду для відтворення засобів праці
	Зменшення суми дивідендів	Збільшення прибутку	
	Зменшення надходжень до бюджету	Збільшення суми дивідендів	

*Джерело: узагальнено автором на основі [1, с.137-138; 12]

На підставі усього вищевикладеного можна зробити висновки, що не залежно від обраного стандарту при організації бухгалтерського обліку ОЗ особливу увагу потрібно приділити вибору метода нарахування амортизації, строкам корисної експлуатації ОЗ і віднесенню витрат на підтримання об'єкта ОЗ в робочому стані на поточні витрати або балансову вартість цього актива.

Для поліпшення фінансових показників господарської діяльності підприємства і поліпшення використання основних засобів суб'єкту господарювання слід вказати в своїй обліковій політиці обрані стандарти бухгалтерського обліку, метод амортизації з урахуванням ліквідаційної вартості і терміном експлуатації або вказати, що враховувати ОЗ будуть за справедливою вартістю; вказати вартісні показники для віднесення активу до необоротних активів, а також рівень суттєвості.

Список використаних джерел:

1. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – с. 373.

2. Білий Є.Л. Амортизаційна політика як підґрунтя інвестиційного оновлення підприємства / Є.Л. Білий, М.Л. Дударенко // Електронний ресурс]. –

Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Vest_Ek7-3-2010-PDF/162-165.pdf

3. Авраменко О.І. Методи нарахування амортизації у бухгалтерському та податковому обліку / О.І. Авраменко, Л.А. Ватуля, К.А. Худик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1966/1/2.pdf>

4. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практ. посібн./ С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2015. – 840 с.

5. Жук В.М. Теоретичні аспекти Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – С. 17-25

6. Податковий кодекс України, затверджений наказом Верховної Ради України від 02.12.2010 р. № 2755-VI "[Електронний ресурс]: станом на 29.12.2019 – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]: станом на 29.12.2019 – Режим доступу <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/uk/2017/framework.pdf>

8. Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів: Міжнародні стандарти фінансової звітності 2004 / Переклад з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005. – Ч. 1. – 1304 с.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]: станом на 29.12.2019 — Режим доступу <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/uk/2017/ias16.pdf>

11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 року № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623

12. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Наказ Міністерством промислової політики від 09.07.2007 р. № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN30532.html

13. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx

Кулакевич Д.П.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
ст. викладач Свирида О.А.,
Національна академія статистики, обліку та оподаткування
(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Актуальність теми дослідження обумовлена наявністю значних залишків кредиторської заборгованості на кожну звітну дату в балансах більшості підприємств України. В умовах дефіциту капіталу, коли довгострокові зовнішні джерела фінансування є обмеженими, а внутрішніх недостатньо для забезпечення нормального функціонування, вітчизняні підприємства повинні звертати особливу увагу на застосування сучасних методик аналізу кредиторської заборгованості. Адже значні її розміри знижують ліквідність підприємства, негативно впливають на його фінансову платоспроможність. Належний аналіз кредиторської заборгованості сприяє ефективному управлінню нею та посиленню якості контролю за своєчасним здійсненням розрахунків між підприємствами.

Пошукам напрямів вирішення проблемних питань аналізу кредиторської заборгованості присвятили свої наукові праці Г. В. Булат [4], І. В. Булка [4], Т. В. Войтенко [1], О. В. Попович [2], К. В. Соловей [2], О. М. Шарапа [3]. В дослідженнях зазначених авторів пропонуються різні методики аналізу цієї складової позикового капіталу підприємств. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень за цією тематикою, існує необхідність узагальнення існуючих методичних підходів з метою удосконалення управління кредиторською заборгованістю на кожному конкретному підприємстві.

В науковій економічній літературі досить детально висвітлено алгоритм аналізу кредиторської заборгованості підприємства. Науковці одностайні в тому, що для ефективного управління кредиторською заборгованістю необхідно вивчати та аналізувати її склад, структуру, а також проводити порівняльний аналіз із дебіторською заборгованістю підприємства. За результатами узагальнення існуючих методик нами сформована організаційно-інформаційна модель аналізу кредиторської заборгованості (табл. 1).

Таблиця 1

Організаційно-інформаційна модель аналізу кредиторської заборгованості

Елементи моделі	Характеристика
1	2
Мета аналізу	Аналіз ризиків кредиторської заборгованості з метою підтримки достатнього рівня ліквідності та платоспроможності підприємства
Завдання аналізу	Оцінювання величини, структури та динаміки кредиторської заборгованості за видами з використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу. Дослідження структури кредиторської заборгованості за строками утворення з метою з'ясування стану платіжної дисципліни. Комплексне оцінювання поточної кредиторської заборгованості за системою відносних показників

1	2			
Об'єкт аналізу	Кредиторська заборгованість підприємства за окремими видами та кредиторами			
Суб'єкти аналізу	Бухгалтерська, фінансова служби підприємства	Керівники функціональних та структурних підрозділів	Власники підприємства	Зовнішні користувачі інформації
Інформаційне забезпечення	Зовнішня інформація		Внутрішня інформація	
	Нормативно-довідкова		Облікова, звітна, позаоблікова	
Методичні прийоми обробки первинної інформації	Економіко-логічні методи		Економіко-математичні методи	
	Групування, порівняння, розрахунків середніх та відносних показників, елімінування, методи детермінованого факторного аналізу		Методи кореляційно-регресійного аналізу, методи моделювання фінансових показників	
Система показників	Абсолютні показники (суми кредиторської заборгованості за видами), відносні показники (структура та динаміка поточної кредиторської заборгованості, показники інтенсивності процесів (коефіцієнти ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості тощо))			
Узагальнення і реалізація результатів аналізу	Узагальнення результатів		Реалізація результатів	
	Систематизація інформації, оцінка поточної кредиторської заборгованості, розробка заходів щодо поліпшення обліку, оформлення результатів аналізу та передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів		Оцінка альтернативних заходів поліпшення обліку поточної кредиторської заборгованості, вибір оптимального варіанту, прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів; доведення прийнятого рішення до виконавців; забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень	

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 2; 3]

Аналіз власне кредиторської заборгованості починається із вивчення складу і структури кредиторської заборгованості за даними форми № 1 «Баланс» [4, с. 57]. Для цього розраховують частку кожного виду кредиторської заборгованості в загальній сумі. Такі показники розраховуються за звітом і за планом, а порівнюючи їх, визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, встановлюють причини змін її окремих складових і розробляють заходи для регулювання заборгованості, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства.

Як правило, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це може підтвердити порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості. Аналізуючи дані дебіторської та кредиторської заборгованості, необхідно вивчити причини виникнення кожного виду заборгованості, виходячи із конкретної виробничої ситуації на підприємстві.

У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Деякі економісти-теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, оскільки підприємство залучає в оборот більше коштів, ніж відволікає із

обороту. Але бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською знижує ліквідність підприємства. Тому необхідно при цьому аналізувати значення коефіцієнта загальної ліквідності, який дозволяє виявити, в якій мірі оборотні активи покривають поточні зобов'язання підприємства. На нашу думку, цей коефіцієнт має істотний недолік, який полягає в тому, що розрахунок проводиться, як правило, на дату балансу, чи якийсь інший фіксований момент, що не може повною мірою говорити про дійсний стан ліквідності підприємства. Для усунення цього недоліку потрібно проводити аналіз коефіцієнта загальної ліквідності з використанням даних щодо заборгованостей щомісячно, а то й щотижнево.

Аналіз кредиторської заборгованості передбачає проведення обчислення та аналізу таких показників (табл. 2).

Таблиця 2

Показники, що характеризують кількісний та якісний стан кредиторської заборгованості підприємства

Назва показника	Алгоритм обчислення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Сума обороту для закупівлі сировини та матеріалів / середня кредиторська заборгованість
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	360 днів / коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
Коефіцієнт рентабельності кредиторської заборгованості	Прибуток / Сума кредиторської заборгованості
Коефіцієнт залежності підприємства від кредиторської заборгованості	Сума позикових засобів / Загальна сума активів підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 3]

Особливо увагу, з нашої точки зору, слід звертати на якість кредиторської заборгованості, яка характеризується показниками, що відображають своєчасність здійснення розрахунків за зобов'язаннями. Одним із основних і найпростішим може стати показник частки простроченої кредиторської заборгованості в загальному її обсязі.

Таким чином, ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства потребує вивчення та аналізу її складу, структури, а також проведення порівняльного аналізу із дебіторською заборгованістю підприємства. З метою досягнення сталого розвитку підприємства необхідно застосовувати постійний моніторинг кредиторської заборгованості, сучасні методи оцінки, а також своєчасно виявляти існуючі проблеми формування та контролю кредиторської заборгованості на підприємстві. Також доцільно адаптувати документообіг до обраної інформаційної системи, розподіляти відповідальність за формування кредиторської заборгованості та створювати механізми мотивації і стимулювання її зниження.

Список використаних джерел:

1. Войтенко Т. В. Аналітична оцінка впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств / Т. В. Войтенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/910/.
2. Попович О. В. Аналіз поточної кредиторської заборгованості на ПАТ «Спец-Авіа» за 2014-2016 роки / О. В. Попович, К. В. Соловей // Молодий вчений. – 2018. – № 3(55). – С. 370-373.
3. Шарапа О. Особливості економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства / О. Шарапа // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. – 2016. – Випуск 4. – С. 91-101.
4. Булат Г. В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств та проблеми її оптимізації / Г. В. Булат, І. В. Булка // Молодий вчений. – 2014. – № 7(10). – С. 56-58.

Коваленко В.С.,

бакалавр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
Черкаський державний бізнес-коледж
(м. Черкаси, Україна);

Гриліцька А.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та фінансів,
Київський національний університет технологій та дизайну
(м.Київ, Україна)

ТЕХНІКА ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

В нинішній час економічне становище України не має стабільної основи чи навіть тримання нею впевненого курсу до так званої стабільності. Ці зміни були спричинені інфляційними процесами, рейдерськими компаніями, чи навіть відсутність дешевих джерел фінансування. Ведення підприємницької діяльності в нинішній час ставить перед рядом незручностей в бухгалтерському обліку, не є виключенням і облік розрахунків з покупцями і замовниками.

Система відносин між контрагентами що використовується в підприємствах України здебільшого не матиме пивних перспектив розвитку при поживленні обігу коштів на підприємстві, що в свою чергу буде призводити до проблем з обліком вхідних коштів [1].

Невчасне впровадження нових методів ведення обліку розрахунків з покупцями і замовниками цілком серйозно може вплинути на рівень дебіторської заборгованості, й неправильної візуалізації управлінням стану підприємства, що в свою чергу завадить ефективному використанню ресурсів підприємства.

Однією з актуальних проблем є недотримання чи без принципіальне ставлення до типу розрахунків з покупцями і замовниками. Серед всіх методів розрахунків яскраво виділяється акредитив, який матиме змогу зменшити дебіторську заборгованість до мінімуму. Це не матиме такого позитивного

відклику від покупця, саме тому тип розрахунку потрібно підбирати по ситуації, при цьому максимально схилити погляд покупця на акредитив [3].

Однією з причин фокусування уваги на цій темі являється досить часте надання неякісної інформації про заборгованість перед підприємством. Для вирішення проблем з обліком розрахунків з покупцями та замовниками можуть бути введення таких форм бухгалтерського обліку:

- єдиний правильний підхід до обліку розрахунків з покупцями та замовниками;
- ведення аналітичного обліку за кожним видом довгострокової дебіторської заборгованості;
- єдиний підхід до реєстрацій взаємовідносин між підприємством й покупцями та замовниками;
- узагальнення та накопичення аналітичної інформації про розрахунки з покупцями та замовниками.

Ряд недоліків що обліку з покупцями та замовниками на українських підприємствах виглядає так [2]:

1. Незавершеність й недосконалість плану рахунків що використовується в бухгалтерському обліку та недостатня кваліфікованість персоналу, що його використовує.

2. Відсутність інструкцій для персоналу, що до обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

3. Неможливість отримання точної інформації із за неправильного ведення обліку.

4. Неможливість аналізувати підприємство по при похибки в обліку операцій з покупцями та замовниками.

5. Неєфективність та непристосованість обліку та методів обліку резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО10 на вітчизняних підприємствах.

6. Відсутність будь якого контролю за обліком резерву сумнівних боргів на підприємствах України.

7. Неактуальність облікових регістрів синтетичного й аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

8. Неправильне поєднання правил П(С)БО та МСФЗ при обліку.

9. Незручності й складності складання договорів з покупцями чи замовниками закордонних представників.

10. Неможливість аналізувати підприємство іноземними інвесторами по при інші методи і стандарти ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками [4].

Отже, при аналізі бухгалтерського обліку з покупцями та замовниками виявилось, що є проблеми пов'язані з обліком і контролем таких розрахунків, можемо виділити основні фактори які заважають розвитку обліку покупцями та замовниками;

- недосконале законодавче забезпечення порядку розрахунків з покупцями та замовниками;
- криза неплатежів та зростання дебіторсько-кредиторської заборгованості при розрахунках між суб'єктами підприємницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Городянська Л. О. Організація управлінського обліку дебіторської заборгованості, 139.
2. Горпенко Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення.
3. Жарук О. М. Теоретичні і практичні аспекти обліку та контролю дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Ескарро Колор».
4. Чебанова Н. В. & Василенко, Ю. А.. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. К.: Академія, 672.

Розпутна І.А.,
студентка III курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Петраковська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ТА АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ефективність основного виду банківської діяльності – кредитування – визначається мірою наукової обґрунтованості положень, на яких базуються кредитні відносини банків із позичальниками, методів формування та інструментів реалізації кредитної політики. Поява нових форм кредитних відносин у практиці банківського кредитування, потребують перегляду підходів банків щодо формування своєї кредитної політики, яка повинна базуватися на нових економічних умовах і потребах суб'єктів економічних відносин. Це особливо актуалізує необхідність теоретичного та практичного дослідження проблем формування та реалізації кредитної політики банків та особливостей їхніх кредитних відносин із позичальниками.

Значний внесок у дослідження сутності поняття «кредитна політика банку», визначення видів та функцій кредитної політики банку, механізму її формування та реалізації зроблено: О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, П.Ю. Мартиненко [2], І.В. Карбівничий [3], В.В. Рисін [8], Г.В. Михайляк, І.В. Михайляк [5], О.А. Криклій, О.В. Мірошніченко [4] та інші. Однак механізм та напрями реалізації кредитної політики банків у сучасних умовах потребують поглибленого вивчення і корегування, враховуючи особливості економічного і політичного середовища нашої країни.

У сучасній вітчизняній науковій думці відсутнє однозначне тлумачення терміна «кредитна політика банку» (табл. 1).

Основні підходи до визначення сутності кредитної політики банку

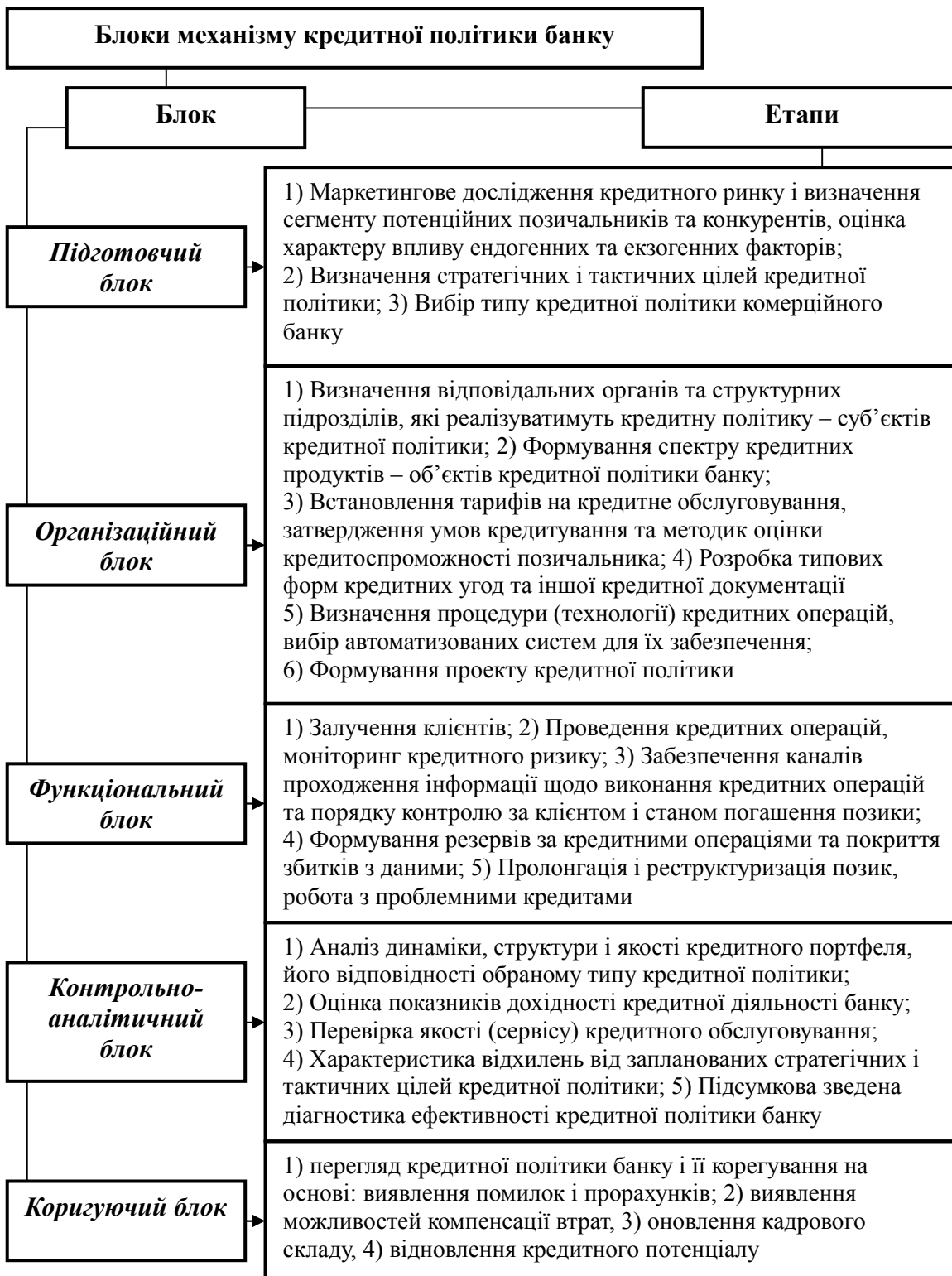
Джерело	Визначення кредитної політики банку
О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, П.Ю. Мартиненко [2]	кредитна політика комерційного банку як елемент загальної банківської політики найтіснішим чином пов'язана з депозитною політикою, є сукупністю стратегічних і тактичних рішень, які знаходять своє відображення в спеціальному документі, де визначаються перспективні і поточні цілі кредитування, його параметри та процедура, та реалізується через кредитний механізм.
І.В. Карбівничий [3]	кредитна політика банку - сукупність базових принципів та критеріїв прийняття управлінських рішень у сфері кредитної діяльності банку з метою реалізації його кредитного потенціалу та ефективного впливу на економіку країни на різних рівнях.
В.В. Рисін [1]	кредитна політика комерційного банку – це стратегія і тактика банку щодо спрямування залучених ресурсів на кредитування клієнтів банку для отримання прибутку та задоволення потреб клієнтів в отриманні коштів у тимчасове користування.
Г.В. Михайляк, І.В. Михайляк [5]	у вузькому значенні кредитна політика – це система заходів банку під час кредитування клієнтів, які здійснюються банком для реалізації його стратегії і тактики в даному регіоні в певний період часу; у більш ширшому значенні кредитна політика як основа процесу управління кредитом визначає пріоритети в процесі розвитку кредитних стосунків і функціонування кредитного механізму.
О.А. Криклій, О.В. Мірошніченко [4]	Кредитну політику банку запропоновано визначати як структурно-функціональну цілісність взаємопов'язаних між собою елементів (цілей, завдань, принципів, технологій, організації), взаємодія яких дозволяє визначити найбільш ефективну стратегію діяльності банку на ринку кредитних послуг.

Проаналізувавши визначення науковців, можна стверджувати, що не існує єдиного визначення кредитної політики, кожен з них доповнює сутність поняття.

На сьогодні немає і єдиної розробленої кредитної політики для усіх банків. Для реалізації найуспішнішої організації кредитної діяльності кожний банк створює та забезпечує особисту кредитну політику, розуміючи усю множину ризиків.

О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, П.Ю. Мартиненко [2] вважають, що механізм кредитної політики комерційного банку містить п'ять головних блоків (рис.1).

Рис. 1. Блоки механізму кредитної політики банку (сформовано на підставі [2])

І.В. Карбівничий [3] до основних елементів у формуванні кредитної політики банку відносить:

- 1) цільові орієнтири;
- 2) принципи;
- 3) фактори;

- 4) кількісні характеристики;
- 5) якісні характеристики (рис.1).

Рис. 2. Основні елементи у формуванні кредитної політики банку (сформовано на підставі [3,4])

Згідно з даними аналітичного огляду банківської системи України за I квартал 2018 року кредитна активність банківських установ зросла. Корпоративний клієнтський кредитний портфель за підсумком I кв. 2018 року представлений в основному коротко – та середньостроковими кредитами переважно в гривні (54,9%) (за цільовим спрямуванням – інші кредити (в т.ч. кредити в поточну діяльність)). За результатами I кв. 2018 року середнє значення відсоткової ставки за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, складало 15,8% в національній валюті та 5,6% в іноземній валюті (14,9% та 6,4% відповідно на початок 2018 року). Роздрібний клієнтський кредитний портфель за підсумком I кв. 2018 року зріс на 6,6% та склав 175,39 млн. грн. Банки в 2018 році продовжують активно кредитувати населення. При цьому, надання нових кредитів покращує якість портфелів, а обсяги та частка непрацюючих кредитів зазнали переоцінки при переході на МСФЗ 9. Основною складовою роздрібного клієнтського кредитного портфелю залишаються споживчі кредити, переважно в національній валюті (в т.ч. «кешові» кредити) [7].

Динаміка наданих кредитів банками України з 01.01.2019 – 01.01.2020 рр.

(млн. грн.)

Період	Надані кредити	Кредити суб'єктам господарювання	Кредити фізичним особам
на 01.01.2019	1118618	919054	196634
на 01.02.2019	1105954	904750	198441
на 01.03.2019	1081046	880294	197987
на 01.04.2019	1099595	894924	201834
на 01.05.2019	1090926	888325	199788
на 01.06.2019	1094879	888925	203185
на 01.07.2019	1089708	883869	203041
на 01.08.2019	1072339	865420	204161
на 01.09.2019	1075249	864312	208054
на 01.10.2019	1051680	841290	207197
на 01.11.2019	1075614	860141	211707
на 01.12.2019	1061873	845637	212133
на 01.01.2020	1033539	822020	206761

Джерело: сформовано на підставі [6]

Дані табл. 2 свідчать, що загальна сума наданих кредитів за станом на 01.01.2020 р. становила 1033539 млн грн, і у порівнянні з 01.01.2019 р. зменшилась.

В I кварталі 2019 року НБУ опитав банки про характеристики їхніх клієнтів у розрізі груп за доходами. В опитуванні взяли участь 23 респонденти, на які припадає 86% виданих роздрібних кредитів, переважно споживчих, включаючи автокредити. Його результати показали, що банківські портфелі споживчих кредитів неоднорідні, однак у них домінують позичальники з низькими доходами та боржники, по яких відсутня інформація про доходи. Обидві групи створюють певний ризик для банків. Тим часом кредити домогосподарствам із середніми та високими доходами становлять невелику частку портфеля й мають значний потенціал для зростання [1].

Узагальнення пропозицій щодо вдосконалення кредитної політики банків в сучасних наукових публікаціях наведено в табл. 3.

Узагальнення пропозицій щодо вдосконалення кредитної політики банків в сучасних наукових публікаціях

Автор	Характеристика пропозицій
1	2
Г.В. Михайляк, І.В. Михайляк [5]	– підвищення стабільності банків
	– забезпечення інтересів вкладників банку
	- підвищення іміджу банку
	– формування кредитної інфраструктури
О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, П.Ю. Мартиненко [2]	– обґрунтована оптимізація кредитного портфеля банку за пріоритетними ознаками – категорією позичальників, строковістю кредитів, дохідністю – з використанням інструментарію математичного моделювання

1	2
	– удосконалення кредитних технологій, особливо для позичальників – фізичних осіб, орієнтація на зрозумілі споживачу кредитні продукти, які б не вимагали значних витрат з боку банку
	– залучення до роботи в банку досвідчених менеджерів, які володіють навиками розробки і впровадження пакетних кредитних послуг, досягнення високої якості сервісу і рівня диференціації банківського бренду
	– своєчасне вивчення цінової чутливості споживчого сегмента, який обслуговує даний банк, встановлення обґрунтованої ціни на кредити

Підводячи підсумки дослідження, можна стверджувати, що розвиток кредитування на сучасному етапі економічного розвитку, в нашій країні, знижується. Зменшується кількість банківських установ та зростають процентні ставки за кредитами. Для вирішення цієї проблеми банки повинні більше приділяти уваги підвищенню якості та ефективності управління кредитним портфелем.

Список використаних джерел:

1. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України (червень 2019 року) URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-R1.pdf?v=4
2. Золотарьова О.В., Півняк Ю.В. Мартиненко П.Ю. Концепція кредитної політики комерційного банку та можливості підвищення її ефективності / О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, П.Ю. Мартиненко// Концепція кредитної політики Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 9. Частина 2. – 2014. – С. 108-112.
3. Карбівничий І.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку [Текст] : автореферат... канд. економ. наук, спец.: 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / І.В. Карбівничий ; УАБС НБУ. – Суми, 2011. – 19 с.
4. Криклій О.А., Мірошніченко О.В. Формування кредитної політики банку /О.А. Криклій, О.В. Мірошніченко// Вісник Університету банківської справи Національного банку України 2012. – № 3 (15). – С. 165-171
5. Михайляк Г. В. Кредитна політика банків та шляхи її оптимізації / Г. В. Михайляк, І. В. Михайляк // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 27(2). – С. 103-106.
6. Мінфін. Фінансовий портал. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/>
7. Національне рейтингове агентство «Рюрік». Аналітичний огляд банківської системи України за I квартал 2018 року URL: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_1_kv_2018.pdf
8. Рисін В.В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності: монографія. К.: УБС НБУ, 2012. 390 с.

Сингаївська С.,
Шкурс, група Об-17,
науковий керівник:
викладач Сахно О.В.,
ДВНЗ “Київський коледж легкої промисловості”
(м. Київ)

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Економічний аналіз (інакше – аналіз господарської діяльності) відіграє важливу роль в підвищенні економічної ефективності діяльності організацій, в зміцненні їх фінансового становища. Він являє собою економічну науку, яка вивчає економіку організацій, їх діяльність з точки зору оцінки їх роботи по виконанню бізнес-планів, оцінки їх майново-фінансового становища і з метою виявлення невикористаних резервів підвищення ефективності діяльності організацій. Предметом економічного аналізу є майново-фінансове становище і поточна господарська діяльність організацій, що вивчається з точки зору її відповідності завданням бізнес-планів і з метою виявлення невикористаних резервів підвищення ефективності роботи організації.

Зміст економічного аналізу – це всебічне і детальне вивчення на основі всіх джерел інформації різних аспектів, що є функціонування даної організації, направлене на поліпшення її роботи шляхом розробки і впровадження оптимальних управлінських рішень, що відображає резерви, виявлені в процесі проведення аналізу і шляху використання цих резервів.

Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, відходу від безгосподарності, активізації підприємництва, ініціативи працівників трудового колективу.

Важлива роль в реалізації цих задач відводиться економічному аналізу діяльності суб'єктів господарювання. З його допомогою виробляється стратегія і тактика розвитку підприємства, влаштовуються плани і управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його окремих підрозділів і працівників.

Ефективність розвитку господарюючих суб'єктів багато в чому визначається якістю і об'єктивністю отриманих результатів аналітичних досліджень, а остання обставина, в свою чергу, залежить від рівня організації аналітичної роботи на підприємстві.

Результативність діяльності підприємства проявляється через ряд економічних показників, які в узагальненому вигляді відображають результати діяльності та потенціал економічного розвитку суб'єкта господарювання. В процесі оцінки ефективності діяльності підприємства та пошуку шляхів її підвищення важливу роль відіграє раціональна організація економічного

аналізу. Але на практиці належні підходи щодо забезпечення якісного проведення аналітичних робіт реалізуються частково, що негативно позначається на результативності фінансово-господарської діяльності.

Відносними показниками фінансового результату (прибутку) підприємницької діяльності є показники рентабельності, які можуть бути розглянуті з позиції витратного, ресурсного або дохідного підходів. Показники рентабельності з позиції витратного підходу у знаменнику формул мають показники витрат діяльності та характеризують продуктивність факторів виробництва підприємства через вартість відтворення або заміщення.

Показники рентабельності з позиції ресурсного підходу у знаменнику формул мають показники активів, капіталу та зобов'язань і характеризують ефективність використання ресурсів підприємством. Показники рентабельності з позиції дохідного підходу у знаменнику формул мають показники доходів діяльності та характеризують рівень створення доданої вартості підприємством. Основні показники рентабельності з позиції ресурсного підходу, що характеризують ефективність використання ресурсів підприємством, узагальнено у таблиці 1. Для узагальнення показників рентабельності з позиції ресурсного підходу були використані напрацювання дослідників, розкриті у праці

Таблиця 1

Основні показники рентабельності, що характеризують ефективність використання ресурсів підприємством, та їх доречність для різних груп користувачів інформації

<i>Назва коефіцієнта</i>	<i>Формула розрахунку</i>	<i>Група користувачів</i>
БЕР (BasicEarningPower) – коефіцієнт економічної рентабельності активів	$BER = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Середній капітал}}$	Всі групи зацікавлених сторін
ROI (ReturnOnInvestment) – коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу)		Всі групи інвесторів та кредиторів, що надали ресурси на довгостроковій основі
ROE (ReturnOnEquity) – Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середній власний капітал}}$	Власники (акціонери)

ROA (ReturnOnAssets) – коефіцієнт чистої рентабельності активів	$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Сед. активи}}$	Управлінський персонал

Як видно з таблиці 1, рентабельність підприємства може бути оцінена з позиції різних користувачів інформації. У таблиці представлено чотири коефіцієнта рентабельності. Це зумовлено тією обставиною, що ресурси, задіяні в генеруванні кінцевого фінансового результату, з позиції різних зацікавлених сторін можна охарактеризувати по-різному. Коефіцієнт ВЕР характеризує можливість генерування прибутку наявною комбінацією активів підприємства та залежить від рівня операційних витрат, тому значення ВЕР конкретного підприємства для прийняття фінансових рішень доречно порівнювати всім групам користувачів із середньогалузевими показниками. При розрахунку коефіцієнта ROI доречною для прийняття рішень є інформація про сукупний фінансовий результат інвесторів та кредиторів, що визначається як «чистий» операційний прибуток, який залишається після задоволення обов'язкових інтересів держави у вигляді податку на прибуток. При розрахунку коефіцієнтів ROE та ROA доречною для прийняття рішень є інформація про фінансовий результат у формі чистого прибутку, що залишається власникам та управлінському персоналу після задоволення інтересів і держави, і кредиторів у вигляді сплати відсотків.

Старікова А. Ю.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д. е. н., доцент Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах господарювання існує проблема впровадження на середніх і великих підприємствах управлінського аналізу. Практичний інструментарій економічного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства на сьогодні обумовлює низку заходів, зокрема: вивчення сучасних досягнень науки в цьому питанні; використання науково обґрунтованої методики аналізу, яка базувалася на ринкових умовах і галузевій специфіці підприємства.

Проведені дослідження на більшості великих та середніх вітчизняних промислових підприємствах підтвердили той факт, що не вирішеною залишається проблема в частині некомпетентності кадрового забезпечення для

проведення управлінського аналізу. Більшість керівників та менеджерів середньої ланки підписують внутрішні документи та проводять загальне керівництво аналітичною роботою. На сьогодні питання моніторингу управління виробничими ресурсами великого та середнього підприємства управлінський аналіз не передбачає. Це ускладнює формулювання виваженого причинно-наслідкового характеру виявлених аналізом відхилень із питань ефективності, раціональності та доцільності використання виробничих ресурсів.

Теоретичні і практичні питання аналізу фінансових результатів в контексті розвитку наукової думки розглянуто у наукових працях таких українських учених, зокрема: І.В. Замула [1], С.О. Левицька [2], Д.М. Сич [3], В.В. Шеховцова [5], та інші.

На великих виробничих компаніях управлінський аналіз має поширену практику застосування як процес комплексного аналізу внутрішніх ресурсів і можливостей виробничого підприємства, спрямований на оцінювання: їх наявності та відповідності поставленим цілям і завданням; поточного стану фінансово-господарської діяльності підприємства, ідентифікації його сильних і слабких сторін; виявлення стратегічних проблем та альтернатив їх попередження [3].

Управлінський аналіз проводиться на основі конфіденційної внутрішньої інформації, дозволяє оперативно оцінити досягнуті результати, визначити ефективність діяльності окремих структурних підрозділів та системи менеджменту в цілому, оперативно використовувати отриману інформацію в управлінських цілях.

Об'єктами управлінського аналізу оцінки фінансових результатів є факти господарської діяльності, що формують та впливають на показники фінансових результатів. До таких об'єктів належать: доходи, витрати, прибуток (збиток)). Систему інструментарію для управлінського аналізу доцільно розглядати:

- на рівні об'єктів фінансового обліку – аналіз фактів господарської діяльності, що впливають на фінансовий результат господарювання;
- на рівні об'єктів управлінського обліку – аналіз результативності процесів формування фінансових результатів відповідно до цільових запитів внутрішніх користувачів облікової інформації.

Метою управлінського аналізу фінансових результатів є об'єктивна оцінка прибутків або збитків підприємства, що ідентифікує результативність його фінансово-господарської діяльності.

До критеріїв ефективності аналітичних процедур управлінського аналізу фінансових результатів слід віднести: кваліфікацію задіяних працівників, раціональність плану та програми аналізу, організацію аналітичної роботи, наявність комунікативної системи прийняття управлінських рішень [3].

Чисельність і рівень кваліфікації осіб, які здійснюють управлінський аналіз, залежить від плану та програми аналізу, а також строку його здійснення (і навпаки). Важливою вимогою є правильний розподіл обов'язків серед виконавців аналізу та окремих відділів підприємства. Дотримання такої вимоги забезпечить раціональне використання робочого часу працівників, комплексність результатів аналізу.

План та програму управлінського аналізу фінансових результатів на

підприємстві формує керівник планово-фінансового (аналітичного) відділу. План аналізу фінансових результатів містить: інструктивні та методичні матеріали; технологічне забезпечення обробки аналітичних процедур; контроль за ефективністю аналітичної роботи тощо.

Програма управлінського аналізу фінансових результатів – це деталізація плану в часі та за об'єктами аналітичних процедур, в розрізі окремих заходів, за виконавцями.

Узагальнення результатів управлінського аналізу фінансових результатів здійснюється у вигляді внутрішніх звітів (довідок, висновків), що надаються зацікавленим особам і користувачам інформації.

Управлінський аналіз фінансових результатів проводиться на основі таких показників:

- показники витрат – суми витрачених виробничих ресурсів (матеріальних, грошових) на ведення операційної діяльності (Форма 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), Форма №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи); Форма №3 Звіт про рух грошових коштів;

- показники продукту – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

- показники прибутковості – чистий фінансовий результат прибуток / збиток (Форма №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи);

- показники якості – рентабельності, платоспроможності та ліквідності (Форми №1, 2, 3, Примітки до річної фінансової звітності) [4, с. 35].

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, нами було визначено об'єкти управлінського аналізу фінансових результатів, критерії ефективності аналітичних процедур, етап складання плану, програми і формування внутрішніх звітів.

Список використаних джерел:

1. Замула І. В., Примак Т. С. Організація аналізу фінансових результатів в межах маркетингового дослідження конкурентних переваг. Вісник ЖДТУ. 2016. № 2 (76). С.12-19.

2. Левицька С. О., Сич Д. М. Інформативність економічного аналізу в системі управлінського обліку. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки. 2018. № 1(81). С.117-130.

3. Сич Д. М. Управлінський аналіз фінансових результатів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Економіка. 2018. № 2 (30). С.110-116.

4. Сич Д. М. Інструментарій управлінського аналізу фінансових результатів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Економіка. 2018. №10 (38). С.30-38.

5. Шеховцова В. В. Аналіз господарської діяльності малого підприємства як науково база прийняття управлінських рішень. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 16. С. 102-106.

Чиж К. В.,
студентка VI-го курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

На ефективність діяльності суб'єктів малого підприємництва впливають не лише внутрішні фактори (політика керівництва, наявність фінансових ресурсів тощо), а й зовнішні, вчасності – умови оподаткування, що існують в країні. Прийнята спрощена система оподаткування має низку недоліків: зафіксований рівень граничного обсягу для першої та другої групи, при прив'язці ставки єдиного податку до мінімальної заробітної плати тобто обсяг буде лишатися незмінним, а сума податку збільшуватися; великим є перелік обмежень за видами діяльності; обмеження у виборі контрагентів у другої групи, які не мають права надавати послуги платникам податків, що працюють на загальній системі оподаткування.

Питанням розвитку економічного аналізу, як окремої складової обліково-аналітичного забезпечення приділяють увагу провідні вітчизняні та зарубіжні вчені: О.Я. Базилінська [1], Т. А. Гоголь [2], О.В. Коновалова [3], В. М. Мельник [4], В. П. Пантелеев [5], М. Г. Пивоваров [4], В.О. Шевчук [5]. Наявність значних наукових напрацювань підтверджує актуальність питань формування аналітичного забезпечення управління підприємством на фоні потреб забезпечення стійкого розвитку суб'єктів господарювання. Однак питанням аналітичного забезпечення підприємств малого бізнесу та аналізу його господарської діяльності не приділяється достатньо уваги в наукових дослідженнях.

Детальне дослідження методики проведення фінансового аналізу на малих підприємствах в умовах діючих форм фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва дає підстави зробити висновок, що за даними спрощених форм балансу та звіту про фінансові результати можна здійснити аналіз і оцінку фінансових результатів та фінансового стану малого підприємства з позиції різних категорій користувачів, що дозволило розробити модель використання аналітичної інформації для прийняття інформаційно обґрунтованих економічних рішень [2, с. 254].

Аналіз інформаційних потреб різних категорій користувачів у фінансовій та аналітичній інформації свідчить про неоднаковий інформаційний інтерес окремих категорій користувачів в результатах фінансового аналізу за різними напрямками, оскільки їх інформаційні потреби суттєво відрізняються. Для виокремлення найбільш важливих інформаційних потреб проведемо групування показників фінансового аналізу з позиції різних категорій внутрішніх і зовнішніх користувачів (табл. 1).

**Показники фінансового аналізу діяльності малих підприємств
з позиції різних категорій користувачів***

Показники фінансового аналізу	Користувачі аналітичної інформації				
	Власники	Керівники	Структурні підрозділи	Постачальники та покупці	Кредитори та інвестори
Динаміка та структура доходів	+	+	+	-	+
Динаміка та структура витрат	+	+	+	-	-
Формування фінансового результату	+	+	+	-	-
Аналіз впливу окремих факторів на формування прибутку	+	+	+	-	-
Рентабельність капіталу	+	+	+	-	-
Рентабельність продажу	+	+	+	+	-
Рентабельність виробництва	+	+	+	+	+
Фінансова незалежність (залежність)	+	+	+	+	+
Співвідношення власного і позикового капіталу	+	+	-	+	+
Рівень позикового капіталу	+	+	-	+	+
Рівень поточної заборгованості	+	+	+	-	-
Рівень фінансового ризику	+	+	+	+	+
Рівень маневреності власного капіталу	+	+	+	-	-
Платоспроможність (ліквідність) підприємства	+	+	+	+	+

* Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 243]

Аналіз показників фінансового аналізу з позиції різних категорій користувачів (табл. 1) дозволяє виявити коло інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Так, внутрішні користувачі мають більш широкі інформаційні потреби в показниках фінансового аналізу, оскільки вони зацікавлені в аналізі і оцінці всіх напрямів фінансово-господарської діяльності для можливості поточного і стратегічного планування діяльності в умовах конкуренції на ринку. Зовнішні користувачі (постачальники та покупці, кредитори та інвестори) мають більш звужене коло інформаційних потреб для прийняття власних рішень щодо подальшої співпраці з конкретним малим підприємством.

Проведене дослідження сучасного стану методики фінансового аналізу, розробка моделі використання аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень та виявлення найбільш важливої і корисної інформації з позиції різних категорій користувачів дозволяють сформуванню комплексного бачення процесу формування фінансової і аналітичної інформації в системі інформаційного забезпечення управління діяльністю малого підприємства. Крім того, запропоновані рекомендації щодо запровадження нової методики формування фінансової інформації та її розкриття в показниках фінансової звітності можуть бути узгоджені з методикою фінансового аналізу та мати практичне впровадження з метою відображення найбільш якісної та корисної фінансової інформації, що стане джерелом більш ефективного аналізу і оцінки фінансового стану і результатів діяльності в умовах покращення якісних характеристик фінансової і аналітичної інформації з позиції її користувачів.

Список використаних джерел:

- 1.Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: ЦУЛ, 2011. – 328 с.
2. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.
3. Мельник В. М. Основи економічного аналізу. Навчальний посіб-ник. – К.: Кондор, 2010 – 128 с.
4. Пивоваров М. Г. Аналіз діяльності малих підприємств в Україні та шляхи поліпшення їхньої роботи//Економічні науки. Вісник Запорізького національного університету, №1(4), 2011 – с.47-54
5. Шевчук В.О., Коновалова О.В., Пантелеев В.П. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / Нац. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 399 с.

Шаймарданова М.М.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
д. е. н., професор Зоріна О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ

Операції, які спричиняють зміну позикового та власного капіталу, є складовими фінансової діяльності підприємств. Результати фінансової діяльності формуються на основі обчислення інших фінансових доходів та фінансових витрат за звітний період. Невирішеними залишаються питання щодо аналізу витрат, які виникають за результатами здійснення суб'єктами господарювання фінансової діяльності.

Теоретичні основи та методичні положення аналізу фінансових витрат досліджено провідними науковцями, зокрема такими, як О. А. Зоріна [1], І. Д. Лазаришина [2, 3], Б. М. Литвин [4], Є. В. Мних [5], І.П. Панчук [6] та інші. Однак ученими не приділялася значна увага дослідженню формування організаційної моделі аналізу фінансових витрат для підприємств, які займаються купівлею-продажем нерухомого майна.

Об'єктна область фінансової діяльності, передбачає використання на практиці аналізу, який І.Д. Лазаришина виділила за характером проведення і охоплення питань [2, с. 191]. Ціллю аналізу у традиційному розумінні, коли фінансова діяльність розглянута у економічній чи фінансовій сферах є оцінка складу і структури майна підприємства, інтенсивності використання капіталу, платоспроможності і фінансової стійкості, ділової активності, прогнозування доходів та грошових потоків та ін.

Характеристику аналізу наведено у праці І.Д. Лазаришиної, де серед 26-ти типових завдань фінансового та управлінського аналізу 21 завдання виконується саме у фінансовому [3, с. 96-97]. Фінансовий аналіз проводиться на основі облікових даних, а також є інформаційним джерелом для складання фінансових планів та прогнозів.

Сучасний підхід до аналізу потребує удосконалення відносно фінансових витрат і повинен враховувати об'єкт, мету, показники, завдання та етапи, які реалізуються при досягненні мети. Зазначене сприяло формуванню організаційної моделі аналізу фінансових витрат, яка може бути адаптована у практичну діяльність компаній, основним видом діяльності яких є купівля-продаж об'єктів нерухомого майна.

На першому етапі аналізу необхідно провести заходи з підготовки аналізу через вибір показників та збору відповідної інформації. Зауважимо, що наведена модель сприяє реалізації системи дій, направлених на оцінку результативності фінансової діяльності. Проте за рішенням менеджерів аналіз може бути дискретним за окремими групами операцій та відповідних інструментів для цього.

Другий етап передбачає обрання відповідних прийомів аналізу фінансових витрат. Це зокрема: прийоми елімінування, економіко-математичні методи аналізу, статистичні та порівняльні прийоми. Застосовуючи вище перелічені методичні прийоми аналізу, аналітик: проводить аналіз динаміки, структури та ефективності фінансових витрат; визначає вплив фінансових витрат на результати діяльності підприємства; проводить SWOT-аналіз фінансових витрат.

На заключному третьому етапі – проводиться оцінка результативності фінансових витрат на основі розрахованих показників ефективності та якості. Результати такого аналізу мають бути узагальнені у висновку або звіті типової форми.

Отже, запропонована організаційна модель аналізу фінансових витрат дозволить покращити методику його проведення та буде мати вплив на результативність і якість.

Список використаних джерел:

1. Зоріна О. А. Розвиток теорії та методології економічного аналізу діяльності акціонерних товариств : [моногр.] / О. А. Зоріна. – К. : НАСОНА, 2012. – 456 с.
2. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : [монографія] / І. Д. Лазаришина. – Рівне : НУВГП, 2005. – 369 с.
3. Лазаришина І. Д. Методологія та організація економічного аналізу : [монографія] / І. Д. Лазаришина. – Рівне : УДУВГП, 2004. – 112 с.
4. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: [навч. посіб]. / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К. : «Хай-Тек-Прес», 2008. – 336 с.
5. Мних Є. В. Економічний аналіз : [підручник] / Є. В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с.
6. Панчук І. П. Аналітичний інструментарій фінансово-економічного моніторингу фінансової діяльності підприємства / І. П. Панчук // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»: Зб. наук. праць. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2014. – Вип. 11 (41). – Ч.2. – С. 271–277.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 7.
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ,
АНАЛІЗІ ТА КОНТРОЛІ

Марченко П.Г.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
д.пед.н., професор Теловата М.Т.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ
КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інтенсивний розвиток комп'ютерної техніки дав відповідний поштовх започаткуванню, а відтак і удосконаленню методів обліку в комп'ютерному середовищі. Значний вплив на облік та фінансову звітність у розвинутих країнах світу мають електронно-обчислювальна техніка і технології, елементами яких є комп'ютери.

Початком застосування сучасних технологій вважають 50-ті роки ХХ ст., коли в США були створені перші моделі електронної машини для бухгалтерських розрахунків. Поступово застосування комп'ютерів охопило різні сфери економіки. Дані, які традиційно подавалися у паперовій формі і вимагали від працівника при обробці уваги та витримки, сьогодні обробляються комп'ютерами майже миттєво. На підприємствах створюється комп'ютерна інформаційна система, які відповідає за збирання, обробку інформації, її своєчасне надання керівнику, аналіз і оцінку прийняття управлінських рішень.

Інформаційні технології використовуються на усіх ділянках підприємства. За допомогою комп'ютерної техніки автоматизують найрізноманітніші види діяльності всередині підприємства: від розробки економістами бізнес-плану до організації бухгалтерського обліку і розрахунків заробітної плати та здійснення економічного аналізу і прийняття управлінських рішень.

Безпосередньо на підприємстві для здійснення автономних аналітичних досліджень, автоматичного розрахунку показників за введеними заздалегідь даними (основна задача у складанні бухгалтерського балансу) зручно використовувати електронні таблиці. Електронна таблиця – це проста у використанні комп'ютерна програма, призначена для обробки даних. Така обробка може включати в себе:

- проведення різноманітних обчислень з використанням потужного апарату функцій і формул;
- дослідження впливу різноманітних чинників на показники;
- вирішення завдань оптимізації;
- отримання вибірки даних, що задовольняють певні критерії;
- статистичний аналіз даних.

Основна перевага електронних таблиць – простота використання засобів обробки даних. Робота з ними не вимагає від користувача спеціальної підготовки в області програмування.

Найбільш популярною і поширеною на сьогодні є електронна таблиця Microsoft Excel, яка інтегрована до пакету Microsoft Office для Windows.

Спробуємо розглянути роботу електронної таблиці при складанні балансу. Опрацювання даних за допомогою електронних таблиць характеризується наступною послідовністю робіт:

1. **Введення даних.** Введення даних може відбуватись кількома шляхами, але в нашому випадку ці дані вводяться вручну.

2. **Комірки.** Назви комірок. Комірка – це основний елемент електронної таблиці, тільки в ній може міститись інформація. При складанні бухгалтерського балансу часто використовують посилання. За допомогою посилань можна використовувати в формулі дані, які знаходяться в різних місцях робочого листа, а також значення однієї комірки в декількох формулах.

3. **Формули.** Копіювання і перенесення формул. Коли введені дані, потрібно в балансі підводити підсумки по розділах та валюті балансу, це можна зробити за допомогою апарату формул та функцій, які є в Excel. За їх допомогою можна додавати, множити, ділити числа. Окрім обчислень з окремими числами, можна обробляти рядки та стовпчики балансу. Наприклад, при підсумку I розділу балансу не враховується вартість зносу, тобто при розрахунку підсумку, комірка, в якій знаходиться значення зносу не потрібно використовувати у формулі, або використовувати, але потім треба її відняти при введенні формули в розрахунки.

4. **Формати даних.** Дані в таблицях виводяться у певних форматах. Якщо раніше бухгалтера складали баланси с одним десятковим знаком після коми, то з 01.07.08 згідно розпорядження Міністерства Фінансів бухгалтерські баланси складають без десяткових знаків. Цей нюанс потрібно відобразити при складанні в електронних таблицях шляхом вибору формату «Числовий», кількість десяткових знаків – 0.

5. **Функції.** Їх використовують для виконання стандартних обчислень. Найбільш популярна функція при складанні балансу – це «СУМА», яка знаходиться окремим значком на робочій панелі таблиці, натиснув її обране поле підсумовується.

6. **Захист даних.** Вважаю цю функцію найголовнішою. Microsoft Excel надає наступні можливості захисту інформації:

- обмеження доступу до окремих листів і книг;
- обмеження доступу до книги за допомогою паролю, що запрошується при відкритті або збереженні книги, або встановлення при відкритті книги режиму «Тільки для читання».

Ця функція дозволяє виконувачу роботи (бухгалтеру) бути впевненим в тому, що облікові дані знаходяться у надійному безпечному місці.

До складу вхідної інформації, що використовується при складанні балансу відноситься: інформаційна база на машинних носіях про необоротні та оборотні активи; про витрати майбутніх періодів; про власний капітал; про забезпечення

майбутніх витрат і платежів; про довгострокові зобов'язання; про доходи майбутніх періодів.

Бази даних з вихідною інформацією експортують до інших інформаційних систем підприємства, наприклад, для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Підсумок активу Балансу має дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу:

$$AB = ZB + BK,$$

де AB – актив балансу;

ZB – зобов'язання;

BK – класний капітал.

Таблиця 1

Перелік і опис вхідних повідомлень

Назва вхідного повідомлення	Ідентифікатор	Форма Подання	Періодичність видачі	Термін видачі
Необоротні активи.	НА	масив, документ	по запиту	щомісяця
Оборотні активи.	ОА	масив, документ	по запиту	щомісяця
Витрати майбутніх періодів.	ВМ	масив, документ	по запиту	щомісяця
Власний капітал.	ВК	масив, документ	по запиту	щомісяця
Забезпечення майбутніх витрат і платежів.	МВ	масив, документ	по запиту	щомісяця
Довгострокові зобов'язання.	ДЗ	масив, документ	по запиту	щомісяця
Поточні зобов'язання.	ПЗ	масив, документ	по запиту	щомісяця
Доходи майбутніх періодів.	ДМ	масив, документ	по запиту	щомісяця

Таблиця 2

Перелік і опис структурних одиниць вхідних інформаційних повідомлень

№ п/п	Найменування структурної одиниці	Позначення у формулах	Точність	Джерело інформації	Ідентифікатор джерела інформації
1	Активи Балансу	AB	0,01	Масив	АКТИВ
2	Зобов'язання	ZB	0,01	Масив	ЗОБОВ
3	Власний капітал	BK	0,01	Масив	ВЛАСНКАП

Таблиця 3

Перелік і опис вихідних повідомлень

Назва вихідного повідомлення	Ідентифікатор	Форма подання	Періодичність	Термін видачі
Баланс	БАЛАНС	Документ	щомісяця, по запитанню	по запиту кожного місяця
Запит за складовими балансу	ЗАПИТ	Машинограма	По запитанню	по запиту кожного місяця

Таблиця 4

Перелік та опис структурних одиниць вихідної інформації

№ п/п	Найменування структурної одиниці	Позначення у формулах	Точність	Ідентифікатор
1	Активи Балансу	АБ	0,01	АКТИВ
2	Зобов'язання	ЗБ	0,01	ЗОВОВ'ЯЗАН-НЯ
3	Власний капітал	ВК	0,01	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
4	Баланс	БЛ	0,01	БАЛАНС

Підсумовуючи вище зазначене, треба відмітити, що запровадження комп'ютерної техніки і технології вплинуло і на ефективність складання фінансової звітності. З'явилася можливість точного розрахунку ліквідності підприємств, довгострокової платоспроможності, оцінки рентабельності активів, капіталу і фондівіддачі. Але треба також розуміти, що при невеликих обсягах даних ефективнішими можуть бути методи обробки даних без використання комп'ютера. Досить виникають дискусії щодо аналітичних якостей форм фінансової звітності і використання їх при електронній обробці даних, тому ми нижче приділяємо увагу шляхам вдосконалення методологічної основи складання бухгалтерського балансу.

Ткаченко Т.А.,

студентка 4 курсу, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:

д.пед.н., проф., Теловата М.Т.,

*Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ

Безперервний процес розвитку інформаційних технологій призвів до їх впровадження у всі сфери життя суспільства, в тому числі, і в економічну. Це створило підґрунтя, для впровадження в облік інформаційних технологій, який під дією певних факторів, мав нагальну потребу в нових методах обробки

великих пластів даних бухгалтерського обліку та їх використання задля управління, організації ведення діяльності підприємств, установ, організацій. У свою чергу, будь-яке інше нововведення, комп'ютеризація обліку призвела як до позитивних, так і до негативних наслідків.

Серед позитивних наслідків впровадження в облік інформаційних технологій можна виділити головні:

2. впорядкування бухгалтерського обліку;
3. збільшення кількості інформації, що підлягає обробці, зниження кількості помилок, які виникають як результат людського фактору;
4. підвищення оперативності обліку.

Всі перераховані фактори є наслідком використання таких бухгалтерських програм, як: «1С Підприємство 8», «Парус», або інших на вибір користувачів бухгалтерської інформації в залежності від їх потреб, структури та особливостей господарської діяльності підприємств.

В свою чергу, завдяки використанню такої програми як «М.Е.Дос.», суб'єкти господарювання мають змогу не відриваючись від робочого місця, здавати звіти до контролюючих органів, реєстрації податкових накладних та використовувати електронний документообіг для отримання первинних документів від контрагентів. Цей програмний продукт, також передбачає можливість отримання електронного цифрового підпису.

Ще одним із позитивних наслідків, можна вважати скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат, шляхом використання єдиної інформаційної бази з можливістю віддаленого доступу та хмарних технологій, які підвищують безпеку збереження інформації, її захист від втрати, у результаті неправомірних дій, як зі сторони працівників так і сторонніх осіб. Кожен працівник має свій обмежений функціонал виходячи з якого, йому надаються певні права та можливості у вибраному підприємством програмному продукті, дії в якому, можна відслідкувати при потребі.

Останнім часом набувають популярності та широко розповсюджуються CRM програми, що надають можливість ефективної співпраці відділу продажів та бухгалтерії шляхом отримання оперативної інформації про ціни, залишки продукції на складах, а також єдиної бази контрагентів з можливістю безперервного відслідковування інформації про стан замовлення. Яскравим прикладом такої програми можна назвати «Бітрікс24», що дає можливість крім вищезгаданих можливостей також відслідковувати робочий час працівників, ставити певні завдання із терміном їх виконання.

Напевно, переважна більшість обліковців серед всіх плюсів введення інформаційних технологій в облік, вважають впровадження «Клієнт-Банку» та електронних платежів в цілому. Це дає можливість проводити всі необхідні банківські операції та відповідні платежі за допомогою заповнення певних стандартних web-форм.

Незважаючи на весь позитив комп'ютерних програм обліку також є і негативні сторони, на які потрібно звернути увагу, а саме:

5. недостатня обізнаність облікових працівників в плані використання нових інструментів ведення обліку та потреба в їх підготовці щодо впровадження будь-яких програмних продуктів, тобто ноу-хау;

6. тривалий перехідний період, до комп'ютеризації ведення обліку супроводжується додатковими грошовими витратами;

7. використання багаторівневої технології проектування, коли кожна стадія, якої виконується фахівцями різних спеціальностей та кваліфікацій, призводить до кількісних та кваліфікаційних змін у складі працівників підприємства;

8. в комп'ютерній системі можливі під час роботи з відповідними програмами, за рахунок поданої невірної інформації або помилки іншого фактору;

9. потреба в систематичному обслуговуванні, оновленні та впровадженні новинок на ринку ІТ, потребою в доопрацюванні програмних продуктів у зв'язку постановкою новими стратегічними цілями та змінами в законодавстві України;

10. ризик морального зношування, і як результат – відставання від конкурентів;

11. небажання працівників використовувати ІТ в професійній роботі;

12. втрата ролі бухгалтера в процесі ведення обліку та перетворення його на реєстратора господарських операцій, який являється лише, оператором електронної програми.

Безперечно на сучасному етапі розвитку економіки України, інформаційні технології є надзвичайно актуальними, корисними, але все ж таки, є дуже багато проблем із якими зустрічаються підприємства, коли починають автоматизувати роботу обліково-економічних служб. В Україні ще й досі, не всі підприємства перейшли на автоматизований бухгалтерський облік, але цей процес успішно задіяно. Також постає проблема вибору постачальника, який би міг ефективно, якісно і професійно встановити програмне забезпечення враховуючи українські реалії.

Отже, незважаючи на всі перелічені позитивні та негативні сторони, інформаційні системи в обліку, являються річчю необхідною та актуальною, враховуючи швидкість змін ринкових процесів та збільшення масштабів функціонування підприємств, організацій, установ, яке супроводжується бажанням збільшити ефективність діяльності та мобілізувати всі наявні їх ресурси. Тому, для їх правильного впровадження, необхідно мінімізувати вплив негативних наслідків суб'єктів господарювання та дослідити всі етапи впровадження ІТ починаючи від планування та закінчуючи експлуатацією.

Щербак М.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(м. Київ)

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Одним із визначальних факторів сучасної української та світової економічної дійсності є феномен корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнесу, що полягає в реалізації такої політики або прийнятті таких рішень, які б дозволили реалізувати комплекс соціальних, економічних і екологічних цілей і цінностей суспільства в цілому. При цьому, підприємство виступає ініціатором змін та заходів у сфері зобов'язань щодо покращення добробуту суспільства, інтегруючи свою основну діяльність з соціальною відповідальністю.

З кожним роком питання корпоративної соціальної відповідальності стає все більш актуальним, що пов'язано з глобалізацією, зростанням загрози техногенних та екологічних катастроф, актуалізацією здорового способу життя, соціалізацією трудових відносин.

Корпоративна соціальна відповідальність значною мірою впливає на репутацію та імідж компанії, так як формує її соціальну позицію. Це можна пояснити тим, що, при оцінці діяльності підприємства, суспільство розглядає не лише її виробничі і фінансові показники, але і те, як вона веде свій бізнес, чи піклується про власних співробітників, наскільки її діяльність відповідає інтересам інших учасників ринку, жителів територій її присутності, а також суспільства в цілому.

Тобто успіх організації певною мірою залежить від розуміння та задоволення поточних, майбутніх потреб і очікувань зацікавлених у її діяльності сторін. Відповідно до міжнародного стандарту ISO 9004 «Менеджмент з метою досягнення сталого успіху організації», до зацікавлених сторін відносять: споживачів та кінцевих користувачів, працівників, власників, інвесторів, постачальників та партнерів, а також громадськість [1]. Саме тому у світі досить поширена практика складання звітності про діяльність у цій сфері, тоді як в Україні корпоративна соціальна відповідальність більшою мірою лише починає запроваджуватись на підприємствах, і невелика частка підприємств руйнує цю дилему. Так, станом на 01.12.2019 року в Україні зареєстровано 1,3 млн. суб'єктів господарювання зі статусом юридичної особи, з них офіційно 292 соціально відповідальних компаній – це мізерна частка, яка складає близько 0,03% усіх підприємств України. На разі кількість соціально відповідальних компаній також зростає, не дивлячись на те, що, на сьогодні, їх кількість є незначною, а тому цінність їхнього досвіду в цій сфері збільшується.

Таким чином в Україні наявне обмежене впровадження корпоративної соціальної відповідальності у діяльність більшості вітчизняних підприємств. Це обумовлено тим, що більшість підприємств не вбачають вигоди від впровадження соціальних заходів, і, розглядають їх як додатково затрачені

матеріальні, фінансові та людські ресурси, які в результаті погіршують фінансові результати діяльності підприємств, підвищують ціни на товари та знижують конкурентоспроможність фірми. В свою чергу, доцільно виділити основні переваги та недоліки проведення підприємством політики соціальної відповідальності.

Серед переваг політики соціальної відповідальності доцільно виділити наступні:

- Підвищення суспільного іміджу організації
- Нові шляхи вирішення соціальних проблем
- Можливість “конвертації” соціальних проблем у прибутковий бізнес
- Можливість виходу на нові ринки
- Збільшення обсягів продажу та частки ринку

Серед недоліків політики соціальної відповідальності виділимо наступні:

- Витрати на соціальну активність
- Відсутність у бізнесу необхідних ресурсів.
- Недостатній рівень інформування громадськості у соціальній сфері [4].

На основі висвітлених переваг та недоліків соціальної відповідальності, можна стверджувати, що формування та розвиток вітчизняної моделі КСВ дозволить гармонізувати цілі соціальної політики держави та бізнесу цілі компаній українського бізнес-середовища. Окрім того, за умов підтримки держави, наслідування досвіду успішних практик КСВ міжнародних і вітчизняних компаній партнерство держави та бізнесу перетвориться у потужний ресурс розвитку корпоративної соціальної відповідальності компанії перед навколишнім середовищем, суспільством, громадою, а значить у ресурс сталого розвитку.

Для цілей організації та ведення бухгалтерського обліку соціально відповідальної діяльності підприємств, соціальну відповідальність можна визначити як систему заходів, спрямованих на виконання керівництвом підприємства взятих на себе зобов'язань перед різними суспільними групами.

У розрізі соціальних ініціатив об'єктом обліку виступають витрати, які виникають у ході виконання завдань соціально відповідальної діяльності, а саме на: розвиток персоналу; охорону здоров'я і безпеку праці; забезпечення якості продукції, її контроль і оцінку; природоохоронну діяльність тощо.

Варто відмітити, що облікове відображення операцій (заходів соціальної відповідальності) сприяє формуванню стратегії впливу на відносини підприємств з іншими сторонами, з якими вони взаємодіють. Це в свою чергу, впливає на організацію обліку, а саме на часткову фальсифікацію звітності, її «вуалювання». Тому звіти корпорацій можуть розглядатися не як документи, які відображають повну, правдиву та достовірну інформацію, але і як продукт обміну між підприємством та його оточенням. При цьому, підприємство намагається досягнути прихильності суспільства і пристосовувати його різноманітні зовнішні фактори для цілей досягнення виконання своєї стратегії.

Отже, за результатами проведеного дослідження було виявлено, що соціальна відповідальність бізнесу повинна виявлятися у системі заходів

збалансування інтересів підприємства, а з іншого – сприяти задоволенню різноманітних потреб суспільства. Тоді як бухгалтерський облік заходів соціальної відповідальності підприємств повинен забезпечувати систематичний опис впливу управлінських рішень підприємства на навколишнє середовище та життя суспільства. На сьогодні, відкритою залишається проблема форми і змісту звітності підприємства, а також можливість її сприйняття та інтерпретації користувачами інформації. Тому перегляду потребують також і підходи до складання звітності в частині забезпечення її повноти та достовірності, а також достатності інформації, що міститься у звітних формах, для прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт ISO 9004 «Менеджмент з метою досягнення сталого успіху організації». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sstu.ru/upload/medialibrary>.
2. Бобко Л. О., Мазяр А. В. Проблеми корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Бобко Л. О., Мазяр А. В. // Електронне наукове видання «Ефективна економіка», – 2019 – №5. – ст. 3.
3. Державна служба статистики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukrstat.org>.
4. Косар Н.С., Пилипенко В. М., Кузьо Н. Є. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу в Україні / Н. С. Косар, В. М. Пилипенко, Н. Є. Кузьо // Національний університет «Львівська політехніка». – 2014 – ст. 180.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 8.
РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Загоровська Л.М.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., професор Малюга Н.М.

**СУЧАСНІ УМОВИ ТА ВИМОГИ ДО АКТИВНОГО РОЗВИТКУ
АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Сучасні умови інтеграції в європейське співтовариство диктують Україні вимоги до активного розвитку аудиторської діяльності. Це обумовлено тим, що, за суттю, аудит в Україні не має достатньо ефективного і розвиненого образу.

Аудиторська діяльність є досить новою сферою, внаслідок чого має ряд недоліків у своєму функціонуванні. Тому з метою усунення недоліків розвитку аудиторської діяльності в Україні було розроблено та затверджено Закон України № 225 8-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1].

Закон визначає правові засади аудиту фінансової звітності, здійснення аудиторської діяльності в Україні, врегульовує відносини, що виникають при її здійсненні, та приводить норми національного законодавства у сфері аудиторської діяльності у відповідність із законодавством Європейського Союзу.

Реалізація закону дозволить гармонізувати національне законодавство у сфері аудиту фінансової звітності й аудиторської діяльності із законодавством Європейського Союзу у відповідній сфері, сприятиме розвитку аудиторської діяльності в Україні, а також забезпечить покращення інвестиційної привабливості національної економіки.

Так, відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторська діяльність – незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг [і].

Згідно із ст. 6 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторські послуги можуть надаватися лише суб'єктом аудиторської діяльності.

Суб'єкти аудиторської діяльності можуть надавати неаудиторські послуги, за умови що надання таких послуг не призводить до виникнення загроз щодо незалежності аудитора.

Також встановлюються обмеження на одночасне надання підприємствам, що становлять суспільний інтерес, послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності та таких неаудиторських послуг:

- складання податкової звітності, розрахунку обов'язкових зборів і платежів, представництва юридичних осіб у спорах із зазначених питань;
- консультування з питань управління, розробки і супроводження управлінських рішень;

- ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;
- розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю, управління ризиками, а також інформаційних технологій у фінансовій сфері;
- надання правової допомоги у формі: послуг юрисконсульта із забезпечення ведення господарської діяльності; ведення переговорів від імені юридичних осіб; представництва інтересів у суді;
- кадрове забезпечення юридичних осіб у сфері бухгалтерського обліку, оподаткування та фінансів, у тому числі послуги з надання персоналу, що приймає управлінські рішення та відповідає за складання фінансової звітності;
- послуги з оцінки;
- послуги, пов'язані із залученням фінансування, розподілом прибутку, розробкою інвестиційної стратегії, окрім послуг з надання впевненості щодо фінансової інформації, зокрема проведення процедур, необхідних для підготовки, обговорення та випуску листів-підтверджень у зв'язку з емісією цінних паперів юридичних осіб [1].

Відповідно до нового закону буде створено Орган суспільного нагляду (складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості), який насамперед буде здійснювати контроль за якістю аудиторських послуг, що надаються підприємствам, які становлять суспільний інтерес.

Законом також встановлюється новий порядок атестації аудиторів, для забезпечення гарантій високого рівня їх знань; запроваджується механізм страхування професійної відповідальності аудиторів перед третіми особами.

Відповідно до норм Закону пропонується створити Аудиторську палату України, як професійну самоврядну організацію, яка забезпечуватиме реалізацію значної частки функцій з регулювання професійної діяльності аудиторів. Також буде скорочено кількість реєстрів з п'яти до одного та створено єдиний реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, у зв'язку з чим буде зменшено витрати аудиторських компаній на навчання та сертифікацію в різних регуляторних органах.

Отже, удосконалення законодавства з аудиту матиме позитивний вплив не тільки на розвиток аудиторської діяльності, але і на державу в цілому, за допомогою збільшення надходжень до бюджету та скорочення коштів на адміністрування контрольно-ревізійного апарату.

Список використаних джерел:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 21.12.2017 р. № 2258-УІІ / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.golos.com.ua/article/299461>.

Земляк Н. В.,
студентка групи ОАПм-81а
ННІ БТ «УАБС»;
Макаренко С. М.,
аспірант, кафедра економічної кібернетики ННІ БТ «УАБС»;
Сумський державний університет

ПОРІВНЯННЯ СТАНДАРТІВ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЙ

Процес прийняття економічних рішень ключових категорій стейкхолдерів компаній базується на інформації, що міститься у їх фінансовій та нефінансовій звітності (звітності зі сталого розвитку – ЗСР). Підвищення рівня довіри до такої інформації, особливо у контексті поширення значного масиву різнопланових звітних індикаторів зі сталого розвитку, актуалізує значення якісної верифікації цих індикаторів аудитором та стандартизації цього процесу.

Серед найбільш поширених стандартів аудиту ЗСР слід назвати Стандарт із надання впевненості AA1000 (AA1000AS, AccountAbility) та Міжнародний стандарт з надання впевненості МСЗНВ 3000 (International Standard on Assurance Engagements (ISAE 3000) «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом, чи оглядом історичної фінансової інформації»). Разом з тим, підходи до аудиту ЗСР, закладені у цих стандартах, відрізняються та потребують співставлення.

Передусім дамо коротку характеристику вказаних стандартів. МСЗНВ 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом, чи оглядом історичної фінансової інформації» [0] розроблений Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAC) і призначений для аудиту ЗСР. Він закріплює рамкові умови перевірки даних щодо нефінансових аспектів діяльності, включаючи інформаційні системи, системи внутрішнього контролю, процесів корпоративного управління тощо. Принциповою характеристикою стандарту є той факт, що він не є деталізованим, базується на професійному судженні аудитора при виборі обсягу, кількості методів тестування індикаторів ЗСР. При виконанні завдання з надання впевненості щодо ЗСР перед аудитором стоять наступні цілі: 1) отримати достатню або обмежену впевненість в тому, що інформація в ЗСР не містить суттєвих викривлень; 2) сформулювати висновок щодо результату кількісної або якісної оцінки ЗСР в формі письмового висновку, в якому міститься думка аудитора щодо обмеженої або обґрунтованої впевненості щодо ЗСР.

Стандарт AA 1000 AS (Assurance Standard) AccountAbility [0], розроблений компанією AccountAbility), що визначає правила верифікації ЗСР за критеріями істотності, повноти і відповідності, їх інтеграцію в систему управління процесом звітності, а також механізм перевірки відповідності змісту нефінансового звіту очікуванням груп впливу. Цей стандарт також визначає, як перевірити, чи нефінансовий звіт враховує очікування груп впливу щодо його змісту. Документ охоплює весь діапазон наданої організацією звітної інформації і заснований на загальноприйнятих методах верифікації звітності. Стандарт визначає такі принципи верифікації нефінансових індикаторів: 1) суттєвість, що дозволяє

визначити чи включена в звіт вся інформація щодо показників сталого розвитку; 2) повнота представленої інформації; 3) реагування, що передбачає відповіді на зауваження та запити стейкхолдерів.

Стандарт AA1000 AS рекомендує проводити зовнішній аудит з метою забезпечення якості звітності. Особливої уваги заслуговують рекомендації щодо процедури та критеріїв, як основи проведення їх соціального і етичного аудиту. Відповідно до стандарту AA 1000 аудит звітності зі сталого розвитку передбачає безпосереднє спостереження за процесом підготовки звітності, встановлення адекватності інформації та її джерел. Узагальнення інформації щодо сутності цих двох стандартів подано у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика стандартів аудиту ЗСР, розроблено авторами

Критерій порівняння	ISAE 3000	AA1000AS
Мета	Підтвердження якості звітності та обґрунтованості використаних процедур аудиту	Ідентифікація ключових інтересів стейкхолдерів, найбільш суттєвих сфер ЗСР
Верифікатори	Зовнішні аудиторів, професійні аудиторські компанії та мережі	Спеціальні органи, здебільшого уповноважені стейкхолдерами компаній
Принцип побудови	Базується на професійному судженні	Базується на етичних принципах та детальних процедурах
Думка аудитора	Аудиторський висновок	Звіт, визначеної форми
Рівень впевненості	Обґрунтована, обмежена	Низький, середній або високий

Незважаючи на певні відмінності між зазначеними стандартами, обумовлені метою їх застосування, вони є технічно компліментарними в термінах підходів, методології, комунікаційної основи, надійності [3]. Таким чином, вони можуть бути використані паралельно в процесі верифікації ЗСР. А їх застосування своєю чергою дозволить зробити висновки та рішення стейкхолдерів на основі ЗСР більш обґрунтованими.

Список використаних джерел:

1. AA1000 AccountAbility Principles Standard [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.accountability.org/about-us/publications/aa1000.html>
2. International standard on assurance engagements (ISAE) 3000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifac.org/system/files/downloads/b012-2010-iaasb-handbook-isaе-3000.pdf>
3. Assurance Standards Briefing. AA1000 Assurance Standard & ISAE3000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.accountability.org/wp-content/uploads/2016/11/Assurance-Standards-Briefing.pdf>

Ісак І.В.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Юрченко О.А.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ДЕБІТОРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що розвиток ринкових відносин та міжнародних зв'язків вимагає запровадження змін у системі контролю шляхом упровадження й забезпечення здійснення внутрішнього аудиту підприємств. Потреба в його створенні спричинена, по-перше, посиленням контролю з боку власника за використанням наявних ресурсів та здійсненням господарських процесів в умовах підвищення конкуренції, боротьби за інвестиційні та кредитні ресурси, мінливості чинного законодавства. По-друге, зростаючі інформаційні потреби зумовлюють необхідність організації якісного інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, що ґрунтується на достовірній і системній оцінці внутрішньогосподарських процесів. Все це може бути здійснено за рахунок внутрішнього аудиту, який є ключовим елементом системи контролю, що може забезпечити достовірність фінансової інформації, виключити зловживання та протистояти фактам шахрайства

Значний внесок у розвиток теорії внутрішнього аудиту зробили українські вчені й практики, зокрема: Андреев В.Д. [1], Бровко О.Т. [2], Гуцаленко Л.В., Ярова А.О. [3], Костюченко В.М. [5], Каменська Т.О. [6]. Вище перелічені науковці приділяють увагу внутрішньому аудиту в цілому, що ж стосується внутрішнього аудиту розрахунків із дебіторами то дане питання потребує дослідження в умовах управління суб'єктами господарювання.

Об'єкти внутрішнього аудиту можуть бути різні залежно від особливостей економічного суб'єкта і вимог його власника. До основних об'єктів внутрішнього аудиту належать такі:

- організація бухгалтерського обліку;
- дотримання якісних характеристик фінансової звітності;
- облік розрахунків за податками і платежами;
- система управління підприємством та його структура;
- система та стан внутрішнього контролю (контрольна політика);
- фінансовий стан і платоспроможність підприємства, рівень забезпеченості ресурсами та їх використання;
- стан дотримання вимог законів, нормативних актів, розпоряджень адміністрації, технології та норм, що регламентують діяльність підприємства;
- інші процеси господарської діяльності підприємства.

Мета і завдання внутрішнього аудиту на підприємствах визначаються залежно від стану системи внутрішнього контролю, рівнів управління і персоналу фірми, а також системи управління ризиками. При цьому головною метою

внутрішнього аудиту є пошук шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання та його структурних підрозділів.

Внутрішній аудит виконує такі основні функції:

- контрольну (визначення адекватності політики підприємства встановленим параметрам та оцінці ефективності обліку);
- координаційну (планування роботи внутрішнього аудитора з погляду на потреби акціонерів, інвесторів, правління підприємства та раціонального використання можливостей підрозділу);
- аналітичну (експертна оцінка й аналіз ефективності важливих аспектів господарської діяльності);
- інформаційну (інформування керівництва підприємства про результати перевірок, виявлені факти порушень вимог законодавства або внутрішніх правил);
- консультативну (надання поточних консультацій працівникам підрозділів);
- захисну (передбачає вжиття заходів, спрямованих на збереження активів підприємства від потенційних крадіжок, фактів шахрайства, неефективного управління бізнесом) [5].

На сьогодні існують певні проблеми організаційного характеру щодо проведення внутрішнього аудиту розрахунків підприємства із дебіторами, тому ідентифіковано мету, предмет, завдання, склад об'єктів та суб'єктів, принципів та способів організації внутрішнього аудиту. Розроблено організаційно-інформаційну модель (рис. 1), яка містить усі зазначені елементи та сприятиме підвищенню точності, оперативності внутрішнього контролю розрахунків із дебіторами.

Внутрішній аудит на підприємстві може бути організований декількома способами:

1. створення власної служби внутрішнього аудиту на підприємстві;
2. використання послуги аутсорсингу (тобто залучення зовнішніх фахівців для проведення внутрішнього аудиту в цілому на умовах договору);
3. використання послуги косорсингу (тобто залучення зовнішніх фахівців для консультацій або виконання особливо складних процедур внутрішнього аудиту на умовах договору).

Кожен із названих способів має свої переваги та недоліки. Основним недоліком першого способу є його досить висока вартість, проте в країнах із розвинутою ринковою економікою високі показники ефективності управління та контролю досягаються завдяки створенню на підприємстві спеціальної служби внутрішнього аудиту, працівники якої повинні досконало знати специфіку власного підприємства, його організаційно-управлінську структуру, володіти технікою і методикою проведення перевірок, добре знати законодавчі та нормативні акти, вміти опрацьовувати отримані матеріали, визначати шляхи попередження та ліквідації недоліків і втрат, визначати резерви підвищення ефективності всіх видів діяльності підприємства тощо.

Рис.1. Організаційно-інформаційна модель внутрішнього аудиту розрахунків із дебіторами*

* Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 49]

При проведенні внутрішнього аудиту розрахунків із дебіторами аудитор складає робочу програму аудиту, яку доцільно доповнити такими питаннями:

1. Перевірка відображення авансових платежів у системі рахунків.
2. Перевірка виписки рахунків та залежність цієї процедури від відправлення та збереження товарів.
3. Перевірка документів на відвантаження, рахунків-фактур із належною перевіркою їх послідовності.
4. Перевірка недійсних і невикористаних рахунків.
5. Перевірка використання затверджених преїскурантів для виписки рахунків.
6. Перевірка термінів оплати дебіторської заборгованості.
7. Перевірка відповідності кількості відвантажених товарів з кількістю, зазначеною в рахунках-фактурах.
8. Перевірка відповідності аналітичного обліку із синтетичними рахунками.

У результаті перевірки внутрішні аудитори можуть надати рекомендації щодо виявлених порушень, які мають бути виправлені на розсуд власників компанії.

Отже, незважаючи на те, що внутрішній аудит є елементом системи внутрішнього контролю підприємства, він оцінює ефективність системи контролю в цілому, тобто виникає зворотній зв'язок, який робить систему внутрішнього контролю стійкою і дозволяє налаштувати її відповідно до змін, що відбуваються.

Список використаних джерел:

1. Андреев В.Д. Внутренний аудит / В.Д. Андреев // Финансы и статистика. – 2003. – 462 с.
2. Бровко О.Т. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту товарних запасів / О.Т. Бровко // Економічні науки. – 2010. – № 3 (53). – С. 48-50.
3. Гуцаленко Л.В., Ярова А.О. Сутність та функції внутрішнього аудиту на підприємствах України / Л.В. Гуцаленко, А.О. Ярова // Інноваційна економіка. – 2011. – №2. – С. 105-107.
4. Визначенн Інституту Внутрішніх Аудиторів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.iaa.org.ua/?page_id=212
7. Кодекс етики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.iaa.org.ua/?page_id=208
5. Костюченко В.М. Внутрішній аудит у системі управління холдингом / В.М. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2. – С. 19-25.
http://cons.parus.ua/_d.asp?r=05Q XSdc13e7d2cb260a0c010d825b44ccc7cb

Климочко Н.В.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., проф., Пантелеєв В.П.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Аудит – це незалежна перевірка даних бухгалтерського обліку підприємств і організацій уповноваженими на те особами з метою підтвердження її правильності та достовірності.

Аудит основних засобів є невід’ємною частиною загального аудиту суб’єкта господарювання, оскільки основні засоби, як правило, займають питому частку в майні підприємства. Тому аудитор при проведенні аудиторської перевірки затрачає багато часу на отримання інформації про основні засоби. Перед початком проведення аудиту основних засобів необхідно сформулювати завдання такої перевірки.

Метою аудиту основних засобів є підтвердження інформації щодо повноти відображення початкових даних в регістрах обліку, достовірності даних щодо наявності та руху основних засобів, законності та правильності ведення в обліку цих активів, а також встановлення дотримання підприємством вимог чинного законодавства. Завданнями аудиту основних засобів є:

- перевірка доцільності віднесення активів до основних засобів;
- перевірка правильності формування первісної вартості залежно від способів їхнього надходження;
- своєчасність і правильність документального оформлення та відображення в обліку операцій з основними засобами, їхнє надходження, переміщення та вибуття;
- перевірка правильного розрахунку амортизації основних засобів та її відображення в обліку;
- контроль за правильністю віднесення витрат на капітальний та поточний ремонт основних засобів;
- законність та правильність відображення в обліку операцій з фінансової та операційної оренди як у орендаря, так і у орендодавця;
- підтвердження правильності та законності відображення у бухгалтерському обліку операцій з основними засобами.

Щодо визначення предмету аудиту операцій з основними засобами, то Ф. Ф. Бутинець вважає, що предметом аудиту операцій з основними засобами є господарські процеси та операції, пов’язані з наявністю, рухом і використанням основних засобів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами [2].

Л. П. Кулаковська та Ю. В. Піча зазначають, що предмет аудиторського дослідження охоплює всю інформацію, що стосується основних засобів, враховуючи і ту, яка виходить за межі бухгалтерського обліку і фінансової

звітності (оперативний облік, оперативна звітність про використання основних засобів, аналіз, пояснення персоналу) [3].

Об'єктом проведення аудиту основних засобів є інформація, яка міститься у різних джерелах з приводу основних засобів.

Джерелами аудиту основних засобів являються:

- Наказ про облікову політику;
- Звіт про фінансовий стан (Баланс);
- Примітки до річної фінансової звітності;

Первинні документи по обліку основних засобів: акти приймання-передачі ОЗ (акти введення в господарський оборот) із доданою технічною документацією, акти на списання (ОЗ-3) і інші форми; документи постачальника – рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, податкові накладні; інвентарні картки; описи інвентарних карток; інвентарні списки (за місцем їх знаходження (експлуатації), за матеріально відповідальними особами); розрахунок амортизації (відомості нарахування зносу); прибуткові ордери, акти на приймання; документи, які підтверджують майнові права (договір купівлі-продажу, ліцензійні угоди); матеріали інвентаризації.

Слід відмітити, що ефективність будь-якого процесу, в т.ч. числі аудиту залежить від організації аудиторської діяльності. «Організація аудиту» як процесу – це сукупність заходів спрямованих на інформаційне та матеріально-технічне забезпечення аудиту з метою висловлення професійної незалежної думки стосовно предмету аудиту при дотриманні правил і принципів, встановлених законом і нормативами актами.

На думку О. Петрик поняття «організація аудиту» слід визначати як систему методів, способів і засобів, норм і правил, що забезпечують ефективно здійснення аудиту та подальший його розвиток як галузі наукових знань та сфери практичної діяльності [4].

Взагалі організація – складова частина управління, що полягає в координації дій окремих елементів системи, досягнення взаємної відповідності функціонування її складових.

Отже, забезпечення раціональної організації аудиту є складним процесом, який визначається сукупністю дієвих заходів – впорядкованістю аудиторських (контрольних) дій щодо здійснення цієї діяльності. Такі заходи мають передбачити необхідні контрольні процедури, зокрема:

- детальний аналіз інформації та її узагальнення;
- оцінка достовірності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- вибір і застосування раціональних методів та методики проведення аудиту;
- дотримання норм і правил здійснення аудиторської вибірки та методики оцінки аудиторського ризику;
- підготовка та формування аудиторських висновків.

Тому з одного боку, організація аудиту – це сукупність аудиторських процедур, спрямованих на дослідження адекватності, ефективності системи бухгалтерського обліку та зовнішньої і внутрішньої політики підприємства з

метою прийняття виважених управлінських рішень, а з іншого, – сукупність комплексу заходів спрямованих на організоване ефективне застосування не обхідних контрольних процедур з метою раціоналізації процесу господарської діяльності, оптимізації її результатів та забезпечення стратегічного планування як одного з основних завдань управління. Усі складові природи аудиту, її види та труднощі процесу вимагають формування структури процесу аудиту.

Мета аудиту відповідно до МСА 200 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів.

Особливості аудиту основних засобів полягають в його нормативно-правовому, інформаційному та методичному забезпеченні. Тому, у процесі перевірки основних засобів аудитори мають змогу проаналізувати пов'язані з ними статті звітності:

- а) правильність оцінки (переоцінки) основних засобів і представлення їх у звітності відповідно до нормативних документів і облікової політики;
- б) правильність відображення руху основних засобів;
- в) правильність нарахування зносу;
- г) право власності основних засобів.

Виходячи з мети, основними завданнями внутрішнього аудиту основних засобів є:

- 1) контроль за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з основними засобами;
- 2) перевірка правильності документального оформлення операцій, пов'язаних з рухом основних засобів;
- 3) перевірка правильності визнання, класифікації та оцінки необоротних активів;
- 4) перевірка фактичної наявності і стану основних засобів;
- 5) перевірка правильності нарахування амортизації;
- 6) виявлення фактів неефективного використання основних засобів, реалізації їх за заниженою ціною, заниження оцінки, необґрунтованого списання;
- 7) оцінка придатності наявних основних засобів для експлуатації;
- 8) перевірка правильності визначення фінансових результатів від реалізації основних засобів;
- 9) перевірка відображення в обліку результатів надзвичайних подій, пов'язаних з основними засобами;
- 10) перевірка правильності проведення індексації, переоцінки основних засобів;
- 11) перевірка операцій з орендованими і переданими в оренду об'єктами;
- 12) встановлення джерел фінансування відтворення основних засобів;
- 13) перевірка правильності списання неамортизованої частини основних засобів під час їх ліквідації;
- 14) аналіз показників використання основних засобів [1].

Керуючись нормами МСА, можна визначити наступні аудиторські процедури, які необхідно застосовувати під час проведення внутрішнього аудиту основних засобів [1]:

1. Перевірка записів або документів – це аудиторські процедури, які складаються з вивчення записів або документів, як внутрішніх, так і зовнішніх, які зберігаються на паперових або інших носіях інформації. Аудитору необхідно перевірити документи з надходження основних засобів на підприємство, документи з їх руху на підприємстві, ремонту, документи зі списання основних засобів.

2. Перевірка матеріальних активів – це аудиторські процедури, які полягають у встановленні фізичної наявності активів, а саме наглядом і інвентаризацією. Аудитору необхідно підтвердити наявність основних засобів на певну дату.

3. Спостереження – це аудиторські процедури, які охоплюють спостереження за процесом або процедурою, яка виконується іншими особами. Відповідно до частини А МСА 501 «Аудиторські докази: додаткові міркування щодо окремих статей», спостереження аудитора за здійсненням інвентаризації на підприємстві, що перевіряється, дають можливість переконатися в правильності проведення інвентаризації і відображення її результатів в обліку.

4. Запит – це аудиторські процедури, які полягають в зверненні за інформацією, як фінансовою, так і не фінансовою, до обізнаних осіб суб'єкта господарювання або за його межами. Під час проведення аудиту основних засобів необхідно перевірити достовірність формування первинної вартості об'єктів. У випадках переоцінки, необхідно зробити запит щодо проведеної професійної оцінки.

5. Підтвердження – це процес отримання інформації щодо пояснень управлінського персоналу або існуючих умов безпосередньо від третіх осіб.

6. Перерахунок – це аудиторські процедури, які полягають у перевірці арифметичної точності документів або записів. Перерахунок можна виконувати із застосуванням інформаційних технологій, комп'ютеризованих методів аудиту тощо. Під час проведення аудиту основних засобів необхідно вибірково провести перерахунок реєстрів синтетичного та аналітичного обліку.

7. Повторне виконання – це аудиторські процедури, які полягають у незалежному виконанні аудитором процедур або заходів контролю, які спочатку виконувалися як частина системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, або вручну, або з застосуванням комп'ютеризованих методів аудиту.

8. Аналітичні процедури – це аудиторські процедури, які складаються з оцінки фінансової інформації шляхом дослідження важливих зв'язків між фінансовими і не фінансовими даними. Під час проведення аудиту основних засобів, аудитору необхідно провести порівняння залишків реєстрів з обліку основних засобів і даних фінансової звітності.

Аудиторські докази отримують із відповідних джерел, притаманних тому чи іншому об'єкту аудиту. Основними джерелами аудиторських доказів, під час проведення аудиту основних засобів є: вимоги нормативних документів, що регламентують облік основних засобів, наказ про облікову політику підприємства, розпорядчі документи керівника підприємства щодо руху основних засобів,

первинні документи з обліку основних засобів, реєстри синтетичного і аналітичного обліку по рахункам: 10, 13, 15, 23, 40, 41, 42, 46, 63, 91, 92 тощо, аудиторські висновки, дані внутрішнього контролю, плани ремонтів основних засобів, фінансова та статистична звітність, відповіді на запити аудитора, а також результати, отримані в ході аудиторської перевірки тощо

Отже аудиторська перевірка основних засобів дає можливість об'єктивно оцінити їх стан, наявність та ефективність використання. А також встановлює правильність документального оформлення операцій стосовно надходження, переміщення, використання, ліквідації та списання основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Андросова О. Ф. Особливості класифікації груп основних засобів та методи нарахування амортизації згідно з новим податковим кодексом України / О. Ф. Андросова, К. А. Калугіна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 5. – С. 102-106.

2. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник [для спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. – друге видання, перероб. та доп. – Житомир: ЖІТІ: ПП «Рута», 2002. – 672 с.

3. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб./ Л. П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.

4. Петрик О. А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти. Автореферат на здобуття ступеня доктора економічних наук, К.: 2004. – С. 11.

Сторчова Д. М.,
магістр, спеціальність «Облік та оподаткування»,
науковий керівник:
к.е.н., доцент Петраковська О.В.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Аудиторська діяльність в Україні регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Відповідно до цього закону, аудиторська діяльність – це незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг. Аудитор – це фізична особа, яка підтвердила кваліфікаційну придатність до провадження аудиторської діяльності, має відповідний практичний досвід та включена до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності [1].

За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні функціонують 903 аудиторські фірми. У порівнянні із 2014 роком їх кількість зменшилась на 30,9% [2, с. 206]. Кількість сертифікованих аудиторів

становила у 2018 році 2726 осіб. Обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у цілому зріс у 2018 р., порівняно із 2017 р., на 11,2% [2, с. 208].

З 2004 р. Україна перейшла на застосування міжнародних стандартів аудиту (МСА), метою яких є встановлення загальних правил щодо організації та визначення методологічних засад проведення аудиту. Впровадження МСА в Україні максимально сприяє входженню країни в систему господарських зв'язків і виходу національного аудиту на міжнародний рівень.

На сьогоднішній день в Україні аудиторські компанії можуть надавати широкий спектр послуг, а саме [2, с. 208]:

- аудит бухгалтерського обліку (обов'язковий та ініціативний аудит) підприємств і організацій;
- експрес-аналіз фінансово-господарської діяльності;
- оглядову перевірку;
- аналіз зовнішньоекономічної діяльності;
- перевірку узгоджених із замовником процедур;
- постановку, ведення та відновлення бухгалтерського обліку;
- автоматизацію бухгалтерського обліку та аналітичних проєктів;
- підготовку декларацій про доходи;
- юридичні послуги та послуги з навчання і підготовки кадрів у фінансовій сфері та організації бухгалтерського обліку.

Серед сучасних тенденцій розвитку аудиторських послуг дослідники відмічають [3, с. 25]: розширення спектру послуг аудиторів та появу нових видів аудиторських послуг; незначну частку супутніх послуг; суттєву частку інших аудиторських послуг зі сталою тенденцією до збільшення; переважне надання консультаційних послуг, а також послуг з ведення обліку; тенденцію до зменшення завдань з надання впевненості; пропонування нових видів послуг (комплаєнс, форензік, акруарні послуги, ІРО діагностика, інші).

На сьогоднішній день значна увага приділяється контролю за якістю аудиту та аудиторських послуг, який здійснюється не лише Аудиторською Палатою України (АПУ), а й створеним Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД). Він складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості і забезпечує здійснення нагляду за [4]: реєстрацією аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності; впровадженням міжнародних стандартів аудиту; контролем за атестацією аудиторів та безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності; контролем якості аудиторських послуг; дисциплінарними провадженнями щодо аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності; застосуванням стягнень.

Незважаючи на розробку низки теоретичних і практичних положень щодо організації і методики здійснення аудиту, на сьогодні існують певні проблеми у процесі становлення та здійснення аудиту в Україні. До них, зокрема, слід віднести: недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси – і неосвоєний ринок аудиторських послуг; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; відсутність типових форм документів з аудиту; відсутність

методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту; недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю [5, с. 338].

Специфічними галузевими проблемами сфери аудиту також є: відмінності стандартів роботи українських та міжнародних компаній; відсутність системи страхування аудиторських ризиків; недостатній рівень підготовки українських бухгалтерів та аудиторів (особливо щодо застосування міжнародних стандартів). Все це негативно позначається на рівні довіри учасників бізнес-середовища до вітчизняного аудиторського ринку та вітчизняних аудиторів.

Отже, для вирішення вищезазначених проблем доцільно окреслити основні шляхи їх подолання та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні за умов все більшого впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. Можна погодитись із думкою А. І. Кашперської в тому, що такими шляхами є наступні [6, с. 1280]: забезпечення безперервного функціонування системи регулювання аудиторської діяльності; укладання фундаменту нової системи регулювання аудиторської діяльності; мінімізація ризиків можливої некомпетентності нових персоналій в системі регулювання, що відповідає вимогам європейського законодавства у сфері аудиторської діяльності; розроблення механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду; зменшення обсягів «тіньового» бізнесу; інтелектуалізація аудиту; підвищення престижу аудиторської професії; розроблення внутрішньо фірмових методичних рекомендацій та робочої документації з аудиторської діяльності.

Серед окреслених напрямів подолання проблем в аудиторській діяльності на особливу увагу заслуговують питання ціноутворення на аудиторські послуги, враховуючи наявність протилежних точок зору науковців щодо принципових підходів до методології формування цін.

Таким чином, за результатами дослідження сучасного стану аудиторської діяльності в Україні зроблено висновки про наявність низки проблем, пов'язаних із відмінностями стандартів роботи українських та міжнародних компаній, з відсутністю системи страхування аудиторських ризиків, з недостатнім рівнем підготовки українських бухгалтерів та аудиторів. Для їх вирішення необхідно закласти фундамент нової системи регулювання аудиторської діяльності, розробити механізм ціноутворення на аудиторські послуги, а також розпочати роботу по інтелектуалізації аудиту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
2. Прохорова Л. І. Аналіз сучасного стану та проблеми реформування і розвитку аудиторської діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду / Л. І. Прохорова, Є. С. Юхименко // Молодий вчений. – 2019. – № 6(70). – С. 205-210.

3. Антонюк О. Р. Методологія та організація процесу виконання аудиторських послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.09 / О. Р. Антонюк. – Житомир, 2019. – 41 с.

4. Матеріали офіційного сайту Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apob.org.ua/?page_id=206.

5. Платонова І. А. Проблеми та перспективи аудиту в Україні / І. А. Платонова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 4(49). – С. 337-341.

6. Кашперська А. І. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні / А. І. Кашперська // Економіка і суспільство. – 2018. – Випуск 19. – С. 1272-1281.

**Філіпенко Д.,
Стець А.,**
ІІІ курс, група Б-3/2,
науковий керівник:
канд. екон наук, доцент Чебан Ю.Ю.,
*Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ

Можливість застосування санкцій з боку контролюючих органів за порушення прийнятих правил проведення розрахунків готівковими коштами передбачає підвищені вимоги до здійснення розрахунків з підзвітними особами. Зауважимо, що дотримання певних правил здійснення таких розрахунків, що передбачають послідовність і точність заповнення первинних документів, отримання і видачу готівки підзвітною особою, заповнення облікових реєстрів, контроль за проведенням розрахунків, відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності, в податковому обліку тощо дозволяє значно підвищити надійність проведення операцій на цій ділянці обліку й знизити втрати [1-3].

Метою здійснення контролю розрахунків з підзвітними особами є забезпечення достовірності, законності та правильності відображення в обліку та звітності виданих грошових коштів під звіт та їх цільового використання.

Завданням контролю розрахунків з підзвітними особами є оцінка рівня законності та доцільності видачі грошових коштів під звіт, на відрядження або господарські потреби; перевірка правильності оформлення первинних документів та відповідність термінів відрядження; перевірка правильності отримання та використання підзвітних сум; перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів, а також перевірка правильності відображення інформації у реєстрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

Отже, основними напрямками контролю досліджуваних розрахунків є: перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів; перевірка арифметичної точності авансових звітів; перевірка дотримання термінів відрядження; перевірка авансових звітів з документами, які відображені в ньому; перевірка відповідності отримання та використання підзвітних сум; перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів; перевірка відображення інформації в обліку.

Основні питання, на які звертають увагу під час оформлення і відображення в обліку досліджуваних розрахунків на підприємстві забезпечуючи при цьому певний рівень контролю є: щодо укладення договорів з підзвітними особами про повну матеріальну відповідальність; щодо забезпечення встановленого графіку документообігу розрахунків з підзвітними особами; щодо зазначення і затвердження розміру добових на підприємстві; щодо належного оформлення документів під час видачі коштів на відрядження: наказ про відрядження; посвідчення про відрядження; розрахунок (кошторис витрат); видатковий касовий ордер; авансовий звіт тощо; щодо ведення Журналу реєстрації посвідчень на відрядження; щодо документального оформлення видачі коштів на інші господарські потреби: наказ керівника на здійснення витрат на господарські потреби; видатковий касовий ордер; авансовий звіт тощо; щодо наявності оригіналів всіх підтверджуючих документів до авансового звіту; щодо форми дозволу керівника щодо витрат на господарські потреби; щодо візуальної та арифметичної перевірки авансових звітів; щодо контролю головного бухгалтера і касира розрахунків з підзвітними особами; щодо встановлених і затверджених на підприємстві термінів подання авансових звітів, виданих на відрядження та вирішення господарських завдань: до закінчення 3-го, 5-го, 10-го банківського дня, протягом місяця, більше місяця; щодо шляхів здійснення видачі авансу підзвітній особі: через касу; особисту банківську картку; щодо штрафних санкцій щодо невчасно повернутих підзвітних сум; щодо випадків порушення касової дисципліни в розрахунках з підзвітними особами; щодо звітування підзвітних осіб за раніше отримані кошти; щодо цільового використання коштів, отриманих у банку на відрядження та господарські потреби та повноти здачі повернутих підзвітних сум у касу, що контролюється головним бухгалтером.

Отже, як правило, контроль досліджуваних розрахунків на аграрних підприємствах має місце під час всього процесу здійснення розрахунків з підзвітними особами: видання наказів, розпоряджень, встановлення мети залучення підзвітної особи, укладення договору про матеріальну відповідальність в необхідних випадках, складання посадових інструкцій, формулювання службових обов'язків працівника, встановлення термінів залучення працівника, розрахунки сум грошових коштів, заповнення посвідчень, реєстрів, журналів, відомостей. Основною метою такого контролю є дотримання відомих правил оформлення документів.

Список використаних джерел:

1. Про службові відрядження в межах України та за кордон : інструкція від 10.06.1999 №146. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 25.01.2020)
2. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт та порядку його складання : наказ Міністерства фінансів України від 05.12.2012 р. № 1276. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 25.01.2020)
3. Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон : постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. № 98 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 25.01.2020)

Наукове видання

***Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту:
теорія, методологія, організація***

**Збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської студентської
наукової конференції**

**За достовірність фактів, дат, назв,
цитат тощо відповідають автори**

Підписано до друку 22.04. 2020.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офісний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум.друк. арк. 18,66. Обл.-вид. арк. 27,09.
Зам. № 13.

ДП «Інформаційно-аналітичне агенство»
вул. Еспланадна 4-6, м. Київ, 01601,
Україна тел./факс 287-03-79, 289-77-62
E-mail: info@iaastat.kiev.ua